

'ΕΚΛΟΓΗ

ΤΟΜΟΣ Ζ'

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 73

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

'Ατομική ενέργεια	Δ. Χόνδρος	17
Γιατί ή 'Ασία φοβάται την 'Αμερική	Rama Rau και F. Bowers	27
'Ο "Άγγλος, αυτός ο άγνωστος	J. Lequiller	33
Τό συνάχι	C. Andrewes	38
'Ελικόπτερο		41
Οί εργάτες στis χώρες του παραπετάσματος	D. Healey	45
Μωσαϊκό της ζωής		48
Σρέντι Βαστά	Saki	50
'Η Βιταμίνη Β — 12	H. Bottcher	55
Τό ρομάντσο της ρεκλάμας	Alec Waugh	57
Πώς ή φύσις προνοεί για τὰ πλάσματά της	C. Andrews	59
'Η προεκλογική μου έκστρατεία	H. Balfour	73
Βασιλική επανάστασις στη χώρα του Νείλου	Daniel Rops	77
'Ο Έλληνικός Τύπος (1790-1950)		82
Προσκύνημα στην 'Ελλάδα		94
Σήκω, χαιρέτησε, φύγε!	William Godson	98
Στόν καιρό τών Ιπποτών	Colin Wills	101
'Εξησε πραγματικά ή Βασίλισσα του Σαδά;		104
'Η τέχνη της φωτογραφίας	Σ. Δ. Δ.	107
Σκέψεις για τόν άνθρωπο και την ζωή	A. Carrel	114
Γιατί βλέπουμε στά σκοτεινά	R. Trump	121
Μικρός οδηγός έσωτερικού Τουρισμού		124
Σκέψεις για τόν χειμώνα	Μαρίνα	128

Τό εξώφυλλό μας : Τό «Μάζεμα της έληας στην 'Ελλάδα»,
από έγχρωμη φωτογραφία.

(Έκτύπωσις του έργοστασίου Ο. Περιβολαράκη — Β. Λυκογιάννη).

"'Εκλογή,"

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΕΛΕΝΗ Γ. ΒΛΑΧΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 57, ΑΘΗΝΑΙ. ΤΗΛ. 54.873

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ :

'Εσωτ. 'Ετησ. 50.000

'Εξωτ. 'Ετησ. \$ 4

'Εσωτ. 'Εξάμ. 25.000

'Εξωτ. 'Ετησ. £ 1.10.0

'Απαγορεύεται ή άναδημοσίευσις άρθρων και εικόνων της «'Εκλογής»
χωρίς την άδεια τών συγγραφέων και τών εκδοτών.

Η ΖΟΥΧΡΑΕ

Ἄλλοι σὴν κοσμολόγηται τὴ Ζουχραε τσιγγάνα!
 ἐγὼ ἔμαι ἔγώ; ποὺ μιὰ θραδιά μέσ' σ' ἅγιο μοναστήρι
 με λιθανίζαν με χρυσὸ παπάδες θυμιατήρι
 μπρὸς σὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, μπρὸς στοῦ Χριστοῦ τὴ μάνα;

Κλείσετε μάτια μάργελα, σβυστήτε μάτια πλάνα,
 ποὺ σὴν ὑγεία σας ἔπινε ἀπ' τ' ἅγιο τὸ πατήρι
 ὁ γούμενος, καὶ τὸ χορὸ σηκώνονταν νὰ σύρη
 κι' ὅταν ἀκόμα ἐσήμαινεν ἡ αὐγινὴ καμπάνα.

Τώρα... με κράζουν τὰ μωρὰ γρηὰ καλαμοδύζω
 ὅταν σιὸς δρόμους σὰ σκυλὶ νὰ βρῶ τροφὴ γυρίζω,
 γιὰ τὰ χνώτα μου βρωμοῦν σὰν τῆς ταφῆς τὸ χῶμα.

Πρῶτα... θαμμένα με κηρὰ τὰ ὠραῖα μου δαχτύλια,
 τώρα, σὶς κορὺ μελανά, κι' ἀπὸ συνήθεια ἀκόμα
 κορούσιαλλα, ξύλα, τὰ χιτυῶ σὰν καρυδένια ζίλλια!

(Ἀπὸ τὴ συλλογὴ: «Σκαρβαῖοι καὶ Τερρακόττες»).

Οἱ Ἰωάννης Γρυπάρης, ἀπὸ τοὺς πατέρες τοῦ νεοελληνικοῦ λυρισμοῦ.
 Ἐσπούδασε στὴν Σίφνο στὰ 1874 καὶ πέθανε στὴν Ἀθήνα στὰ 1944.
 νικῶν σχολείων. Συμπλήρωσε τὶς σπουδὲς του στὴν Εὐρώπη καὶ ἔπειτα
 ἀπὸ καθηγητικὴ ὑπηρεσία στὴν Ἑλλάδα διωρίσθηκε ἐπιθεωρητὴς τῆς
 Μ. Ἐκπαιδεύσεως καὶ κατόπιν Διευθυντὴς τοῦ Τμήματος Γραμμάτων
 καὶ Τεχνῶν τοῦ Ὑπ. Παιδείας. Ὑπῆρξε ἐπίσης ὁ πρῶτος Διευθυντὴς τοῦ
 Ἐθνικοῦ Θεάτρου μετὰ τὴν ἀνασύστασίν του στὰ 1931. Οἱ «Σκαρβαῖοι
 καὶ Τερρακόττες» εἶναι ἡ πρώτη καὶ μόνη ποιητικὴ συλλογὴ του ποὺ ἐξε-
 δόθη στὰ 1918. Στὰ 1920 ὁ ποιητὴς ἐτιμήθη μετὰ τὸ Ἀριστεῖον Γραμμα-
 τῶν. Ἀλλ' ὁ Γρυπάρης διέπρεψε κυρίως ὡς μεταφραστὴς τῶν τραγωδιῶν
 τοῦ Αἰσχύλου, ποὺ κατώρθωσε νὰ τὶς ξαναζωντανέψῃ στὴ δημοτικὴ.

Ἀπὸ τὰ καλύτερα δημοσιεύματα ὅλου τοῦ κόσμου

ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Δ. ΧΟΝΔΡΟΥ

Καθ. τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου

Όταν ὁμιλοῦν γιὰ τὴν ἀτομικὴ
 ἐνέργεια ἔχουν συνήθως στὸ
 νοῦ τους τὴν πιὸ καταστροφικὴ
 χρησιμοποίησίν της μετὰ τὴν ἀτομι-
 κὴ βόμβα. Καὶ ὅμως ἡ ἀτομικὴ
 ἐνέργεια, ὅταν ὁ ἄνθρωπος τὴν
 ἐξουσιάζει καὶ παύσῃ ἡ ἀνάγκη
 τῆς χρησιμοποίησώς της γιὰ
 τοὺς σκοποὺς τῆς καταστροφῆς,
 θὰ ἀνοίξῃ νέους ὁρίζοντες στὴν
 ἀπαλλαγὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν
 σκλαβιὰ τῆς σωματικῆς δουλει-
 ᾶς, ἀκριβῶς ὅπως στὸν καιρὸ τῆς
 ἡ χρησιμοποίησίν τοῦ ἀτμοῦ καὶ
 τοῦ ἡλεκτρισμοῦ.

Γι' αὐτὸ στὸ σύντομο αὐτὸ ἄρ-
 θρο θὰ προσπαθῶ νὰ ἐκθέσω
 ὅσο τὸ δυνατό ἀπλούστερα, τί εἶ-
 ναι ἡ ἀτομικὴ ἐνέργεια καὶ ποιά
 εἶναι ἡ προοπτικὴ τῆς εἰρηνικῆς
 κυρίως χρησιμοποίησώς της.

Ἡ συμβολὴ τοῦ περασμένου αἰ-
 ὶνος στὴν ἀνάπτυξιν τῆς φυσικῆς
 ἐπιστήμης μπορεῖ νὰ χαρακτηρι-
 σθῇ κυρίως ἀπὸ τὴν ἀναγνώρισιν
 τῶν δύο μεγάλων νόμων, τῆς ἀ-
 φθορίας τῆς ὕλης καὶ τῆς ἐνερ-

γείας καὶ ἀπὸ τὴν συμπύκνωσιν
 τῶν γνώσεών μας γιὰ τὴν φύσιν
 τοῦ ὕλικου τοῦ κόσμου στὸ περί-
 φημο περιθωρικὸ σύστημα τῶν
 στοιχείων. Πρὶν ὅμως γίνον αὐ-
 τὰ, ἔπρεπε νὰ ξεκαθαρισθοῦν οἱ
 φυσικὲς ἑννοίαι, κι' αὐτὸ εἶναι
 ἓνα σημεῖο ποὺ συνήθως τὸ πα-
 ραβλέπουν ὅταν κάμνουν τὸν ἀ-
 πολογισμό τῆς εἰσφορᾶς τοῦ 19ου
 αἰῶνος στὴν ἀνθρώπιν γνῶσιν.

Πρῶτα-πρῶτα ξεκαθαρίσθη-
 καν οἱ ἑννοίαι τῆς μάζης καὶ τοῦ
 βάρους. Μᾶζα εἶναι τὸ ποσὸ τῆς
 ὕλης καὶ βάρος ἡ δύναμις (κάτι
 ἐντελὲς διάφορο ἀπὸ τὴν ὕλη),
 μετὰ τὴν ὁποία ἡ ὕλη ἔλκεται πρὸς
 τὴ γῆ.

Ἐπειτα ξεκαθαρίσθησαν οἱ ἑν-
 νοίαι τῆς δυνάμεως καὶ τοῦ ἔρ-
 γου. Δύναμις εἶναι ἡ αἰτία ποὺ
 μπορεῖ νὰ κάμῃ τὴν ὕλη νὰ ἀλ-
 λάξῃ ταχύτητα, ἀκριβῶς ὅπως
 τὸ βάρος. Ἔργο παράγεται ὅ-
 ταν μιὰ δύναμις κινεῖ τὸ σημεῖο
 τῆς ἐφαρμογῆς της κατὰ τὴν δι-
 εύθυνσίν της. Ὅταν πληρώνουμε

για να ανθεάσουν νερό στο σπίτι μας δεν πληρώνουμε το νερό, αυτό είναι άλλος λογαριασμός, αλλά την δουλειά, το έργο, και ο λογικός τρόπος πληρωμής είναι να πληρώσουμε κατά τενεκέ και πάτωμα.

Για δέκα τενεκέδες στο πρώτο πάτωμα πρέπει να πληρώσουμε όσο για πέντε τενεκέδες στο δεύτερο ή για δυο τενεκέδες στο πέμπτο. Έτσι το έργο εκτιμάται με το γινόμενο της δυνάμεως επί τον δρόμο κατά την διεύθυνσή της.

Τώρα ξέρουμε ότι μια μηχανή μπορεί να πολλαπλασιάσει την δύναμη. Με έναν απλό μοχλό π.χ. μπορούμε να σηκώσουμε ένα βάρος που χωρίς αυτόν δεν θα μπορούσαμε να το ταράξουμε. Αν μπορούσαμε να κατασκευάσουμε μια μηχανή που να πολλαπλασιάζει όχι την δύναμη, αλλά το έργο, χαρά σ' έμας. Γιατί το έργο πουλιέται και με την μηχανή μας θα μπορούσαμε λίγα να δίνουμε και πολλά να παίρνουμε. Μια τέτοια μηχανή ονομάζεται αεικίνητη και ο περασμένος αιώνας με δδυνήρη πληρωμή του ανθρώπου απέδειξε ότι δεν μπορεί να κατασκευασθῇ. Έτσι το έργο παράγεται μόνο όταν ξεοδέψουμε κάτι το ισοδύναμο και μάλιστα έδειχθηκε ότι το έργο όχι μόνο δεν παράγεται χωρίς το ανάλογο έξοδο, αλλά ούτε μπορεί και να καταστραφῇ, να χαθῇ από τον κόσμο. Όταν νομίζουμε πως χάνεται έργο, θα εύρομε, αν προσέξουμε, ότι στην θέσι του εφάνηκε κάτι άλλο, και μάλιστα έντελως ισοδύναμο. Έτσι, όταν τρίβουμε τα χέρια μας, το έργο (δύναμεις επί δρόμο) δεν χάνεται γιατί στην θέσι του έργου που ξεοδέψαμε αναφάνεται θερμότης, τα χέρια μας ζεσταίνονται.

Ας πούμε ακόμα, αυτό θα μάς χρειασθῇ αργότερα, ότι το έργο το μετρούμε σε χιλιογραμμόμετρα. Το χιλιογραμμόμετρο είναι το έργο που παράγεται, όταν υψώσουμε βάρος ενός χιλιογράμμου σε ύψος ενός μέτρου. (Στις αγγλοσαξονικές χώρες μεταχειρίζονται το πάουντ-φούτ, ποδόλιθρα, με βάσι την λίθρα και το πόδι). Όταν μια μηχανή μάς δίδει 75 χιλιογραμμόμετρα σε κάθε δευτερόλεπτο, λέμε ότι έχει ισχύ (άλλο ισχύς και άλλο δύναμις), ενός ίππου. Ισχύς είναι το έργο στο δευτερόλεπτο. Στις ηλεκτρικές μετρήσεις αντί του ίππου μεταχειρίζονται το κιλοβάττ, που είναι 1,36 φορές μεγαλύτερο από τον ίππο, δηλ. 101 χιλιογραμμόμετρα στο δευτερόλεπτο. Όταν μια μηχανή που δίδει ένα κιλοβάττ δουλέψει επί μίαν ώρα, δηλ. επί 3600 δευτερόλεπτα, μάς δίδει έργο που το ονομάζουμε Κιλοβαττώριο και που είναι ίσο προς $101 \times 3600 = 363.600$ χιλιογραμμόμετρα. Ο λογαριασμός της ηλεκτρικής εταιρίας έρχεται σε κιλοβαττώρια και όχι σε κιλοβάττ, γιατί τα κιλοβάττ, όταν δεν δοθῇ και ο χρόνος, δεν σημαίνουν ενέργεια, αλλά ισχύ και αυτό που πληρώνουμε είναι η ενέργεια.

Στην θεωρητική φυσική μετρούμε το έργο με μια πολύ μικρότερη μονάδα, το έργο ή έργοιο, που είναι εκατό εκατομμύρια φορές περίπου μικρότερη από το χιλιογραμμόμετρο.

Την θερμότητα την μετρούμε σε θερμίδες και είναι θερμίδα το ποσό της θερμότητας που χρειάζεται για να ζεσταθῇ ένα χιλιογραμμο νερό κατά ένα βαθμό Κελσίου. Έδειχθηκε λοιπόν ότι μια θερμίδα ισοδυναμεί προς 427 χιλιογραμμόμετρα. Αν δηλαδή

χαθῇ από τον κόσμο έργο 427 χιλιογραμμόμετρων, στην θέσι του θα εμφανισθῇ θερμότης που θα ζεστανῇ ένα χιλιογραμμο νερό κατά 1 βαθμό.

Ένα κιλοβαττώριο ισοδυναμεί προς $363.600 : 427 = 850$ θερμίδες και χίλιες θερμίδες ισοδυναμούν προς 1,163 κιλοβαττώρια. Για να ζεστάνουμε δηλ. 100 κιλά νερό κατά 10 βαθμούς, πρέπει να ξεοδέψουμε 1,163 κιλοβαττώρια και τὰ αντίστοιχα χρήματα.

Έτσι λοιπόν τὰ χιλιογραμμόμετρα, τὰ κιλοβαττώρια, οί θερμίδες, είναι μερικές μορφές μιας γενικώτερης οντότητας που την ονομάζουμε ενέργεια και ένα από τὰ μεγαλύτερα πνευματικά κατορθώματα του 19ου αιώνας είναι η αναγνώρισις ότι η ενέργεια, όπως και η ύλη, είναι αφθάρτη. Ούτε, όταν υπάρχει, μπορεί να εξαφανισθῇ, ούτε μπορεί να παραχθῇ εκ τοῦ μηδενός. Όπως είναι αδύνατο να κατασκευάσουμε μια δεξαμενή που να μάς αποδίδει περισσότερο νερό από όσο της δίδουμε, έτσι είναι αδύνατο να κατασκευασθῇ το αεικίνητο, μια μηχανή που να μάς δίδει περισσότερη ενέργεια από εκείνη που της προσφέρουμε.

Μία μορφή της ενέργειας είναι η κινητική ενέργεια, η ενέργεια που έχει ένα σώμα, που κινείται, π.χ. ένα βλήμα. Η ενέργεια αυτή είναι ανάλογη με την μάζα του βλήματος επί το τετράγωνο της ταχύτητας. Αν δηλ. διπλασιασθῇ η ταχύτης ενός βλήματος, η ενέργειά του γίνεται $2 \times 2 = 4$ φορές μεγαλύτερη. Για να επιταχύνω ένα βλήμα, για να αυξήσω δηλαδή την κινητική του ενέργεια, πρέπει να ξεοδεύσω έργο και φυσικά ένα ποσό έργου αυξάνει τόσο λιγώτερο την ταχύ-

τητα, όσο μεγαλύτερη είναι η μάζα. Έτσι μια κλωτσιά, δηλαδή μια ώρισμένη δόσις έργου, δίδει μεγάλη ταχύτητα σε μια μικρή πέτρα, αλλά δίδει πολύ μικρότερη ταχύτητα σε μια μεγάλη πέτρα.

Αυτές ήταν οί γνώσεις μας στην αρχή του αιώνας μας, όταν ο Αϊνστάιν διετύπωσε την περίφημη θεωρία της σχετικότητας, της οποίας το κύριο αίτημα είναι ότι είναι αδύνατο να κινήθῃ ένα υλικό σώμα με ταχύτητα μεγαλύτερη από την ταχύτητα του φωτός, 300.000 χιλιομέτρα στο δευτερόλεπτο. Αυτό το φαινομενικά τόσο ανώδυνο αίτημα άλλαξε κυριολεκτικά την μορφή του κόσμου. Για σκεφθῇτε! Έχω ένα βλήμα και τοῦ δίδω μια κλωτσιά, μια δόσις ενέργειας. Η ταχύτης του αυξάνεται και η ενέργεια που έδωκα αποθηκεύεται στο βλήμα υπό την μορφή της κινητικής ενέργειας. Αν δίδω διαρκώς και άλλες κλωτσιές, η ταχύτης δλο και θα αυξάνεται και ὁριο δεν υπάρχει. Όχι, σου λέει ο Αϊνστάιν. Την ταχύτητα του φωτός δεν μπορεί να την ξεπεράσῃ το βλήμα. Αυτό όμως σημαίνει ότι, όσο αυξάνεται η ταχύτης του βλήματος, τόσο το αποτέλεσμα της κάθε κλωτσιᾶς γίνεται μικρότερο, φαίνεται δηλαδή σαν να ἔχη το βλήμα μεγαλύτερη μάζα. Κατά τί όμως διαφέρει το ακίνητο ή βραδυκίνητο βλήμα, από το βλήμα που έχει μεγάλη ταχύτητα; Το δεύτερο έχει μεγαλύτερη κινητική ενέργεια. Επομένως: βλήμα με κινητική ενέργεια ισοδυναμεί με βλήμα που έχει μεγαλύτερη μάζα. Όταν δηλαδή δίδουμε σ' ένα σώμα κινητική ενέργεια είναι σαν να το αυξάν-

νουμε την μάζα. Μ' άλλα λόγια η ενέργεια ισοδυναμεί με μάζα ή ενέργεια και μάζα είναι ένα και το αυτό.

Μη θαυμάζετε. Τώρα τόν τελευταίο καιρό συνηθίσαμε σέ πολλά παράξενα. Και ο Αϊνσταϊν, με τους άπλους συλλογισμούς που χαρακτηρίζουν την μεγαλοφυΐα του, εύρηκε και την σχέση της αντιστοιχίας, ανάλογη με την σχέση: τόσα χιλιογραμμόμετρα κάμνουν τόσες θερμίδες ή τόσες θερμίδες κάμνουν τόσα κιλοβαττάρια.

Αξίζει να την γράψω αυτήν την σχέση:

1 γραμμάριο = 9×10^{20} έργια (*)

"Ετυχε να είμαι παρών το 1910 στο συνέδριο των Γερμανών Φυσιοδιφών και Ιατρών στο Σάλτσμπουργκ, όταν ο Αϊνσταϊν έγραψε αυτήν την εξίσωση στον μαυροπίνακα.

"Ήταν εκεί οι μεγαλύτεροι Φυσικοί της Γερμανίας και Αυστρίας, κανένας όμως δεν έκাতάλαβε ότι εκείνη την στιγμή κυριολεκτικώς έσειόνταν τα θεμέλια της γής. Γιατί αυτή η σχέση λέγει ότι, αν κατορθώσουμε να ξεασμο ένα γραμμάριο οποιουδήποτε υλικού, στην θέσι του θα εμφανισθί ενέργεια ίση προς το έργο που μάς δίδει μια μηχανή 330.000 ίππων, όταν έργασθί επί 100 ώρες ή προς 25.000.000 κιλοβαττάρια.

Αυτή την ενέργεια, η οποία εμφανίζεται στην θέσι ύλης που εξαφανίζεται, την ονομάζουμε Ατομική Ενέργεια.

Για να έννοήσουμε ότι, αν κατορθώσουμε να χρησιμοποιήσουμε την ατομική ενέργεια, θα άλ-

λάξη έντελώς ή τάξεις μεγέθους των φαινομένων, άρκεί να σκεφθούμε ότι στις μηχανές σαν την μηχανή του αυτοκινήτου ή του αεροπλάνου, κάθε κιλοβαττάριο χρειάζεται περισσότερο από 300 γραμ. βενζίνη και έπομένως για να έχουμε τα κιλοβαττάρια που θα μάς έδιδε ή εξαφάνις ενός γραμμαρίου οποιουδήποτε υλικού, θα έχρηάζονταν περισσότερο από έπτάμισυ χιλιάδες τόννους βενζίνης και τόν άνάλογο δεϋγόνο.

Πώς όμως μπορεί να ξεαφανισθί ύλη από τόν κόσμο;

Έδω πρέπει να όμιλήσουμε για τόν περίφημο περιοδικό σύστημα των στοιχείων, που συνοψίζει τις γνώσεις μας για την σύστασι της ύλης, όπως είχαν διαμορφωθί τόν περασμένον αιώνα. Παλαιότατη είναι ή ιδέα ότι ή ύλη άποτελείται από μικρότατα κομματάκια, τα άτομα (Λεύκιππος, Δημόκριτος, Ε΄ αίων π. Χ.), που έκ φύσεως δέν μπορούν να κοπούν σέ μικρότερα κομμάτια και τα όποια είναι τα πραγματικά αντικείμενα μέσα στο κενό, όντα έν ούκ όντι. Αυτές τις ιδέες τις ανέπτυξε ή Χημεία του περασμένου αιώνος και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα υλικά σώματα άποτελούνται από διαφόρων ειδών άτομα, που χαρακτηρίζονται από τόν βάρος των, και ότι υπάρχουν κάπου 90 ειδών τέτοια άτομα, καθένα με τόν χαρακτηριστικό του βάρος. Η λέξις βάρος έμεινε αντί της σωστής λέξεως μάζα, γιατί αυτές οι ιδέες άρχισαν να αναπτύσσονται τόν καιρό που δέν είχε συμ-

πληρωθί τόν ξεκαθάρισμα των έννοιων, για τόν όποιο έμιλήσαμε στην άρχή αυτού του άρθρου. Τα άτομα αυτά είναι τα συστατικά των χημικών στοιχείων ή όπλων σωμάτων. Μεταξύ τους ένώνονται σέ συμπλέγματα που ονομάζονται μόρια. Τα μόρια των στοιχείων ή των όπλων χημικών σωμάτων άποτελούνται είτε από ένα είτε από πολλά όμοια άτομα. Τα μόρια των συνθέτων σωμάτων ή ένώσεων άποτελούνται από άνόμοια άτομα.

Είναι από τα καταπληκτικότερα κατορθώματα τού περασμένου υιώνος ότι προσδιορίσθηκε όχι μόνον ή σχετική μάζα των ότόμων, αλλά και ή άπόλυτη. Εύρέθηκε δηλαδή όχι μόνον ότι ή μάζα π. χ. του ότόμου του δεϋγόνου είναι 16 φορές και ή μάζα του ότόμου τού άνθρακος 12 φορές μεγαλύτερη από την μάζα του έλαφροτέρου από όλα τα άτομα, τού ότόμου του υδρογόνου, αλλά και ότι σέ ένα γραμμάριο υδρογόνου υπάρχουν περίπου 6×10^{23} (6 με είκοσιτρία μηδενικά από πίσω) άτομα.

Σέ μια σταγόνα νερού διαμέτρου δυό χιλιοστών του μέτρου, περιέχονται 24×10^{20} μόρια, που τόν καθένα άποτελείται από ένα άτομο δεϋγόνου και δύο άτομα υδρογόνου και έχει μάζα 18 φορές μεγαλύτερη από την μάζα του ότόμου του υδρογόνου.

Πόσο πολλά είναι αυτά τα μόρια και πόσο κοντά τόν ένα με τ' άλλο, θα τόν καταλάβουμε από τόν έξης λογαριασμό:

"Αν αυτή ή σταγόνα, με διάμετρο δυό χιλιοστών, μεγαλώση και γίνη μεγάλη σαν την γή, τα μόρια που την άποτελούν θα άπέχουν τόν ένα από τόν άλλο όλίγωτερο από ένα μέτρο.

Τα διάφορα άτομα χαρακτηρί-

ζονται καθώς είπαμε από την μάζα των, που την λογαριάζουμε με μονάδα την μάζα του ότόμου του υδρογόνου, ή ακριβέστερα, τόν 1/16 της μάζης του ότόμου του δεϋγόνου. Τόν αριθμό που βρίσκουμε από αυτήν την σύγκρισι, τόν λέμε ατομικό βάρος ή ακριβέστερα, ατομική μάζα του στοιχείου. Έτσι ή ατομική μάζα του υδρογόνου είναι 1,008, τού ευγενούς αερίου ήλίου 4, τού δεϋγόνου 16, τού θείου 32 και τού βαρυτέρου από τόν μέχρι πρό όλίγονο γνωστά στοιχεία, τού ούρανίου, 238.

Κατά τα μέσα του περασμένου αιώνος ο Γερμανός Λ. Μάϋερ και ο Ρώσος Μεντέλεγιεφ έσκέθηκαν να κατατάξουν τα άτομα με την σειρά των ατομικών βαρών και παρετήρησαν ότι οι ιδιότητες των στοιχείων παρουσίαζαν σ' αυτήν την κατάταξι περιοδικές επαναλήψεις. Έτσι π. χ. τόν Λίθιο, 3ο της σειράς, τόν Νάτριο, 11ο της σειράς, τόν Κάλιο, 19ο της σειράς, παρουσιάζουν μεγάλη άναλογία στις ιδιότητές των, όπως πάλι τόν Φθόριο (Νο 9), τόν Χλώριο (Νο 17), τόν Βρώμιο (Νο 35), τόν Ιώδιο (Νο 53), έχουν πολύ όμοιες ιδιότητες. Τα στοιχεία Ήλιον (Νο 2), Νέον (Νο 10), Άργόν (Νο 18), Κρυπτόν (Νο 36), Ξέον (Νο 54) είναι όλα ευγενή αέρια, άερια δηλαδή που τα άτομα τους δέν ένώνονται με τα άτομα κανενός άλλου στοιχείου, ούτε καν μεταξύ τους, έτσι που τα μόριά τους είναι απλά άτομα.

"Αν λοιπόν θέλουμε να κατατάξουμε λογικά τα στοιχεία, δέν πρέπει να τα βάλουμε σέ μια σειρά, αλλά σέ έναν πίνακα με όριζόντιες σειρές, που κάθε μία θα έχη πολλές θέσεις. Τα στοιχεία που εύρίσκονται κατακόρυφα τόν

(*) 9×10^{20} , δηλ. 9 με είκοσι μηδενικά από πίσω είναι τόν τετράγωνο της ταχύτητος του φωτός που την έκφοράζουμε σέ έκατοστόμετρα κατά δευτερόλεπτο.

ένα κάτω από το άλλο, παρουσιάζουν παρόμοιες ιδιότητες. Δεν μπορούμε να πούμε σε λεπτομέρειες, αρκεί να πούμε ότι ο πίναξ αυτός ήταν πολύ ικανοποιητικός. Κάθε στοιχείο είχε την θέσι του και κάθε θέσις τόν κάτοικό της. Μερικές θέσεις που είχαν μείνει άδειες, ἐγγέμιζαν σιγά-σιγά με στοιχεία, που ή χημεία ἀνεκάλυπτε και πού είχαν ιδιότητες, όπως ακριβώς θα ἐπερίμενε κανείς από την άδεια θέσι και από τις ιδιότητες τών γειτονικῶν στοιχείων.

Ἡ εἰδυλλιακή αὐτή κατάστασις, καθένας και τὸ σπίτι του, κάθε σπίτι τὸν κάτοικό του, δὲν ἐπρόκειτο νὰ διαρκέσῃ πολὺ. Ἦδη κατὰ τὰ μέσα περίπου τοῦ περασμένου αἰῶνος εἶχε παρατηρηθῇ στίς ηλεκτρικὰς ἐκκενώσεις τῶν ἀεροκένων σωλήνων μιὰ ιδιότυπη ἀκτινοβολία, ἡ καθοδικὴ ἀκτινοβολία γ, πού, καθὼς ἀργότερα ἐδείχθηκε, ἀποτελεῖται ἀπὸ μικρὰ σωμάτια, ἀρνητικὰ ἠλεκτρισμένα, με μάζα 1840 φορές μικρότερη ἀπὸ τὴν μάζα τοῦ ατόμου τοῦ ὕδρογόνου. Αὐτὰ τὰ σωμάτια, πού τὰ ὀνόμασαν ἠλεκτρόνια, δὲν μπορούσαν νὰ ἔβρουν θέσι μέσα στὸν πίνακα τῶν παλῶν στοιχείων, πού οἱ μάζες τῶν ἔπαιζαν ἀπὸ 1 (ὕδρογόνο) ἕως 238 (οὐράνιο).

Ἀλλῃ μπόρα ὅμως, χειρότερη, ἐξέσπασε τὸ 1896, ὅταν ὁ Μπεκρέλ παρητήρησε ὅτι ἂν δίπλα τὴ μιὰ φωτογραφικὴ πλάκα, τυλιγμένη σὲ ἀδιαφανὲς χαρτί, τοποθετηθῇ ἓνα ὀρυκτὸ πού περιέχει οὐράνιο, ἡ πλάκα προσβάλλεται καὶ ὅταν ἐμφανισθῇ, φαίνεται μαυρισμένη. Κάτι λοιπὸν ἐκπέμπεται ἀπὸ τὰ ὀρυκτὰ τοῦ οὐρανίου καὶ εἶναι γνωστὸ ὅτι τὸ ζεῦθος Κιουρί, ψάχνοντας νὰ εὕρῃ τὸν μηχανισμό αὐτῆς τῆς ἐκ-

πομπῆς, ἀνεκάλυψε τὸ στοιχείο Ράδιο, ἓνα καινούργιο στοιχείο πού εἶχε ἔτοιμη τὴν θέσι του, Νο 88, στὸν παλιὸ πίνακα τῶν στοιχείων.

Τὸ κακὸ εἶναι ὅτι τὸ Ράδιο, πού ἐκπέμπει διάφορες ἀκτινοβολίες, παράγει καὶ ἀπογόνους, καινούργια στοιχεῖα, καὶ μάλιστα σὲ ἀριθμὸ πού παρουσιάσθηκε ἀληθινὴ κρίσις στέγης στὸν πίνακα τῶν στοιχείων. Οἱ ἀκτινοβολίες τοῦ Ραδίου καὶ διαφόρων ἄλλων στοιχείων πού ὀνομάζονται ἀκτινεργὰ, ἐδείχθηκε ὅτι εἶναι τριῶν εἰδῶν. Ἀκτινοβολία α, πού ἀποτελεῖται ἀπὸ θετικὰ ἠλεκτρισμένα ἄτομα τοῦ στοιχείου ἡλίου, ἀκτινοβολία β, πού ἀποτελεῖται ἀπὸ ἠλεκτρόνια, τὰ ὁποῖα κινούνται με μεγάλες ταχύτητες, ἐπάνω ἀπὸ 200.000 χιλιόμετρα τὸ δευτερόλεπτο, καὶ ἀκτινοβολία γ, πού εἶναι ἐντελῶς ἀνάλογη πρὸς τὴς ἀκτίνες Ραίντγκεν.

Γιὰ νὰ ἐξηγηθοῦν ὅλα αὐτὰ τὰ καινούργια φαινόμενα ἔπρεπε νὰ ἀναθεωρηθῇ ἡ ἰδέα πού εἶχαμε γιὰ τὸ ἄτομο, τὸ ἄτμητο, καὶ ἡ ἀναθεώρησις αὐτὴ ἔλυσε καὶ τὸ ζήτημα τῆς στέγης μέσα στὸν πίνακα τῶν στοιχείων με ἓνα ἐντελὸς μοντέρνον τρόπο. Μὲ τὴν συγκατοίκησι.

Σήμερὰ λοιπὸν δεχόμεθα ὅτι τὰ τελευταῖα μικρότερα συστατικά τῆς ὕλης δὲν εἶναι τὰ ἄτομα. Κάθε ἄτομο εἶναι ἓνας ὁλόκληρος κόσμος, ἓνα ἡλιακὸ ἢ πλανητικὸ σύστημα, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ ἀπλούστατο συγκρότημα τῆς γῆς-σελήνης, πού ἐντελῶς ἀνάλογο εἶναι τὸ ἄτομο τοῦ ὕδρογόνου, καὶ τελειώνοντος σὲ συστήματα πού γύρω ἀπὸ τὸ κεντρικὸ σῶμα — τὸν πυρῆνα — στριφογυρίζουν ἠλεκτρόνια, ἕως ἐπάνω ἀπὸ 90. Καὶ ὁ πυρῆν ὅμως

δὲν εἶναι ἀπλοῦς. Ἀποτελεῖται ἀπὸ διάφορα μικρότερα συστατικά, καὶ ἔτσι εἶναι δυνατό ἓνας πυρῆν νὰ χωρισθῇ σὲ διάφορα κομμάτια ἢ καὶ διάφοροι πυρῆνες νὰ ἐνωθοῦν σὲ ἓναν μεγαλύτερο.

Τὸ ἀπλούστερο ἄτομο εἶναι τὸ ἄτομο τοῦ ὕδρογόνου, πού ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓναν πυρῆνα, θετικὰ ἠλεκτρισμένο, γύρω στὸν ὁποῖον γυρίζει, ὅπως ἡ σελήνη γύρω στὴν γῆ, ἓνα ἠλεκτρόνιο ἀρνητικὰ ἠλεκτρισμένο. Πυρῆν καὶ ἠλεκτρόνιο ἔλκονται, ἀφοῦ εἶναι ἀντίθετα ἠλεκτρισμένα καὶ ἡ φυγόκεντρος δύναμις ἀντισταθμίζει τὴν ἔλξι, ἀκριβῶς ὅπως ἡ φυγόκεντρος δύναμις ἀντισταθμίζει τὸ ἔαρος τῆς σελήνης, πού ἔτσι δὲν πέφτει ἐπάνω στὴν γῆ.

Ὁ πυρῆν τοῦ ὕδρογόνου νομίζουμε (γιὰ τὴν ὥρα) ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ διαιρεθῇ παρὰ πέρα. Τὸν ὀνομάζουμε πρωτόνιο καὶ χαρακτηρίζεται ἀπὸ μάζα ἴση περίπου πρὸς μιὰ μονάδα καὶ ἀπὸ ἓνα θετικὸ φορτίο. Ἀς ποῦμε ἐδῶ ὅτι τὰ ἠλεκτρικὰ φορτία, θετικὰ καὶ ἀρνητικά, παρουσιάζονται πάντα ἴσα με ἀκέραια ποσότητες πού διακαίολογημένα τὴν θεωροῦμε σὰν τὸ ἄτομο τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, θετικοῦ καὶ ἀρνητικοῦ. Τὸ θετικὸ ἠλεκτρικὸ ἄτομο εἶναι ἴσο με τὸ ἀρνητικὸ, δηλαδή ἓνα θετικὸ ἄτομο ἠλεκτρισμοῦ καὶ ἓνα ἀρνητικὸ ἐξουδετερώνονται.

Τώρα μπορούμε νὰ ποῦμε ὅτι τὰ ὕλικά, ἀπὸ τὰ ὁποῖα συγκροτοῦνται τὰ ἄτομα εἶναι:

Πρωτόνια, μάζα 1, ἠλεκτρ. φορτίον +1.

ἠλεκτρόνια, μάζα σχεδὸν μηδέν, ἠλεκτρ. φορτίον -1 καὶ ἀκόμα κάτι παράξενα σωμάτια, τὰ Νετρόνια (ἀπὸ τὸ neutrum = οὐδέτερο), πού ἔχουν μάζα 1, σὰν τὰ πρωτόνια, ἀλλὰ δὲν ἔχουν ἡ-

λεκτρικὸ φορτίο, εἶναι οὐδέτερα. Δὲν ἀποκλείεται τὰ νετρόνια νὰ εἶναι πρωτόνια με σφίχτὰ ἐνωμένο ἠλεκτρόνιο, τοῦ ὁποῖου ἡ μάζα εἶναι μηδεμὴν καὶ τὸ ἀρνητικὸ του φορτίο ἐξουδετερώνει τὸ θετικὸ φορτίο τοῦ πρωτονίου.

Πρωτόνια καὶ νετρόνια, συνεισφέροντα κατὰ τρόπον πού καλὰ καλὰ δὲν τὸν ξέρουμε, ἀποτελοῦν τοὺς πυρῆνες τῶν ατόμων. Ἀν π. χ. συνεισθῶν 8 πρωτόνια καὶ 8 νετρόνια, θὰ σχηματισθῇ ἓνας πυρῆν πού θὰ ἔχῃ μάζα $8+8=16$ καὶ 8 θετικὰ ἠλεκτρικὰ φορτία. Γύρω σ' αὐτὸν τὸν πυρῆνα στριφογυρίζουν 8 ἠλεκτρόνια (8 ἀρνητικὰ φορτία) καὶ ἔτσι τὸ ἄτομο εἶναι οὐδέτερο. Εἶναι τὸ ἄτομο τοῦ ὀξυγόνου. Τὰ 8 ἠλεκτρόνια καὶ τὰ 8 θετικὰ φορτία τοῦ πυρῆνος δείχνουν ὅτι τὸ ἄτομο ἔχει αὐξοῦντα ἀρ. 8 καὶ ἐπομένως πρέπει νὰ τοποθετηθῇ στὴν θέσι Νο 8 τοῦ πίνακος. Δὲν ἀποκλείεται ὅμως νὰ ὑπάρχουν στὸν πυρῆνα 9 νετρόνια ἀντὶ τῶν 8. Ὁ πυρῆν τώρα θὰ εἶχε μάζαν $8+9=17$, ἀλλὰ τὸ ἄτομο θὰ ἦτο πάλι ἄτομο ὀξυγόνου, γιατί ἔχει 8 θετικὰ φορτία, 8 ἠλεκτρόνια, αὐξ. ἀρ. 8, καὶ ἐπομένως θὰ τοποθετηθῇ στὴν θέσι Νο 8 τοῦ συστήματος, στὸν ἴδιο τόπο με τὸ 16. Θὰ εἶναι τὸ ὀξυγόνου ἀτομικῆς μάζης 17, ἴσὸς το πο τοῦ ὀξυγόνου ἀτομικῆς μάζης 16.

Τὸ ἄτομο τοῦ ὕδρογόνου εἶδαμε ὅτι ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα πρωτόνιο (πυρῆνα) καὶ ἓνα πλανητικὸ ἠλεκτρόνιο. Στὸ συνηθισμένο ὅμως ὕδρογόνο ὑπάρχει, σὲ πολλὴ μικρὴ ἀναλογία, ἓνα ἰσότοπο, τὸ βαρὺ ὕδρογόνο ἢ δευτέριον, τοῦ ὁποῖου ὁ πυρῆν ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα πρωτόνιο καὶ ἓνα νετρόνιο. Ἔτσι ἡ μάζα τοῦ πυρῆνος εἶναι 2, τὸ φορτίο πάλι +1 καὶ ἐπομένως θὰ συγκρατῆται γύρω ἓνα

ηλεκτρόνιο.

Αυτό το ένα ηλεκτρόνιο χαρακτηρίζει το άτομο ως άτομο Νο1, άτομο υδρογόνου.

Υπάρχει ακόμα και ένα τρίτο ισότοπο, το τρίτιον, που ο πυρήν αποτελείται από ένα πρωτόνιο και δύο νετρόνια. Έχει λοιπόν μάζα 3, αλλά φορτίο +1. Το συνηθισμένο υδρογόνο, το δευτέριο και το τρίτιο είναι όλα στοιχεία με τις χαρακτηριστικές ιδιότητες του υδρογόνου και στον πίνακα θα έχουν και τα τρία θέσι στον ίδιο τόπο, Νο 1.

Ας πούμε ακόμα ότι στο άτομο του ουρανίου με ατομική μάζα 238 και αυξοντα αριθμό 92 ο πυρήν έχει 92 πρωτόνια και $238 - 92 = 146$ νετρόνια, ώστε με την μάζα 238 το φορτίο να είναι +92. Γύρω γυρίζουν 92 ηλεκτρόνια με ολικό φορτίο -92, που χαρακτηρίζει τον αυξοντα αριθμό του ατόμου. Υπάρχει όμως, σε αναλογία μικρότερη από 1%, ένα ισότοπο 235 με 92 ηλεκτρόνια, αλλά $235 - 92 = 143$ νετρόνια. Είναι και αυτό ουράνιο και θα τοποθετηθεί στην ίδια θέσι, Νο 92, του περιοδικού συστήματος. Αυτό το ουράνιο έχει εξαιρετική σημασία γιατί ήταν, καθώς θα ιδούμε, το υλικό της πρώτης ατομικής βόμβας.

Δεν αποκλείεται δύο άτομα να έχουν την ίδια μάζα (πρωτόνια + νετρόνια), αλλά διαφορετικών αριθμό πρωτονίων και επομένως και διαφορετικών αυξοντα αριθμό. Αυτά τα άτομα είναι χημικώς έντελως διαφορετικά, αν και ισοβαρή, και θα τοποθετηθούν σε διαφορετικές θέσεις του πίνακος.

Έτσι σε κάθε σπιτάκι του πίνακος των στοιχείων μπορούν να κατοικούν ένα, δύο, δέκα και παρπάνω ισότοπα με διαφορετικές

μεν μάζες, αλλά με τις ίδιες χημικές ιδιότητες, γιατί γύρω στον πυρήνα τους στριφογυρίζει ο ίδιος αριθμός πλανητικών ηλεκτρονίων, τόσος, όσος είναι ο αυξων αριθμός που χαρακτηρίζει το σπιτάκι.

Κατ' αυτόν τον τρόπο ελύθηκε η κρίσις της στέγης στο περιοδικό σύστημα των χημικών στοιχείων.

Μ' αυτή την συνοπτική εικόνα της συγκροτήσεως του πυρήνος μπορούμε τώρα να φαντασθούμε πώς είναι δυνατό να εξαφανισθεί μάζα και να αναφανή στην θέσι της ατομικής ενέργειας.

Α' τρόπος. Το νετρόνιο είναι ένα περίεργο σωματίο. Μάζαν έχει, ηλεκτρικό φορτίο δεν έχει. Πώς παράγονται νετρόνια δεν είναι έδω ο τόπος διά να εκτεθώ. Ας άρκεση να γνωρίζουμε ότι σήμερα έχουμε τα μέσα να παράγουμε ελεύθερα νετρόνια με μικρές ή μεγάλες ταχύτητες. Ας δεχθούμε τώρα ότι ένα νετρόνιο, που κινείται με αρκετή ταχύτητα και επομένως είναι ένα θλήμα με αρκετά μεγάλη κινητή ενέργεια, πλησιάζει έναν μεγάλον πυρήνα, π. χ. τον πυρήνα του ισοτόπου 235 του ουρανίου.

Ο πυρήν αυτός (Νο 92) αποτελείται, καθώς είδαμε, από 92 πρωτόνια και από 143 νετρόνια για να συμπληρωθεί η μάζα 235. Τα 92 πρωτόνια έχουν ένα φοβερό θετικό φορτίο και αν πλησίαζε ένα θετικά φορτισμένο σωματίο — άκτις α — θα το άπωθοῦσαν ισχυρότατα. Το νετρόνιο όμως δεν έχει φορτίο. Προχωρεί χωρίς να γίνη αντιληπτό και δεν είναι άπιθανο να χτυπήσει κατάστηθα τον πυρήνα. Μπορεί τότε ο πυρήν να σχασθῇ (αυτή είναι η καθιερωμένη έκφρασις) σε δυο περίπου ίσα κομμάτια. Ότι αυτό

μπορεί να γίνη το έδειξαν πειραματικώς οι Χάαν και Στράσμαν στην Γερμανία το 1939.

Ας ιδούμε τί συνέπειες θα ἔχη αυτός ο σχασμός. Ο πυρήν 235 με 92 θετικά φορτία θα κοπῇ σε δύο κομμάτια που το καθένα θα ἔχη περίπου 46 φορτία και μάζαν γύρω στα 117 ή 118. Αν ψάξουμε στον κατάλογο των υλικών του Κόσμου, δηλ. στον πίνακα των στοιχείων, θα ιδούμε ότι εις την θέσι Νο 46 εὑρίσκονται το στοιχείο Παλλάδιο και τα ισότοπά του με ατομικές μάζες 102 έως 110. Αυτό σημαίνει ότι κανονικά τα άτομα του ατομικού αριθμού 46 μπορούν να έχουν μάζα γύρω στα 106. Τα κομμάτια του σχασμού έχουν μάζα γύρω στα 117. Περισεύουν λοιπόν 11 περίπου μονάδες. Τί θα γίνη αυτή η μάζα; Ίσως ένα μέρος θα φύγη με την μορφή νετρονίων (φαίνεται ότι πράγματι ἔτσι φεύγουν 2 ή 3 νετρόνια). Το υπόλοιπο όμως θα ἔξασφανισθῇ ἀπὸ τὸν κόσμον ὡς μάζα και στην θέσι του θα ἐμφανισθῇ ἐνέργεια, 25 ἑκατομμύρια κιλοβαττῶρια για κάθε γραμμάριο που ἔξασφανίζεται.

Ανάλογα φαινόμενα θα ἔχουμε και αν τα δύο κομμάτια δεν είναι έντελως ίσια.

Τὰ 2 ή 3 νετρόνια που ξεφεύγουν κατά τον σχασμό ἔχουν ἐξαιρετική σημασία. Αν το σχασίμο ὀλικό είναι σε αρκετή ποσότητα, αυτά τα νετρόνια μπορούν να χτυπήσουν κατάστηθα άλλους πυρήνες και να προκαλέσουν νέον σχασμόν και ἐκπομπή νέων νετρονίων. Έτσι η αντίδρασις, μιὰ και ἄρχισε, ἔξακολουθεῖ ἀλυσιδωτῇ, ἔτε ρυθμιζόμενη, και τότε μπορεί η μεταβολή της μάζας

εἰς ἐνέργεια να χρησιμοποιηθῇ εἰρηνικά, ἔτε καταστροφικά. Σ' αυτή την τελευταία περίπτωση ὅλη η διάρκεια της ἀντιδράσεως είναι της τάξεως τοῦ ἑκατομμυριοστού τοῦ δευτερολέπτου, πιεσεις ἀφάνταστες ἀναπτύσσονται καὶ η θερμοκρασία ἀνεβαίνει σε 20 και περισσότερα ἑκατομμύρια βαθμῶν.

Σ' αυτήν την καταστροφική ἀντίδρασις ἐστηρίχθηκε η κατασκευή της κλασσικής ατομικής βόμβας της Χιροσίμα και της Ναγκασάκι.

Β' τρόπος. Η ἀντίδρασις που ἐπεριγράψαμε είναι ἀντίδρασις σχασμοῦ.

Μπορούμε όμως και με ένα ἄλλον τρόπο να φαντασθούμε την ἔξασφάνισι μάζης ἀπὸ τὸν κόσμον. Αν μπορέσουμε να συνθέσουμε 4 πυρήνες υδρογόνου (μάζα $1,008 \times 4 = 4,032$) (*) σε ένα πυρήνα ἡλίου (μάζα 4) θα ἔχουμε ἔλλειμμα μάζης 0,032.

Σε 4 περίπου χιλιόγραμμα υδρογόνου ἔχουμε λοιπὸν ἔλλειμμα 32 γραμμαρίων και σε κάθε χιλιόγραμμα υδρογόνου, αν καταρθώσουμε να το συμπυκνώσουμε σε ἥλιο, θα ἔχουμε ἔξασφάνισι 8 γραμμαρίων ὀλικού και θα κερδίσουμε 25 ἑκατομ. Χ 8 = 200 ἑκατομμύρια κιλοβαττῶρια.

Αν και πὼς είναι δυνατή αὐτή η συμπύκνωσις δεν το ξέρουμε. Αυτό είναι το μυστικὸ των Ἠνωμένων Πολιτειῶν και Ἰσως της Ρωσίας.

(*) Η μάζα τοῦ πυρήνος είναι ὀλιγο μικρότερη, γιατί ἀπὸ τὸ άτομο λείπει τὸ ηλεκτρόνιο, αὐτοῦ όμως η μάζα είναι τόσο μικρή, πὺς σ' αὐτὸν τὸν πρόχειρο λογαριασμό μπορούμε να την παραμελήσουμε.

ΓΙΑ ΝΑ ΠΕΡΝΑ Η ΩΡΑ

Ο καθηγητής της Ιστορίας έφερε στην τάξη ένα αγαλματάκι της Αφροδίτης και φώναξε στην έδρα ένα μαθητή.

— Πές μου, του είπε, τί σου άρεσει περισσότερο σ' αυτό το αγαλμα.

Ο μαθητής έδιστσε προς στιγμήν αλλά παίρνοντας μιάν απόφασι άπήντησε:

— Το πόδι, κ. καθηγητά.

— "Εξω άνάγωγε! ούρλιασε ο καθηγητής. "Εξω, και νά φέρης αύριο τόν κηδεμόνα σου.

Ντροπιασμένος ο νεαρός βγήκε από την τάξη. Ο καθηγητής φωνάζει δεύτερον και του έπαναλαμβάνει την έρώτησι με άγριο ύφος.

— Λέγε άμέσως τί σου άρέσει σ' αυτό το αγαλμα.

— Μά, κύριε καθηγητά...

— Λέγε!

— 'Η μέση του κ. καθηγητά.

— "Εξω βέβηλε! Πήγαινε να φέρης τόν κηδεμόνα σου άμέσως.

Τέλος φωνάζει τόν βραδυγλωσσό της τάξεως.

— Λέγε έσύ Πέτρο που είσαι σεμνός.

— "Εεεγώ κκκύριε κκαθηγηγητά, είπε ο Πέτρος, γγιά νά σάς πππώ πποιοιμμέλος της Άαφροροδίτης μμου άρέσει, θθθάρθω μμε την οοιοκογένειά μου.

Σ' ένα παγκάκι κάθονταν τρεις άνθρωποι. Ο μεσαίος έμοιαζε να κοιμάται, ενώ οι άλλοι δύο έκαναν με τα χέρια τους τις διάφορες κινήσεις που κάνει ο φαράς όταν φαρεύει.

Σοβαροί σοβαροί έβαζαν τὸ δόλωμα, έρριχναν τήν πετονιά και μετά με όλη τους τή μαεστρία τήν τραβοῦσαν.

Αυτό γινόταν κάμψη ώρα.

Στό τέλος ένας πόλισμαν πλησίασε αυτόν που έκανε πώς κοιμάται και τόν ρώτησε:

— Είναι φίλοι σου αυτοί οι δύο;

— Μάλιστα κύριε πόλισμαν.

— "Ωραία πάρε τους λοιπόν απ' εδώ.

— Άμέσως κύριε πόλισμαν, άπάντησε ο μεσαίος και άρχισε να κάνη κουπί.

The Tatler

Αυτό που φοβούνται οι άντρες όταν παντρεύονται δεν είναι ότι θα δεθούν με μιá γυναίκα. Φοβούνται τόν χωρισμό από όλες τις άλλες.

Ladies Home Journal

Μιά κυρία περνούσε τακτικά έξω από ένα καπελλάδικο. Στή βιτρίνα ύπηρχε ένα μεγάλο καπέλλο στολισμένο με άνθη και φτερά.

"Ενα πρωί ή κυρία μπήκε στο κατάστημα.

— Μπορείτε σάς παρακαλώ να δγάλετε αυτό το καπέλλο από τη βιτρίνα;

— Εύχαρίστως κυρία μου, πολύ εύ-

χαρίστως, είπε ο υπάλληλος.

— Ευχαριστώ πολύ, άπάντησε ή κυρία. Αυτό το έξάμβλωμα με ένοχλει κάθε φορά που τὸ βλέπω.

Up.

ΓΙΑΤΙ

ή ΑΣΙΑ

ΦΟΒΑΤΑΙ τὴν ΑΜΕΡΙΚΗ

Τῶν

SANTHA RAMA RAU και FAUBION BOWERS

Οί περισσότεροι από τους Άμερικανούς θεωρούν ως δεδομένον ότι οι άσιατικές μάζες γνωρίζουν καλά τή χώρα τους. "Ετσι δεν αποκλείεται να δοκιμάσουν οδυνηρή έκπληξι όταν πληροφορηθούν πώς συμθαίνει ακριβώς τὸ αντίθετο.

Η μεγάλη πλειοψηφία τῶν Άσιατῶν δεν έχει σαφή ιδέα για ὅ,τι άφορᾷ τις Ηνωμένες Πολιτεῖς, τὸ λαό τους, τις ξεέχουσες προσωπικότητες τῆς χώρας, τή γεωγραφία, τόν πολιτισμό και γενικά τή ζωή του. "Εξ άλλου ο περιωρισμένος κύκλος τῶν Άσιατῶν που λίγο-πολύ είναι καλά πληροφορημένοι — πολιτικοί και διανοούμενοι — είναι ὁλοτελα άπογοητευμένοι και αίσθάνονται κάποια σύγχυσι εξ αίτίας τῶν άμερικανικῶν ενεργειῶν στην Άσία από τότε που τελείωσε ὁ πόλεμος.

Τελευταία διανύσαμε πολλές χιλιάδες μίλια ταξιδεύοντας ἐπὶ 2 ὁλόκληρα χρόνια στην άσιατική ήπειρο. "Επισκεφθήκαμε τὸ έ-

σωτερικό καθώς και τις μεγαλοπόλεις τῶν χωρῶν τῆς Άσίας, από τήν Ιαπωνία ἔως τις Ινδίες. Παντοῦ ὅπου και ἂν θρεθήκαμε και συνωμιλήσαμε, είτε με φιλειρηνικούς χωρικούς τῆς θορείου Κίνας, είτε με νοικοκυρές τῶν γραφικῶν καναλιῶν τοῦ Μπανκόκ, είτε με καταστηματαρχες τῆς Ινδονησίας — πάντοτε συναντήσαμε τήν ἴδια ψυχολογική αντίδρασι απέναντι τῶν Άμερικανῶν: Δυσπιστία με πηγή τήν άγνοια.

Στις Ινδίες μᾶς είπαν ένα νόστιμο λογοπαίγνιο, που χωρίς να είναι υποτιμητικό για τους Άμερικανούς έχει ὡστόσο σημασία που δεν τήν υποψιαζόταν ὁ συνομιλητής μας: «"Α, τήν Άμερική; Τήν ξερούμε. Είναι ή χώρα που ανακάλυψε ὁ Κολόμβος όταν άναζητοῦσε τις Ινδίες».

Ανεξάρτητα τοῦ πῶς κρίνει κανένας τὸ πνεῦμα τοῦ λογοπαίγνιου, τὸ βέβαιον είναι πώς εκφράζει τήν άποψι τῶν Άσιατῶν ὅτι δεν είναι παράλειψις να μη

γνωρίζουν περισσότερα πράγματα για τις 'Ηνωμένες Πολιτείες, μιά και τὰ δικά τους προβλήματα και ὁ δικός τους ἀγώνας για τὴ ζωὴ δὲν τοὺς ἐπιτρέπουν νὰ χάνουν πολὺτιμο χρόνο ἐρμηνεύοντας τοὺς 'Αμερικανούς.

☆

Ἀπὸ τὰ παραπάνω ὅμως δὲν πρέπει νὰ συμπεράνει κανεὶς ὅτι δὲν ὑπάρχουν ὁμάδες ἀνθρώπων στὴν Ἀσία πού εἶναι καλὰ πληροφορημένοι καὶ μποροῦν νὰ ἐκφράσουν ἔγκυρη γνώμη γιὰ τοὺς 'Αμερικανούς. Οἱ ὁμάδες αὐτὲς περιλαμβάνουν φοιτητές, συγγραφείς, πολιτικούς, διανοούμενους. Ἴσως οἱ γνώμες τους ν' ἀλληλοσυγκρούονται, ἀλλὰ ἔχουν ὅλες ἓνα κοινὸ γνώρισμα: Εἶναι ἀπογοητευτικές γιὰ τοὺς 'Αμερικανούς.

Πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο ὁ ἀντιαμερικανισμὸς ἦταν σπάνιος στὴν Ἀσία. Ἀντίθετα, σήμερον τὸν θρῖσκει κανένας παντοῦ. Ὁ ἀντιαμερικανισμὸς στὴν Ἀσία ἔχει 4 αἰτίες.

Πρῶτον: Οἱ Ἀσιάτες κατηγοροῦν τὶς 'Ηνωμένες Πολιτείες ὅτι δὲν βοηθοῦν καὶ κάποτε μάλιστα ἐμποδίζουν τὸν ἀγῶνα τῶν ἀσιατικῶν λαῶν γιὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἀνεξαρτησίας τους.

Δεύτερον: Ἐπαναλαμβάνουν διαρκῶς ὅτι ἡ ἀγνοία τῶν 'Αμερικανῶν γιὰ τὶς συνθήκες κάθε τόπου τοὺς ὀδηγεῖ σὲ ἀποφάσεις, οἱ ὁποῖες εἶναι ἀντίθετες πρὸς τὶς ἐπιθυμίες καὶ τὰ συμφέροντα τῶν ἀσιατικῶν λαῶν.

Τρίτον: Ἀποδίδουν στοὺς πιὸ πολλοὺς 'Αμερικανούς κλίσι πρὸς ἐπίδειξι φυλετικῆς ἀνωτερότητας.

Τέταρτον: Φοβοῦνται τὴ μονόπλευρη ἐπέμβασι τῶν 'Αμερικανῶν ἔχοντας στὴ μνήμη τοὺς τὴν παλιὰ ἱμπεριαλιστικὴ ἐποχὴ.

☆

Τὸ πρῶτο ἀπὸ τὰ σημεῖα αὐτὰ μᾶς τὸ περιγράψανε μὲ σαφήνεια καὶ πολλὴ ζωντάνια τὰ μέλη τῆς ἐλευθέρως κυβερνήσεως τοῦ Λάος, πού εἶναι τώρα ἐξόρστη στὸ Μπανκόκ.

Λάος ὀνομάζεται μιά ἐπαρχία τῆς 'Ινδοκίνας πού εἶχε καταληφθῇ στὸν πόλεμο ἀπὸ τοὺς 'Ιάπωνες, μὲ τοὺς ὁποίους εἶχαν συνθηκολογήσει οἱ Γάλλοι. Ἀργότερα ἡ ἀμερικανικὴ μυστικὴ ὑπηρεσία ἤλθε σ' ἐπαφὴ μὲ πολιτικούς ἡγέτες τοῦ Λάος καὶ σὲ συνεργασία μαζί τους ὥργαζωσε τὴν ἀντίστασι κατὰ τῶν 'Ιαπῶνων.

Ἀνάμεσα στοὺς πιὸ γενναίους ἀπὸ τοὺς ἡγέτες αὐτοὺς θρῖσκῶταν καὶ ἓνας μεγαλόσωμος νέος μὲ εὐγενικά χαρακτηριστικά πού τὸν ἔλεγαν Θάο - Οὐν. Αὐτὸς λοιπὸν μᾶς ἐξήγησε μιά νύχτα τοὺς λόγους γιὰ τοὺς ὁποίους οἱ συμπατριῶτες του ἔχουν ἀπογοητευθῇ πικρά ἀπὸ τοὺς 'Αμερικανούς:

— Τὴν ἐποχὴ τῆς ἀντιστάσεως, μᾶς διηγήθηκε, νομίζαμε ὅτι οἱ 'Αμερικανοὶ ἔρχονταν σὰν ἐλευθερωτές. Εἶχαν τὴ φήμη ὅτι ὑποστήριζαν τὴν ὑπόθεσι ὅλων τῶν καταπιεζομένων λαῶν. Εἶχαν δώσει τὴν ἐλευθερίαν στὶς Φιλιππίνες. Ἦσαν ἐχθροὶ τοῦ συστήματος τῶν ἀποικιῶν. Ἀλλὰ ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἡττα τῆς 'Ιαπωνίας οἱ 'Ηνωμένες Πολιτείες ἀποκάλυψαν τὶς πραγματικὲς προθέσεις τους.

Κατὰ τὴν ἀφήγησι τοῦ μεγάλου ὁλοικοῦ αὐτοῦ Λαοσιανοῦ εἶχε συμβῇ τὸ ἑξῆς: Μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσι τῶν 'Ιαπῶνων, οἱ ἀρχηγοὶ τῆς ἀντιστάσεως ἦσαν ἐ-

τοιμοὶ νὰ σχηματίσουν τὴν πρώτη ἐλεύθερη κυβέρνησι τοῦ Λάος. Ἀλλ' οἱ 'Ηνωμένες Πολιτείες καὶ οἱ σύμμαχοί των ἐπέτρεψαν πάλι στὰ γαλλικὰ στρατεύματα νὰ γυρίσουν καὶ νὰ ξανακατακτήσουν τὸ Λάος καὶ τὰ ὑπόλοιπα ἐδάφη τῆς 'Ινδοκίνας μὲ τὴν ἐνοπλὴ θία.

— Εἶχαμε διακινδυνεύσει κάθε μέρα τὴ ζωὴ μας γιὰ τὴν ἐλευθερίαν μας, συνέχισε ὁ Θάο Οὐν. Ἀλλὰ μᾶς ἐπέβαλαν ξανά τὸ ἀποικιακὸ καθεστῶς καὶ μάλιστα μὲ τὴ βοήθεια τῶν 'Αμερικανῶν. Γιατὶ λοιπὸν σᾶς ἐκπλήσσει ὅτι δὲν δεχόμαστε τὸ λόγο τῶν 'Αμερικανῶν χωρὶς ἐπιφυλάξεις;

☆

Τὸ ἴδιο ἔγινε σὲ ὅλες τὶς χώρες τῆς νοτιοανατολικῆς Ἀσίας. Ἐλεύθεροὶ Καμποτζιανοί, 'Ινδονήσιοι καὶ αὐτοὶ ἀκόμα οἱ πρᾶοι κάτοικοι τῆς νήσου Μπάι, διερωτῶνται γιατί οἱ 'Αμερικανοὶ στάθηκαν ψυχροὶ θεατὲς τὴν ὥρα πού τὴν ἐλευθερίαν τῶν λαῶν αὐτῶν τὴν ἀπειλοῦσαν στρατοὶ μακρινῶν χωρῶν.

Πολλὲς φορὲς εἶπαν ὅτι ὁ ἀμφιταλαντευόμενος ρόλος τῆς 'Αμερικῆς στὴν Ἀσία εἶναι ἀποτέλεσμα ἀγνοίας καὶ ἐλλείψεως κατανόησεως. Ὅταν ἤμαστε στὴν 'Ινδονησία, ὁ πρόεδρος Σουκάρνο ἐκάλεσε τοὺς 'Αμερικανούς ἀνταποκριτὰς πού γύριζαν τὴ χώρα μὲ ὀδηγούς τοὺς Ὀλλανδούς, γιὰ νὰ τοὺς κάμῃ δηλώσεις. Τὸ πρῶτο ἐρώτημα πού τοῦ ἔθεσαν ἦταν: «Συνεργασθήκατε κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ πολέμου μὲ τοὺς 'Ιάπωνες;»

Ὁ Σουκάρνο ἔρριξε ἓνα παγερὸ θλέμα σ' ἐκεῖνον πού εἶχε ὑποβάλει τὴν ἐρώτησι καὶ ὕστερα ἔγινε ἀπὸ τὴν αἴθουσα, χωρὶς νὰ δώσῃ ἀπάντησι. Κι' ὅταν ζητήσαμε ἀπὸ κάποιο ἐπίσημο πρό-

σωπο τῆς κυβερνήσεως ἐξηγήσεις γιὰ τὸ ἐπεισόδιο, μᾶς ἐδήλωσε:

— Ὁ Πρόεδρος κατάλαβε ὅτι ἔχανε τὸν καιρὸ του. Δὲν μποροῦσε νὰ δώσῃ ἐρμηνεῖα τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ψυχολογίας τοῦ ἀποικιακοῦ συστήματος. Ἄν οἱ 'Αμερικανοὶ δὲν ἔμαθαν ἀκόμα ὅτι ὁ σκλάβος δὲν ἔχει καμμιὰ ὑποχρέωσι νομιμοφροσύνης ἀπέναντι στὸν αὐθέντη του, ἀλλὰ μόνον ἔχει καθήκον νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν ἐλευθερίαν του, ἄς ἐξακολουθήσουν νὰ ρωτοῦν γιατί μερικοὶ ἀπὸ μᾶς στὸν πόλεμο ὑποστήριζαν ὄχι τοὺς Ὀλλανδούς, ἀλλὰ τοὺς 'Ιάπωνες πού εἶναι Ἀσιάτες ὅπως ἐμεῖς — τότε δὲν ὑπάρχει θάσις συνεννοήσεως.

Τὸ τόσο σπουδαῖο μεταπολεμικὸ αὐτὸ πρόβλημα τῆς Ἀσίας μᾶς ἐτέθη ἀκόμα πιὸ ὠμά ἀπὸ ξανα ἰθύνοντα Σιαμαῖο πολιτικὸ, τὸν πρίγκιπα Κουκρίτ Πραμόζ, τὸν μοναδικὸ ἡγέτη τοῦ τόπου πού μπορεῖ νὰ κινήσῃ μεγάλες μάζες. Ὅταν τὸν ρωτήσαμε γιατί τὸ Σιάμ συνεργάστηκε στὸν πόλεμο μὲ τὴν 'Ιαπωνία καὶ ἔλαβε τὰ ὅπλα ἐναντίον μας, ὁ πρίγκιψ μᾶς ἀπάντησε:

— Ποιοῦ εἶδους νομιμοφροσύνη χρεωστοῦμε στὴν Ἀμερικὴ;

Ἐπιχειρήσαμε νὰ τοῦ ἐξηγήσουμε ὅτι τὸ ἐρώτημα δὲν ἀφοροῦσε τὴ νομιμοφροσύνη πρὸς τὴν Ἀμερικὴ, ἀλλὰ τὴν ἀντίστασι κατὰ τοῦ ὁλοκληρωτισμοῦ. Ὁ συνομιλητὴς μᾶς ἐκίνησε τὸ κεφάλι καὶ εἶπε:

— Ἴσως νὰ πιστεύαμε ὅτι θὰ προκύψουν πιὸ μεγάλοι κίνδυνοι γιὰ μᾶς ἀπὸ μιά συμμαχία μὲ τὴ Δύσι παρὰ μὲ τὸν ὁλοκληρωτισμὸ. Πολλὰ ἑκατομύρια Ἀσιατῶν ἐκινδύνευαν στὸν Εἰρηνικὸ ἀπὸ τὸν ἀγῶνα τοῦ λευκοῦ ἀνθρώπου κατὰ τοῦ ἐγχρώμου.

Τὸ ζήτημα τοῦ χρώματος τῆς ἐπιδερμίδος συντελεῖ πολὺ στὴ σύγχυσι πού ἐπικρατεῖ ἀνάμεσα στοὺς Ἀσιάτες ὅσον ἀφορᾷ τὴ βασικὴ στάσι τῆς Ἀμερικῆς ἀπέναντι στὰ ἀνατολικά ἔθνη. Πρὸ παντὸς μετὰ τὸν πόλεμο οἱ Ἡνωμένες Πολιτεῖες προσπαθοῦν νὰ πείσουν τοὺς Ἀσιάτες ὅτι ἡ δημοκρατία καὶ ὁ ἀμερικανικὸς τρόπος ζωῆς εἶναι καλὰ καὶ εὐπρόσδεκτα πράγματα. Τὸ ὅτι ὁμως ὑπάρχει ἀκόμα καὶ σήμερα στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖς ζήτημα ἐγχρώμων, αὐτὸ δυσκολεύει τὸ συμβιβασμὸ τῶν λόγων μετὰ τὴν πραγματικότητα.

Ἀσιάτες πού ἐσπούδασαν στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖς γυρίζουν στὴν πατρίδα τους καὶ περιγράφουν τὶς συνθήκες ζωῆς τῶν νέγων, πού ἂν καὶ θελτιώθηκαν, ὥστόσο ἀπέχουν ἀκόμα πολὺ ἀπὸ τὸ ἰδεώδες.

Πολλὲς ἀμερικανικὲς λέσχες στὴν Ἀπὼ Ἀνατολὴ ἀρνοῦνται νὰ ἐγγράψουν μέλη τῆς ἐθνικότητος τοῦ τόπου. Αὐτὲς καὶ ἄλλες παρόμοιες ἐθνικὲς προσβολαὶ ἦταν συνδεδεμένες τόσα πολλὰ χρόνια μετὰ τὴν ἱμπεριαλιστικὴ διακυβέρνησι στὴν Ἀσία πού κάμνουν τοὺς Ἀσιάτες νὰ δυσπιστοῦν, γιατί οἱ ἀρχές τῆς ἀμερικανικῆς δημοκρατίας δὲν ἐφαρμόζονται καὶ στὴν περίπτωσί τους.

Τὸ μεγαλύτερο αἰνίγμα ἀπ' ὅλα εἶναι ἡ ἀμερικανικὴ πολιτικὴ στὴν Κίνα. Ὅταν θρῖσκόμεσθε στὸ Πάιτιγκ, τὸ 1948, διαπιστώσαμε ὅτι οἱ φοιτητὲς τῶν διαφόρων πανεπιστημίων ἀποτελοῦσαν μιά καλὰ ἐνημερωμένη καὶ πολιτικῶς ἐνδιαφερομένη ομάδα πού τὴν ἀπασχολοῦσε πολὺ τὸ πρόβλημα τοῦ μέλλοντος τῆς Ἀσίας. Ἦσαν, ὥστόσο, ἀνίκανοι νὰ ἐξηγήσουν πολλὰ ἀπὸ τὶς ἀποφά-

σεις τῆς Οὐάσιγκτων σχετικὰ μετὰ τὴν Ἀπὼ Ἀνατολὴν. Δὲν εἶναι καθόλου ὑπερβολὴ ἂν λεχθῇ ὅτι ἡ ἔλλειψις μιᾶς σαφούς ἀμερικανικῆς πολιτικῆς, μετὰ τὴν πραγματικότητά, πολιτικὴ πού θὰ συνέφερε στὴν Οὐάσιγκτων καὶ θὰ ἦταν ἀποδεκτὴ ἀπὸ τοὺς φιλελευθέρους διανοομένους — αὐτὴ ἡ ἀπουσία ἦταν ἡ κύρια αἰτία πού τοὺς ἔκανε νὰ ἀκολουθήσουν τὸν Μάο - Τσέ Τούγκ, ρίχνοντας στὴν πλάστιγγα ὅλο τὸν ἠθικὸ ὀπλισμὸ καὶ τὴν ἐπιρροή πού ἀντιπροσώπευαν.

Σύγχυσις καὶ ταραχὴ κυριαρχοῦσε στὸ νοῦ τῶν φοιτητῶν αὐτῶν μπροστὰ στὴν τριπλὴ περιπλοκὴ τοῦ προβλήματος. Δὲν μπορούσαν νὰ καταλάβουν γιατί ἡ Ἀμερικὴ βοηθοῦσε τόσο ἐντατικά τὴν Ἰαπωνία στὴν ἀνασυγκρότησι τῆς βιομηχανίας τῆς καὶ στὸν ὕψωμό τοῦ ἐπιπέδου τῆς ζωῆς τῆς, ἐνῶ ἡ Κίνα πού εἶχε ταχθῇ στὸ πλευρὸ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν κατὰ τὸν πόλεμο δὲν ἐλάμβανε παρόμοια βοήθεια. Ἐκπλήττονται πού ἡ Ἀμερικὴ ἐπέμενε νὰ διοχετεύῃ τεράστια χρηματικὰ ποσὰ στὰ χέρια τῶν ἐθνικιστῶν, ἐνῶ οἱ ἴδιοι οἱ Ἀμερικανοὶ σύμβουλοι πού ἐγνώριζαν καλὰ τὴν κατάστασι δὲν ἔπαυαν νὰ διακηρύττουν ὅτι ἦσαν χρήματα πεταμένα. Καὶ κατηγοροῦσαν τὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖς ὅτι ἐμπόδιζαν τὴν ἀνάπτυξι τῶν φιλελευθέρων καὶ προοδευτικῶν στοιχείων πού ἦσαν τὰ μόνα ἱκανὰ νὰ σταματήσουν τὴν ἐρυθρὰ πλήμμυρα στὴν Κίνα.

Τὸ τελευταῖο αὐτὸ σημεῖο μᾶς ἐξέθεσε τελευταῖα μετὰ πολὺ ρεαλισμὸ ὁ λαμπρὸς συγγραφεὺς Χοϊά Γέν — πού εἶναι γνωστὸς ὡς Τσέχωφ τῆς Κίνας — κατὰ τὴ διάρκειά ἐνὸς γεύματος στὸ Χόγκ Κόγκ.

— Ἐμεῖς οἱ ἀγνοοῖ φιλελεύθεροι θὰ συνεργαζόμεσθε εὐχαρίστως μετὰ κάθε ομάδα πού ἀγωνίζονταν ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας στὴν Κίνα, μᾶς ἔλεγε. Ἀλλὰ οἱ Ἀμερικανοὶ ἐξακολουθοῦσαν νὰ ὑποστηρίζουν τοὺς ἐθνικιστὰς πού ἐφιλάκιζαν τοὺς φιλελευθέρους ἀπὸ κεκτημένη ταχύτητα. Ἔτσι οἱ φιλελεύθεροι, εἴτε ἐδραπέτευσαν πρὸς τὴν κομμουνιστικὴ θόρειο Κίνα ἢ ἐζήτησαν ὄσουλο στὸ Χόγκ Κόγκ, δηλαδὴ αὐτοεξορίστηκαν. Ἐγὼ οἰάλεξα τὸ δεύτερο αὐτὸ δρόμο. Στὸ μεταξὺ ὁ φιλελευθερισμὸς ἐξωλοθερέθηκε στὴν Κίνα. Ἐξηγήστε μου γιατί ἡ Ἀμερικὴ ἱππεύει πάντοτε τὸ ἀκατάλληλο ἄλλογο στὴν Ἀσία;

Ἀπὸ τὸ ἐπιχείρημα αὐτὸ ἀρκεῖ ἓνα μικρὸ βῆμα γιὰ νὰ φθάσῃ κανένας σὲ μιὰ ἄλλη ἀντίδρασι πού ἐμφανίζεται συχνὰ στὴν Ἀσία. Ἴσως νὰ μᾶς τὴν ἐξέφρασε ἀρκετὰ καθαρά ἓνας Κινέζος δημοδιδάσκαλος στὴ θεωριοδωτικὴ ἐπαρχία Κανσού:

— Ἄν οἱ Ἀμερικανοὶ θέλουν νὰ ἐξαγοράσουν τὴν προστασία τους στὴν Ἀσία, παρετήρησε, καὶ μετὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ ὑποστηρίζουν κυβερνήσεις καὶ κόμματα πού ἐξυπηρετοῦν τὶς ἀμερικανικὲς ἐπιδιώξεις, γιατί ἐκπληθύνονται ἂν πολλοὶ ἀπὸ μᾶς τοὺς θεωροῦμε ἱμπεριαλιστὰς;

Ἴσως νὰ εἶχε τὴν ἴδια ιδέα στο νοῦ του ὁ Γιαβαχαρλάλ Νεχρού, ὅταν ἔλεγε ὅτι ἐνῶ ἔχουν ὑποθάνει οἱ παλιὲς μορφές τῆς αὐτοκρατορίας, ἀρχίζουν νὰ παρουσιάζονται συστήματα ἐλέγχου καὶ ἀποικίων νέου τύπου.

— Τὸ πεπρωμένον τῆς Ἀσίας ἐπεσφραγίσθη ἤδη ἀπὸ τὶς δηλώσεις τοῦ δυτικοῦ κόσμου, συνέχισεν ὁ Νεχρού. Θέλω, ὥστόσο, νὰ ὑπογραμμίσω ὅτι κάθε προσπά-

Ο ΑΓΩΝ ΣΤΗΝ ΑΣΙΑ ΔΙΕΞΑΓΕΤΑΙ ΓΙΑ 1.162.881.111 ΨΤΧΕΣ

Πληθυσμοὶ στὴν Ἀπὼ Ἀνατολὴ

Πακιστάν	75.000.000
Ἰνδίες	337.211.000
Κεϋλάνη	6.879.000
Νεπάλ	7.000.000
Κίνα	463.493.418
Θιβέτ	1.000.000
Βιομανία	16.823.798
Ταϊλάνδη (Σιάμ)	17.666.000
Ἰνδοκίνα	25.000.000
Ὀμοσπονδία	
Μαλαισίας	4.908.000
Σταίητ Σέττλεμεντ	1.435.895
Ἰνδονησία	76.000.000
Φιλιππίνες	19.964.000
Ἰαπωνία	80.500.000
Κορέα	30.000.000

θεια ἐπιλύσεως τῶν προβλημάτων τῆς Ἀσίας, χωρὶς νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ Ἀσία, δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἐπιτύχῃ.

☆

Ἔτσι ἡ ἀπὸ μέρους τῶν Ἀσιατῶν ἐκτίμησις τοῦ σημερινοῦ ρόλου τῆς Ἀμερικῆς στὴν Ἀπὼ Ἀνατολὴ εἶναι σχεδὸν ἀρνητικὴ. Αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι ἡ πορεία αὐτὴ ὁδηγεῖ πρὸς τὸ μοιραῖον, ἐκτὸς ἂν κάτω ἀπὸ τὴν σημερινὴ σύγχυσι καὶ ἀπογοήτευσι ἐξαλειφθοῦν τελειῶς ἀπὸ τὴν μνήμη τῶν Ἀσιατῶν οἱ προπολεμικὲς συμπάθειες.

Ἡ μεγάλη παράδοσις τῆς ἐλευθερίας καὶ ἐνότητος, πού εἶναι διάχυτη σ' ὁλόκληρη τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀμερικῆς, εἶναι χαραγμένη στὴ μνήμη τῆς Ἀσίας καὶ ἀποτελεῖ κεφάλαιο πειστικῆς ἐπιρροῆς στὸ πνεῦμα τῶν Ἀσιατῶν πολιτικῶν ἡγετῶν. Ἰδιαίτερα ὁ Λίνκολν εἶναι ἐπιβλητικὴ μορφή στὴ φαντασία τῆς Ἀπὼ Ἀνατολῆς. Ὅταν κάποτε ὁ πρόεδρος Σου-

κάρνο περιέγραφε τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία τῆς Ἰνδονησίας, τὸν εἶχε χαρακτηρίσει μὲ τὰ ἐξῆς λόγια: «Προσπάθησα νὰ συνδέσω τὶς ἰδέες τοῦ Λίνκολν μὲ τὴν τεχνικὴ τῶν Ἰνδιῶν».

Αὐτὲς οἱ συμπάθειες εἶναι θαυμάσιες καὶ διαρκεῖς καὶ ἴσως νὰ μὴ εἶναι ἀκόμα ἀργὰ γιὰ τὴν Ἀμερικὴ ἂν θέλῃ ν' ἀποσαφηνίσῃ τὴ θέσιν τῆς στὴν Ἀσία καὶ νὰ ξανακερδίσῃ τὸ ἠθικὸ τῆς γόητρο. Χρειάζεται ὅμως ἐπειγόντως

ἡ παρεμβολὴ τῆς ἀμοιβαίας κατανόησεως. Τὰ γεγονότα ἐκτυλίσσονται πρὶο γρήγορα ἀπὸ τὶς πολιτικὲς συζητήσεις.

Ἡ τωρινὴ μάχη δὲν ἔχει γιὰ ἀντικειμενικὸ σκοπὸ ἐδάφη ἢ μορφὲς πολιτεύματος, ἀλλὰ τὴν ψυχὴ τῆς Ἀσίας. Καὶ οἱ Ἡνωμένους Πολιτεῖες πρέπει ν' ἀποδείξουν στὴν Ἀσία ὅτι ἔχουν κατανόησι ολόκληρῃ τὴ σημασία τοῦ ἱστορικοῦ αὐτοῦ γεγονότος.

Τὰ χειρόγραφα τοῦ Λινῶ

Πκαὶ τοὺς Μουσουλμάνους συγχρόνως, τὴ σημασία πού ἔχει τὸ μοναστήρι τῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης τοῦ ὄρους Σινᾶ.

Κατὰ τὴν παράδοσι, ἡ Βασίλισσα Ἑλένη, μητέρα τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἐπισκέφθηκε τὴν περιοχὴ στὰ 337 μ. Χ. καὶ τότε ἔδωσε διασώζοντα 2.289 ἑλληνικὰ χειρόγραφα, τοῦ ὁποῖου ἡ διβλιοθήκη περιέχει χειρόγραφα καὶ φερμάνια.

Τὰ χειρόγραφα αὐτὰ ἔμειναν ἐκεῖ ἀνενόχλητα αἰῶνες ολόκληρους. Σήμερα, ἡ ἐπιστημονικὴ ἐρευνα μὲ τὴ βοήθεια τῆς μικροφωτογραφίας κάνει τὰ χειρόγραφα αὐτὰ προσίτα σὲ ὅλους τοὺς ἐνδιαφερομένους.

Τὸ Ἀμερικανικὸ Ἰδρυμα γιὰ τὴ Μελέτη τοῦ Ἀνθρώπου, σὲ συνεργασίᾳ μὲ τὴ Βιβλιοθήκη τοῦ Γογκρέσσου τῆς Οὐάσιγκτων καὶ τὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ἀλεξανδρείας, πραγματοποιοῦσε στὸ 1950 ἕνα μεγάλο κατόρθωμα: Φωτογράφησε πάνω ἀπὸ ἑνᾶμισι ἑκατομμύριο σελίδες παλαιῶν χειρῶν, ἀνεκτίμητης ἀξίας. Στὴ φωτογραφίᾳ χρησιμοποιήθηκαν τὰ τελειότερα μηχανήματα τῆς γνωστῆς ἐταιρείας Remington καὶ τὴν ἐπιπλέον τὴν εἶχε ὁ Οὐίλλιαμ Τέρρυ, Ἀντιπρόεδρος τῆς American Foundation.

Τὸ μεγαλύτερο εὑρημα τῆς Ἀποστολῆς ἦταν ὁ παλῖμψηστος ΑΡΑΒΙΚΟΣ ΚΩΔΙΞ. Τὴν ἐποχὴ ὅπου οἱ περγαμνὲς καὶ οἱ πάπυροι δὲν ὑπῆρχαν σὲ ἀφθονία, τὰ χειρόγραφα δὲν πετιόντουσαν. Πάνω στὸ παλιὸ κείμενα στρώματα: Δύο στὴν ἀρχαία ἀραβικὴ, ἕνα στὴ συριακὴ καὶ ἕνα στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ.

Ο ΑΓΓΛΟΣ

αὐτὸς ὁ ἄγνωστος

Τοῦ

JEAN LEQUILLER

(Ἀνταποκριτοῦ στὸ Λονδίνο τῆς Παρισινῆς Ἑφημερ. «Monde» 1945-50)

Ο ξένος πού ἔρχεται στὴν Ἀγγλία εἶναι πολὺ φυσικὸ νὰ προσέξῃ περισσότερο τὶς παραδοξότητες τῶν Βρετανῶν παρὰ τὰ ἄλλα χαρακτηριστικὰ τους πού εἶναι κοινὰ μὲ ὅλους τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Καὶ ἡ ἔλξι πού αἰσθάνεται ὁ ξένος γιὰ τὶς παραδοξότητες αὐτὲς γίνεται ἀκόμη πρὶο ἔντονη ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ Βρεταννοὶ ἔχουν τὴν τάσιν νὰ καλλιεργοῦν τὸ παράδοξο.

Κανένας ἄλλος Εὐρωπαϊκὸς λαὸς δὲν διατήρησε σταθερὰ τόσες παράξενες κι' ὅμως ἀκλόνητες κοινωνικὲς παραδόσεις. Μιὰ χώρα ὅπου τὸ κρίκετ εἶναι θρησκεία, ὅπου ὁ Βασιλεὺς εἶναι τόσο ἀγαπητὸς καὶ σεβαστὸς καὶ τόσο ἀνίσχυρος, ὅπου οἱ νέοι τῶν καλῶν οἰκογενειῶν φοροῦν σκληρὸ καπέλλο καὶ κρατοῦν ὀμπρέλλα ὅταν γίνουν 17 χρονῶν, ὅπου ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἀντιπολιτεύσεως τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος πληρώνεται ὅσο καὶ ἕνας Ὑπουργὸς καὶ ὅπου τὸ τέκνονισ μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ἔγκλημα τὴν Κυριακὴ, θὰ πρέπει ἀσφαλῶς νὰ κινή τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κοινωνιολόγου, τουλάχιστον ὅσο καὶ μιὰ φυλὴ νέων μὲ τὰ ταμπου, τὸν μάγο - γιὰ τὸ καὶ τὶς νεκρικὲς τελετὲς τῆς.

Πραγματικὰ, ἐπαγγελματίες καὶ ἐρασιτέχνες κοινωνιολόγοι διάλεξαν τὴν Βρεταννίαν ὡς ἰδανικὸ θέμα μελέτης καὶ τὰ βιβλία τους θὰ μπορούσαν νὰ γεμίσουν ολόκληρη διβλιοθήκη. Ὡστόσο οἱ ἐκκεντρικότερες τοῦ Βρετανικοῦ λαοῦ, ὅσο βαθιὰ κι' ὄν εἶναι ριζωμένες, μποροῦν στὸ τέλος νὰ ἀποδειχθοῦν παραπλανητικὲς. Καὶ εἶναι ἀλήθεια, πὼς γι' αὐ-

τὸν ἀκριβῶς τὸν λόγο, οἱ Βρεταννοὶ μένουν ἄγνωστοι. Ἡ προσκόλλησι στὰ χαρακτηριστικὰ τους γνωρίσματα γίνεται αἰτία ὥστε ἡ ἐπιφανειακὴ διαφορὰ τους ἀπὸ ἄλλους λαοὺς νὰ φαίνεται πολὺ μεγαλύτερη ἀπὸ ὅ,τι πραγματικὰ εἶναι. Θὰ ἤθελα ἐγὼ νὰ ἀπολογηθῶ ἐδῶ κατὰ κάποιον τρόπο γιὰ ἕναν τύπο Τζὼν Μπούλ πού εἶναι λιγώτερο περίπλοκος καὶ συγγενεῦς περισσότερο μὲ τοὺς Εὐρωπαίους.

Πρῶτα ἀπ' ὅλα πρέπει νὰ διακρίνομε τὸν ἄνθρωπο τῆς ἀνωτέρας τάξεως ἀπὸ τὸν κοινὸ μέσο ἄνθρωπο. Δὲν πηγαίνουν ὅλοι οἱ Ἀγγλοὶ στὸ Ἥτον, δὲν περνοῦν ὕστερα στὴν Ὁξφόρδη ἢ στὸ Καίμπριτζ, δὲν γίνονται μέλη μιᾶς ἀριστοκρατικῆς λέσχης, δὲν φοροῦν μονόκλ καὶ ριγέ τιαντελόνι, δὲν παίζουν γκόλφ, δὲν πηγαίνουν κυνήγι. Κάθε ἄλλο. Ἡ μεγάλη πλειοψηφία δὲν ξέρει τίποτε ἀπὸ τὴν χώρα ἔκτος ἀπὸ τοὺς δρόμους τῆς γειτονίας. Δουλεύει σκληρὰ ὅλη μέρα, δὲν ἐνδιαφέρεται γιὰ τὶς κοινωνικὲς ἀξίες, διασκεδάζει μὲ ἕνα ποτήρι μύρτα τὸ βραδάκι καὶ ἕνα μᾶτς ποδοσφαίρου τὴν Κυριακὴ, λείπει ἀλατισμένα ἀστεία καὶ δὲν βασανίζεται ἀπὸ ψυχολογικὰ προβλήματα.

Στὴν σημερινὴ Βρεταννίαν ὅλο καὶ λιγώτερο λογαριάζουν τὸν κοσμικὸ τύπο. Ὑπάρχει, βέβαια, πάντα μιὰ ἀριστοκρατία - κληρονομικὴ καὶ νεοδημοσύργητη - πού ἐμφανίζεται στὰ νυχτερινὰ κέντρα, καὶ περιβάλλεται ἀπὸ τὴν αἴγλη τῆς κοσμικῆς ζωῆς. Στὸς ἐγκλούς αὐτοὺς τοῦ Λονδίνου ἡ ζωὴ εἶναι ἀσύγκριτη σὲ «στύλ» ἂν

δχι σὲ λάμψι. Καὶ ἡ Αὐλὴ τῶν Ἀνακτόρων τοῦ Βουίκιχαμ μὲ τὶς δεξιώσεις, τὴν ἐτικέττα καὶ τὴ φανταχτερὴ Φρουρά, συνεχίζει παραδόσεις πού σήμερα πιά δὲν ζοῦν πουθενά ἄλλου. Ὅλοι ὁμῶς αὐτοὶ οἱ τύποι εἶναι ἐντελῶς ἐπιφανειακοί. Ἡ ἀριστοκρατία τῆς Βρεταννίας στὴν πραγματικότητα ὑποφέρει ἀπὸ μιὰν ἀνεπαρόντως καὶ χωρὶς ἀμφιβόλησιν σωτήρια παρακμή. Τὸ πρῶτο καὶ σοδαιότερο χτύπημα τὸ ἔδωσε ἡ φορολογία. Ἄν ἓνας λόρδος σήμερα θέλει νὰ ζήσει σύμφωνα μὲ τὴ θέσι του στὸν πύργο τῶν προγόνων του, πρέπει νὰ ἀφήνῃ κάθε Κυριακὴ τὸ κοινὸ νὰ ἐπισκέπτεται τὸν πύργο σὰν νὰ ἦταν Μουσεῖο, πληρώνοντας εἰσιτήριο. Στὰ Πανεπιστήμια, στὰ γραφεῖα, στὶς ἐξετάσεις, ἡ οἰκογένεια καὶ ἡ περιουσία δὲν λογαριάζονται πιά καθόλου. Πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια ἡ μέση παιδεία εἶναι δωρεάν γιὰ ὅλους. Στὴν Ὁξφόρδη δὲν βασιλεύουν πιά τὰ παιδιὰ τῶν καλῶν οἰκογενειῶν καὶ τὰ τρία τέταρτα τῶν φοιτητῶν σπουδάζουν μὲ ὑποτροφίες.

Ἀργὰ καὶ λίγο-λίγο ἡ Βρεταννικὴ κοινωνία «σοσιαλιστικοποιεῖται». Τὸ πιὸ χτυπητὸ παράδειγμα εἶναι τὰ γκάρντεν-πάρτυ πού ὁργανώνονται στὰ ἀνάκτορα τοῦ Βουίκιχαμ γιὰ ἐργάτες ἢ ἀρχηγούς συνδικάτων. Καὶ στοὺς ἐτήσιους Τιμητικούς Καταλόγους πολὺ τακτικὰ κοντὰ σὲ ὀνόματα ἐπιστημόνων καὶ ναυάρχων ὑπάρχουν ὀνόματα ἐργατῶν. Σὲ μιὰ χώρα πού ὀφίσταται μιὰ τέτοια κοινωνικὴ ἐξέλιξις οἱ τύποι καὶ οἱ προλήψεις τῆς «ἀνωτέρας» κοινωνίας εἶναι πιά γραφικὲς ἱστορικὲς, μὰ καὶ χωρὶς σημασία, ἐπιβιώσεις.

Οἱ Βρεταννοὶ πάλι ἔχουν διατηρήσει στὸ νησί τους ὁρισμένες πολυτιμες ἀρετὲς «τοῦ παλιοῦ καιροῦ» πού δὲν τοὺς τὶς ἀναγνωρίζουμε πάντα. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ πού τοὺς θεωροῦμε κρούους καὶ ἐγωκεντρικούς εἶναι πραγματικὰ καλοὶ καὶ γενναῖοι. Βέβαια δὲν εἶναι ὁμιλητικοί· δὲν εἶναι εὐκολο νὰ τοὺς μάθῃ κανεὶς· σὲ περίστασι ἀνάγκης ὁ Ἀγγλος εἶναι ἔτοιμος νὰ βοηθήσῃ μὲ πολλὴ προθυμία.

Οἱ Βρεταννοὶ εἶναι τρομερὰ σκληρογυνημένοι καὶ τὴν ἀρετὴ τους αὐτὴ νομίζω πὼς δὲν τὴν τὸνίζουμε ἀρκετὰ. Εἶναι ἐκ φύσεως δυνατοὶ καὶ ἡ ζωὴ στὴν Ἀγγλία τοὺς ἐκπαιδεύει γιὰ καλὰ. Ὅταν γκρίνιαζα στὴ σπιτονοικοκυρά μου γιὰ τὴ βροχὴ καὶ τοὺς περιορισμούς στὰ τρόφιμα μιὰ μέρα μοῦ εἶπε.

—Ἡ μητέρα μου, κύριε, εἶχε ταξιδέψει πολὺ, στὴν Ἀσία, στὴν Ἀμερικὴ καὶ στὴν Ἀφρική. Μιὰ μέρα ξέρετε τί μοῦ εἶπε: ἂν τὰ καταφέρῃ νὰ ζῇ κανεὶς στὴν Ἀγγλία μπορεῖ νὰ ζῇ ὅπουδήποτε...

Ὑπερβολὴ βέβαια, μὰ ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι οἱ Βρεταννοὶ εἶναι ράτσα πού ἀντέχει. Ἄν δὲν ἦταν ἔτσι, δὲν θὰ εἶχαν δεχθῇ τὰ γεγονότα τοῦ 1940 μὲ τέτοια παραδειγματικὴ πειθαρχία.

Πολὺ συχνὰ πάλι ὁ Τζῶν Μπούλ ὑπερβάλλει τὶς ἀρετὲς του. Ὁ περίφημος σεβασμὸς τῶν Βρεταννῶν πρὸς τοὺς νόμους καὶ τὰ καθιερωμένα μεταβάλλεται συχνὰ σὲ εὐπειθεία πού φθάνει στὰ ὅρια τοῦ γελοίου.

Μιλώντας γιὰ εὐπείθεια ὁμῶς δὲν πρέπει νὰ παραβλέψουμε μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες ἀρετὲς τοῦ Τζῶν Μπούλ, τὴν ἐπιμονή. Μιὰ μέρα ἡ Γαλλικὴ ὁμάδα τοῦ ράγκμπυ ἐπρόκειτο νὰ συναντηθῇ μὲ τὴν Ἀγγλικὴ στὸ γήπεδο Τουϊκενχαμ. Ὅταν ἐμφανίστηκαν οἱ Γάλλοι στὸ γήπεδο ἓνας ψίθυρος ἀνησυχίας ἀκούστηκε ἀπὸ τὶς θέσεις τῶν θεατῶν. Μπροστὰ σ' αὐτοὺς τοὺς γεροδεμένους καὶ καλοθερμένους Γάλλους τί μπορούσαν νὰ κάνουν οἱ ἀδύνατοι Βρεταννοὶ πού ζούσαν μὲ τὰ τρόφιμα τοῦ δελτίου τοῦ Σέρ Στάφορντ Κρίππς;

Ὅλοι περίμεναν μιὰ συντριπτικὴ ἥττα: οἱ Βρεταννοὶ παίκτες ὁμῶς εἶχαν διαφορετικὴ γνώμη. Στὴν ἀρχὴ τοῦ παιχνιδιοῦ βρέθηκαν σχεδὸν ἐξουθενωμένοι μπροστὰ σὲ τὴν δύναμι· ἀλλὰ σφίγγοντας τὰ δόντια κράτησαν τὶς θέσεις τους καὶ δὲν ἀφῆσαν τοὺς Γάλλους νὰ πάρουν ἀναπνοή. Καὶ σιγὰ-σιγὰ, βῆμα πρὸς βῆμα, μὲ πείσμα καὶ ὑπομονὴ κέρδισαν θριαμβευτικὰ τὸ παιχνίδι.

Ἦταν ἓνα θέαμα πού δὲν θὰ τὸ ξεχάσω ποτέ. Στοὺς Βρεταννοὺς αὐτοὺς παίκτες—φοιτητὰ καὶ γι-

τροὶ ἦταν οἱ περισσότεροι—καθρεφτίζονταν γιὰ μένα οἱ ἀρετὲς τοῦ ἀνθρακωρύχου καὶ τοῦ ἐργάτη τῆς μεταλλοβιομηχανίας, τοῦ πιλότου τῆς μάχης τῆς Ἀγγλίας καὶ τοῦ βασιανισμένου ναυτικοῦ. Πεισματάρηδες καὶ ὑπομονητικοί, μετριοφρονες καὶ ἱκανοί, συγκέντρωσαν τὶς δυνάμεις τους, ὅλοι μαζί, καὶ κέρδισαν μιὰ νίκη πού καταλάβαινα ὅτι εἶχε ὑπερτατὴ σημασία γι' αὐτοὺς. Καμμιά φορὰ παρουσιάζουν σὰν σύμβολο τῆς Βρεταννίας τὸ μπουλντόγκ. Δὲν εἶναι ὠραῖο ζῶο οὔτε δείχνεται εὐκόλα φίλος. Μὰ στέκεται γερὰ πάνω στὰ κοντὰ του πόδια κι' ὅταν ἀρπάξῃ κάτι μὲ τὰ δόντια του, δὲν τὸ ἀφήνει εὐκόλα νὰ τοῦ ξεφύγῃ.

☆

Οἱ Βρεταννοὶ ὑποψιάζονται ἀμέσως τοὺς ἄνθρώπους μὲ ιδέες, καὶ κυρίως σὲ ζητήματα τῆς πολιτικῆς. Καὶ ὅσους ξεκινοῦν γιὰ νὰ διαδώσουν καινούργιες ιδέες, τοὺς διανοούμενους, ὅς ποῦμε, τοὺς θεωροῦν ἐπικίνδυνους μαθητευόμενους μάγους.

Στὴν Ἀγγλία οἱ διανοούμενοι θεωροῦνται ἐντελῶς ἀκατάλληλοι γιὰ τὴν πολιτικὴ. Οἱ Ἀγγλοὶ δὲν μποροῦν νὰ καταλάβουν γιὰτί ἓνας ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἔχῃ γνώμη γιὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐθνικοποιήσεως τῶν σιδηροδρόμων ἢ γιὰτί πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ κρίνῃ τὸ Φόρεϊν Ὁφφίς ἀπλῶς καὶ μόνο ἐπειδὴ ἔτυχε νὰ γράψῃ ἓνα μυθιστόρημα ἢ νὰ δημοσιεύσῃ ἓνα φιλοσοφικὸ δοκίμιο. Οἱ διανοούμενοι ἔχουν τὴν τάσι νὰ φέρουν στὴν πολιτικὴ μεθόδους καὶ συνήθειες πού οἱ Βρεταννοὶ δὲν ἐγκρίνουν. Οἱ διανοούμενοι ἀγαποῦν τὶς ἀφηρημένες ἔννοιες κι' αὐτὸ δὲν ἀρέσει καθόλου στοὺς Ἀγγλους. Οἱ διανοούμενοι σκέπτονται σύμφωνα μὲ ὅλους τοὺς κανόνες τῆς λογικῆς καὶ τὸ ἔνστικτο τοῦ Ἀγγλοῦ τοῦ λέει ὅτι ἡ πραγματικότητα φθάνει πέρα κι' ἀπὸ τὰ πιὸ αὐστηρὰ λογικὰ ἐπιχειρήματα.

Οἱ πολιτικὲς λοιπὸν ὁμάδες στὴν Ἀγγλία δὲν ἀποτελοῦνται ἀπὸ διανοούμενους. Οἱ Συντηρητικοὶ κατηγοροῦν τὸ Ἐργατικὸ Κόμμα ὅτι ἔ-

χει «δογματικὲς τάσεις». Αὐτὸ εἶναι ἡ χειρότερη προσβολὴ πού μπορεῖ νὰ ἀκουστῇ μέσα στὴν ἡρεμὴ ἀτμόσφαιρα τοῦ Οὐέστμινστερ καὶ οἱ ὁπαδοὶ τοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος θίγονται τρομερὰ καὶ ἀρνοῦνται κατηγορηματικὰ ὅτι εἶναι δεμένοι σὲ κάποιο δόγμα. Κάποτε, σὲ μιὰ δημόσια πολιτικὴ συγκέντρωσις ρώτησαν τὸν Κῆρ Χάρντυ, πρωτοπόρο τοῦ Ἐργατικοῦ κινήματος στὴν Ἀγγλία, ποῖα ἦταν ἡ γνώμη του γιὰ τὴ θεωρία τῆς ὑπεραξίας τοῦ Μάρξ. Καὶ ὁ ὁμιλητὴς ἀπάντησε χωρὶς νὰ ντραπῇ καθόλου. «Δὲν ἔχω διαβάσει ποτέ Μάρξ, δὲν ξέρω ποῖα εἶναι ἡ θεωρία τῆς ὑπεραξίας καὶ οὔτε αἰσθάνομαι πὼς χάνω τίποτα ἀπ' αὐτό». Στὸ σημεῖο αὐτὸ οἱ Ἐργατικοὶ εἶναι πολὺ καὶ καθαροὶ Βρεταννοὶ. Κάθε κατήχησις — θρησκευτικὴ ἢ πολιτικὴ — τοὺς ἐμπνέει ἀντιπάθεια. Ἄν ὁ Κομμουνισμὸς δυσκολεύεται τόσο νὰ ριζώσῃ στὴ Βρεταννία, αὐτὸ συμβαίνει ὡς ἓνα σημεῖο γιὰτί παρουσιάζεται σὰν ἓνα πολὺ αὐστηρὸ καὶ ἀπαιτητικὸ φιλοσοφικὸ σύστημα. Εἶναι ἓνα οἰκοδόμημα πού φαίνεται τέλει, ἀκριβῶς γι' αὐτὸ οἱ Βρεταννοὶ ὑποπτεύονται πὼς εἶναι ἔργο μιᾶς διάνοιας πού προχωρεῖ πέρα ἀπὸ τὶς δυνατότητες τῆς καὶ συνεπῶς, πέρα ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς. Ὅπως λέει ἓνας ἥρωας τοῦ Ζυλ Ρομαίν σ' ἓναν δυναμικὸ κομμουνιστὴ: «Ἐκεῖνο πού μὲ ἐνοχλεῖ πιὸ πολὺ εἶναι πού ἔχεις πάντα δίκιο». Μπροστὰ σὲ ἄνθρώπους πού ἔχουν πάντα δίκιο οἱ Βρεταννοὶ δὲν αἰσθάνονται μόνο ἐνόχλησι μὰ καὶ δυσπιστία. Δὲν μποροῦν νὰ ὑποφέρουν τὴν ἀδιαισχυσίαν καὶ ἀπεχθάνονται τὰ συστήματα τῆς μυστικῆς ἀστυνομίας ὅσο καὶ τὴν Ἱερὴ Ἐξέτασι. Μέσα στὸν κύκλο ἑνὸς πολιτικοῦ κόμματος τῆς Βρεταννίας μπορεῖ κανεὶς νὰ ἐκφράσῃ ὅποιαδήποτε γνώμη μὲ τὴν ἴδια μετριοπάθεια. Τὰ μόνυ κόμματα πού ἱσχυρίζονται ὅτι ἀκολουθοῦν αὐστηρὴ γραμμὴ καὶ ἐφαρμόζουν μιὰν αὐστηρὴ πειθαρχία εἶναι ἐκεῖνα πού περιλαμβάνουν σὲ ἀρκετὴ ἀναλογία διανοούμενους... καὶ αὐτὰ φυτοζωοῦν — εἶναι οἱ φασίστες τοῦ Ὁσβαλντ Μόσλεϋ καὶ οἱ κομμουνισταί.

Θα μπορούσε εδώ να παρατηρηθεί κανείς πώς αν οι Βρεταννοί πολιτικοί αρνούνται πραγματικά όποιαδήποτε σχέση με ιδέες, δόγματα και πειθαρχίες δεν είναι δυνατόν να είναι συνεπείς. Αντί να δώσω άλλη απάντηση θα αναφέρω τον τόσο γνωστό τύπο αστυνομικού μυθιστορήματος που δημιούργησε ο Ζώρζ Σιμενόν, τον 'Επιθεωρητή Μέγκρετ. Αντίθετα με τον περίφημο αστυνομικό της 'Αγκάθα Κρίστι, τον 'Ηρακλή Πουαρώ που μιλεί συνεχώς για τα «κυτταράκια της φαιάς ουσίας του», ο 'Επιθεωρητής Μέγκρετ, όταν τον ρωτούν τι σκέπτεται, απαντά: «Μά ξέρετε πολύ καλά ότι δεν σκέπτομαι». Με τα λόγια αυτά δεν ξεγελά βέβαια κανένα. Σκέπτεται και πολύ καλά μάλιστα όπως φαίνεται

Αφού παρακολούθησε μία συζήτηση για την διεθνή πολιτική κατάσταση στο Κοινοβούλιο, ο κύριος Σμίθ, τράβηξε κατά τον Τάμεσι. Όταν έφθασε σ' ένα μέρος μάλλον έρημικό, άρχισε να σκαρφάωνη το λίθινο παραπέτο του ποταμού. — Παρακαλώ, κύριε, ακούστηκε ή φωνή του πόλισμαν. Δεν είναι τρόπος αυτός για να τελειώνη τη ζωή του κανείς. Έλατε να καθίσουμε σ' αυτόν τον πάγκο να τ'α πούμε.

— Τί να πούμε, παιδί μου;

— Νά να κουβεντιάσουμε για το μέλλον.

Υστερα από δέκα λεπτά, κύριος και πόλισμαν σκαρφάωναν μαζί το παραπέτο.

Argosy

★

— Του λόου σου έφεντη μου... ριζικό σου μεγάλο... μικρό άνθρωπο είσαι... μεγάλο άνθρωπο θα γένης.
— Πώς; δεν καταλαβαίνω.
— Μεγάλο μπαστούνι κρατείς..., μεγάλο γιατρό θα γένης...
— Μά γιατρός είμαι και τώρα.
— Μεγάλο γιατρός... απ' τα χέρια σου κόσμος πολλός περάση... δάσκαλο τρανό θα γένης... Πεθαμένους θα ανασταίνης ζωντανούς θα σκοτώνη...

Ο ΑΙΩΝ ΤΟΥ ΡΑΝΤΑΡ

Το πάρκο του μέλλοντος

ΤΟ ΣΥΝΑΧΙ

Τού

CHRISTOPHER H. ANDREWES

Μικροβιολόγου

Υπάρχουν πολλοί και σπουδαίοι λόγοι, που όχι μόνο δικαιολογούν, αλλά και επιβάλλουν τη σοβαρή επιστημονική μελέτη του κοινού κρυολογήματος, του συναχίου. Πρώτ' από όλα η μεγάλη ενόχλησι που προκαλεί στους ανθρώπους. Έπειτα έρχονται οι απουσίες στα γραφεία και στα εργοστάσια που κάνουν την άσημαντη αυτή άρρώστεια πολύ δαπανηρή για τους εργοδότες. Εκτός όμως από όλα αυτά, το συναχί είναι ένας πειρασμός για τον έπιστήμονα, ακριβώς γιατί αποτελεί πολύπλοκο επιστημονικό πρόβλημα. Αντίθετα με άλλες ασθένειες, για να προκληθεί το συναχί δεν χρειάζεται μόνο η παρουσία του μικροβίου, χρειάζεται και ένα άτομο ώριμο για να το δεχθεί και περιστάσεις κατάλληλες για να μεταδοθεί το μικρόβιο. Η εκπλήρωσι όλων αυτών των όρων παρουσιάζει τόσες δυσκολίες ώστε για κάθε έρευνητή αποτελεί ένα είδος προκλήσεως.

Γιατί όμως η λύσι του προβλήματος αυτού να μας διαφεύγει τόσο καιρό; Ός ένα σημείο ίσως γιατί δεν πρόκειται για καμιά σοβαρή άρρώστεια. Υπάρχουν όμως και λόγοι πολύ σοβαρότεροι. Η μελέτη των μεταδοτικών ασθενειών βασίζεται σε πα-

ρατηρήσεις επάνω σε ζώα ή φυτά. Δυστυχώς όμως κανένα από τα πειραματόζωα δεν παθαίνει συναχί. Ούτε ο ποντικός, ούτε το ινδικό χοιρίδιο υπόκειται σ' αυτόν τον κίνδυνο. Ο μόνος κάτοικος του ζωικού βασιλείου που μπορεί να συναχωθεί —εκτός από τον άνθρωπο— είναι ο χιμπατζής. Και οι χιμπατζήδες βέβαια και δυσεύρετοι είναι και πολλά κοστίζουν.

Οι γνώσεις μας για το συναχί είναι μάλλον περιωρισμένες. Ξέρουμε ότι μπορεί να μεταδοθεί από τον ένα άνθρωπο στον άλλο (και ο χιμπατζής μπορεί να κολλήσει συναχί από τον άνθρωπο). Ξέρουμε όμως ακόμη ότι ένας άνθρωπος μπορεί να έρθει σε επαφή με έναν άλλο που έχει συναχί και να μην κολλήσει. Ξέρουμε πάλι ότι αν μερικοί άνθρωποι ζούν απομονωμένοι σ' ένα νησί δεν παθαίνουν συναχί. Μόλις όμως αποκαταστήσουν την επαφή τους με τον υπόλοιπο κόσμο, τότε παρόυσιαζουν μεγάλη ευαισθησία στο μικρόβιο του συναχίου. Γενικά η άνοσια που παρατηρείται ύστερα από ένα συναχί διαρκεί πολύ λίγο. Η αντίδρασι του οργανισμού διατηρείται από τη συχνή και επανειλημμένη επαφή με το μικρόβιο του συναχίου.

Το 1946 πολλοί Άμερικανοί και Ευρωπαίοι έπιστήμονες άποφάνθηκαν ότι καιρός πιά ήταν να μελετηθεί συστηματικά το κρυολογήμα. Στο άρθρο αυτό, θα μάς άπασχολήση ειδικά η προσπάθεια μιάς ομάδος ειδικών Βρετανών έπιστημόνων στο Σώσμηπερ της Άγγλιας.

Το πρώτο βήμα ήταν βέβαια να βρεθεί ένας άπλός και συγχρόνως αξιόπιστος τρόπος για να εξακριβώνεται η παρουσία ή η άπουσία του μικροβίου και να παρακολουθηθεί η επίδρασι των διαφόρων άπολυμαντικών. Ένας τρόπος μόνον βοήθει: δίνουμε, από τη μύτη, μικροβιοφόρο υγρό σε ανθρώπους που προσφέρονται για ύποκειμενα. Η μέθοδος αυτή δεν είναι πολύ άπλη, αλλά, πρὸς το παρόν, είναι τουλάχιστον η μόνη άποτελεσματική.

Το εργαστήριό μας έχει δώδεκα διαμερίσματα, που στο καθένα μένουν απομονωμένοι δύο έθελοντάι, οι όποιοι και γίνονται αντικείμενο μελέτης επί δέκα μέρες. Από τον καιρό που άρχισαμε τα πειράματά μας, πάνω από δύο χιλιάδες άνθρωποι μάς βοήθησαν μ' αυτό τον τρόπο.

Ο έμβολιασμός με μικρόβιο γίνεται μετά την τρίτη ήμέρα, για να ύπάρχει καιρός να εκδηλωθεί στο μεταξύ κανένα συναχί που θα το είχαν ίσως πάρει από πριν. Τη δεύτερη μέρα περνούν από ακτίνες Χ, κάθε μέρα έξετάζονται και οι ίδιοι σημειώνουν κάθε σύμπτωμα που παρατηρούν στον εαυτό τους.

Έπειτα κάθε έθελοντής παίρνει από τη μύτη στην τύχη ένα από τα τρία διαφορετικά παρασκευάσματα: Το ένα είναι «θετικό», εξακριβωμένο από προηγούμενη χρήσι, το άλλο είναι τελείως άθλαβές, άπλο άλατόνερο, και

το τρίτο έχει άγνωστες ακόμη ιδιότητες: είναι καλλιέργημα μικροβίου συναχίου χωρίς άποτέλεσμα. Τα τρία παρασκευάσματα δίνονται στην τύχη από άριθμημένα φιαλίδια. Ούτε ο ύποψήφιος άρρωστος ούτε ο γιατρός ξέρει ποιά παρασκευάσμα πήρε κάθε ύποκείμενο. Το μυστικό το ξέρει μόνο ο μικροβιολόγος που το φανερώνει μόνον άφου γίνη η έκθεσι του γιατρού για το άποτέλεσμα της δοκιμής.

Τα άποτελέσματα των πειραμάτων αυτών μπορούν να συνοψισθούν στα ακόλουθα: Οι έθελοντάι που πήραν το άθλαβές παρασκευάσμα δεν έπαθαν καθόλου συναχί μέσα στις δέκα μέρες που έμειναν στο εργαστήρι. Από κείνους που πήραν το θετικό παρασκευάσμα οι μισοί έπαθαν συναχί. Το περίεργο είναι ότι πολλοί από κείνους που είχαν πάρει θετικό παρασκευάσμα έπαθαν συναχί τη δεύτερη ή την τρίτη ήμέρα και την επόμενη όλα τα συμπτώματα εξαφανίστηκαν. Το συναχί είχε έκφυλισή γρήγορα, όπως συμβαίνει συχνά. Αυτό δείχνει τόσο σφαλερή είναι ή φήμη που άποκτούν ώρισμένα φάρμακα ότι δήθεν θεραπεύουν γρήγορα το συναχί.

Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις μας οι γυναίκες έχουν πολύ μεγαλύτερη ευαισθησία στο συναχί από τους άντρες. Η ηλικία δεν επαιξε ιδιαίτερο ρόλο, τουλάχιστον στους έθελοντάς μας, που ήταν από 18 ως 40 ετών. Η περίοδος της έπώσεως του συναχίου είναι συνήθως δύο ως τρεις μέρες με συμπτώματα έρεθισμό των ρινικών αδένων και του λαιμού. Ο πυρετός είναι σπάνιος. Οι έθελοντάι μας είχαν γίνει καλά προτοφύγουν από το εργαστήρι. Όταν έφευγαν τους

παρακαλέσαμε να μᾶς κρα-
τούν ἐνήμερους γιὰ τὴν πορεία
τῆς υγείας τους. Πολλοὶ μᾶς ἀ-
νέφεραν ὅτι ἐνῶ τὸ συνάχι τοῦς
εἶχε περάσει στὸ κλειστὸ περι-
βάλλον τοῦ ἐργαστηρίου, μόλις
θρέθηκαν ἔξω ξαναπαρουσιάστη-
κε χειρότερο.

Ὅλα αὐτὰ εἶναι θέβρ'α πολὺ
ἐνδιαφέροντα, δυστυχῶς ὅμως,
παρ' ὅλες τὶς προσπάθειές μας,
δὲν μπορέσαμε νὰ βροῦμε καμμιὰ
ἀπλὴ καὶ ἀποτελεσματικὴ μέθοδο
γιὰ τὴ μελέτη τοῦ συναχιοῦ.
Προσπαθήσαμε νὰ καλλιεργή-
σουμε μικρόβιο σὲ ἐπωασμένα
αὐγὰ κόττας, ἀλλὰ δὲν μπορού-
με νὰ βασισθοῦμε στὰ συμπερά-
σματα πού θγάλαμε, γιατί ἡ δια-
φορὰ τῶν ἀποτελεσμάτων ἀπὸ τὰ
μολυσμένα καὶ τὰ καθαρὰ αὐγὰ
δὲν ἦταν ἀπολύτως σαφής. Τὴν
ἴδια ἀποτυχία συνάντησε καὶ ἡ
προσπάθειά μας νὰ ἐργαστοῦμε
μὲ διάφορα πειραματόζωα, παρ'
ὅλο πού τὰ δοκιμάσαμε ὅλα:
ποντικούς, ἰνδικὰ χοιρίδια, κότ-
τες, γάτες, χοίρους, πιθήκους κ.ἄ.

Ἀλλες ἔρευνές μας στράφηκαν
στὴν ἐξακρίβωσι τῶν ἰδιοτήτων
τοῦ μικροβίου τοῦ συναχιοῦ. Ἔ-
τσι μάθαμε ὅτι ἡ διάμετρός του
δὲν εἶναι μεγαλύτερη ἀπὸ 60 μι-
λιμικρόνια. Πρόκειται δηλαδὴ γιὰ
μικρόβιο μικρότερο ἀπὸ τῆς γρίπ-
πης. Μάθαμε ἀκόμη ὅτι τὸ μι-
κρόβιο αὐτὸ διατηρεῖται ἀναλ-
οίωτο σὲ θερμοκρασία 76 βα-
θμῶν Κελσίου ὑπὸ τὸ μηδέν. Στὴ
θερμοκρασία αὕτη μπορεῖ νὰ δια-
τηρήσῃ τὴ δύναμὶ του καμμιὰ φο-
ρὰ καὶ ἐπὶ δύο ὁλόκληρα χρό-
νια. Ἐκάναμε ἀκόμη καὶ δύο ἀρ-
νητικὲς παρατηρήσεις: τὸ μικρό-
βιο τοῦ συναχιοῦ δὲν ἐξηρεάζε-
ται ἀπὸ τὴν πενικιλίνη καὶ τὴν
στρεπτομυκίνη, οὔτε ἀπορροφᾶ-
ται ἀπὸ τὰ ἐρυθρὰ αἰμοσφαίρια
τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως συμβαίνει

μὲ τὸ μικρόβιο τῆς γρίππης.

Δὲν ξέρουμε ἀκόμη πόσα μι-
κρόβια περιεῖχε τὸ παρασκευά-
σμα πού προκάλεσε συνάχι, ἀν-
καὶ παρατηρήσαμε ὅτι, οἱ μικρο-
βιοφόρες ρινικὲς ἐκκρίσεις φέρ-
νουν ἀποτέλεσμα ἀκόμη καὶ σὲ
διάλυμα 1 πρὸς 1000 μέσα σὲ ἀ-
λατόνερο.

Σὲ ἓνα ἄλλο πείραμα, γιὰ τὸ
ὁποῖο χρησιμοποιήσαμε τρεῖς ὁ-
μάδες ἐθελοντῶν ἀπὸ ἑξὶ πρόσω-
πα, θελήσαμε νὰ δοῦμε κατὰ πό-
σο ἀληθεύει ἡ τόσο διαδεδομένη
γνώμη ὅτι τὸ κρύωμα μόνο του
προκαλεῖ συνάχι. Κανένα ὑποκεί-
μενο δὲν ἔδωσε θετικὸ ἀποτέλε-
σμα. Ἴσως σὲ κατάλληλες συν-
θήκες νὰ συμπίπτει κρύωμα καὶ
συνάχι, κανονικὰ ὅμως τὸ συνά-
χι προϋποθέτει εἰδικὸ μικρόβιο.

Μιὰ ἄλλη ὀψι τοῦ προβλήμα-
τος εἶναι ὅτι ὅσα συνάχια καὶ
ἀν πάθη κανεὶς δὲν ἀποκτᾶ ἀ-
νοσία. Πολὺ δύσκολο εἶναι ἀκό-
μη νὰ ποῦμε ἀν ἓνα συνάχι
πέρασε ἢ θεραπεύτηκε. Τελευταῖα
ἔγινε μεγάλη συζήτηση γιὰ τὰ
ἀντισταμινικά φάρμακα πού φά-
νηκαν ἀρκετὰ ἀποτελεσματικὰ σὲ
περιπτώσεις ἀλλεργίας (ὅπως
π. χ. στὸν ἑαρινὸ κατάρρου) καὶ
ναυτίας (ντραμαμίνη). Γρήγορα
διαδόθηκε ἡ φήμη ὅτι τὰ ἀντι-
σταμινικά φάρμακα θεραπεύουν
καὶ τὸ συνάχι καὶ ὁ κόσμος ἄρ-
χιζε νὰ τὰ χρησιμοποιεῖ πολὺ. Τὰ
πειράματα ὅμως ἔδειξαν ὅτι αὐ-
τὸ δὲν εἶναι ἀλήθεια. Ἡ ρεκλάμα
εἶχε κάνει καλὰ τὴ δουλειά της.
Ἀκριβῶς ἐπειδὴ ὁ κόσμος ὑπο-
φέρει ἀπὸ τὸ συνάχι εἶναι ἔτοι-
μος νὰ δεχθῇ ὅ,τι τοῦ δίνουν. Ἡ
ἀλήθεια εἶναι μίᾳ: μπορούμε νὰ
μετριάσουμε τὸ συνάχι, μπορού-
με νὰ περιορίσουμε τὴν ἐνόχλη-
σι, ἀλλὰ εἶναι πολὺ πιθανὸ ὅτι,
εἴτε τὸ προσέξουμε εἴτε ὄχι, αὐ-
τὸ θὰ κρατήσῃ τὶς ἴδιες μέρες.

Ἀπὸ τὸ «Scientific Americans»

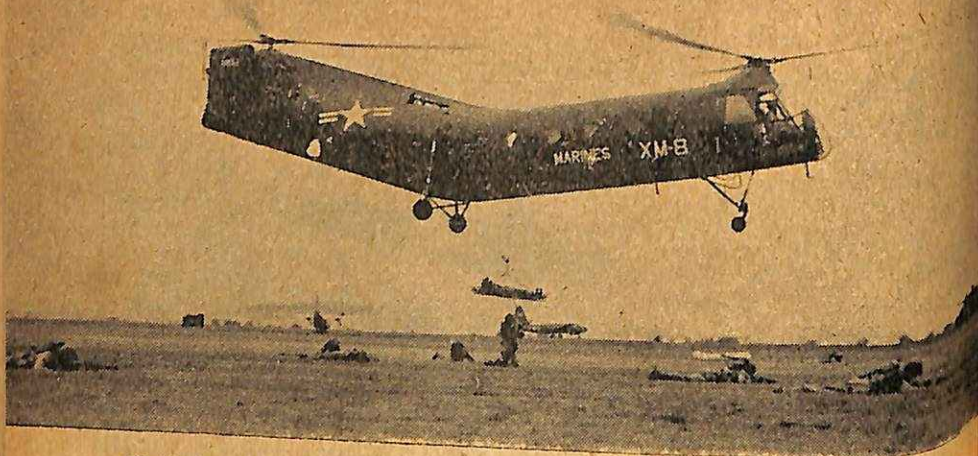
ΕΛΙΚΟΠΤΕΡΟ

Τὸ ἀεροπλάνο πού πετᾷ καδέτως, πλαγίως,
πρὸς τὰ ὀπίσω, ἢ αἰωρεῖται στὸ κενό.

Ἐχομε πιά τόσο πολὺ συνηθίσει
στὶς ἐκπληκτικὲς κατακτήσεις
τῆς τεχνικῆς καὶ τῆς ἐπιστήμης
πού καὶ οἱ πιὸ ἀπίστευτες ἀκόμα
πρόοδοι καὶ ἀνακαλύψεις δὲν μᾶς
κάνουν καμμιὰ ἐντύπωση. Στὴν
ἐποχὴ τῆς ἀτομικῆς ἐνέργειας καὶ
τοῦ ὑπερηχητικοῦ ἀεροπλάνου,
τῶν βολίδων καὶ τῶν θαυματουργ-
ῶν φαρμάκων τίποτα δὲν μᾶς
φαίνεται «ἀδύνατο». Τὸ ἴδιο συμ-
βαίνει καὶ μὲ τὰ ἐλικόπτερα, πού
οἱ φωτογραφίες τους δημοσιεύον-
ται τακτικὰ στὶς ἐφημερίδες καὶ
τὰ περιοδικὰ. Γιὰ τοὺς πολλοὺς
εἶναι ἀπλῶς ἓνας τύπος ἀεροπλά-
νου. Καὶ ὅμως εἶναι ἓνας «τύ-
πος» πού δὲν μοιάζει μὲ τοὺς

ἄλλους, καί τὸ ἐντελὲς νέο μὲ
ἀπεριόριστες σχεδὸν δυνατότητες.

Τί εἶναι τὸ ἐλικόπτερο; Πρῶ-
τος ὁ ἀφθαστος Ἰούλιος Βερν
συνέλαβε μὲ τὴ φαντασία του τὴν
κατασκευὴ ἐνὸς τέτοιου «ἀερο-
πλοίου». Ποῖος δὲν θυμᾶται τὸ κα-
ταπληκτικὸ ἱπτάμενο σκάφος
«Σάνσελλορ», πού μπορῶσε ν' ἀ-
νυψώνεται κάθετα, νὰ πετᾷ μὲ ἱ-
λιγγιώδη ταχύτητα πρὸς ὅλες τὶς
διευθύνσεις καὶ νὰ στέκεται ἀ-
κίνητο στὸν ἀέρα; Ἴσως ἐμπνευ-
σμένος ἀπὸ τὸ φανταστικὸ δημι-
ούργημα τοῦ Ἰουλίου Βερν ὁ Ἰ-
σπανὸς Don Juan de Cierva ἐτόλμη-
σε νὰ κατασκευάσῃ τὸ «αὐτόγυ-
ρο», πού ἀργότερα, τὸ 1925, μ'

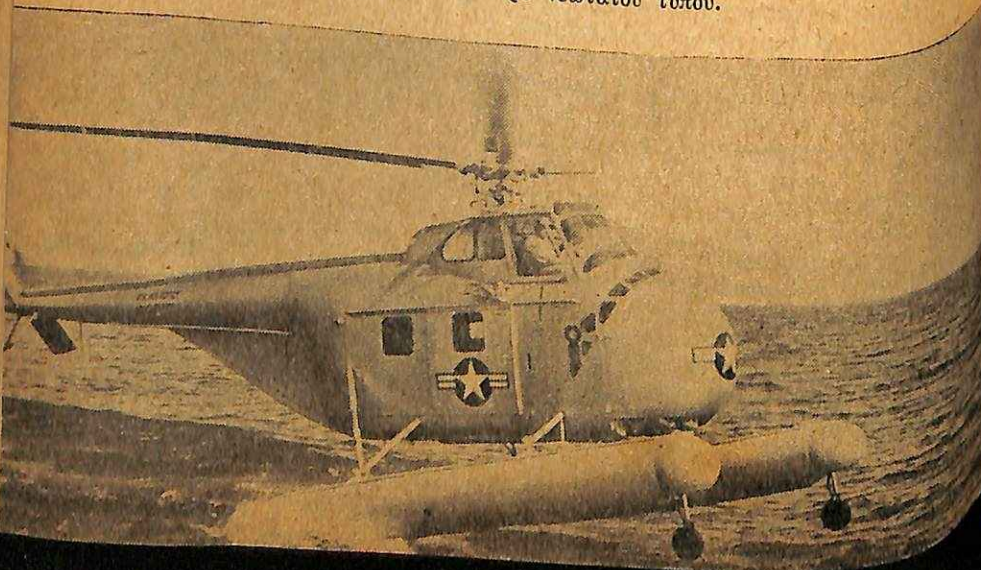
Ἐπίδειξις ἑνὸς τύπου ἐλικοπτέρου πού ἐχρησιμοποίησαν τὰ ἀμερικανικά τμήματα πεζοναυτῶν στήν Κορέα.

τωνομάστηκε ἐλικόπτερο. Στό αὐτόγυρο τοῦ Ἰσπανοῦ ἐφευρέτου δέν δόθηκε τότε μεγάλη προσοχή· μόλις στό τέλος τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου ἀναγνωρίσθηκε ἡ μεγάλη σημασία τοῦ ἐλικοπτέρου.

Τό ἐλικόπτερο δέν διαφέρει πολὺ ἀπὸ τὸ κοινὸ ἀεροπλάνο. Ἐ-

χει ἄτρακτο, κινητήρα, ἔλικα, σύστημα προσγειώσεως καὶ ὄργανα πηδαλιουχίσεως καὶ ἰσορροποιήσεως. Ἀντὶ ὅμως γιὰ δυὸ σταθερὰ φτερά ἔχει τρία ἢ τέσσερα φτερά προσαρμοσμένα ἐγκαρσίως γύρω σ' ἓνα ἄξονα, ἔτσι πού νὰ σχηματίζουν ἓνα εἶδος ἀνεμομύλου. Ὁ ἄξονας μέ τὰ φτερά

Ἀμφίβιο ἐλικόπτερο νεωτάτου τύπου.

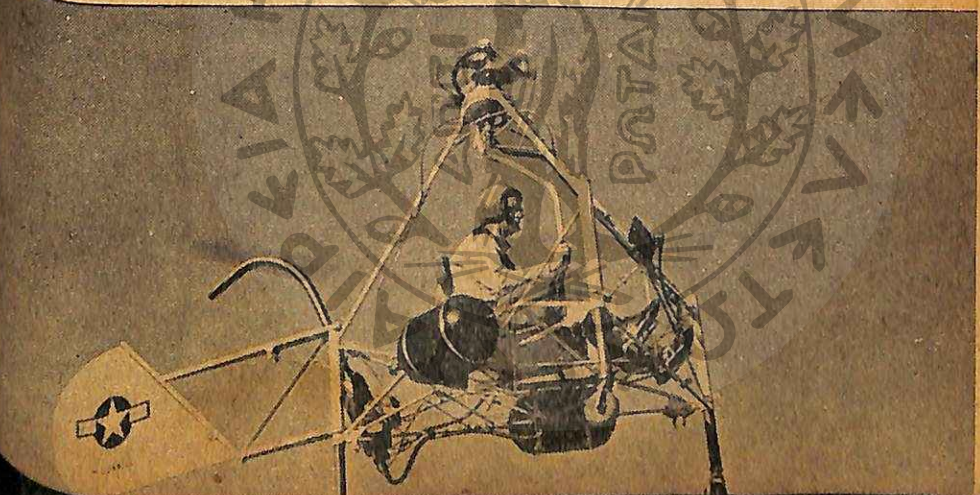

Τὰ τέσσερα αὐτὰ ἐλικόπτερα μεταφέρουν τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ στρατοῦ τῶν Ἑνωμένων Ἐθνῶν στό Καεζόγκ.

εἶναι στερεωμένος κάθετα πρὸς τὴν ἄτρακτο. Ὄταν ἡ ταχύτης περιστροφῆς φθάσῃ σὲ ὀρισμένο σημεῖο, τὸ σκάφος ἀποσπᾶται ἀπὸ τὴ γῆ καὶ ἀρχίζει σιγὰ-σιγὰ νὰ ὑψώνεται, ὅπως γίνεται με τοὺς ἔλικες τοῦ συνηθισμένου ἀεροπλάνου, πού εἶναι τοποθετημένοι στό πρόσθιο μέρος καὶ σύρουν

τὴν ἄτρακτο πρὸς τὰ ἐμπρός. Ἄν ὁ πιλότος ἐλαττώσῃ τίς στροφές τοῦ «ἀνεμομύλου» μέχρι τοῦ σημείου ὥστε ἡ ἄνωσις νὰ ἰσοφαρίσῃ με τὴ βαρύτητα, τότε τὸ ἐλικόπτερο παραμένει ἀκίνητο στὸν ἀέρα. Οἱ διάφορες κλίσεις πού μπορεῖ νὰ παίρῃ ὁ ὀριζόντιος μέγας ἔλικας, ἕνας μικρό-

Ἡ «ἐπτάμενη μοτοσυκλέττα» ζυγίζει περίπου 160 κιλά καὶ πετᾷ με ταχύτητα 100 χιλιομέτρων τὴν ὥρα.

τερος έλικας τοποθετημένος στην ούρα και ένα έξυπνο σύστημα μικρών φτερών, που χρησιμεύουν για πηδάλιο, επιτρέπουν στο έλικόπτερο να κινηθεί προς όποιαδήποτε διεύθυνση θέλει ο πιλότος. Κανένα πουλί δεν μπορεί να κάμη στον άερα τους έλιγμούς του έλικόπτερου.

‘Ο από μηχανής θεός

Τα προσόντα του έλικόπτερου φάνηκαν πρό πάντων στους τελευταίους δώδεκα μήνες κατά τη διάρκεια του πολέμου της Κορέας. Χάρης στα έλικόπτερα χιλιάδες τραυματίες σώθηκαν από βέβαιο θάνατο και άλλες τόσες χιλιάδες διέφυγαν την κομμουνιστική αιχμαλωσία. ‘Η προσγειώσεις των έλικόπτερων ακόμα και στα μετόπισθεν του έχθρου, ή μεταφορά φαρμάκων και τροφίμων σε απρόσιτα σημεία του μετώπου, ο ανεφοδιασμός κυκλωμένων τμημάτων, που έτσι μπόρεσαν να συνεχίσουν την αντίστασι μέχρις ότου διασπασθώ ο έχθρικός κλοιός, ή διάσωσις ναυαγών και αεροπόρων, όλες αυτές είναι ανεκτίμητες υπηρεσίες που προσφέρουν τα έλικόπτερα σ’ ένα συγχρονισμένο στρατό.

Μετά την επιτυχή χρησιμοποίησιν τους οί ‘Αμερικανοί αποφάσισαν να εφοδιάσουν όλες τις κατά ξηράν και θάλασσα μονάδες τους με έλικόπτερα. Τα έλικόπτερα μπορούν θαυμάσια ν’ αντικαταστήσουν τα τζιπ σε ανιχνεύσεις και αναγνωρίσεις. ‘Ο στρατηγός ‘Ωλμοντ διηύθυνε μιά επίθεσι του 10ου σώματος στην Κορέα από ένα έλικόπτερο, που αιώρειτο επάνω από το πεδίο της μάχης. Τώρα κατασκευάζονται έλικόπτερα τα όποια μπορούν να μεταφέρουν 12 — 14 άνδρες με εξάρ-

τους μάχης ή και ολόκληρα αυτοκίνητα.

Τα έλικόπτερα που πήραν μαζί τους οί ‘Αμερικανοί στην Κορέα δεν προωρίζονταν για πολεμικούς σκοπούς. Είχαν κατασκευασθώ για άστικές μεταφορές, για ψυχαγωγία και για τη γρήγορη μεταφορά του ταχυδρομείου σε μέρη, όπου δεν υπήρχαν τακτικές συγκοινωνίες. ‘Ετσι τα έλικόπτερα αυτά ήσαν χωρίς εξοπλισμό και θωράκισι και ήταν εύκολος στόχος των έχθρικών αντιαεροπορικών. Τα νέα όμως στρατιωτικά έλικόπτερα θα είναι θωρακισμένα και οί δεξαμενές της βενζίνης δεν θα είναι τόσο ευπρόσθλητες.

Νέοι τύποι έλικόπτερων

‘Ενώ πρώτα τα έλικόπτερα δεν μπορούσαν να μεταφέρουν περισσότερους από τρεις άνδρες, τώρα τα αμερικανικά εργοστάσια «Σικόρσκι» κατασκευάζουν ένα νέο τύπο με 8 φορεία τραυματιών και θέσεις για γιατρό και νοσοκόμο. ‘Ενα άλλο εργοστάσιο θα παράγη έλικόπτερα για 12 φορεία και με θέσεις για 2 γιατρούς και 2 μέλη του πληρώματος. Τα σκάφη αυτά θα μπορούν να προσγειώνονται ή να προσθαλασσώνονται, χωρίς δυσκολία. Με τα έλικόπτερα εξακριβώνεται και ή θέσις των ναρκοπεδίων.

‘Η δυνατότης που έχουν τα έλικόπτερα να προσγειώνονται όπουδήποτε, ανοίγει νέες προοπτικές για την πρακτική έκμεταλλευσιν τους. Πρό παντός στίς μεγαλοπόλεις προβλέπεται ότι μελλοντικά θα χρησιμοποιούνται ως «Ιπτάμενα ταξί» και για άλλους σκοπούς εξυπηρέτησεως του κοινοῦ.

Οί εργάτες

ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑΠΕΤΑΣΜΑΤΟΣ

Του

DENIS HEALEY

Πρό ήμερών εδιάβαζα ένα ενδιαφέρον άρθρο για τον ρωσικό έπεκτατισμό στην ανατολική Μεσόγειο. ‘Ηταν δημοσιευμένο σε μιά αμερικανική έφημερίδα. ‘Ο άρθρογράφος προειδοποιούσε την ‘Αγγλία ότι αν δεν έσπευδε να επέμβη για να βοηθήση την Τουρκία στην αντίστασι της κατά των ρωσικών αξιώσεων, ολόκληρη ή ανατολική Εύρώπη έκινδύνευε να περιέλθω στα χέρια των Ρώσων δικτατόρων.

«Τα άνώμαλα και δυσδιάκριτα δυτικά σύνορα της Ρωσικής αυτοκρατορίας, από τα όποια λείπει ή φυσική μεθόριος, θα χρειαστούν ευθυγράμμισι και τότε θα φανή πως τα φυσικά σύνορα της Ρωσίας εκτείνονται από το Δάντσιγκ ή ίσως και το Στετίνω μέχρι Τερνέστης. Και όσο είναι βέβαιο ότι ή μιά κατάκτησις ακολουθεί την άλλη και ή μιά προσάρτησις διαδέχεται την άλλη, τόσο είναι βέβαιο ότι ή κατάκτησις της Τουρκίας από την Ρωσία θα είναι μονάχα το προοίμιο της προσάρτησεως της Ούγγαρίας, της Πρωσίας, της Γαλλίας και ή υπέρτατη πραγματοποίησις της Σλαβονικής Αυτοκρατορίας που ώνειρεύτηκαν α-

νέκαθεν οί φανατικοί φιλόσοφοι του πανσλαβισμού».

Οί γραμμές αυτές δημοσιεύτηκαν στο «Βήμα της Νέας ‘Υόρκης» της 12ης ‘Απριλίου 1853. ‘Η υπογραφή του άρθρογράφου ήταν Κάρλ Μάρξ.

‘Εκατό περίπου χρόνια αργότερα επαλήθευσε ή προφητεία του Μάρξ. Είναι μόνο κάπως ειρωνικό ότι ή ρωσική δικτατορία, που τελικώς δικαιολογεί τους φόβους του Μάρξ, επικαλείται το όνομά του με τον ίσχυρισμό ότι είναι ο έμπνευστής της.

Οί οικονομικές βλέψεις των Σοβιετών

‘Η Ρωσία αποβλέπει στην ενσωμάτωσι των χωρών της ανατολικής Εύρώπης στη σοβιετική οικονομία. Και από τον καιρό που παράγει όλα τα τρόφιμα μόνη της, συμφέρον έχει να βοηθήση την ανάπτυξι της βιομηχανικής δυναμικότητος των χωρών αυτών, μεταπορίζοντας το επίκεντρο της οικονομίας τους από τη γεωργία στη βιομηχανία.

Κατά βάθος αυτό είναι για το συμφέρον τους. Πριν από τον πόλεμο, το εμπόριο της ανατολικής Εύρώπης βασιζόταν στην εξαγω-

γή γεωργικών προϊόντων στη Γερμανία. Η γεωργία της ήταν πρωτόγονη, ή υπαίθριος ήταν πυκνοκατοικημένη και η Γερμανία, σαν μεγαλύτερη καταναλωτική αγορά, έκμεταλλευόταν αδιάκοπα τη θέσι της. Το βιοτικό επίπεδο των χωρών αυτών ήταν το χαμηλότερο όλης της Ευρώπης. Η μόνη θεραπεία της φτώχειας ήταν η έκβιομηχάνισις της γεωργίας.

Αλλά η Ρωσία δεν είναι σέ θέσι να εφοδιάση τους λαούς αυτούς με το κατάλληλο υλικό για την βιομηχανική τους ανάπτυξη. Λύσις άλλη για το βιομηχανικό έξοπλισμό της ανατολικής Ευρώπης δεν υπάρχει παρά η συνεργασία με τη δυτική Ευρώπη, που μπορεί να προμηθεύση όλες τις αναγκαίες μηχανές και σέ άντάλλαγμα ν' απορροφήση τὰ γεωργικά προϊόντα της.

Τραγικές συνέπειες

Αλλά τη λύσι αυτή την απέκλεισε το ρωσικό θέτο κατά το Σχεδίου Μάρσαλ το 1947. Η Ρωσία θέλει να εντάξη τους δορυφόρους της στο δικό της οικονομικό σύστημα. Δεν θέλει το εμπόριο με τη δυτική Ευρώπη παρά μόνο στο περιθώριο. Έτσι οι Ρώσοι αναγκάζουν τις χώρες της ανατολικής Ευρώπης να έντεινουν την έκβιομηχάνισι τους πέραν των δικών τους πλουτοπαραγωγικών πηγών. Και αυτή είναι ακριβώς η πιο τραγική συνέπεια της καταστάσεως που επικρατεί πίσω από το σιδηρούν παραπέτασμα. Για να μπορέσουν να φθάσουν στο επίπεδο της επενδύσεως κεφαλαίων που τους ζητούν, οι λαοί αυτοί θα είναι αναγκασμένοι επ' άπειρον να στερηθούν κάθε βελτίωσι των όρων διαβιώσεώς τους.

Στον 19ον αιώνα, δηλαδή στην περίοδο του άκρου φιλελευθερισμού, οι κοινωνικές ανωμαλίες που είχαν προκύψει από το σύστημα που άναφέραμε παραπάνω, είχαν δώσει άφορμή στον Μάρξ και στον Ένγκελς να επικρίνουν την κεφαλαιοκρατική οικονομία. Έξ άλλου αυτές έγιναν ησαν το σοσιαλισμό και το συνδικαλισμό. Στην ανατολική Ευρώπη σήμερα, όπου όλη η δύναμις συγκεντρώνεται στα χέρια των κομμουνιστών, οι ίδιες κοινωνικές ανωμαλίες θα προκαλέσουν την αύξησι της αύστηρότητος του άστυνομικού κράτους.

Η τύχη των εργατών

Η όλη κατάσταση χειροτερεύει έξ αίτίας της συνεχούς ρωσικής έπεμβάσεως. Το πείραμα των κολλεκτιβιστικών άγροκτημάτων έχει προκαλέσει τη δυσφορία των γεωργών και τη μείωσι της γεωργικής παραγωγής. Όλες οι χώρες της ανατολικής Ευρώπης υποφέρουν από τις συνέπειες που είχε η ένταξι τους στη ρωσική οικονομία και είναι γνωστό ότι η ένταξις αυτή τους έπεβλήθη από τὰ Σοβιέτ. Οι αυθέντες του Κρεμλίνου ποτέ δεν θά έπιτρέψουν να ύψωθι το βιοτικό επίπεδο των δορυφώρων πιο πολύ από ό,τι είναι στη Σοβιετική Ρωσία.

Ένα από τ' άποτελέσματα της πολιτικής αυτής είναι η αντίστασις — μικρότερη ή μεγαλύτερη — που προβάλλουν οι εργάτες των δορυφώρων εναντίον του κομμουνιστικού καθεστώτος. Οι έφημερίδες της Τσεχοσλοβακίας, της Πολωνίας, της Ούγγαρίας, της Ρουμανίας δημοσιεύουν συχνά είδήσεις για όργανωμένη κωλυσιεργία, για συχνές άπουσιές των

εργατών από τὰ εργοστάσια και για την άρνησί τους να κάμουν υπερωρίες. Οι κομμουνιστάι άποδίδουν τὰ συμπτώματα αυτά στους «πράκτορες» των Άγγλοαμερικανών ιμπεριαλιστών και στην αντίδρασι των παλαιών άρχηγών των σοσιαλιστικών συνδικάτων. Γι' αυτό το λόγο έχουν συλληφθι και φυλακισθι όλοι σχεδόν οι παλιοί σοσιαλιστές.

Είναι τραγική έλρωνεία το ότι ένα σύστημα που άποκαλείται σοσιαλιστικό και καλεί όλους τους εργάτες του κόσμου να το υποστηρίξουν, έχει έξεγείρει εναντίον του τους ίδιους τους εργάτες. Ο Λένιν και ο Στάλιν έπιχείρησαν να πραγματοποιήσουν στην Ρωσία προόδους, που για να πραγματοποιηθούν στην Ευρώπη, χρειάσθηκε να περάση ένας αιώνας. Στην ανατολική Ευρώπη καταβάλλεται τώρα προσπάθεια να έπιτευχθι το ίδιο πράγμα, αλλά σέ δύο ή τρία χρόνια.

Η Συνδικαλιστική Οργάνωσις

Όταν το 1928, ένδεκα χρόνια μετά την όκτωβριανή επανάστασι, η Σοβιετική Ένωσις άρχισε να εφαρμόζει το πρώτο πενταετές σχέδιο, άρχισε ταυτόχρονα και η τελική συντριβή των ρωσικών συνδικαλιστικών οργάνωσεων. Από την παλιά πρωτοβουλί των συνδικάτων δεν έχει πιά σήμερα άπομείνει τίποτε. Κατόντησαν να είναι απλά όργανα του κομμουνιστικού κόμματος. Δεν έχουν το δικαίωμα της άπεργίας και δεν παίζουν κανένα ρόλο στη διαμόρφωσι της εργατικής πολιτικής του κράτους. Συνεπώς δεν διαθέτουν και καμμιά δύναμι για να παρεμποδίσουν την έκμετάλλευσι των εργαζομένων από τον παντο-

δύναμο εργοδότη.

Το ίδιο σύστημα Σ λιστικής οργάνωσις θούν να εφαρμόσου κομμουνιστικές κυβερν ανατολική Ευρώπη. Μέχρι ρα όμως δεν κατώρθωσα παλείψουν τελείως τις παλι δικαιοδικές παραδόσεις. Γι' αυτό λόγο αυτόν στην Πολωνία, και Ούγγαρία και τη Ρουμανία π' ρατηρείται και σοβαρή αντίδρασι του εργαζομένου κόσμου εναντίον των μέτρων που παίρνουν οι κομμουνιστάι στον τομέα της εργατικής πολιτικής.

Οι Ρώσοι ζητούν από τους δορυφόρους μεγαλύτερη παραγωγή, χωρίς να λάβουν υπ' όψι τους το τίμημα. Τά συνδικάτα κομμουνιστικού τύπου θυσιάζουν τὰ πάντα για την αύξησι της παραγωγής, εφαρμόζοντας το περιβόητο «σταχανοβικό» σύστημα εργασίας.

Νέου είδους τιμωρίες

Τον Ιούνιο του 1940, προτού η Ρωσία μπι στον πόλεμο, η Σοβιετική Ένωσις είχε υιοθετήσι νέου είδους τιμωρίες για τους εργάτες που δεν εργάζονταν σύμφωνα με τις κρατικές οδηγίες. Εργάτης που άλλαζει τόπο εργασίας, χωρίς την άδεια των άρμοδίων, καταδικάζεται σέ ένός έτους φυλάκισι. Άργοπορία μεγαλύτερη από 20 λεπτά από το εργοστάσιο τιμωρείται με φυλάκισι 6 μηνών. Γενικά κάθε παράβασι εργασίας θεωρείται από τους κομμουνιστάς «σαμποτάζ».

Είναι σήμερα γεγονός άναμφισήτητο ότι, στην ανατολική Ευρώπη, ο εργατικός κόσμος κινδυνεύει να χάση για πάντα ό,τι εκέρδισε σέ δικαιώματα ύστερ' από πάλι ένός αιώνα.

γή γεωργικών προϊόντων στη Γερμανία. Η γεωργία της ήταν πρωτόγονη, η ύπαιθρος ήταν πυκνοκατοικημένη και η Γερμανία, σαν μεγαλύτερη καταναλωτική αγορά, έκμεταλλευόταν αδιάκοπα τη θέσι της. Το βιοτικό επίπεδο των χωρών αυτών ήταν το χαμηλότερο όλης της Ευρώπης. Η μόνη θεραπεία της φτώχειας ήταν η έκβιομηχάνισις της γεωργίας.

Αλλά η Ρωσία δεν είναι σέ θέσι να εφοδιάση τους λαούς αυτούς με το κατάλληλο υλικό για την βιομηχανική τους ανάπτυξη. Λύσις άλλη για το βιομηχανικό έξοπλισμό της ανατολικής Ευρώπης δεν υπάρχει παρά η συνεργασία με τη δυτική Ευρώπη, που μπορεί να προμηθεύση όλες τις αναγκαίες μηχανές και σέ αντάλλαγμα ν' απορροφήση τα γεωργικά προϊόντα της.

Τραγικές συνέπειες

Αλλά τη λύσι αυτή την απέκλεισε το ρωσικό θέτο κατά το Σχεδίου Μάρσαλ το 1947. Η Ρωσία θέλει να ένταξη τους δορυφόρους της στο δικό της οικονομικό σύστημα. Δεν θέλει το εμπόριο με τη δυτική Ευρώπη παρά μόνο στο περιθώριο. Έτσι οι Ρώσοι αναγκάζουν τις χώρες της ανατολικής Ευρώπης να έντεινουν την έκβιομηχάνισί τους πέραν των δικών τους πλουτοπαραγωγικών πηγών. Και αυτή είναι ακριβώς η πιό τραγική συνέπεια της καταστάσεως που επικρατεί πίσω από το σιδηρούν παραπέτασμα. Για να μπορέσουν να φθάσουν στο επίπεδο της επενδύσεως κεφαλαίων που τους ζητούν, οι λαοί αυτοί θα είναι αναγκασμένοι επ' άπειρον να στερηθούν κάθε βελτίωσι των όρων διαβιώσεώς τους.

Στόν 19ον αιώνα, δηλαδή στην περίοδο του άκρου φιλελευθερισμού, οι κοινωνικές ανωμαλίες που είχαν προκύψει από το σύστημα που αναφέραμε παραπάνω, είχαν δώσει άφορμή στόν Μάρξ και στόν Ένγκελς να επικρίνουν την κεφαλαιοκρατική οικονομία. Έξ άλλου αυτές έγιναν ησαν το σοσιαλισμό και το συνδικαλισμό. Στην ανατολική Ευρώπη σήμερα, όπου όλη η δύναμις συγκεντρώνεται στα χέρια των κομμουνιστών, οι ίδιες κοινωνικές ανωμαλίες θα προκαλέσουν την αύξησι της αυστηρότητος του αστυνομικού κράτους.

Η τύχη των εργατών

Η όλη κατάσταση χειροτερεύει έξ αίτίας της συνεχούς ρωσικής έπεμβάσεως. Το πείραμα των κολλεκτιβιστικών άγροκτημάτων έχει προκαλέσει τη δυσφορία των γεωργών και τη μείωσι της γεωργικής παραγωγής. Όλες οι χώρες της ανατολικής Ευρώπης υποφέρουν από τις συνέπειες που είχε η ένταξι τους στη ρωσική οικονομία και είναι γνωστό ότι η ένταξι αυτή τους έπεβλήθη από τα Σοβιέτ. Οι αυθέντες του Κρεμλίνου ποτέ δεν θα έπιτρέψουν να ύψωθι το βιοτικό επίπεδο των δορυφόρων πιό πολύ από ό,τι είναι στη Σοβιετική Ρωσία.

Ένα από τ' άποτελέσματα της πολιτικής αυτής είναι η αντίστασις — μικρότερη ή μεγαλύτερη — που προβάλλουν οι εργάτες των δορυφόρων έναντιον του κομμουνιστικού καθεστώτος. Οι έφημερίδες της Τσεχοσλοβακίας, της Πολωνίας, της Ούγγαρίας, της Ρουμανίας δημοσιεύουν συχνά ειδήσεις για ώργανωμένη κωλύσι εργία, για συχνές άπουσιές των

εργατών από τα εργοστάσια και για την άρνησί τους να κάμουν ύπερωρίες. Οι κομμουνιστάι άποδίδουν τα συμπτώματα αυτά στους «πράκτορες» των Άγγλοαμερικανών Ιμπεριαλιστών και στην αντίδρασι των παλαιών άρχηγών των σοσιαλιστικών συνδικάτων. Γι' αυτό το λόγο έχουν συλληφθι και φυλακισθι όλοι σχεδόν οι παλιοί σοσιαλιστές.

Είναι τραγική ειρωνεία το ότι ένα σύστημα που άποκαλείται σοσιαλιστικό και καλεί όλους τους εργάτες του κόσμου να το υποστηρίξουν, έχει έξεγείρει έναντιον του τους ίδιους τους εργάτες. Ο Λένιν και ο Στάλιν έπιχείρησαν να πραγματοποιήσουν στην Ρωσία προόδους, που για να πραγματοποιηθούν στην Ευρώπη, χρειάσθηκε να περάση ένας αιώνας. Στην ανατολική Ευρώπη καταβάλλεται τώρα προσπάθεια να έπιτευχθι το ίδιο πράγμα, αλλά σέ δύο ή τρία χρόνια.

Η Συνδικαλιστική Οργάνωσις

Όταν το 1928, ένδεκα χρόνια μετά την όκτωβριανή επανάστασι, η Σοβιετική Ένωσις άρχισε να εφαρμόζη το πρώτο πενταετές σχέδιο, άρχισε ταυτόχρονα και η τελική συντριβή των ρωσικών συνδικαλιστικών οργάνώσεων. Από την παλιά πρωτοβουλία των συνδικάτων δεν έχει πιό σήμερα άπομείνει τίποτε. Κατάνησαν να είναι άπλά όργανα του κομμουνιστικού κόμματος. Δεν έχουν το δικαίωμα της άπεργίας και δεν παίζουν κανένα ρόλο στη διαμόρφωσι της εργατικής πολιτικής του κράτους. Συνεπώς δεν διαθέτουν και καμμιά δύναμι για να παρεμποδίσουν την έκμετάλλευσι των εργαζομένων από τον παντο-

δύναμο εργοδότη, το κράτος.

Το ίδιο σύστημα της συνδικαλιστικής οργανώσεως προσπαθούν να εφαρμόσουν τώρα οι κομμουνιστικές κυβερνήσεις στην ανατολική Ευρώπη. Μέχρι σήμερα όμως δεν κατώρθωσαν να άπαλείψουν τελείως τις παλιές συνδικαλιστικές παραδόσεις. Για τον λόγο αυτόν στην Πολωνία, την Ούγγαρία και τη Ρουμανία παρατηρείται και σοβαρή αντίδρασι του εργαζομένου κόσμου έναντιον των μέτρων που παίρνουν οι κομμουνιστάι στόν τομέα της εργατικής πολιτικής.

Οι Ρώσοι ζητούν από τους δορυφόρους μεγαλύτερη παραγωγή, χωρίς να λάθουν ύπ' όψι τους το τίμημα. Τα συνδικάτα κομμουνιστικού τύπου θυσιάζουν τα πάντα για την αύξησι της παραγωγής, εφαρμόζοντας το περιβόητο «σταχανοβικό» σύστημα εργασίας.

Νέου είδους τιμωρίες

Τόν Ιούνιο του 1940, προτού η Ρωσία μπι στόν πόλεμο, η Σοβιετική Ένωσις είχε υίοθετήσι νέου είδους τιμωρίες για τους εργάτες που δεν εργάζονταν σύμφωνα με τις κρατικές οδηγίες. Εργάτης που άλλάζει τόπο εργασίας, χωρίς την άδεια των άρμοδίων, καταδικάζεται σέ ένός έτους φυλάκισι. Άργοπορία μεγαλύτερη από 20 λεπτά από το εργοστάσιο τιμωρείται με φυλάκισι 6 μηνών. Γενικά κάθε παράβασι εργασίας θεωρείται από τους κομμουνιστάς «σαμποτάζ».

Είναι σήμερα γεγονός άναμφισβήτητο ότι, στην ανατολική Ευρώπη, ο εργατικός κόσμος κινδυνεύει να χάση για πάντα ό,τι εκέρδισε σέ δικαιώματα ύστερ' από πάλη ένός αιώνας.

Μ Ω Σ Α Ϊ Κ Ο Τ Η Σ Ζ Ω Η Σ

Έχουν γραφή και είπωθή πολλά για τη βλοσυρότητα, το συνωφρωμένο ύφος του Έλληνα. Το θέμα έχει γίνει μελέτη, δοκίμιο, χρονογράφημα, επιθεωρησιακό νούμερο και... εύφωλόγημα. Άλλα τότε; Έμεις οι Έλληνες που διαθέτουμε καυστικό πνεύμα και σατιρίζουμε τον ίδιο τον εαυτό μας, μπορούμε να είμαστε τόσο κατηφείς όσο θέλουν να μάς παρουν σιάσουν;

Ίσως να μην καλλιεργήθηκε συστηματικά σε μάς αυτό που οι Γάλλοι ονομάζουν bon mot και οι Άγγλοι humour. Σ' αυτό σημαντικό ρόλο έπαιξαν ασφαλώς οι ιστορικές περιπέτειες της φυλής μας. Όσο στο λαό μας διατηρήθηκε άγνο το αρχαίο «αττικόν ἄλας», το λεπτό χαριτολόγημα, το έξυπνο λογοπαίγνιο. Λίγο πολύ ο καθένας μας έχει να διηγηθῇ μιὰ νόστιμη ιστορία, ένα επιτυχημένο καλαμπούρι, ένα δροσερό ανέκδοτο, να δώση μιὰ έτοιμόλογη απάντησι.

Η «Εκλογή» θέλοντας να συγκεντρώση τον σκόρπιο αυτό θησαυρό που καθρεφτίζει μιὰ από τις πιό συμπαθητικές πλευρές του χαρακτήρος μας που μοιραία λησμονιέται και χάνεται καλεῖ τους αναγνώστες της σε συνεργασία. Όποιος έχει ἄς μάς στείλῃ μιὰ εὐθυμη ἀληθινή ιστορία ἀπὸ τὴ ζωὴ, ἕνα χαριτωμένο ανέκδοτο που ν' ἀναφέρεται εἴτε σὲ ἱστορικά πρόσωπα, εἴτε σὲ λαϊκούς τύπους, εἴτε σὲ ἱστορικές στιγμές του ἔθνους μας, ἕνα καυστικό ἢ ἄθωο, ἀλλὰ έξυπνο λογοπαίγνιο, τέλος κάτι που νὰ ἔχη τὴ σφραγίδα τῆς πρωτοτυπίας, καὶ πρὸ παντὸς τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος.

Τὰ πιό επιτυχημένα ανέκδοτα θὰ δημοσιεύονται στὴ μόνιμη στήλη μας «Μωσαϊκό τῆς Ζωῆς».

Γιὰ κάθε δημοσιευμένο ανέκδοτο θὰ ἐμβάζονται στὸν ἀποστολέα 25.000 δραχ.

Κάθε ανέκδοτο πρέπει νὰ μὴν ὑπερβαίνει τις 100 λέξεις.

Οἱ ἀποστολεῖς νὰ γράφουν καθαρά τὸ ὄνομα καὶ τὴ διεύθυνσίν τους. (Ἡ ὑπογραφή τους θὰ μπαίνει ἐφ' ὅσον τὸ θέλουν).

Παρακάτω δημοσιεύουμε μερικά ἑλληνικά ανέκδοτα γιὰ νὰ λάβουν οἱ ἀναγνώστες μας ἰδέα τοῦ τί περίπου ζητάμε.

Η «ΕΚΛΟΓΗ»

Ο Ἀντώνης Φωκᾶς εἶναι γνωστὸς στὸ μεγάλο κοινὸ σὰν καλλιτέχνης ἐνδυματολόγος τοῦ Βασιλικοῦ μας Θεάτρου. Γιὰ τοὺς φίλους του ὅμως εἶναι καὶ μιὰ ἀνεξάντλητη πηγὴ ἀνεκδότων, τὰ ὅποια διηγεῖται μὲ ἀμίμητο χιούμορ. Ο ἴδιος ἄλλωστε ἔχει ἕνα πηγαῖο πνεύμα, πού ἐκδηλώνεται σὲ κάθε περίστασι.

«Έτσι, μιὰ ἡμέρα μέσα στὸ τράμ τῶν Πατησίων, καλοκαίρι, κοσμοπλημύρια, ἀντελήφθη μὲ φρίκη ἕνα μεγάλο παχουλὸ κοριὸ νὰ σιγοπερπατᾷ στὸ μανικέτι του. Τὸν κύτταξε. Τὸν ἔπιασε. Ἐσκυψε ἀπὸ τὸ παράθυρο καὶ τὸν πέταξε ἔξω.

— Ἐσύ... νὰ πᾶς πεζός... εἶπε.
Ε. Κ. Λ.

— Θεέ μου, ἔλεγεν ὁ κουρέας εἰς τὸν κύριο Κ... τὸν ὁποῖον ἐξυρίζε καθημερινῶς. Διαδίδεται ἡ φήμη ὅτι ὁ κόσμος ἐντὸς ὀλίγου καταστρέφεται. Τὴν 2αν Ἰανουαρίου θὰ ἀποθάνουν ὅλα τὰ ζῶα καὶ τὴν 4ην ὅλοι οἱ ἄνθρωποι.

— Μὲ τρομάξεις, ἀπήντησεν ὁ κ Κ... Καὶ ποῖός θὰ μὲ ξυρίσῃ τὴν 3ην;
Α...

☆

Σὲ μιὰ δεξίωσι συναντήθηκαν δύο κοσμικὲς τῶν Ἀθηνῶν.

— Ἀπορῶ, ἀγαπητὴ μου, πῶς δὲν ἦσουν προχθὲς στὴν Ἀγγλικὴ Πρεσβεΐα, εἶπε ἡ μία.

Ἡ ἄλλη χαμογέλασε.

— Ἀλήθεια, καὶ γὰρ δὲν μπορῶ ἀκόμη νὰ ἐξηγήσω γιὰτί κάλεσαν ἐσένα.
Α. Μ.

☆

Ο Ἀντ. Φωκᾶς ἔχει κτίσει σ' ἕνα λόφο κοντὰ στὸ Ἄλσος τοῦ Παγκρατίου ἕνα λευκὸ σπιτάκι σὲ ρυθμὸ νησιώτικο. Δυστυχῶς μετὰ τὰ Δεκεμβριανά, τὸ σπιτάκι ἔδειξε ἀνησυχητικὰ ρήγματα. Ο ἰδιοκτῆτης φυσικὰ κάλεσε τὸν μηχανικό. Ο μηχανικὸς τὸ κύτταξε, τὸ μελέτησε καὶ ἀπεφάνθη.

— Δὲν εἶναι τίποτε: Τὸ σπιτί κάθισε λιγάκι.

— Κάθισε; Ἄς καθίσῃ, εἶπε ὁ Φωκᾶς. Ἀρκεῖ νὰ μὴν... ξαπλώσῃ.
Ε. Κ. Λ.

☆

Ὅταν ἔβγαλε τὸ «Σκρίπ» ὁ Κουσουλάκος, σατιρικὸ τότε, δοκίμασε μεγάλη ἀπογοήτευσιν. Εἶναι ζήτημα ἀν' πουλιόντουσαν 100 φύλλα στὴν Ἀθήνα καὶ στὸν Πειραιά.

Ἐνα ἀπόγευμα καλοκαιρινὸ κατεβαίνοντας τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ πρὸς τὸ

Μοναστηράκι μὲ τὸν Κωστὴ Χαϊρόπουλο, ἀρχισυντάκτη τοῦ «Σκρίπ», καὶ τὸ ἴδιο ὅπως ἐκεῖνος ἀπογοητευμένον ἀπὸ τὴς φτώχειας τῆς ἐφημερίδας τους, τὸν ἐσταμάτησε ἄξαφνα στὴ διτρίνα ἑνὸς λαΐκου ζαχαροπλαστείου.

— Κύτταξε, τοῦ εἶπε. Ἀπὸ τὸν καιρὸ πού βγάζουμε τὸ «Σκρίπ», ὅχι ἐμεῖς δὲν τρώμε γλυκὸ, ἀλλὰ οὔτε καὶ οἱ μύγες.

Ο Χαϊρόπουλος ἐκύτταξε καὶ ἐγέλασε μὲ τὴν καρδιά του. Μερικὰ ταψιά μὲ γλυκίσματα ἦταν σκεπασμένα μὲ φύλλα τοῦ «Σκρίπ».

«Ορίζοντες»

☆

Ὅταν εἶχε πρωτομῇ ὁ τηλεγράφος στὴν Ἀθήνα, ἕνας Ἀμαρουσιώτης μίλησε μὲ ἕνα Κηφισσιώτη καὶ τὸν ρωτοῦσε τί πράγμα εἶναι ὁ τηλεγράφος καὶ πῶς μ' αὐτὸν κατορθώνουν νὰ μιλοῦν στὴν Ἀθήνα.

— Νά, εἶπεν ὁ Κηφισσιώτης. Κτυπᾷ τικ μιὰ μηχανὴ στὴν Κηφισσιὰ καὶ ἀποκρίνεται ὁ τηλεγράφος στὴν Ἀθήνα.

— Μά... δὲν καταλαβαίνω, εἶπεν ὁ Ἀμαρουσιώτης.

— Νά, εἶπεν ὁ Κηφισσιώτης. Ἐέρεις τὸ σκύλο μου τὸν Ἀζὸρ; Ἄμα τὸν πατήσης στὴν οὐρὰ δὲν φωνάζει;

— Ἄμ βέβαια καὶ φωνάζει.

— Νά, τώρα λοιπὸν φαντάσου τὸν Ἀζὸρ μου μεγάλον - μεγάλο. Ἡ οὐρὰ του στὴν Κηφισσιὰ, τὰ πόδια του στὴν Ἀθήνα. Ἄμα τὸν πατήσης στὴν Κηφισσιὰ τί θὰ κάμῃ στὴν Ἀθήνα;

— Γάου! γάου! Κατάλαβα..., εἶπεν ὁ Ἀμαρουσιώτης καὶ ἀνεχώρησεν ἱκανοποιημένος γιὰ τὰς προόδους τῆς ἐπιστήμης.

«Ἀσμοδαῖος»

ΣΡΕΝΤΝΙ ΒΑΣΤΑΡ

Διήγημα

Του SAKI

() Κονραντίν ήταν δέκα χρονών και ο γιατρός είχε κιόλας κάνει την διάγνωσή ότι το παιδί δεν θα ζούσε περισσότερο από πέντε χρόνια. Ο γιατρός ήταν άνθρωπος μαλακός και αδύνατος και κανείς δεν τον λογάριαζε, μά τη διάγνωσή του την παραδέχτηκε ή κ. ντέ Ρόπ κι' αυτήν την λογάριαζαν όλοι. Η κ. ντέ Ρόπ ήταν εξαδέλφη και κηδεμών του Κονραντίν και στα μάτια του παιδιού αντιπροσώπευε τα τρία πέμπτα του κόσμου που είναι δυσάρεστα, απαραίτητα και πραγματικά. Τα υπόλοιπα δύο πέμπτα, που βρίσκονταν σε διαρκή ανταγωνισμό με τα προηγούμενα, συγκεντρώνονταν στον έαυτό του και στη φαντασία του. Ο Κονραντίν φανταζόταν πώς σε λίγο καιρό θα έπρεπε να υποκύψει στην κυρίαρχη πείσι της κουραστικής, δυσάρεστης πραγματικότητας, να υποκύψει στις άρρώστιες, στους ντυμένους με χάρδια περιορισμούς και στην αφόρητη μονοτονία. Χωρίς τη φαντασία του, που φούντωνε κεντρισμένη από τη μοναξιά, θα είχε υποκύψει άπο καίρο.

Η κ. ντέ Ρόπ δεν θα όμολογούσε ποτέ, ακόμη και στις στιγμές της μεγαλύτερης ελκρινείας, απέναντι στον έαυτό της, ότι δεν αγαπούσε τον Κονραντίν. Ωστόσο θα μπορούσε έστω και πολύ άμυδρά να νοιώσει πώς όταν τον μάλωνε «για το καλό του»,

τό έκανε από καθήκον που δεν το έβρισκε και πολύ δυσάρεστο. Ο Κονραντίν τη μισούσε τη μισούσε πραγματικά, μά μπορούσε θαυμάσια να κρύβει το μίσος του. Οί λίγες χαρές που δημιουργούσε για τον έαυτό του γίνονταν άκόμη πιο άπολαυστικές με τη σκέψη ότι θα δυσανεστούσαν την κηδεμόνα του. Από το βασίλειο της φαντασίας του την είχε εξορίσει. Ήταν ένα ρυπαρό πλάσμα που δεν είχε το δικαίωμα να μένει εκεί.

Πολύ λίγη εύχαρίστησι έβρισκε στον πληκτικό, μελαγχολικό κήπο, με τα τόσα παράθυρα τριγύρω, τόσα που μπορούσαν κάθε στιγμή ν' ανοίξουν και μιιά φωνή να του πη ότι δεν πρέπει να κάνει έτοτο ή εκείνο ή να του θυμίσει ότι ήταν ή ώρα να πάρη το γιατρικό του. Τα λίγα καρποφόρα δέντρα ήταν θαρρείς επίτηδες φυτεμένα έτσι που να μην τ'αφάνη, σάν να ήταν τίποτα σπάνια δείγματα του είδους τους που άνθιζαν σε άγονη έρημιά. Ωστόσο σε μιιά ξεχασμένη γωνιά, σχεδόν κρυμμένο πίσω από κάτι κακομοιριασμένους θάμνους, ήταν ένα άχρηστο πιά, μά άρκετά μεγάλο υπόστεγο, και εκεί ο Κονραντίν έφτιαζε το καταφύγιό του. Αυτό ήταν ο τόπος των παιγνιδιών του και ή έκκλησία του. Εκεί κατοικούσε ένα πλήθος από αγαπητές μορφές που τις είχε φέρει άλλες από σελίδες της

ιστορίας και άλλες από τη φαντασία του. Εκεί όμως κατοικούσαν και δύο όντα με σάρκα και όστά. Σε μιιά γωνιά ζούσε μιιά μισομαδημένη κόττα. Ο μικρός την αγαπούσε με όλη του τη στοργή, που δεν μπορούσε να τη δώσει άλλοι πουθενά. Πιο πέρα, στα σκοτεινά, βρίσκονταν ένα μεγάλο κλουβί, που ήταν χωρισμένο στα δύο και στο ένα μέρος είχε σιδερένια κάγκελα. Εκεί μέσα κατοικούσε ένα άρκετά μεγάλο κουνάβι που το είχε κάποτε οικονομήσει λαθραία μαζί με το κλουβί το παιδί του χασάπη και το είχε ανταλλάξει με πολλές δεκάρες μαζεμένες κρυφά από καιρό. Ο Κονραντίν φοβόταν αφάνταστα το ευλύγιστο ζώο με τα μυτερά δόντια, μά αυτό ήταν το πολυτιμότερο κτήμα του. Και μόνο ή παρουσία του στο υπόστεγο ήταν μιιά μυστική χαρά που έπρεπε να την κρύβει προσεκτικά από Εκείνην, όπως ονόμαζε περιφρονητικά την εξαδέλφη του.

Μιά μέρα, ο Θεός ξέρει πώς και γιατί, έδωσε στο κουνάβι και ένα υπέροχο όνομα και από εκείνη τη στιγμή αυτό έγινε ο Θεός του και ή θρησκεία του. Εκείνη πήγαινε μιιά φορά την εβδομάδα στην κοντινή έκκλησία και τον έπαιρνε μαζί της, μά γι' αυτόν λειτουργία ήταν μιιά άλλη τελετή. Κάθε Πέμπτη, στη μισοσκότεινη και ύγρη σιωπή του υπόστεγου έκανε μιιά μυστική και πολύπλοκη λατρευτική τελετή μπροστά στο ξύλινο κλουβί, όπου ζούσε ο Σρέντι Βαστάρ, το μεγάλο κουνάβι. Στο βασίλειό του πρόσφερε κόκκινα λουλούδια το καλοκαίρι και πορφυρά βατόμουρα το χειμώνα, γιατί ήταν ένας Θεός που έδινε ιδιαίτερη σημασία στην άγριωπή, ανυπόμονη όψη των

πραγμάτων, σε αντίθεσι με τη θρησκεία εκείνης πού, όσο μπορούσε να καταλάβη ο Κονραντίν, βρίσκονταν πολύ μακριά, προς την αντίθετη κατεύθυνσι. Στις μεγάλες γιορτές σκόρπιζε μπροστά στο κλουβί κοπανισμένο μοσχοκάρυδο, και ή προσφορά αυτή ήταν πολύ σημαντική, γιατί το μοσχοκάρυδο έπρεπε να το κλέβει. Οί γιορτές αυτές έπεφταν σε ακανόνιστα διαστήματα και γίνονταν κυρίως για να πανηγυρίστη κάποιο ιδιαίτερο γεγονός. Μιά φορά, όταν ή κ. ντέ Ρόπ υπέφερε από τα δόντια της τρεις δλόκληρες μέρες, ο Κονραντίν γιόρτασε και τις τρεις μέρες και σχεδόν πέτυχε να πείσει τον έαυτό του ότι ο Σρέντι Βαστάρ ήταν προσωπικά υπεύθυνος για τον πονόδοντο. Το κακό ήταν πώς αν ή άρρώστια κρατούσε άλλη μιιά μέρα, το μοσχοκάρυδο θα είχε σωθί.

Η κόττα δεν έπαιρνε ποτέ μέρος στη λατρεία του Σρέντι Βαστάρ. Ο Κονραντίν είχε από καιρό πειστή πώς ή κόττα ήταν άναξια να παρακολουθήσει αυτά τα πράγματα.

Ύστερα από λίγο καιρό ή συνεχής εξαφάνισι του Κονραντίν στο υπόστεγο άρχισε να γίνεται αντιληπτή από την κηδεμόνα του. «Δεν του κάνει καλό να τριγυρνά εκεί κάτω με το κρύο» σκέφθηκε μιιά μέρα και το πρωί, την ώρα που έτρωγαν, ανακοίνωσε ότι ή κόττα είχε πουληθί και ότι αυτός που την αγόρασε την πήρε τη νύχτα. Με τα μυωπικά της μάτια κύτταζε τον Κονραντίν, περιμένοντας κάποιο ξέσπασμα θυμού και λύπης, έτοιμη να το αντιμετωπίσει με ένα κύμα από θαυμάσιες συμβουλές και λογικές διδασκαλίες. Άλλά ο Κονραντίν δεν είπε τίποτα γιατί δεν είχε τί-

ποτα να πη. "Ισως κάτι στο χλωμό, ανέκφραστο πρόσωπό του να της έφερε κάποια στιγμιαία τύψη, γιατί το άπόμευμα, στο τσάι, είχε φρυγανιές, κάτι σπάνιο για το τραπέζι τους. Οί φρυγανιές ούτε ωφέλιμες ήταν και είχαν τόση «φασαρία», δυο ιδιότητες ασυγχώρητες για τη μικροαστική της αντίληψη.

— Νόμιζα πως αγαπούσες τις φρυγανιές, είπε με ύφος προσβεβλημένο βλέποντας πως ο μικρός δεν τις άγγιξε.

— Πότε - πότε, είπε ο Κονραντίν.

☆

Έκείνο το βράδυ στο υπόστεγο έγινε μια καινοτομία στη λατρεία του θεού, που θρισκόταν στο κλουβί. "Ως τώρα ο Κονραντίν συνήθιζε να ψέλην μόνο ύμνους. Απόψε ζήτησε μια χάρη.

— Κάνε κάτι για μένα, Σρέντι Βαστάρ.

Δέν καθώρισε τί ήθελε. "Αφοῦ ο Σρέντι Βαστάρ ήταν θεός υποτίθεται πως ήξερε. Και καταπίνοντας ένα λυγρό μπροστά στην άδεια γωνιά της κόττας, ο μικρός γύρισε στον κόσμο που τόσο μιούσε.

Κάθε νύχτα, στο καλόδεχτο σκοτάδι της κάμαράς του και κάθε βράδυ στο μισόφωτο του υποστεγού ο Κονραντίν έκανε την πονεμένη προσευχή του. «Κάνε κάτι για μένα, Σρέντι Βαστάρ».

"Η κ. ντέ Ρόπ παρατήρησε ότι οί επισκέψεις στο υπόστεγο δεν σταμάτησαν και μια μέρα έκανε άλλη μια επίσκεψη για να επιθεωρήσει τα πράγματα.

— "Ηθελα να ήξερα τί κρύβεις σε κείνο το κλουβί. "Ασφαλώς τίποτε ινδικά χοιρίδια. Μά να το ξέρης, θα τα ξεκαθαρίσω όλα.

"Ο Κονραντίν έσφιξε τα χείλη

του και δεν είπε τίποτα. "Εκείνη όμως έκανε άνω - κάτω την κάμαρα, ώσπου βρήκε το κρυμμένο κλειδί και ξεκίνησε θριαμβευτικά για το υπόστεγο να συμπληρώσει την έρευνά της. Το άπόμευμα ήταν κρύο και ο Κονραντίν είχε λάβει έντολη να μη βγεί από το σπίτι. Από το άκριανό παράθυρο της τραπεζαρίας, πίσω από τους θάμνους, φαινόταν λίγο ή εισσόδος του υποστεγού. "Εκεί έγκαστάθηκε ο Κονραντίν. Την είδε "Εκείνη να μπαίνει μέσα και ύστερα την φαντάστηκε να ανοίγει την πόρτα του ιερού κλουβιού και να κυττάζει με τα μυωπικά της μάτια το άχυρένιο στρώμα, όπου ήταν ξαπλωμένος ο κρυμμένος θεός του. Με την αδέξια άνυπομονησία της ίσως να σκάλιζε κιόλας τα άχυρα με κανένα μπαστούνι. Και ο Κονραντίν ψιθύρισε με πάθος την προσευχή του για τελευταία φορά. Κατάλαβε όμως καθώς προσευχόταν ότι δεν πίστευε. "Ηξερε πως "Εκείνη θα έβγαине με κείνο το συχαμένο χαμόγελο στα χείλη της και ότι σε καμμιά ώρα ο κηπουρός θα έπαιρνε μακριά τον θεό του, όχι πιά θεό, μά ένα απλό καφετι κουνάβι μέσα σ' ένα κλουβί. "Ηξερε πως "Εκείνη και τώρα, όπως πάντα, θα γινόταν άκόμη πιό άνυπόφορη με την ένοχλητική σφία της. Μέσα στον πόνο και στη δυστυχία της ήττας του, άρχισε να τραγουδάει δυνατά και προκλητικά τον ύμνο του θεού του που κινδύνευε :

"Ο Σρέντι Βαστάρ προχώρησε μπροστά.

Οί σκέψεις του ήταν κόκκινες και τα δόντια του άσπρα.

Οί έχθροί του ζητούσαν έλεος μά εκείνος τους έφερε το θάνατο.

"Ο Σρέντι Βαστάρ ο θαυμαστός.

Ξαφνικά σταμάτησε τον ύμνο και κόλλησε το πρόσωπό του στο τζάμι. Τα λεπτά περνούσαν, μά κανείς δεν φαινόταν να βγαίνει από το υπόστεγο. Τα λεπτά περνούσαν άργά, μά ώστόσο περνούσαν. "Εβλεπε τα νυχτοπούλια να πετούν πάνω από το γρασιδί. Τα μέτρησε δυο - τρεις φορές, με το μάτι πάντα στο υπόστεγο. Μια κακομούτσουνη υπηρέτρια μπήκε μέσα να στρώσει το τραπέζι για το τσάι. "Ο Κονραντίν στεκόταν πάντα στο παράθυρο περιμένει και έβλεπε. "Η έλπίδα είχε άρχισι σιγά - σιγά να σταλάζει στην καρδιά του, και μια έκφρασι θριάμβου πήρε να λάμψη στα μάτια του που είχαν γνωρίσει μόνο την άπομονή και την ήττα. Με κρυφή άγαλλίασι άρχισε πάλι να μουρμουρίζει τον παιάνα της νίκης και της καταστροφής. Και τότε τα μάτια του πήραν την άνταμοιβή τους. "Απο το υπόστεγο βγήκε ένα μακρύ, χαμηλό, κιτρινοκαφέ ζώο με μάτια που μισόκλειναν στο φως του δειλινού και σκοτεινές ύγρες κηλίδες στο τρίχωμα του προσώπου και του στήθους του. "Ο Κονραντίν έπεσε στα γόνατα. Το μεγάλο κουνάβι προχώρησε στον κήπο, έφτασε στο μικρό ρυάκι, ήπιε λίγο νερό, ύστε-

ρα πέρασε το φράχτη και χάθηκε. Αυτό ήταν το τέλος του Σρέντι Βαστάρ.

— Το τσάι είναι έτοιμο, είπε ή κακομούτσουνη υπηρέτρια. Που είναι ή κυρία ;

— Πήγε στο υπόστεγο πριν από λίγη ώρα, είπε το παιδί.

Και ένω ή υπηρέτρια πήγαινε να φωνάξει την κυρία της για το τσάι, ο Κονραντίν κάθισε στο τραπέζι και άρχισε να θουτυρώνει μια φρυγανιά. Καθώς άλειφε μπόλικο βούτυρο και μπόλικη μαρμελάδα και έτρωγε με άγαλλίασι, άκουσε κάτι θορύβους που τάραξαν τη σιωπή της τραπεζαρίας. Τα δυνατά, τρομαγμένα ξεφωνητά της υπηρέτριας, τα άπορημένα μουρμουρητά από την κουζίνα, τα θιαστικά θήματα, τα τρεχάματα για βοήθεια και ύστερα από λίγη ήσυχία τα φοβισμένα άναφυλλητά και τα προσεκτικά θήματα ανθρώπων που έλπιαν στο σπίτι σηκώνοντας ένα βαρύ φορτίο.

— Και τώρα ποιός θα το πη στο κακόμοιρο το παιδί ; "Εγώ δεν μπορώ να το κάνω για όλο τον κόσμο.

Και ένω συζητούσαν άκόμη, ο Κονραντίν άρχισε να έτοιμάζει τη δεύτερη φρυγανιά.

("Από το «The Short Stories of Saki, έκδ. John Lane, The Bodley Head Λονδίνο)

Ο ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΙ ΤΩΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ ΤΟΥ ΑΝΤΕΡΣΕΝ

Σ τὸ περασμένο τεύχος ἡ «Ἐκλογὴ» δημοσίευσε τοὺς ὅρους ἑνὸς διεθνοῦς παιδικοῦ διαγωνισμοῦ, τὸν ὁποῖον ἔχει προκηρύξει τὸ Δανικὸν Ἰδρυμα Προστασίας τοῦ Παιδιοῦ (Red Barnet) με θέμα τὴν εἰκονογράφησι δέκα παραμυθίων τοῦ Χάνς Χριστιανοῦ Ἀντερσεν.

Ἡ διεξαγωγὴ τοῦ διαγωνισμοῦ ἔχει ἀνατεθῇ ἀπὸ τὸ Δανικὸν Ἰδρυμα Προστασίας τοῦ Παιδιοῦ στὴ Διεθνή Ἑνωσι Προστασίας τοῦ Παιδιοῦ (Union Internationale pour la Protection de l'Enfance) τῆς Γενεύης. Ὅπως ἔγραψε ἡ «Ἐκλογὴ», σκοπὸς τῆς ὥραίας αὐτῆς πρωτοβουλίας εἶναι νὰ λάβουν μέρος παιδιὰ ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον σὲ μιὰ κοινὴ προσπάθεια βοηθείας τῶν δυστυχισμένων παιδιῶν ποὺ πεινοῦν καὶ ὑποφέρουν σὲ πολλὰς χώρες.

Τὰ παιδιὰ πρέπει ν' ἀφεθοῦν ἐντελῶς ἐλεύθερα στὴν ἐκτέλεσι τῶν σχεδίων. Οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ διδασκάλισσες πρέπει νὰ διαβάσουν στοὺς μαθητὰς τὰ παραμύθια, νὰ τοὺς τὰ ἐξηγήσουν, νὰ λύσουν τὶς ἀπορίες τῶν μικρῶν καὶ ὕστερα νὰ τοὺς παρακολουθήσουν στὸ σχεδιάσμα, χωρὶς ὅμως νὰ ἐπηρεάσουν με ὁδηγίαι τὴ φαντασίαν τους.

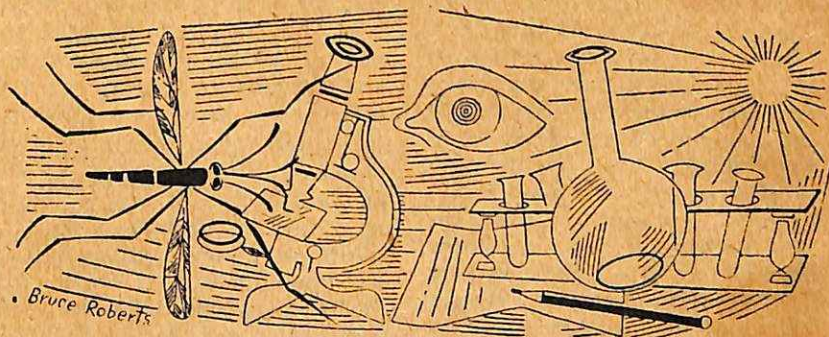
Τὸ πῶς θὰ συλλάβῃ ἡ φαντασία τῶν μικρῶν σχεδιαστῶν τὸ περιεχόμενον, τοὺς ἥρωες, τὶς χαρακτηριστικὰς καταστάσεις τοῦ κάθε παραμυθιοῦ — αὐτὸ πρέπει πρὸ πάντων νὰ ἐνδιαφέρῃ ὅλους ἐκείνους ποὺ θὰ φροντίσουν γιὰ τὴ συμμετοχὴ τῶν μαθητῶν τῆς Ἑλλάδος στὸν διεθνὴ αὐτὸν διαγωνισμό.

Ἀνάμεσα στὰ σχέδια ποὺ θὰ συγκεντρωθοῦν στὴ Στέγη Γραμμάτων (ὁδὸς Πατησίων, Ἀθήνας) θὰ γίνῃ ἀπὸ μιὰ εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ἡ ἐπιλογὴ τῶν 100 καλλίτερων, τὰ ὁποῖα θὰ σταλοῦν στὴ Δανία.

Ἀπὸ τὰ 100 σχέδια τῶν Ἑλλήνων μαθητῶν καὶ μαθητριῶν ποὺ θὰ κριθοῦν κατάλληλα γιὰ νὰ σταλοῦν στὸ ἐξωτερικόν, ἡ «Ἐκλογὴ» ΘΑ ΒΡΑΒΕΥΣΗ τὰ 10 καλλίτερα (ἓνα γιὰ κάθε παραμῦθι). Σὲ καθένα ἀπὸ τὰ παιδιὰ ποὺ θὰ ἐπιτύχουν θὰ σταλῇ ἓνα ΜΕΓΑΛΟ ΔΕΜΑ ΓΕΜΑΤΟ ΧΡΗΣΙΜΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ, ἀνάλογα με τὴν ἡλικία του. Τὰ σχέδια ποὺ θὰ βραβευθοῦν ἀπὸ τὴν «Ἐκλογὴ» θὰ δημοσιευθοῦν με τὸ ὄνομα καὶ τὴν ἡλικία τοῦ κάθε παιδιοῦ.

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ἡ Βιταμίνη Β-12

Τοῦ Δρος

HELMUTH BOTTCHER

Γιὰ τὴν βιταμίνη Β-12 ἔχουν γραφῇ ὡς σήμερα πολλὰ. Καὶ δὲν ἔχουν γραφῇ ἄδικα. Ἡ βιταμίνη αὕτη ἔχει ἀποδειχθῇ σωτήρια γιὰ ὅσους πάσχουν ἀπὸ κακοήθη ἀναιμία καὶ ποὺ πρὶν νὰ ἀπομονωθῇ ἡ Β-12, ἦταν σχεδὸν κατὰ κανόνα καταδικασμένοι σὲ θάνατον.

Ὅπως εἶναι γνωστὸ ἡ βιταμίνη Β-12 θγαίνει ἀπὸ τὸ σηκόν των μοσχარიῶν καὶ ἄλλων βοοειδῶν. Ὑπὸ τὴν μορφή της δὴ αὕτη θὰ ἰσοδυναμοῦσε με δώρον ἄδωρον ἐπειδὴ χρειάζονταν τέσσερις τόννοι σηκόντι γιὰ νὰ παραχθῇ ἓνα κουταλάκι τοῦ γλυκοῦ βιταμίνης Β-12. Γιὰ τὸν λόγο αὐτό, μόλις διαπιστώθηκε πόσο πολὺτιμο εἶναι τὸ προϊόν αὐτό γιὰ τὴν θεραπείαν ὅχι μόνο τῆς κακοήθους ἀναιμίας ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἄλλων θανατηφόρων

ἀσθενειῶν οἱ ἐπιστήμονες ἔταξαν σκοπὸ τοὺς νὰ ἐπιτύχουν τὴν ἀπομόνωσι τῆς βιταμίνης Β-12 με ἄλλα ἀπλούστερα μέσα. Χάρις στὶς προσπάθειες αὐτὲς εἶναι σήμερα δυνατὴ ἡ παραγωγὴ της σὲ ἀπεριόριστες ποσότητες καὶ σὲ τιμὴ πολὺ χαμηλὴ ποὺ τὴν καθιστᾷ προσιτὴ σὲ ὅλους.

Τὸ κατόρθωμα αὐτὸ τῆς ἐπιστήμης θὰ ἀποδειχθῇ ἴσως πολὺ σύντομα ἐξαιρετικὰ πολὺτιμο. Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς θεραπευτικὰς τῆς ιδιότητες, ἡ βιταμίνη Β-12 τρέφει καὶ παχαίνει ὅλους τοὺς ζωικοὺς ὁργανισμούς, χωρὶς καμμιὰ ἐξαιρέσει, καὶ μπορεῖ ἔτσι νὰ βοηθήσῃ στὴ λύσι τοῦ ἐπισιτιστικοῦ προβλήματος τοῦ κόσμου, ἓνα πρόβλημα ποὺ προκαλεῖ σοβαρὰς ἀνησυχίας.

Τὴν ἐξαιρετικὴν ιδιότητα ποὺ ἔχει ἡ βιταμίνη Β-12 νὰ τρέφῃ

καί νά παχαίνει, τήν ἀνακάλυψε ἐντελῶς κατὰ σύμπτωσιν ἡ Ἀμερικανίδα μικροβιολόγος Μαίρυ Σόρμπ, πού εἶχε ἐπιδοθῇ ἀποκλειστικά σέ μελέτες σχετικές μέ τήν καλλιέργεια τῶν μικροβίων πού προκαλοῦν τήν ζύμωσι στο γάλα. Ἀνάμεσα στά ἄλλα παρασκευάσματα πού δοκίμασε ἡ Σόρμπ γιά τίς καλλιέργειές της ἦταν καί ἓνα ἐκχύλισμα ἀπό σηκότι μοσχαριοῦ πού εἶχε παρασκευάσει ὁ Δρ Κάρλ Φόλκερς προσπαθώντας ἀκριβῶς ν' ἀπομονώσῃ τήν βιταμίνη Β-12. Στήν ἀρχή, ὅταν ὁ Φόλκερς πληροφορήθηκε ὅτι ἡ Σόρμπ εἶχε χρησιμοποίησιν τὸ πολυτίμω του παρασκευάσμα γιά νά ταΐσῃ τὰ μικροβία της, ἔγινε ἔξω φρενῶν. "Ἄλλαξε ὅμως ἀμέσως γνώμη μόλις εἶδε τίς γιγαντιαίες διαστάσεις πού εἶχαν πάρει τὰ μικροβία αὐτά. Τὸ πρῶτο πού σκέφτηκε ἦταν πῶς ὅ,τι συμβαίνει μέ τὰ μικροβία, πρέπει νά συμβαίνει καί μέ κάθε ἄλλο ζωϊκὸν ὄργανισμὸ. Καί γιά νά ἐπιβεβαιώσῃ τὴ σκέψιν του αὐτὴ ἀρχίσε πειράματα μέ διάφορα ζῶα, περιστέρια, κοτόπουλα, χοίρους κ.λ.π. Τὰ ἀποτελέσματα ἦταν πολὺ πιὸ ἱκανοποιητικά ἀπὸ ὅ,τι τὰ περίμεναν αὐτὸς καί οἱ συνεργάτες του. "Ἔτσι π.χ., ἓνα γουρουνόπουλο πού ζυγίζει 25 κιλά χρειάζεται νά καταναλώσῃ κάπου 200 κιλά καλὴ καί εἰδικὰ παρασκευασμένη τρο-

φή γιά νά φθάσῃ τὰ 100 κιλά καί νά γίνῃ ἐμπορεύσιμω. "Ἄν ὅμως στήν δίαιτα τοῦ ζώου προστεθῇ μιὰ μηδαμινὴ ποσότης βιταμίνης Β-12, τὸ γουρουνόπουλο ἀποκτάει τὸ θάρρος τῶν 100 κιλῶν πιὸ γρήγορα καί μόνο μέ 125 κιλά τροφή. Αὐτὸ σημαίνει οἰκονομία 75 κιλά τροφῇ γιά κάθε γουρουνόπουλο καί τὸ ἴδιο ἰσχύει γιά τὰ πουλερικά, τὰ κουνέλια καί γενικά γιά ὅλα τὰ ζῶα πού χρησιμοποιοῦν ὁ ἄνθρωπος γιά τήν διατροφή του. Μὲ ἄλλα λόγια, χάρις στή βιταμίνη Β-12, μποροῦν ἀπ' ἐδῶ κι' ἐμπρὸς οἱ ἄνθρωποι νά ἔχουν στή διάθεσί τους τίς ἴδιες ποσότητες κρέατος πού ἔχουν καί σήμερα ξοδεύοντας σχεδὸν 35% λιγότερες κτηνοτροφές. Μὲ τὴ σημερινὴ κατανάλωσι κτηνοτροφῶν μποροῦν ἀντιστοίχως νά αὐξήσουν κατὰ 30-40% τὸ κρέας πού ἔχουν σήμερα.

Θὰ ἦταν θέβαια δυνατόν νά παίρνη ὁ ἄνθρωπος ἀπ' εὐθείας τήν βιταμίνη Β-12 καί νά ἐπισπεύδῃ ἔτσι τὴν ἀνάπτυξιν του ξοδεύοντας λιγότερες τροφές. Αὐτὸ ὅμως μποροῦσε νά προκαλέσῃ ἄλλες ὀργανικὲς διαταραχὲς καί, στο κάτω - κάτω, ὁ ἄνθρωπος δὲν θέλει νά γίνῃ καί γουρουνόπουλο. "Αφθονὴ τροφὴ θέλει καί φθηνή, καί αὐτὸ ἀκριβῶς θὰ τοῦ ἐξασφαλίσῃ ἡ χρησιμοποίησι τῆς βιταμίνης Β-12 στήν κτηνοτροφία.

"Ὅχλον δὲν ἐννοῶ ἀποκλειστικῶς μόνον ἐκείνους πού φοροῦνε σκούφια, ἀλλὰ ὅλους ἐκείνους πού ἢ ἀποκάτου σέ σκούφια ἢ ἀποκάτου σέ καπέλλο σκεπάζουν λίγο νοῦ καί πολλὰς προλήψεις.

*

Λασκαράτος

"Ἀλλοίμονο στὸν κουτὸ ἄνθρωπο ὅταν σκεφθῇ πολὺ γι' αὐτὸ πού θὰ κάνη, καί στὸν κακὸ τεχνίτη ὅταν πολυδουλέψῃ τὸ ἔργο του.

Κ. Η. Μπ.

ΤΟ ΡΟΜΑΝΤΣΟ ΤΗΣ ΡΕΚΛΑΜΑΣ

Τοῦ

ALEC WAUGH

Τὸν Μάιο τοῦ 1871, ὅταν ἦταν ἀκριβῶς 21 ἐτῶν, ἓνας ψηλός, καλοφτιαγμένος Ἰρλανδός, ὁ Τόμας Λίπτον, ἄνοιξε στὴ Γλασκώδη ἓνα μικρὸ μαγαζάκι. Πουλοῦσε τρόφιμα καί χοιρινά, παστὰ καί καπνιστά. Δὲν ἦταν πολὺς καιρὸς πού εἶχε γυρίσει ἀπὸ ἓνα ταξίδι στήν Ἀμερική, ἀποφασισμένος νά ἀποκτήσῃ δικό του μαγαζί καί νά δουλέψῃ μέ ὅλα του τὰ δυνατὰ γιά νά προκόψῃ. Στὴν ἀρχὴ οἱ πελάτες δὲν ἦταν πολλοί. Ἀποφάσισε λοιπὸν νὰ τοὺς προσελκύσῃ. Τὸ πρῶτο πού σκέφτηκε ἦταν ἡ ἐμφάνισι. Ἐξωράισε ὅσο μποροῦσε τὸ μαγαζί, φοροῦσε πάντα κα-

γο καιρό, περίεργοι οἱ διαβάτες στέκονταν νά δοῦν στο σκίτσο ἓναν Ἰρλανδο νά κουβαλᾷ στὸν ὦμο του ἓνα γουρουνί πού... ἐκλαιγε γιατί ἦταν ὀρφανό! "Ὅλη του ἡ οἰκογένεια εἶχε πάει στοῦ Λίπτον καί ἤθελε νά πάη κι' αὐτὸ ἐκεῖ! Ἀπὸ τότε ἡ φήμῃ τῶν «ὀρφανῶν» τοῦ Λίπτον ἀρχίσε νά ἀπλώνεται στὴ χώρα.

Δεύτερος στόχος στήν ἐκστρατεία τοῦ Λίπτον ἦταν ἡ γειτονιά τοῦ μαγαζιοῦ του. Ἀγόρασε δυὸ γουρουνία, τὰ πιὸ παχιά τῆς αγοράς, τὰ καθάρισε καί τοὺς ἔδεσε στήν οὐρά τους μιὰ θαλασσιὰ καί μιὰ

θαρά σιδερωμένα ρούχα καί ἄφηνε ὀλὴ τὴ νύχτα φωτισμένο τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ μαγαζιοῦ του. Ἐξω ἀπὸ τὴν πόρτα, ψηλά, κρέμασε ἓνα μεγάλο ξύλινο χοιρομέρι, πού τραβοῦσε ἀμέσως τὴν προσοχὴ τῶν περαστικῶν. Τὶς ζεστὲς μέρες τοῦ καλοκαιριοῦ ἡμποῦζε ἔλυνε καί τὸ χοιρομέρι ἔμοιαζε τόσο πολὺ μέ ἀληθινὸ, ὥστε τὰ παιδιὰ δὲν ἐννοοῦσαν νὰ πιστέψουν πῶς ἦταν ξύλινο καί στέκονταν ἐκεῖ νά τὸ χαζεύουν λαίμαργα.

Στὶς διτρίνες τοῦ μαγαζιοῦ, ἀνάμεσα σέ ἄλλες κωμικὲς εἰκόνες, ἐφανίζονταν κάθε ἐβδομάδα καί μιὰ καινούργια ἀφίσσα φτιαγμένη εἰδικὰ ἀπὸ τὸν Οὐίλλι Λόκχαρτ, τὸν καλύτερο γελοιογράφο τοῦ τόπου. Σὲ λί-

γαλᾶσι κορδέλα καί τὰ περιέφερε στοὺς δρόμους.

Γρήγορα ἄνοιξε μεγαλύτερο μαγαζί σὲ καλύτερο δρόμο. Κι' ἐδῶ οἱ διτρίνες του ἦταν πάντα στολισμένες μέ τίς πιὸ χαριτωμένες γελοιογραφίες τοῦ Λόκχαρτ. Μιὰ ἀπ' αὐτὲς εἰδοποιοῦσε τὸ κοινὸ ὅτι οἱ κόττες εἶχαν κηρύξει ἀπεργία γιατί ἡ τιμὴ τῶν αὐγῶν εἶχε πολὺ ξεπέσει!

"Ἐνα ἀπὸ τὰ πιὸ πετυχημένα του εὐρήματα ἦσαν οἱ καθρέφτες. Ἐξω ἀπὸ τὸ μαγαζί του δεξιὰ καί ἀριστερὰ ἔβαλε δυὸ καθρέφτες. Ὁ ἓνας εἰδείχνε τοὺς ἀνθρώπους ἀδύνατους καί ἀρρωστιαρῆδες, ὁ ἄλλος ἦταν κυρτὸς καί τοὺς εἰδείχνε παχουλούς καί γελαστούς. Κάτω ἀπὸ τὸν πρῶτο ἔλεγε: «Πηγαίνομε στοῦ Λίπτον»

καί κάτω από τὸν δεύτερο: «Γυρίζουμε ἀπὸ τοῦ Λίπτον».

Βρῆκε ἀκόμη τὸν τρόπο νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὴν ἀντίληψι ὅτι τὸ πάχος σημαίνει ὑγεία. Οἱ λεπτεῖς σιλουέτες δὲν ἦταν τότε τῆς μόδας, καὶ γι' αὐτὸ ἡ παρέλασι σὲ μιὰ ἀρένα δώδεκα στρουμπουλῶν κυριῶν μὲ καλάθια ποῦ ἔγραφαν ἀπ' ἔξω: «Ψωνίζουμε στοῦ Λίπτον», δὲν ἐξένισε κανέναν ὅπως θὰ ἔκανε σήμερα. Μιὰ ἄλλη φορὰ παρέταξε στὸ ἕνα πεζοδρόμιο καμμιά δεκαριά ἀδύνατους καὶ κακομοιριασμένους ἄντρες ποῦ κρατοῦσαν πινακίδες μὲ τὰ λόγια «Πηγαίνουμε στοῦ Λίπτον» καὶ στὸ ἄλλο πεζοδρόμιο ἔρχονταν ἀπ' τὴν ἀντίθετη κατεύθυνσι καμμιά δεκαριά ροδοκόκκινοι καὶ παχουλοὶ κύριοι μὲ πινακίδες ποῦ ἔλεγαν «Γυρίζουμε ἀπὸ τοῦ Λίπτον».

Μέσα σὲ λίγα χρόνια ὁ Λίπτον ἄνοιξε εἴκοσι καταστήματα σὲ διάφορες πόλεις ἀκολουθώντας πάντα τὴν ἴδια τακτική: μεγάλη καὶ ζωτανὴ διαφήμισι, στοὺς δρόμους, στὶς ἐφημερίδες, παντοῦ. Στὰ ἐγκαίνια ἦταν πάντα ὁ ἴδιος ἐκεῖ μὲ τὰ σιδερωμένα του ρούχα καὶ τὴν καθαρὴ του ποδιά. Οἱ ὑπάλληλοί του ἦταν πάντα εὐπαρουσίαστοι καὶ τὸ μαγαζὶ νοικοκυρεμένο. Καὶ πάντα φρόντιζε νὰ ἔχη κάτι ποῦ θὰ τραβοῦσε τὰ παιδιά, γιὰτὶ καὶ ὁ ἴδιος τὰ ἀγαποῦσε πολὺ.

Γιὰ τὰ Χριστούγεννα τοῦ 1881 ὁ Λίπτον ἔφερε ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ τὸ μεγαλύτερο κεφάλι τυρὶ ποῦ εἶχε γίνει ποτέ. Κάθε σχετικὴ λεπτομέρεια εἶχε ἀπὸ καιρὸ γίνει γνωστὴ σὲ ὅλους. Ἐπὶ ἑξὶ μέρες ὀκτακόσιες ἀγελάδες ἔδιναν τὸ γάλα τους. Ἐπὶ ἑξὶ μέρες διακόσιες ἐργάτριες δούλευαν ἀποκλειστικὰ γι' αὐτό. Οἱ μεγαλύτεροι εἰδικοί τοῦ κόσμου εἶχαν

συνεργαστῇ γιὰ νὰ γίνῃ τὸ καλύτερο τυρὶ γιὰ τοὺς πελάτες τοῦ Λίπτον καὶ διάφορα τέτοια ποῦ ἔκαναν τὸ τυρὶ του κάτι τὸ μοναδικό. Καὶ μιὰ ἀκόμη πρὶν πρωτότυπη ιδέα: γιὰτὶ νὰ μὴ βάλῃ νομίσματα μέσα στὸ κεφάλι τὸ τυρὶ ὅπως κάνουν στὶς Χριστουγεννιάτικες πουτίγγες; Ἔτσι, μπροστὰ στὰ μάτια τῶν ἐκπληκτῶν πελατῶν, ἄνοιξε μὲ εἰδικὸ ἐργαλεῖο βαθεῖες τρύπες στὸ τυρὶ, ἔχωσε τὰ νομίσματα καὶ ἔκλεισε τὶς τρύπες. Ὅταν ἄρχισε νὰ πουλιέται τὸ τυρὶ, τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων, χρειάστηκε ἀστυνομία γιὰ νὰ κρατήσῃ τὴν τάξι. Εὐτυχῶς γὰρ τοὺς ἀστυνομικοὺς δὲν κουράστηκαν καὶ πολὺ. Μέσα σὲ δυὸ ὥρες δὲν εἶχε μείνει οὔτε ψίχουλο. Ἔτσι καθιερώθηκαν στοῦ Λίπτον τὰ τυριά-γίγαντες γιὰ τὰ Χριστούγεννα.

Μιὰ φορὰ οἱ ἀρχεὲς θέλησαν νὰ ἐπέμβουν λέγοντας πῶς αὐτὸ ἦταν λαχεῖο καὶ ἔπρεπε νὰ ἀπαγορευθῇ. Κατὰ συμβουλή τῶν δικηγόρων του, ὁ Λίπτον ἀπάντησε μὲ μιὰ ἀνακοίνωσι πρὸς τὸ κοινόν, ποῦ ἔλεγε πῶς ὅσα νομίσματα βρίσκονταν μέσα στὸ τυρὶ ἔπρεπε νὰ ἐπιστραφοῦν. Βέβαια οὔτε ἕνα δὲν γύρισε. Σὲ μιὰ ἄλλη πόλι ἡ ἀστυνομία φοβήθηκε μήπως... πνιγὴ κανεῖς τρώγοντας αὐτὸ τὸ τυρὶ μὲ τὰ νομίσματα. Ὁ Λίπτον κυκλοφόρησε μιὰ προειδοποίησι: νὰ προσέχη τὸ κοινὸ μήπως πάθῃ κανεῖς τίποτα, γιὰτὶ τὸ τυρὶ τοῦ Λίπτον εἶχε πολλὰ νομίσματα μέσα!

Μόνο στὰ 1890, ὅταν ἦταν πιά σαράντα χρονῶν, ἑκατομμυριοῦχος, ὁ Λίπτον ἐνδιαφέρθηκε γιὰ τὸ τσάι καὶ δημιούργησε τὴ φέρμα «Τσάι Λίπτον», ποῦ ἔκανε τὸ ὄνομά του γνωστὸ σ' ὅλο τὸν κόσμον ὡς τὶς μέρες μας.

Πῶς ἡ φύσις ωρονοεῖ γιὰ τὰ ωράσματά της

Ἀπὸ τὸ βιβλίον

τοῦ

ROY CHAPMAN ANDREWS

Ὁ *Tarsius Carbonarius* ἔχει τεράστια αὐτιά καὶ μάτια καὶ βλέπει ἀκόμη καὶ πίσω του

Πώς ή φύσις προνοεί για τὰ πλάσματά της

Πάντα με ενδιέφεραν τὰ ζώα. Ἐπὶ σαράντα χρόνια δὲν ἔπαυσα νὰ μελετῶ καὶ νὰ μαζεύω θηλαστικά, πουλιά, φείδια, ἔρπετά. Διάφορες ἀποστολὲς τοῦ Ἀμερικανικοῦ Μουσείου Φυσικῆς Ἱστορίας με ἔφεραν στὶς ἀπομακρυσμένες γωνιὲς ὄλων τῶν ἡπείρων. Ἐκεῖνο ποῦ πάντα με γοήτευε ἦταν ἡ προνοητικότητα τῆς φύσεως γιὰ τὰ πλάσματά της, τὰ ὅπλα ποὺ τοὺς ἔχει δώσει ἄλλοτε γιὰ νὰ τὰ προστατεύουν, ἄλλοτε γιὰ νὰ τὰ βοηθήσουν στὸν ἀγῶνα τους γιὰ τὴ ζωὴ. Πολλὲς φορὲς ἀλλάζουν ἐντελῶς φυσιολογία καὶ ἀνατομία, πάντα ὅμως παίρνουν ὠριμένα μέτρα, ἴσως λιγώτερο δραστικά, ἀλλὰ ὥστόσο ἱκανὰ νὰ τὰ προστατεύσουν.

Ταιριάζουν τὸ χρῶμα τους με τὸ χρῶμα τοῦ περιβάλλοντος

Θυμᾶμαι μιὰ φορά στὴν Κίνα ποὺ θρέθηκα ἀντιμέτωπος με μιὰ τίγρη. Πόσο καλὰ τὴν προστάτευαν οἱ μαῦρες λωρίδες ποὺ ἔχει τὸ τρίχωμά της! Ἡ τίγρη περνᾷ τὴ ζωὴ της μέσα στὴν ἀπάτητη ζούγκλα καί, ἐκεῖ μέσα, ἔρει νὰ γίνηται ἀόρατη. Κυνηγᾷ τὴν τροφή της χάμω, στὴ γῆ. Καὶ ἡ φύσις τῆς ἔδωσε αὐτὸ τὸ καμουφλάζ γιὰ νὰ μπορῇ νὰ τὰ βγάξῃ πέρα με τοὺς ἀντιπάλους της ποὺ ἔχουν μάτι δυνατὸ, ποὺ μυρίζονται ἀπὸ ἀπόστασι, ποὺ ἀκοῦνε ἀπὸ μίλια μακριά.

Μήπως ἡ λεοπάρδαλι τί κάνει; Στὴν οὐσία εἶναι μιὰ ἀγριόγατα. Πιάνει τὰ θύματά της πηδώντας ἀπὸ τὰ δέντρα. Καὶ τὸ τρίχωμά της, γεμάτο ἀπὸ μαῦρες κηλίδες, ἔχει ταιριάζει θαυμάσια με τὸ παιγνίδισμα τῆς σκιᾶς καὶ τοῦ φωτός ποὺ κάνουν τὰ φύλλα.

Εἶναι παράξενο πόσο ἄργα ὁ ἄνθρωπος σκέφτηκε νὰ μιμηθῇ αὐτὸ τὸ ἐξυπνο τέχνασμα τῆς φύσης. Πρὶν ἀπὸ σαράντα χρόνια τὸ ἀνακάλυψε καὶ τὸ φώναξε ὁ Abbot Thayer καὶ ἀπὸ τότε ἄρχισε νὰ χρησιμοποιηθῇ στὸ στρατὸ καὶ στὸ ναυτικό. Κάτι ποὺ ἐπίσης παρατήρησε ὁ Thayer, ἦταν οἱ ἀντιθέσεις τοῦ φωτός καὶ τῆς σκιᾶς. Πολλὰ ζῶα ἔχουν σκούρα τὴν πλάτη καὶ ἄσπρη τὴν κοιλία καὶ αὐτὸ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ ἐξυπνα τεχνάσματα τῆς φύσης γιὰ νὰ τὰ κρύβει, μπερδεύοντάς τα με τὸ περιβάλλον.

Μιμητικότητα

Ἡ μιμητικότης βρίσκεται πολὺ κοντὰ στὸν προστατευτικὸ χρωματισμό, διαφέρει ὅμως ἀπ' αὐτὸν στὸ ὅτι τὸ ζῶο ποὺ τὴν ἐφαρμόζει παίρνει τὰ ἐξωτερικὰ γνωρίσματα τοῦ ἐχθροῦ τῶν ἐχθρῶν του. Τὰ θηλαστικά δὲν συνηθίζουν αὐτὸν τὸν τρόπο. Πιὸ πολὺ ἀπ' ὅλα τὸν συμπαθοῦν τὰ φείδια. Ὁ ὀδευλίτης, ἓνα φείδι ποὺ ζεῖ στὴν Ὀνδούρα, μεταμορφώνεται σὲ κλαδὶ δέντρου, καὶ ἔτσι ἀκίνητος, περνᾷ ὅλο τὸν χειμῶνα. Τὸ ἴδιο κάνουν καὶ πολλὰ φυτὰ. Οἱ με-

γαλύτεροι μαέστροι πάντως εἶναι τὰ ἔντομα. Τὸ κινούμενο φύλλο τῆς Κεϋλάνης, ὅπως χαρακτηρίστικα δείχνει τὸ ὄνομά του, εἶναι ἓνα σωστὸ φύλλο με τὰ νεῦρα του.

Ἀκίνησία

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ χρῶμα καὶ τὴ μιμητικότητα ἡ φύσις ἔδωκε στὰ πλάσματά της καὶ ἄλλο ἓνα ἰσχυρὸ ὄπλο: τὴν ἀκίνησίαν ποὺ ἀποτελεῖ τὸ καλύτερο ἀμυντικὸ μέσον. Καὶ τὸ πιὸ πολυχρῶμο χτυπητὸ πουλί, φείδι ἢ θηλαστικὸ μπορεῖ νὰ περάσῃ ἀπαράτηρητο ὅταν μένῃ ἀκίνητο.

Κάθε ζῶο ξέρει ἀπὸ ἐνστικτο πὼς καὶ ἡ παραμικρὴ κίνησι προδίδει.

Ταχύτης

Γιὰ τὰ περισσότερα ζῶα ζωὴ θὰ πῇ γρήγορο πόδι. 818 μίλια τὴν ὥρα εἶναι ταχύτητα ζηλευτῆ, καὶ ὑπάρχουν ἔντομα ποὺ τρέχουν μ' αὐτὴν τὴν ταχύτητα.

Σ' ἓνα ἄρθρο τοῦ σὸ περιοδικὸ τῆς Ἐντομολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Νέας Ὑόρκης, ὁ διάσημος ἐντομολόγος Δρ Τάουνσεντ γράφει: «Ἡ ἰδέα ἑνὸς ἐντόμου ποὺ τρέχει γρηγορώτερα καὶ ἀπὸ τὴ σφαῖρα μᾶς φαίνεται παράξενη καὶ δύσκολα μποροῦμε νὰ τὴν παραδεχθῶμε».

Τὰ ἀρσενικά εἶναι πάντα πιὸ γρήγορα. Ἀπὸ συνήθεια πετοῦν ψηλότερα καὶ ἐπομένως ἡ τριτὴ εἶναι μικρότερη. Ἄν κανεὶς μπορῇ νὰ πάρῃ ἓνα ἀεροπλάνο με τὴν ταχύτητα τῆς κηφινόμυγας θὰ ἔκανε τὸν γύρο τοῦ κόσμου μέσα σὲ 17 ὥρες.

Στὸ Νιού Τζέρσεϋ ζεῖ μιὰ πολὺ μεγαλύτερη μύγα ποὺ πετᾷ με ἀκόμη μεγαλύτερη ταχύτητα.

Τὸ ὅτι τὰ ἔντομα διεκδικοῦν τὰ πρωτεῖα τῆς ταχύτητος δὲν εἶναι ἐκπληκτικὸ. Αὐτὰ ἔχουν περισσότερα χρόνια ποὺ πετοῦν. Τὰ πουλιά ἔμειναν στὴ γῆ ἐπὶ 135 ἑκατομμύρια χρόνια περίπου, ἐνῶ τὰ ἔντομα ἔχουν πίσω τους μιὰ ἱστορία... πτήσεως ἀρκετῶν ἑκατομμυρίων χρόνων.

Τὴν ταχύτητα τῶν πουλιῶν δὲν μποροῦμε νὰ τὴν μετρήσουμε εὐκολά. Τὸ πετρογελίδονο φαίνεται πὼς εἶναι τὸ γρηγορώτερο ἀπ' ὅλα, με ταχύτητα 70 μίλια τὴν ὥρα. Κάποτε ἓνα γεράκι γιὰ νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὸ ἀεροπλάνο ποὺ ἔτρεχε πίσω του, ἔκανε μιὰ βουτιά με 110 μίλια τὴν ὥρα. Ὁ ἀετὸς πετᾷ με 120 μίλια τὴν ὥρα.

Τὰ ψάρια καὶ ἄλλα πλάσματα ποὺ ζοῦν μέσα στὸ νερὸ ἔχουν πολὺ ὠραία κίνησι, ἢ πυκνότης ὅμως τοῦ νεροῦ εἶναι ἐμπόδιο στὴν ταχύτητα ποὺ ἀναπτύσσουν.

Τὸ χελιδονόφάρο δὲν χτυπᾷ με τὰ «φτερά» του τὸν ἀέρα, ὅπως τὰ πουλιά, ἀλλὰ ἀπλῶς κρατᾷ τὸ σῶμα του στὸν ἀέρα καὶ στὸ σημεῖο αὐτὸ μοιάζει με ἀεροπλάνο περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο πετούμενο.

Μιὰ φορά στὴν ἔρημο τοῦ Κόμπι κάναμε τίς πρώτες ἀκριβεῖς μετρήσεις τῆς ταχύτητος τῆς ἀντιλόπης. Παρατηρήσαμε ὅτι ἡ γκαζέλλα τῆς ἐρήμου φθάνει τὰ ἐξήντα χιλιόμετρα τὴν ὥρα. Δὲν ἐξακριβώσαμε γιὰ πόσες ὥρες μπορεῖ νὰ κρατήσῃ αὐτὴ τὴν ταχύτητα. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι με τὴν ταχύτητα αὐτὴ γλυτώνουν ἀπὸ τοὺς λύκους, τοὺς χειρότερους ἐχθρούς τους.

Καὶ μιὰ ποὺ μιλάμε γιὰ τοὺς λύκους τῆς ἐρήμου, αὐτοὶ δὲν ξεπερνοῦν τὰ 36 μίλια τὴν ὥρα. Ὁ μογγολικὸς ἀγριογάιδας ἀναπτύσσει ταχύτητα 40 μίλια τὴν ὥρα. Ἡ λεοπάρδαλις

υποτίθεται ότι είναι το ταχύτερο ζώο για μικρές αποστάσεις.

Ο δρ Ουίλλιαμ Κ. Γκρέγκορ του Αμερικανικού Μουσείου Φυσικής Ιστορίας μελέτησε τη σχέση ανατομίας και ταχύτητας. Στα γρήγορα ζώα, όπως το έλλογο και η αντίλοπη, τα δατά του κάτω ποδός είναι σε αναλογία μακρύτερα από του επάνω. Σημασία έχει ακόμη και η ευλυγισία της σπονδυλικής στήλης.

Ξέροντας λοιπόν πως η ταχύτης είναι η καλύτερη προστασία από τον έχθρο, γεννάνε τα μικρά τους στις πεδιάδες. Εκεί η μητέρα μπορεί να δει από μακριά τον έχθρο και να το βάλει στα πόδια μαζί με τα μικρά της που μπορούν να τρέξουν λίγα λεπτά μετά τη γέννησή τους και να παρθούν με το έλλογο.

Δυνατό μάτι

Για δυο λόγους η φύσι έχει δώσει σε πολλά ζώα δυνατό μάτι: πρώτο για να βλέπουν τους έχθρους τους· δεύτερο για να βρίσκουν την τροφή τους. Το γύπα, της αγριόπαπιας και της αγριόχηνας το μάτι είναι σωστό ραντάρ. Πολλές φορές, στην έρημο, όταν σκοτώνουμε κανένα ζώο, το γδέρνουμε και αφήνουμε το τομάρι του. Καθισμένοι παράμερα, περιμέναμε να δούμε σε πόση ώρα θα έρχονταν οι γύπες, αφού προηγουμένως ψάχναμε με τα κιάλια στον ουρανό να δούμε αν πετούσε πουθενά κανένας. Δεν πενούσε ένα τέταρτο και το μάτι μου έβλεπε ένα μαύρο σημάδι. Για πολλά χρόνια οι ειδικοί πίστευαν πως τα πουλιά αυτά τα βοηθάει η όσφρησή τους, μα αυτή η πίστι αποδείχθηκε έσφαλμένη.

Οι αγριόχηνες και οι αγριόπα-

πιες έχουν μάτια τηλεσκόπια. Και η όσμή τους είναι δυνατή, μα το μάτι τους είναι ο υπ' αριθ. 1 παράγων ασφαλείας. Γενικά τα πουλιά βασίζονται στη δυνατή τους όσμη.

Όσφρησις

Μερικά ζώα και πιο πολύ το αγριοπρόβατο, το έλαφι και η αρκούδα έχουν ανεπτυγμένη την όσφρησή τους, σε βαθμό καταπληκτικό. Μια φορά στά 'Αλτάια όρη, όπου κυνηγούσα μεγάλα πρόβατα με τεράστια κέρατα, είχα το καλύτερο παράδειγμα: ένα κοπάδι από πρόβατα μαζί με μερικά θουμάσια κριάρια. Το μεσημέρι το κοπάδι ανέβαινε σε ένα στενό διάσελο που έωνε δυο κορυφές. Το πράγμα ήταν περίεργο γιατί το μέρος ήταν πολύ έκτεθειμένο. Όταν είχε περάσει καμιά ώρα, αποφασίσαμε να τα κυτήσουμε. Ώστόσο, ποτέ δεν προφθαίναμε να φθάσουμε σε απόστασι βολής και το κοπάδι το έβαζε στα πόδια. Στο τέλος καταλάβαμε ότι ο λόγος που διάλεγαν αυτό το διάσελο και έμεναν εκεί ήσυχα, χωρίς καμιά προσπάθεια να κρυφτούν, ήταν απλός: Το μπουγάκι σ' εκείνο το μέρος τους έφερνε τις διάφορες όσμες, άσχετα με το τί άερας φυσούσε.

Η μαύρη άρκτος έχει τρομερά έκλεπτυσμένο όχι μόνο το αίσθημα της όσφρησής, αλλά και της όσμης. Οι αρκούδες της 'Αλάσκας, τα μεγαλύτερα σαρκοβόρα της γής, έχουν τέτοια όσφρησι, ώστε δεν τους ξεφεύγει και η παρμικρότερη μυρωδιά που φέρνει ο άνεμος. Το έλαφι, ο λύκος και τα σκυλιά έχουν τρομερή μύτη, πάνω απ' όλα όμως τα ζωντανά έρχεται στην όσφρησι ο σκώρος.

Αυτός μυρίζεται και από δυο μίλια μακριά.

Προειδοποιητικά μηνύματα

Τα μηνύματα αποτελούν ακόμη ένα μέσον με το οποίο η φύσις προστατεύει τα πλάσματά της. Η αντίλοπη βασίζεται πολύ στο μάτι της και στα πόδια της, έχει όμως στους γλουτούς και μια τούφα κατάσπρες τρίχες. Σε ώρα κινδύνου ή τούφα αυτή ανοίγει σαν χρυσάνθεμο και ανοιγοκλείνοντας γρήγορα στέλνει φωτεινά μηνύματα σαν ήλιογράφος. Στις πεδιάδες αυτό φαίνεται από μακριά.

Τέτοια φωτεινά μηνύματα στέλνουν και οι λαγοί του Μεξικού.

Δεν είναι καθόλου άπιθανο, οι ανοιχτόχρωμες τούφες στις ουρές του τριχώματος των αγριοπροβάτων, των ελαφιδών και των άλλων μικρότερων ζώων ή οι ουρές τους να χρησιμεύουν για τη μετάδοσι φωτεινών σημείων. Ασφαλώς θα χρησιμεύουν και για σημεία αναγνωρίσεως, ώστε να μη διασπātαι η άγέλη.

Το αγριοπόντικο που ζει στα βορεινά θουνά των Ηνωμένων Πολιτειών βγάζει ένα σφύριγμα που είναι ο πιο διαπεραστικός ήχος της φύσεως. Ακούγεται καθαρά από ένα μίλι μακριά και με ευνοϊκές συνθήκες και από δυο. Όλα τα αγριοπόντικα, μόλις ακούσουν αυτό το σφύριγμα, χώνονται στην τρύπα τους. Όταν περάσει ο κίνδυνος, ο φρουρός βγάζει άλλο σφύριγμα, ένα τόνο πιο κάτω και από τις πλαγιές πετάγονται τα γκρίζα κεφάλια για να ξαναρχίσουν τη δουλειά τους.

Ο κάστωρ εκτέμπει επίσης σημά κινδύνου. Όταν φοβηθεί ή τρομάξει χτυπάει το νερό με την πλα-

τεία ούρά του. Ός δια μαγείας, όλοι οι κάστορες της περιοχής εξαφανίζονται.

Τα κουνάβια κινούνται άργα και ποτέ δεν έπιταχύνουν το ρυθμό τους, γιατί ακριβώς ξέρουν πως είναι ασφαλισμένα. Αφήνουν τέτοια θρώμα που κανένα ζώο δεν μπορεί να την άνεχθ. Με τον τρόπο αυτό ειδοποιούν και τα άλλα κουνάβια ότι κάποιος κίνδυνος υπάρχει εκεί. Οι κροταλίες χτυπάνε την ούρά τους και κάνουν περίεργο θουτό.

Όπλισμός

Τα ζώα είχαν όπλα και άγκαθια για να προστατεύονται από τους έχθρους των πολύ προτοφ φανή στη γή ο άνθρωπος. Στη μακρινή και σκοτεινή εποχή που προηγήθηκε από τον Δεινόσαυρο, το πιο συνηθισμένο όπλο των ψαριών ήταν ένα στρώμα από σκληρότατα λέπια. Αργότερα, με την εμφάνισι του πελώριου πλησιόσαυρου και με άλλα τέρατα της Εποχής των Έρπετων τα κοφτερά λέπια ήταν πια πολύ παλιά όπλα. Τα ψάρια της Μεσοζωϊκής εποχής αντιμετώπιζαν μια νέα κατάσταση και η φύσι προνόησε και πάλι. Ταχύτητα χρειάζονταν τώρα όχι όπλισμός.

Σχεδόν όλα τα ψάρια έχουν σήμερα αποβάλλει την πανοπλία αυτή. Μια από τις εξαιρέσεις είναι τα ψάρια των τροπικών θαλάσσιων της Αμερικής. Όπως ο άνθρωπος ξαναγυρίζει στα παλιά άμυντικά μέσα, στις περικεφαλαίες και στους θώρακες, έτσι και τα ψάρια αυτά ξαναγύρισαν στα χοντρά και κοφτερά λέπια, που μοιάζουν με έξαγανες πλάκες και σχηματίζουν ένα άδιαπέραστο παραπέτασμα.

Σε άλλα ψάρια τα λέπια έχουν

γίνει τρομερά άγκάθια που άπλώνονται σε όλο τους το σώμα.

Τρόπος ζωής

Το νερό είναι ζωτική άνάγκη για τα περισσότερα ζώα. Όσο πολλά ζώα της έρήμου ούδέποτε πίνουν νερό. Τα Καγκουρώ, οί γαζέλλες, οί όναγροι και άλλα μικρά και μεγάλα, περνούν τη ζωή τους χωρίς να βάλουν στο στόμα τους σταλιά νερό. Το ύγρο που χρειάζεται ο οργανισμός τους το παίρνουν με χημικές αντιδράσεις που γίνονται στο πεπτικό τους σύστημα.

Άξιοθαύμαστη είναι ή έναποθήκευσι της τροφής που κάνουν πολλά ζώα για τον χειμώνα, προτού πέσουν στη νάρκη τους.

Μερικά θηλαστικά βρήκαν τόσο σκληρό τον συναγωνισμό επάνω στη γή, ώστε κατέβηκαν στα ύπάγειά τους και εκεί ζούν σαν τους ανακωρύχους μέσα στα τούνελ. Για τον ίδιο λόγο οί φάλαινες και οί φώκιες κατέφυγαν στο νερό.

Άλλα έμπιστεύτηκαν όλα στο σκοτάδι. Ο αριθμός και οί ποικιλίες των νυκτοβίων υπερβαίνουν κάθε προσδοκία.

Προσαρμογή

Ζώα που πρέπει να ακολουθήσουν ένα ώρισμένο τρόπο ζωής, πρέπει κατ' άνάγκη να τροποποιήσουν αναλόγως και ώρισμένα μέλη και όργανα του σώματός τους. Οί φάλαινες π. χ. έχουν ύποστη τη μεγαλύτερη μεταβολή από όλα τα θηλαστικά. Η φυσιολογία τους και ή ανατομία τους άλλαξε τελείως για να μπορούν να ζούν και μέσα και έξω από το νερό.

Ο λαγός έχει πολύ μακρυά πόδια για να τρέχη και οί νυ-

φίτσες είναι λεπτές, και μακρόσωμες για να μπορούν να κυνηγάνε τη λεία τους.

Οί μακρυές ουρές των Καγκουρώ και άλλων ζώων, τα βοηθάνε να κρατούν την ισορροπία τους όταν πηδάνε.

☆

Άνέφερα μόνον λίγα από τα ζώα που κατορθώνουν να επιζούν μόνον χάρις σε πανούργες μεταβολές του τρόπου της ζωής και των χαρακτηριστικών τους. Δυό είναι οί βασικές άνάγκες κάθε οργανισμού: τροφή και προστασία από τους έχθρούς του. Η πάλη δέν τελειώνει ποτέ, όχι μόνον με τους έχθρούς, αλλά και με τους όμοιους. Ο άδύνατος χάνεται και μόνον όποιος βρή τον τρόπο να νικήση στο περιβάλλον ζεί. Έδω περισσότερο από κάθε τι άλλο, έχει τον λόγο ο νόμος της επιλογής. "Αν οί μεταβολές μεταδίδονται από τη μιά γενιά στην άλλη, αυτό είναι άγνωστο. Αυτό που είναι βέβαιο ότι μεταδίδονται, είναι ή ικανότης της προσαρμογής στο περιβάλλον.

Ο πιθηκάνθρωπος, που πρώτος είχε την ιδέα να σταθί όρθιος, άσφαλώς δέν την βρήκε πολύ εύκολη όταν θέλησε να την πραγματοποιήσει. Τα παιδιά του την βρήκαν πιο εύκολη απ' αυτόν άσφαλώς γιατί άρχισε να τα μαθαίνει να στέκονται από την ήμερα που γεννήθηκαν.

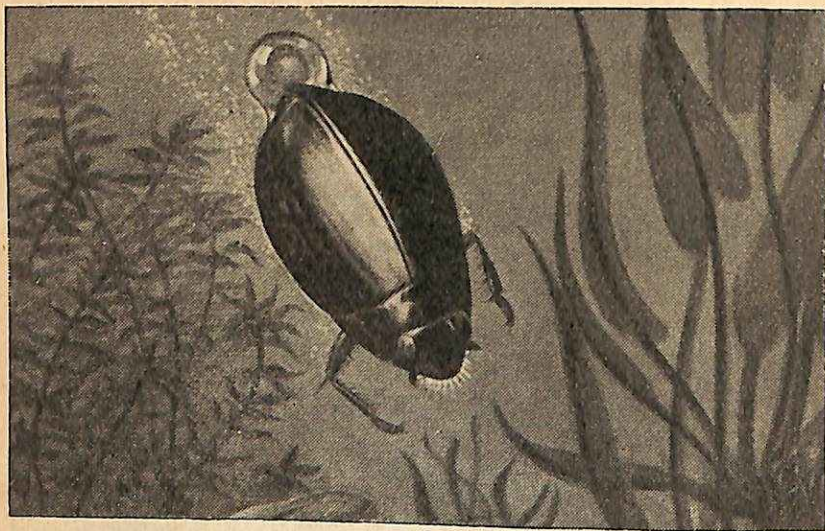
☆

Μέσα στη σύντομη αυτή είσαγωγή προσπάθησα να δώσω μερικά από τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα για τον τρόπο με τον όποιο τα ζώα αντιμετωπίζουν τον τρομερό άγώνα για την άπλη έπιβίωσι. Οί φωτογραφίες που ακολουθούν θα την συμπληρώσουν.

Η ΛΕΟΠΑΡΔΑΛΙΣ

Οί μαύρες βούλες την κάνουν να μοιάζει με τη σιά που ρίχνουν τα φυλλώματα των δέντρων.

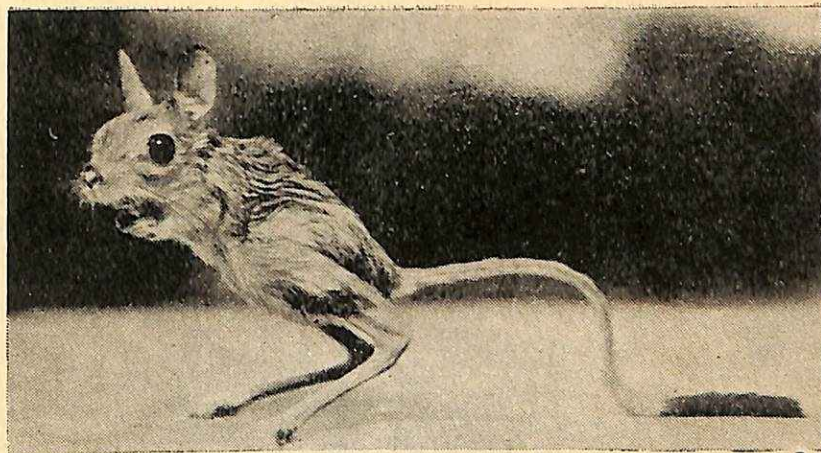
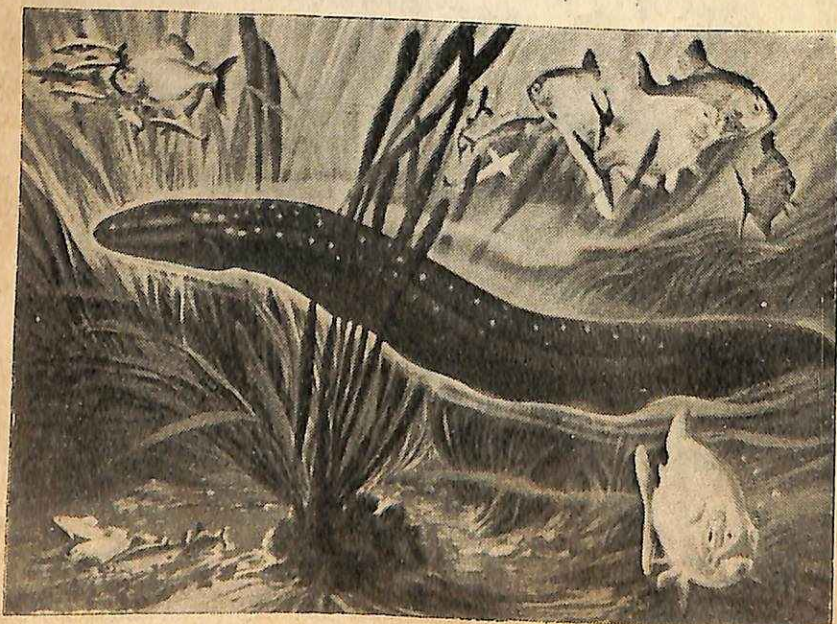

ΥΠΟΒΥΤΧΙΟ ΣΤΟΤΚΑΣ

Ἡ *Dineutes emarginata* ζεῖ στὰ γεφύρια. Ὅταν χρειαστῇ ὅμως, δίνει μιὰ βουτιά καὶ χάνεται στὸ νερό, ὥσπου περάσῃ ὁ κίνδυνος.

ΤΟ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟ ΧΕΛΙ

Τὸ ψάρι αὐτό, 1 μέτρο περίπου, παράγει ἡλεκτρικὸ ρεῦμα ἰσχύος 450 ἔως 600 βόλτ.

Ο ΙΠΤΑΜΕΝΟΣ ΠΟΝΤΙΚΟΣ

Μὲ ἓνα πηδημα πιάνει 4,5 μέτρα. Ἡ μακρὰ οὐρά του τὸν βοηθάει νὰ στέκεται ὀρθος. Τὸ ὀπτικὸ του πεδίο εἶναι ἀκριβῶς 360°

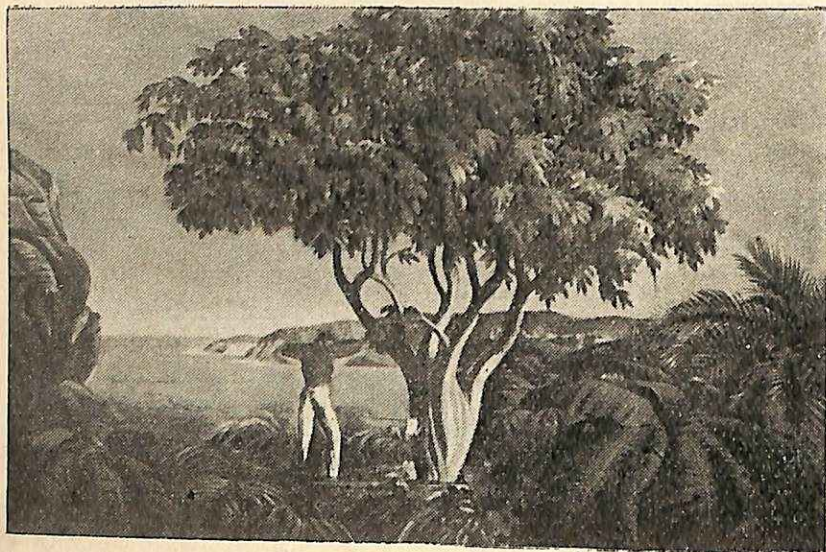
ΤΟ ΑΓΚΑΘΙ

Δὲν εἶναι ἀγκάθι. Εἶναι ἓνα εἶδος ὀκρίδας ποὺ ξεγελάει ἀκόμη καὶ τὰ πουλιά.

Ο ΓΟΡΙΛΛΑΣ ΠΟΤ ΠΕΡΠΑΤΑ ΣΑΝ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Ἐπειδὴ εἶναι βαρὺς γιὰ νὰ σκαρφαλώνῃ, περπατάει.

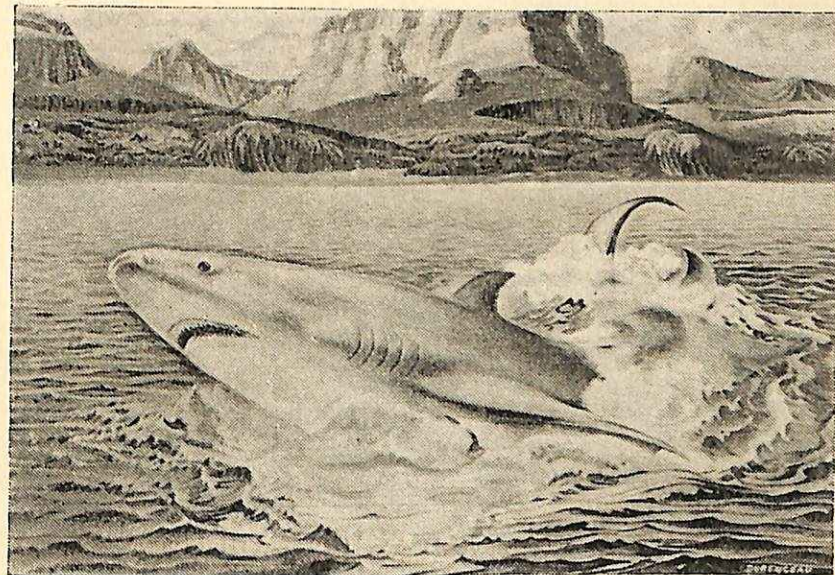
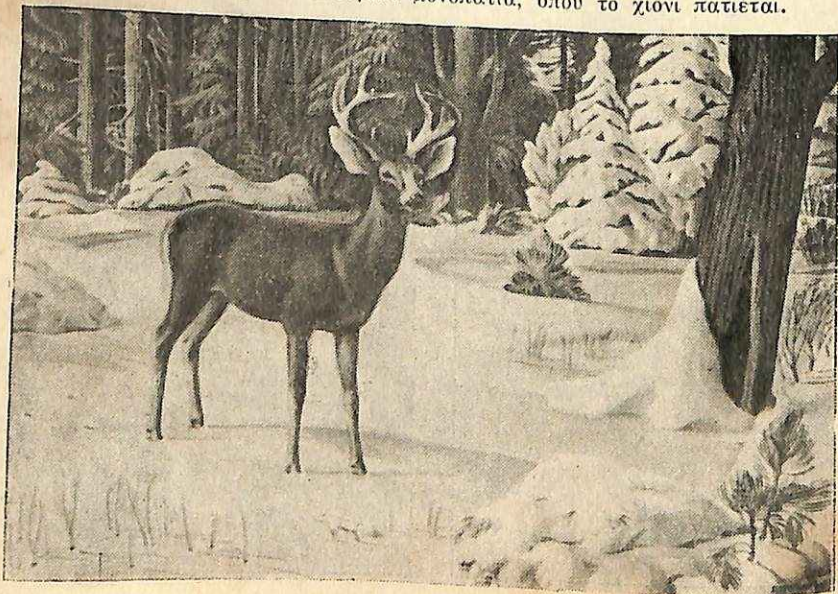

ΤΟ ΔΕΝΤΡΟ ΠΟΥ ΤΥΦΛΩΝΕΙ

Κατά την παράδοσι τὸ δέντρο αὐτὸ ἔχει πολλὰ θύματα. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ὁ χυμὸς του, ὅταν πέση στὸ υᾶτι, τυφλώνει.

ΑΣΣΟΣ ΣΤΗΝ ΑΚΟΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΣΦΡΗΣΙ

Τὰ πόδια του χάνονται στὸ χιόνι καὶ δὲν μπορεῖ νὰ τρέξη. Γι' αὐτὸ μαζεύονται πολλὰ μαζὶ καὶ ἀνοίγουν μονοπάτια, ὅπου τὸ χιόνι πατιέται.

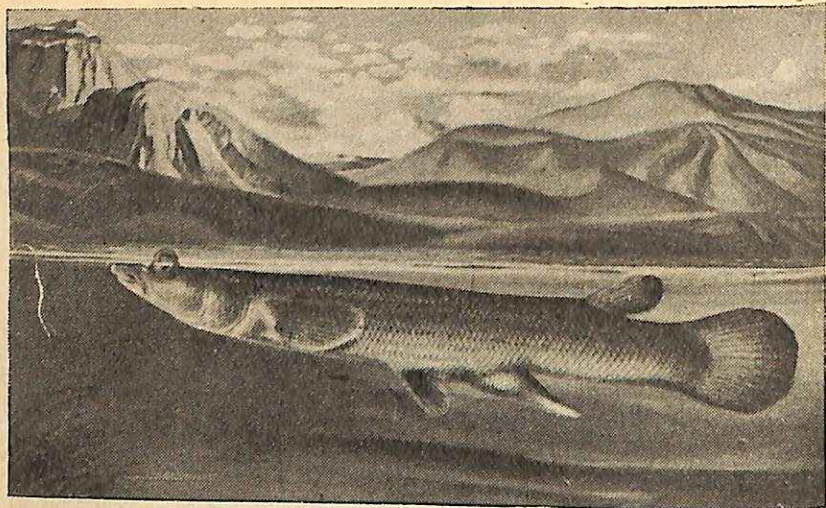
Ο ΚΑΡΧΑΡΙΑΣ ΔΑΓΚΩΝΕΙ

Ὁ μεγάλος λευκὸς καρχαρία εἶναι ἄγριος σὰν τὴ τίγρη, καὶ σκοτώνει ὅ,τι βρῇ μπροστὰ του. Οἱ περισσότεροι γεννοῦν ἀπ' εὐθείας τὰ παιδιά τους.

Ο ΙΠΠΟΚΑΜΠΟΣ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ

Τὸ πιὸ ἀπίθανο ζῶο τοῦ κόσμου. Ἡ φυσικὴ του στάσι δὲν τὸ βολεύει καθόλου στὸ κολύμπι. Γιὰ νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὸν ἐχθρὸ, μεταμφιέζεται σὲ φύκι.

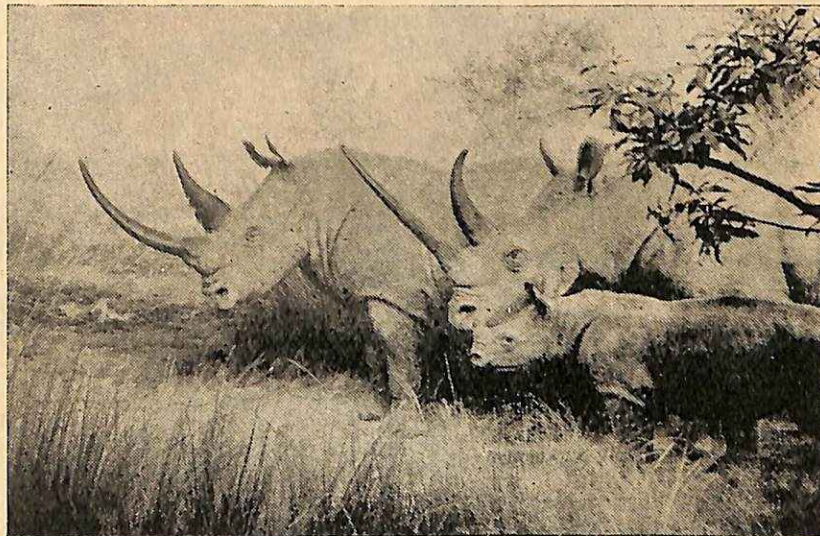
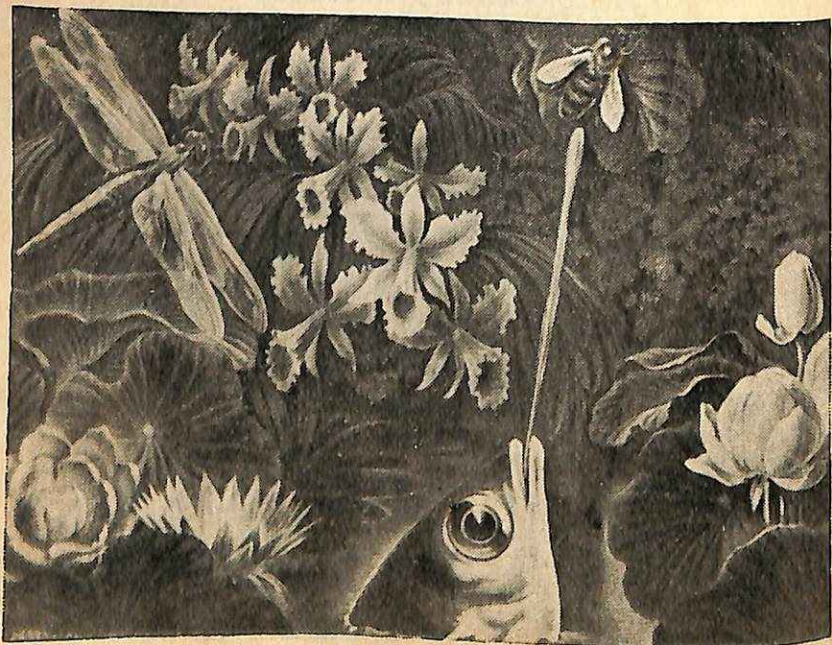

ΤΟ ΨΑΡΙ ΜΕ ΤΟ ΜΑΤΙ ΠΕΡΙΣΚΟΠΙΟ

Ὁ Anableps προτιμᾷ τὰ χόρτα πὺν πλέουν στὴν ἐπιφάνεια. Τὸ μάτι του ἔχει δύο κόρες. Μιὰ γιὰ τὸ νερὸ καὶ μιὰ γιὰ τὸν ἀέρα.

Ο ΤΟΞΟΤΗΣ

Τὸ εὐνοούμενο φαγητό του εἶναι τὰ ἔντομα, τὰ ὁποῖα τοξεύει μὲ νερὸ. Τὰ φτερά τους τότε κολλᾶνε καὶ τὰ ἔντομα πέφτουν στὸ νερὸ.

Ο ΛΕΥΚΟΣ ΡΙΝΟΚΕΡΩΣ

Ὁ Λευκὸς Ρινόκερως δὲν εἶναι καθόλου λευκός. Κυλιέται στὴ λάσπη, ποὺ ὅταν στεγνώσῃ τὸν δείχνει ἀπὸ μακρὸν ἄσπρο.

ΤΟ ΦΥΛΛΟ ΠΟΤ ΠΕΡΠΑΤΑΕΙ

Ἡ φύσις τὸ προστατεύει σὲ ὅλα τὰ στάδια τῆς ζωῆς του. Μικρό, δὲν ξεχωρίζει ἀπὸ τὰ βλαστάρια τῶν δέντρων καὶ μεγάλο ἀπὸ φύλλο.

ΜΑΓΙΚΗ ΕΙΚΟΝ

Μπορείτε να ξεχωρίσετε τους δυό *Bacillus rosii* από τα κλαδιά που απομιμούνται;

Για όσες έχουν φιλοδοξίες

Η ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΗ ΜΟΥ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ

Της

HONOR BALFOUR

Στις γενικές εκλογές που έγιναν στην Μεγάλη Βρεταννία στις 25 Οκτωβρίου 1951, 1500 περίπου υποψήφιοι αγωνίστηκαν για να καταλάβουν τις 625 έδρες της Βουλής των Κοινοτήτων, όσες δηλαδή είναι οι εκλογικές περιφέρειες της χώρας με τον ίδιο αριθμό κατοίκων ή καθεμία. Στις εκλογές μπορούν να ψηφίσουν όλοι οι Βρεταννοί υπήκοοι που κατοικούν στο Ήνωμ. Βασίλειο, άντρες και γυναίκες, που έχουν συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας τους. Από τις εκλογές εξαιρούνται οι κατάδικοι και οι ψυχασθενείς. Επίσης δεν ψηφίζουν όσοι έχουν κληρονομικό τίτλο ευγενείας γιατί αυτοί γίνονται δικαιωματικώς μέλη της Βουλής των Λόρδων και δεν χρειάζονται άλλον αντιπρόσωπο στο Κοινοβούλιο. Η προεκλογική περίοδος κρατάει ακριβώς τρεις εβδομάδες όσο όρίζει ο νόμος. Κάθε υποψήφιος στην περίοδο αυτή περνά μια ζωή έντασις και αρκετά κουραστική με την ελπίδα ότι οι κόποι του δεν θα πάνε χαμένοι. Από το παρακάτω άρθρο μιας γυναίκας υποψηφίου θα μάθετε πώς περνούν οι δύσκολες αυτές μέρες.

Αν με ρωτούσε κανείς «Τι προσόντα πρέπει να έχει ένας υποψήφιος βουλευτής;» θα απαντούσα αδίστακτα: «Γερά πόδια, γερό λαρύγγι και γερό μνημονικό για να θυμάται πρόσωπα και νόμους». Δεν υπάρχει αμφιβολία πως ένας υποψήφιος πρέπει να ξέρη τα δημόσια πράγματα και να είναι πρόσωπο αξιο εμπιστοσύνης. Όσο πιο ακόμη και ο ευφυέστερος οικονομολόγος, ακόμη και ο πιο συνετός πολίτης δεν θα μπορούσε να βοηθήσει το ίδιο τον εαυτό του αν δεν είχε το μυαλό και τα κότσια που απαιτεί μια τέτοια εκστρατεία.

Θυμάμαι την πρώτη φορά που έβαλα υποψηφιότητα στις εκλογές. Με τί χτυποκάρδι ανέβηκα τις σκάλες του Δημαρχείου κρα-

τώντας στο ένα χέρι τα χαρτιά μου έτοιμα για να τα υποβάλω και στο άλλο εκατόν πενήντα λίρες σε χαρτονομίσματα. Είχα χτυποκάρδι όχι τόσο γιατί σε λίγο θα θρискόμουν αντιμετώπιη με τους ψηφοφόρους, αλλά γιατί αναρωτιόμουν αν θα άντεχα να ζήσω ως την ημέρα των εκλογών χωρίς να καταπατήσω κάποιον από τους αναρίθμητους εκλογικούς νόμους και να γίνω χίλια κομμάτια από την κούραση. Το θαύμα έγινε και την γλύτωσα χωρίς να πάθω κανένα τέτοιο κακό.

«Το νοῦ σου στο Νόμο!»

Ο ξένος αναγνώστης που διαβάσει έτοιμες τις γραμμές θα α-

ναρωτιέται ασφαλώς τί σημαίνουν δλ' αυτά, οι εκατόν πενήντα λίρες και το Δημαρχείο και οι απειλητικοί νόμοι. Σε κάθε πόλι ο γραμματέας του δημαρχείου είναι υπεύθυνος για την νόμιμη διεξαγωγή του έκλογικού αγώνος και αυτός πάλι συγκεντρώνει όλα τα χαρτιά που υποβάλλουν οι υποψήφιοι για να δηλώσουν τη συμμετοχή τους.

Οι εκατόν πενήντα λίρες είναι το παράβολο, ένα είδος δικαιώματος που το καταβάλλουμε με την ελπίδα ότι θα το πάρουμε πίσω. Άλλοιμονο όμως! Οι πολίτιμες αυτές εκατόν πενήντα λίρες γυρίζουν πίσω στην τσέπη μας, μόνο αν καταφέρουμε να συγκεντρώσουμε το ένα δγδοο των ψήφων της περιφέρειας μας. Διαφορετικά πηγαίνουν στα χρηματοκιβώτια του Θησαυροφυλακίου... Με το μέτρο αυτό θέλουν να σταματήσουν τους επιπόλαιους και έθουσιώδεις που αποφασιίζουν να πολιτευτούν χωρίς να σκεφθούν καλά τις ευθύνες που αναλαμβάνουν. Έτσι πολλοί, κατόπιν ώριμου σκέψης και προτού αποχωριστούν τις 150 λίρες τους, αλλάζουν πορεία αφήνοντας το δρόμο ελεύθερο για τους σοβαρούς και... τους αδιόρθωτους.

Από τη στιγμή που αρχίζουμε τον προεκλογικό αγώνα μια φωνή μέσα μας λέει συνεχώς: «Το νοῦ σου στους νόμους!» Εύτυχως που για να αντιμετωπίσουμε αυτόν τον εφιάλτη έχουμε ένα φύλακα άγγελο, τον έκλογικό μας πράκτορα. Οι άνθρωποι αυτοί (άντρες ή γυναίκες) έχουν αναπτύξει μια πολύτιμη ειδικότητα: αναλαμβάνουν να κανονίσουν όλα τα σχετικά με την προεκλογική κίνησι ενός υποψηφίου. Ο έκλογικός πράκτωρ γίνεται ο

μάντζερ του υποψηφίου, συνεργάζεται στενά μαζί του και το προφυλάσσει από τις κακοτοπιές.

Η εκστρατεία αρχίζει

Ο καλύτερος τρόπος, νομίζω, για να δώσω μια ιδέα των καθηκόντων και της δουλειάς ενός υποψηφίου είναι να σας πω πώς πέρασα μια προεκλογική μου ημέρα. Την έχω απαθανάτισει στο ημερολόγιό μου και μπορώ να σας διαβεβαιώσω πώς όλες οι προεκλογικές ημέρες μου ήταν σαν αυτήν, με ελάχιστες παραλλαγές.

«Ξύπνησα στις 6 (όπως κάθε μέρα) και άρχισα να διαβάζω το ταχυδρομείο. Αυτό μου πήμε καμιά ώρα. Δούλεψα στο κρεβάτι μου για να ξεκουράσω τα πόδια μου που πονούν άκρως από τη χθεσινή όρθοστασία. Στις 7.15, μου έφεραν το πρωινό μου και την ώρα που έπινα το τσάι μου έτοιμασα ένα μικρό κείμενο για μια προκήρυξι που θα έστελνα στο τυπογραφείο. Ο πράκτοράς μου με προειδοποίησε πώς πρέπει να προσέχω τα έξοδα του τυπογραφείου για να μην περάσουμε το ποσό που μου έχει ορίσει το κόμμα. Έπειδή η περιφέρειά μου είναι αγροτική έχω διακρίματα να ξεδώσω 450 λίρες και χωριστά 2 πέννες για κάθε ψήφο.

»Στις 8 π.μ. ήρθαν οι έφημερίδες. Έρριξα μια ματιά και σηκώθηκα, πλύθηκα, ντύθηκα και πήγα στις 9 στην καθημερινή μου συνάντησι με τους δημοσιογράφους. Μόλις τελείωσε αυτό ξεκινήσαμε για μια εργατική συγκέντρωσι που γίνεται κάθε πρωί. Μια γυναίκα μου έκανε παράπονα ότι το αυτοκίνητο δεν πήγε να πάρη τον άντρα της που θα με

λούσε σε μια συγκέντρωσι και αναγκάστηκε να πάη με το λεωφορείο (ο καυμένος ο άνθρωπος!). Ο ίδιος δέν είπε τίποτα, μα η γυναίκα του μίλησε και για τους δύο. Εύτυχως που παρηγορήθηκε όταν της ανέθεσα μια δουλειά. Θέλει να βοηθήσει ή κακομοίρα, μα δέν θέλει να την παραγκωνίζουν!

»Οι υπόλοιποι βοηθοί δουλεύουν όμαλά. Σήμερα έρχονται από το τυπογραφείο οι έκλογικές προκηρύξεις και οι μισοί από τους 50.000 φακέλλους με τις διευθύνσεις των ψηφοφόρων είναι έτοιμοι. Τρεις ομάδες βοηθών γράφουν τις διευθύνσεις, διπλώνουν τις προκηρύξεις και κλείνουν τούς φακέλλους. Ός τη Δευτέρα πρέπει να είναι όλοι οι φακέλλοι έτοιμοι, χωρισμένο κατά περιοχές και δεμένοι για το ταχυδρομείο. Δόξα τῷ Θεῷ που ο νόμος επιτρέπει στους υποψηφίους να χρησιμοποιήσουν μια φορά το ταχυδρομείο δωρεάν. Μου φαίνεται πώς η προκήρυξι έγινε τελικά καλή. Συνοδεύεται βέβαια από τη βιογραφία μου και μάλιστα εικονογραφημένη.

Ένα φιλή για τον υποψήφιο

»Στις 10 ήμουν ήδη στο δρόμο με το αυτοκίνητο που έχει χάσει το χρώμα και το σχήμα του καθώς είναι σκεπασμένο με συνθήματα και ονόματα. Το μεγάλο έν δράσει. Πρώτος στόχος ή πλατεία όπου είχε λαϊκή αγορά. Στάθηκα σε πέντε - έξι σημεία και μίλησα λίγα λεπτά με διαφόρους. Σε τέτοια μέρη οι λόγοι δέν πιάνουν πολύ ούτε οι άκροατα κάνουν έρωτήσεις. Είναι καλύτερα να κουβεντιάσεις

ξεχωριστά με τούς εμπόρους. Όλοι ήταν πρόσχαροι.

»Στις 11 φθάσαμε στην καντίνα του εργοστασίου. Ο διευθυντής κανόνισε ώστε όλοι οι υποψήφιοι να μιλήσουν στους εργάτες την ώρα του πρωινού διαλείμματος. Ύστερα περάσαμε και από μερικές «δύσκολες» γειτονιές. Σ' όλα τα παράθυρα φιγουράρουν τα συνθήματα του αντιπάλου. Μόνο ένα παράθυρο είναι δικό μας. Έπισκέφθηκα τον φίλο μας και γνώρισα και μερικούς γείτονές του. Ήταν πολύ εύγενικοί.

»Στις δύο μεσημεριάτικες εργατικές συγκεντρώσεις μαζεύτηκε πολλός κόσμος. Έχω πάει πολλές φορές σ' αυτά τα εργοστάσια και έχω συζητήσει τα προβλήματα των μισθών και της παραγωγής με εργοδότες και εργάτες. Όταν χτύπησε το κουδούνι για να γυρίσουν στη δουλειά τους μας χειροκρότησαν θερμά και ένας νεαρός έτρεξε, μου έδωσε ένα μπουκέτο λουλούδια και... μου έσκασε ένα φιλή προς μεγάλη αγαλλίασι των συντρόφων του!

»2.15 μ.μ.: καφές και σάντουιτς. Για πρώτη φορά από το πρωί βάζουμε κάτι στο στόμα μας. Καιρός ήταν! Στα διπλανά τραπέζια τρώνε μερικοί από τούς βοηθούς μας και ζητάω να πληρώσω το λογαριασμό τους. Τα παιδιά δούλεψαν για χάρη μου' μπορούσα να τούς προσφέρω ένα πιάτο φαί. Αμελλικός όμως ο πράκτοράς μου με σταμάτησε. «Όχι κεράσματα! Απαγορεύεται από το νόμο!» Τό είχα ξεχάσει. Τό κέρασμα θεωρείται δωροδοκία και μπορεί για ένα καφεδάκι να άκυρωθί ή εκλογή. Έτσι καθένας πλήρωσε το λογαριασμό του.

»2.30 μ.μ. πίσω στη δουλειά. Μίλησα σὲ τρεῖς συγκεντρώσεις καὶ σὲ τέσσερες οὐρὲς λεωφορείων τὴν ὥρα πού οἱ ἐργάτες γυρνοῦσαν στὸ σπίτι τους.

»6 μ.μ. τὸ πρῶτο πραγματικὸ φαγητὸ τῆς ἡμέρας. Βιαστικά ὅμως κι' αὐτὸ γιατί ἔπρεπε νὰ εἴμαστε στὶς 7.15 σ' ἓνα χωριὸ 12 μίλλια μακριά. Καὶ ἦταν κρίμα γιατί στὸ ἐστιατόριο ἐνὸς «δικοῦ» του βρῖσκει κανεὶς ἕνα σωρὸ νοστιμιές, φτιαγμένες ἐπιτηδες γιὰ τὴν περίστασι.

»11.30 μ.μ., ἐπιτέλους στὸ ξενοδοχεῖο ὕστερα ἀπὸ πέντε θραδυνὲς συγκεντρώσεις σὲ τέσσερα χωριά καὶ στὴν πόλι. Πέταξα τὰ παπούτσιά μου κι' ἔπεσα σὲ μιὰ πολυθρόνα. Μὰ δὲν εἶχα τελειώσει. Κάτσαμε ὡς τὰ μεσάνυχτα μὲ τὸν πράκτορά μου καταστρώνοντας τὸ πρόγραμμα τῆς ἐπομένης μέρας πού θὰ ἀνέτελλε —φεῦ— μὲ σὲ ξέι ὄρες!»

Ἐπιτέλους ἡ μεγάλη μέρα

Τὴν εὐλογημένη αὐτὴ μέρα πού φθάνει ἐπιτέλους ὕστερα ἀπὸ εἴκοσι μέρες τοῦ τύπου πού σὰς περιέγραψα, ὁ ὑποψήφιος πιά σωπαίνει. Ἡ σειρὰ τῶν ἄλλων νὰ ἀρχίζουν νὰ φωνάζουν. Παιδιά πού γυρίζουν στοὺς δρόμους ξεφωνίζοντας ρυθμικά τὸ ὄνομα πού τοὺς φαντάζει πρὸ πολὺ καὶ αὐτοκίνητα καὶ μεγάφωνα στὴ διαπασών. Οἱ ἐκλογικοὶ νό-

μοι ὀρθώνονται ἀπὸ ὅλες τὶς μεριές. Μόνο ἐθελοντικὰ αὐτοκίνητα καὶ ὁδηγοὶ πρέπει νὰ χρησιμοποιοῦνται. Ἀπαγορεύεται ἡ πληρωμή. Μέσα στὸ ἐκλογικὸ τμήμα ἀπαγορεύεται κάθε προπαγάνδα. Ὅποιος δὲν θέλει, εἶναι ἐλεύθερος νὰ μὴν ψηφίσῃ.

Ὁ ὑποψήφιος κάνει μερικές ἐπισκέψεις στὰ τμήματα καὶ ἐνθαρρύνει τοὺς δυστυχεῖς ἐκείνους πού ξεροσταλιάζουν ἐλέγχοντας τὰ δνόματα τὶς διευθύνσεις κλπ. Καὶ ἡ μέρα προχωρεῖ.

Ὅταν κλείσουν οἱ κάλπες μιὰ παράξενη ἡσυχία ἀπλώνεται παντοῦ. Ὑστερα ἀπὸ τόσα λόγια τόσες φωνές καὶ φασαρίες ὅλοι σωπαίνουν καὶ περιμένουν. Γὸ μέτρημα τῶν ψήφων γίνεται ἀπὸ τοὺς ἀρμόδιους κρατικούς ὑπαλλήλους καὶ μπροστὰ στοὺς ὑποψήφους καὶ τοὺς «ἐκπροσώπους καταμετρήσεως τῶν ψήφων». Ἡ πόρτα τῆς αἴθουσας εἶναι κλειδωμένη καὶ γιὰ πολλές ὥρες δὲν ἀκούγεται παρὰ τὸ θρόϊσμα τῶν χαρτιῶν πού ξεδιπλώνονται καὶ μετριοῦνται μπροστὰ στὰ ἄγρυπνα μάτια καὶ τῶν δύο παρτάξεων.

Κάποτε τὰ ἀποτελέσματα εἶναι λίγο - πολὺ φανερά ἀπὸ πρῖν, ἄλλοτε ὅμως παρουσιάζουν ἐκπλήξεις. Πάντα ὅμως ἡ ἀνακοίνωσί τους προκαλεῖ συγκίνησι καὶ πρὸ πολὺ σὲ κείνους ποὺ πρωτοβάζουν τὸ πόδι τους στὸν πολιτικὸ στίβο.

Πρὶν ἀπὸ τρεῖς χιλιάδες χρόνια

Μιὰ βασιλικὴ ἐπανάστασις

ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΝΕΙΛΟΥ

Τοῦ

DANIEL - ROPS

Μιὰν ἡλιόλουστη, φωτεινὴ καὶ χαρούμενη μέρα, μιὰ «νταχαμπία» — τὸ πανάρχαιο πλωτὸ μέσο τῆς χώρας τοῦ Νείλου — κυλοῦσε σιωπηλὰ πάνω στὸ ἥσυχο ρεῦμα τοῦ Νείλου. Ὁ νοτιάς ἐφούσκωνε τὸ πορφυρὸ πανί της. Μπροστὰ τῆς ἐφευγαν οἱ ἀσβεστολιθικὲς μουντόχρωμες κι' ἀπόκρημνες ἄκτές, πού τὴ μονοτονία τους τὴν ἔκοβαν ἐδῶ καὶ κεῖ οἱ ξεμοναχιασμένες γαλαζοπράσινες ὁάσεις μὲ τὶς συστάδες τῶν φοινίκων τους.

Στὴν πρύμνη, ξαπλωμένοι πάνω σὲ παχιά χαλιά, κάτω ἀπὸ τὴ σκιά μιᾶς τέντας, γιὰ νὰ προφυλαχθοῦν ἀπ' τὸ λιοπύρι, μιὰ νέα κι' ἕνας νέος κύτταζαν σὰν ἀποροφηγμένοι ἀπὸ μιὰ βαθιὰ ἔγνοια.

Ὁ νέος ἦταν δεκαεννιά χρονῶν, μὰ φαινόταν μεγαλύτερος. Λεπτὸς κι' ἀδύνατος, εἶχε τὰ σημάδια κάποιου κρυφοῦ πόνου στὴν ἀρρωστημένη ὄψη του. Τὸ ὕψωμένο σὰν σὲ στάσι προσευχῆς εὐλαβικῆς κεφάλι του ἀφηνε νὰ φαίνεται ὁ μακρὺς καὶ στενὸς λαιμός του. Πάνω σι' ἀδρά κι' ἀριστοκρατικὰ χαρακτηριστικὰ του ἔβλεπες νὰ λάμπη τὸ λεπτὸ καὶ καλλιεργημένο πνεῦμα του.

Καὶ ὅμως τὸ χαμόγελο πού ἀνθίξε ἐπάνω στὰ σαρκώδη χεῖλη

του ἔκρυβε τόση θλίψη, τόση ἐνδόμυχη ἀνησυχία! Εἶχε κάτι ἀπὸ τὸ μυστικὸ ἐκεῖνο θέλγητρο, τὸ τόσο ἀκαθόριστο, πού βλέπεις κάπου κάπου ἐπάνω σι' ἀκανόνιστα πρόσωπα. Κι' ἀκόμα ὅλα του μαρτυροῦσαν τόση ἀβρότητα καὶ τόση εὐαισθησία, τόσο λεπτὸ γοῦστο, πού θὰ μπορούσαν νὰ γεννήσουν τὴν ὑποψία κάποιας μαλθακότητος.

Ἡ νέα, δεκάξι χρονῶν, μελαχρινὴ καὶ λεπτοκαμωμένη, μὲ τὴν ἴδια λεπτὴ κι' ἀριστοκρατικὴ χάρι, ἦταν ἓνα παράξενο κρᾶμα ὁμορφιάς καὶ γοητείας, γεμάτο ἀπὸ ἓνα θέλγητρο παρθενικό. Εἶχε κι' αὐτὴ τὴν ἴδια ἀδρὴ κατατομή καὶ ὅλο φῶς τὴν ὄψη της. Πάνω στὸ ζωγραφιστὸ τῆς στόμα μὲ μὲν συγκρατιόταν ἓνα ἀδιάφορο χαμόγελο. Μάντευες ὡστόσο τὴ γεμάτη τρυφερότητα καὶ πάθος δύναμη πού κρυβόταν μέσα στὸ φαινομενικὰ ἀδύνατο αὐτὸ πλάσμα.

Ὁ νέος ἦταν ὁ Ἀχενναῶν, φαρὰ τῆς 18ης Δυναστείας τῆς Αἰγύπτου, κ' ἡ γυναίκα ἡ Νεφερτίτι, ἡ βασιλικὴ συμβία. Γλιστρούσανε μὲ τὴ βασιλικὴ ὀλκάδα πάνω στὰ ἱερὰ νερά τοῦ Νείλου, ἀναζητώντας μὲ φλογερὴ λαχτάρα τὸν τόπο πού θὰ ἐνσάρκωνε

Τὸ δυσκολώτερο πρᾶγμα εἶναι νὰ κἀνης ἓνα Ἄγγλο νὰ παραδεχτῇ πὼς εἶναι εὐτυχισμένος.

Thackeray

τὸ ὄνειρο ποὺ τόσο τὸ διψοῦσε ἡ ψυχὴ τους.

☆

Τριανταεῖς αἰῶνες πίσω. Ἀπὸ δυὸ χιλιάδες χρόνια ἤδη τὸ βασίλειο τῆς Αἰγύπτου συνέχιζε τὴ λαμπερὴ του τροχιά ὅπως τοῦ τὴν χάραξε ἡ Μοῖρα τῆς Ἱστορίας. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τὸ χτίσιμο τῶν πυραμίδων ἦταν πιά παλιὰ ὑπόθεσι, πολὺ παλιά. Ὅμως ἀπὸ δυὸ χιλιάδες πάλι χρόνια καὶ ἐδῶ ἡ Αὐτοκρατορία τῶν Φαραῶ διατηροῦσε, ἀπὸ δυναστεία σὲ δυναστεία, ἀπαρασάλευτες τὶς παραδόσεις τῆς, τὶς διοικητικὲς μεθόδους τῆς, τοὺς θρησκευτικοὺς θεσμούς τῆς. Κι' ὅλα τὰ σημάδια ἔδειχναν πῶς μήτε τίποτε μήτε κανένας θὰ μπορούσε ν' ἀλλάξη ἢ νὰ μετακινήσῃ ἀπ' τὴ θέσι τους τοὺς αὐστηροὺς κι' ἀλύγιστους αὐτοὺς θεσμούς.

Ὅμως νὰ πού, γύρω στὰ 1350 π. Χ., ἕνα ζευγάρι νεαρῶν ἐρωτευμένων ἔβαλε στὸ νοῦ του τὸ παράτολμο αὐτὸ ἐγχείρημα. Γιά πρώτη φορὰ στὴν Ἱστορία τοῦ Κόσμου, ἕνας ἄντρας καὶ μιὰ γυναίκα, μὲ διπλὸ στέμμα στὸ κεφάλι, προτίμησαν νὰ ζήσουν τὴ ζωὴ τους σύμφωνα μὲ τοὺς πόθους τῆς καρδιάς τους παρὰ σύμφωνα μὲ τὶς προαιώνιες παραδόσεις τοῦ τόπου τους. Ἀντὶ νὰ μείνουν κρυμμένοι κι' ἀποτραβηγμένοι, σὰν εἰδωλὰ ἀπροσπέλαστα, στὰ ἄδυτα τῶν παλατιῶν τους, θέλησαν νὰ γίνουν ὅμοιοι μὲ ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, νὰ ζοῦν κοντὰ τους σὰν ἕνα ζευγάρι εὐτυχισμένο, νὰ τοὺς γνωρίσουν ὅλοι, νὰ γνωριστοῦνε μ' ὅλους, μέσα σὲ μιὰν ἀπλὴ καὶ φιλικὴ καὶ συμπαθητικὴ ἀτμόσφαιρα.

Κ' ἔτσι τοὺς ἔβλεπαν συχνὰ νὰ παίζουν μὲ τὶς κόρες τους — καὶ

εἶχαν ἔξι ἤδη στὰ πέντε χρόνια τῆς παντρεῖας τους — νὰ συνοδεύωνται ἀπ' τὶς μικρὲς πριγκήπισσες σὲ ὅλες τὶς ἐπίσημές τους ἐμφανίσεις. Ἀλλὰ καὶ σ' ὅλες τὶς ζωγραφικὲς τους ἀναπαραστάσεις οἱ παλατιανοὶ ζωγράφοι ἔβαζαν κοντὰ τους τὶς μικρὲς πριγκήπισσες μέσα σὲ μιὰ ζεστή, σπιτική, ἀνθρώπινη ἀτμόσφαιρα. Ἔτσι οἱ αὐστηροὶ κανόνες τῆς βασιλικῆς ἐθιμοτυπίας παραμερίστηκαν καὶ ἀχρηστεύθηκαν μὲ ἀφάνταστη τόλμη.

☆

Ἡ ἀνατροπὴ αὐτὴ τῶν καθιερωμένων ἦτανε μιὰ ἐπανάστασι ἀληθινὴ, πολὺ σοβαρὴ καὶ πολὺ ἀξιοπρόσεκτη καὶ τολμηρὴ μέσα σὲ μιὰ θεοκρατούμενη χώρα. Μιὰ ἐπανάστασι μέσα στὸ βασίλειο τῶν αὐστηρῶν δογμάτων, στὸ βασίλειο μιᾶς ἀμετακίνητης πίστεως.

Ὡς τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ἀπὸ δυὸ χιλιάδες χρόνια κ' ἐδῶ, ἡ Αἰγύπτος ἐζοῦσε τὴν πολυθεϊστικὴ λατρεῖα τῆς τῶν θεοποιημένων ζώων, ποὺ ἦτανε οἱ μακρinoὶ ἀπόγονοι τῶν παλαιῶν φυλετικῶν τετέμ. Ἐλάτρευναν τὴν Ἀγελάδα-Χαθών, τὸ Γεράκι-Ρά, τὴ Λεαίνα-Σεκμέτ, τὸν Ἴθι, τὸν Γύπα, τὴ Γάτα, τὸν Κροκόδειλο. Καὶ πάνω ἀπὸ τὸ πάνθεο τῶν ἀλλόκοτων αὐτῶν τεράτων, ὕπατος βασιλιάς, βασιλεὺς ὁ Θεὸς Ἡλῖος Ἀμμων. Γκρεμίζοντας μεμιὰς ὅλο αὐτὸ τὸ μαγικὸ παλάτι τῶν πολὺπλοκων μύθων τὸ νεαρὸ βασιλικὸ ζεῦγος κήρυξε μιὰν ἄλλη μοναδικὴ θρησκεία, τὴ θρησκεία τοῦ Οὐράνιου Ἀθῶν, ποὺ εἶναι αὐτὴ ἡ Δύναμις τῆς Ζωῆς, κι' αὐτὴν θέλησε νὰ ἐπιβάλλῃ στὴν ἐπικράτειά του.

Πόσο παράξενη καὶ συγκινητικὴ εἶναι ἡ ἱστορία αὐτῆς τῆς θρησκευτικῆς ἐπαναστάσεως ποὺ τὴ

Η ΝΕΦΕΡΤΙΤΙ, ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ
(18η δυναστεία)

σοφίστηκε τὸ νεαρὸ βασιλικὸ ἐρωτευμένο ζευγάρι τῆς Αἰγύπτου. Μὰ ἀπὸ ποῦ ἐμπνεύσθηκε ὁ Φα-

ραῶ αὐτὸς τὴ μεγαλοφυῆ αὐτὴ ἰδέα; Μήπως ἀπὸ τὴν κάπως ὑποφώσκουσα μέσα στὴν «μυστι-

κή» παράδοσι τῶν Αἰγυπτίων «μυστών» μονοθεϊστική τάση, τάση ἀπομακρυσμένη ἀπὸ τῆ λατρείας τῶν ἀτέλειωτων ἐκείνων Εἰδώλων; Μήπως ἀπὸ ἄμεσες ἢ ἔμμεσες ἐπιρροές; Καὶ μάλιστα ἐπιρροές φερμένες μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, ποὺ ἀκριβῶς τὴν Ἰδιαν ἐκείνη ἐποχὴ εἶχε ἐγκατασταθῇ στὴ χώρα Γεσσέν, ὅχι μακριὰ ἀπὸ τὸ Δέλτα τοῦ Νείλου, πρὶν ἀκόμα ὁ Μωϋσῆς, ἕναν αἰῶνα ἀργότερα, τοὺς ὁδηγήσῃ στὴ Γῆ τῆς Ἐπαγγελίας;

Εἶναι ἄγνωστο. Τὸ ὅτι ἡ τολμηρὴ αὐτὴ μονοθεϊστικὴ ἀπόπειρα ἔμεινε ἀτελέσφορη δὲν ὑπάρχει ἀμφισβόλια. Καὶ τὸ ὅτι ὁ μυστικοπαθὴς ἐκεῖνος Φαραὼ δὲν εἶχε καταλάβει ὅτι ὁ «Ύψιστος» εἶναι μαζί κι ὁ Δημιουργὸς καὶ ὁ Ρυθμιστὴς τοῦ Κόσμου καὶ ὁ Κύριος μαζί τῆς ἡθικῆς ζωῆς, ὅπως τὸ ἔροντοφώνησε ὁ Μωϋσῆς, εἶναι κι αὐτὸ ἐπίσης βέβαιον. Μὰ εἶναι μαζί κι ἀξιοθαύμαστο πῶς μέσα σ' ἕνα τέτοιο περιβάλλον, παρὰ τὸ συντριπτικὸ βάρος τῶν παμπалаίων παραδόσεων, τῆς Ἀπόλυτης Ἀλήθειας, αὐτὸ τὸ νεαρὸ βασιλικὸ ζευγάρι δονήθηκε ἀπὸ τὸν ὀραματισμὸ αὐτό.

Τὸ ταξίδι τοὺς λοιπὸν αὐτὸ ἐπάνω στὰ νερά τοῦ Νείλου αὐτὴν τὴν ἐπανάστασι ἀντικαθρέφτιζε. Ἦταν κ' οἱ δύο τοὺς στενὰ δεμένοι μέσα σ' αὐτὴ τὴ μεγάλη περιπέτεια: πλάγι στὸν Φαραῶ, τὸν κήρυκα τῆς νέας πίστεως, στέκεται πάντα ἡ γυναίκα του. Πηγαίνουν — φεύγοντας ἀπὸ τὶς θῆβες, τὴν πρωτεύουσα τῶν Εἰδώλων — νὰ θροῦν ἕναν ἄλλον τόπο ἐλεύθερον, ὅπου νὰ μποροῦν νὰ χτίσουν τὴν πόλιν τῶν ὀνείρων τους. Καὶ τὴν ἔχτισαν. Κι αὐτὸ τὸ συμπεραίνουμε σήμερα ἀπὸ τὴ μορφή τῶν ἐρειπίων, ἀρκετῶν νὰ

μᾶς δώσουν τὴ δυνατότητα νὰ συλλάβουμε τὴ μεγαλωσύνη τῶν σχεδίων των. Τὰ ἐρείπια αὐτὰ εἶναι ἡ Ἐλ - Ἀμάρνα, τὸ μέρος ὅπου βρέθηκαν οἱ περίφημες πινακίδες ποὺ μᾶς ἀποκαλύπτουν τὴν ἱστορίαν ὅλης αὐτῆς τῆς περιόδου. Σὲ πενήντα μῆνες γεννήθηκε ἡ καινούργια πρωτεύουσα, μέσα σὲ μιὰ πλατιά καὶ ἡσυχὴ ἀκροποταμιά τοῦ Νείλου. Ναοί, παλάτια, μαγαζιά, ὁλόκληροι συνοικισμοὶ φυτόρῳσαν στὸ διάστημα αὐτὸ ἐκεῖ. Κι ὅλα τοὺς μὲ μιὰ πρωτάκουστη τέχνη, ἀπρόσμενη, ἐντελῶς νέα. Τόσο δυνατὴ ἦταν ἡ σπῆθα ποὺ κρυφόκαie μέσα στὸ δημιουργικὸ τοὺς πνεῦμα καὶ τόσο πλατιά ἀπλώθηκε παντοῦ. Ἐως τότε ἡ αἰγυπτιακὴ τέχνη εἶχε τὴν ἱερατικὴ ἐκείνη καὶ στερεότυπη ἀκαμψία ποὺ προτιμοῦσε τοὺς ἀφηρημένους τύπους. Κανεῖς ἀπὸ τοὺς Φαραῶ δὲν δέχτηκε ποτὲ κι οὔτε ἐπέτρεψε γιὰ νὰ τὸν ζωγραφίσουν ὅπως εἶναι, μὲ πιστότητα. Ὁ Ἀχεναθὼν καὶ ἡ γυναίκα του ἔδωσαν στοὺς καλλιτέχνες ἕνα μόνον σύνθημα: «νὰ εἶναι ἀληθινοί». Ἐτσι ἡ τέχνη ἔγινε μὲ μίαν ρεαλιστικὴ, νατουραλιστικὴ, γεμάτη ἀλήθεια. Δὲν ἔβλεπες πιά στὶς προσωπογραφίες τὴν ἐξιδανίκευσι, τὸ στερεότυπο. Στὶς τοιχογραφίες φαίνεται τὸ βασιλικὸ ζευγάρι ὅπως εἶναι στὴν καθημερινὴ ζωὴ του: Ἡ Νεφερτίτι κρατᾷ στὴν ἀγκαλιά της μιὰν ἀπὸ τὶς κόρες της, ἐνῶ μιὰ ἄλλη, ἀκουμπημένη πᾶνω στὸν ὦμο της, παίζει μὲ μιὰ σάρπα κυματίζοντάς τὴν στὸν ἀέρα. Ὁ Ἀχεναθὼν σηκώνει στὰ χέρια του μιὰν ἄλλη κόρη του γιὰ νὰ τὴ φιλήσῃ τρυφερά. Τέχνη ρωμαλέα κι ἀξιοθαύμαστη, τέχνη λιτὴ καὶ τρισχαριτωμένη μαζί, ποὺ μόνον μὲ τὰ γλυπτικὰ ἀριστουργήματα τῆς κλασσικῆς Ἑλλάδας, τῆς Ἰ-

ταλικῆς Ἀναγεννήσεως καὶ τῶν μεγάλων καλλιτεχνῶν τῆς Ρέμς καὶ τῆς Ἀμιένης μπορεῖ νὰ συγκριθῇ.

☆

Ἐτσι τὸ νεαρὸ αὐτὸ βασιλικὸ ζευγάρι ἄφησε βαθιὰ ἴχνη μὲ τὸ πέρασμά του. Ὅμως ἡ μεγάλη του προσπάθεια δὲν στεφανώθηκε μὲ τὴν ἐπιτυχία. Τὸ ὄνειρο ποὺ εἶχαν λαξέψει μέσα στὴν ψυχὴ τοὺς ἦταν ἀντίθετο πρὸς τὰ συμφέροντα, πρὸς τὴν πεζότητα τῆς ζωῆς, πρὸς τὴν ὠμὴ πολιτικὴ πραγματικότητα.

Μέσα στὸν κόσμο ποὺ ἐποθοῦσαν, τὸν λουσμένο ἀπὸ τὸ γλυκὸ φῶς τοῦ Οὐράνιου Ἀθῶν, δὲν εἶχαν καμμιά θέση γιὰ τὸ Μῖσος, γιὰ τὸν Πόλεμο, γιὰ τὴ Βία. Ὁλα γι' αὐτοὺς ἦταν Ἀγάπη, Πόηση, Πίστη στὸ Θεό. Ὅμως ὁ σκληροτράχηλος κόσμος τῶν ἀνθρώπων δὲν εἶχε καμμιά διάθεσι νὰ τοὺς τὸ συγχωρήσῃ.

Ὁ Ἀχεναθὼν, φυματικός πιά, δὲν μπόρεσε ν' ἀνθέξῃ γιὰ πολὺν καιρὸ κάτω ἀπὸ τὸ ἀβάσταγο βάρος τῆς προσπάθειάς του. Καὶ

στὰ τριάντα χρόνια τοῦ ἔφυγε ἀπὸ τὴ ζωὴ. Τὸ ἔργο του πέθανε κι αὐτὸ μαζί του.

Ὁ γαμπρὸς του ὁ Τουταγχαμὼν — ποὺ ἡ ἀνακάλυψη τοῦ πλούσιου τάφου του μᾶς τὸν ἔκανε διάσημο στὰ χρόνια μας — ἐγκατέλειψε τὴν πίστι τοῦ «μοναδικοῦ Ἀθῶν» καὶ ὑποτάχθηκε στὸ πολυθεϊστικὸ Ἱερατεῖο τῶν Θηβῶν. Ἡ ὠνειρεμένη πρωτεύουσα τοῦ Φαραῶ ἐρημώθηκε. Τὸ δνομα τοῦ ἐπαναστάτη βασιλιᾶ σβήστηκε ἀπὸ τὶς ἐπιγραφές τῶν ναῶν.

Ἡ Νεφερτίτι ἔζησε κάπου 20 χρόνια μετὰ τὸ θάνατο τοῦ καλοῦ της μέσα στὴν πιὸ σκληρὴ μό-
νωση.

Καὶ τί ἔμεινε τώρα ἀπ' τὸ ὠραῖο αὐτὸ ὄνειρο, ἀπὸ τὴν ποιητικὴ ἐκείνη ἱστορίαν, ἀπ' τὴ μυστικὴ ὁρμὴ ποὺ τὴ ζωντάνευε: ἡ ὁμορφιά τοῦ καλοῦ ἐκεῖνου ζεύγους στὶς θιτρίνες τῶν Μουσείων, μιὰ ὁμορφιά ποὺ τὸ θλιμμένο της χαμόγελο μᾶς φέρνει τοὺς νεαροὺς τῆς ἡρώες πολὺ κοντὰ σ' ἐμᾶς, πέρα καὶ πᾶνω ἀπὸ τοὺς αἰῶνες...

ΣΥΝΤΑΓΗ ΣΠΙΤΥΧΙΑΣ

Νὰ σηκώνεσθε γιὰ νὰ σᾶς βλέπουν· νὰ μιλάτε γιὰ νὰ σᾶς ἀκοῦνε· νὰ σιωπᾶτε γιὰ νὰ σᾶς ἐκτιμοῦν.

T. M.

Πολλοὶ ἄνδρες χρωστᾶνε τὴν ἐπιτυχίαν τοὺς στὴν πρώτη τους γυναίκα. Στὴν ἐπιτυχίαν τοὺς χρωστᾶνε τὴ δεύτερη γυναίκα τους.

Gladys Parker

Ἐκατὸν ἐξήντα χρόνια

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

1790 — 1950

Ἡ «Ἐφημερίς»

Συμπληρώθηκαν 160 χρόνια ἀπὸ τότε πού ἀρχισε νὰ ἐκδίδεται στὴ Βιέννη ἡ πρώτη ἐλληνικὴ ἐφημερίς μετὰ τὸν τίτλο : «Ἐφημερίς». Τὸ πρῶτο τῆς φύλλο κυκλοφόρησε τὴν 1ην Ἰανουαρίου τοῦ 1791 μετὰ ἡμερομηνία 31 Δεκεμβρίου 1790. Ἦταν ἓνα μικρὸ φυλλάριον, σὲ σχῆμα τέταρτο, πού ἐβγαίνει πότε μετὰ τέσσαρις καὶ πότε μετὰ περισσότερες σελίδες καὶ σὲ ἡμέρες ἀκαθόριστες, μία ἢ δύο φορές τὴν ἐβδομάδα. Ἐνα χρόνο μετὰ τὴν πρώτη τῆς ἐμφάνισις ἡ «Ἐφημερίς» διέκοψε τὴν ἐκδοσὶς τῆς γιὰ νὰ τὴν ἐπαναλάβῃ τὸ 1793 μετὰ καινούργια καὶ ἀρτιώτερη ἐμφάνισις.

Ἐλάχιστα φύλλα εἶχαν διασωθῇ ἀπὸ τὴν πρώτη περίοδο τῆς ἐκδόσεως τῆς «Ἐφημερίδος» αὐτῆς. Γιὰ πολὺν καιρὸ μάλιστα ἔμεναν ἀμφιβολίες ἀνὸς ὑπῆρχε πραγματικὰ ἡ πρώτη αὐτῆς περιόδος ἢ ἀνὸς ἡ ἐκδοσὶς τῆς εἶχε ἀρχίσει τὸ 1793.

Τὴν πρώτη πληροφορία ὅτι ἡ «Ἐφημερίς» εἶχε ἀρχίσει νὰ ἐκδίδεται ἀπὸ τὸ 1791 τὴν δίδωσεν ἡ μεταγενέστερη καὶ συνώνυμή τῆς «Ἐφημερίς» τοῦ Κορομηλά πού ἔγραψε στίς 19 Ὀκτωβρίου τοῦ 1883 (ἀριθ. φύλλου 292) ἕνα ἄρθρο σχετικὸ μετὰ τὸν τίτλο : Ἡ «Ἐφημερίς» ἐν ἔτει

1791. Στὸ ἄρθρο αὐτὸ ἀναφερόταν ὅτι ὁ τότε γυμνασιάρχης Τρικκάλων Κ. Νεστορίδης εἶχε ἀνακαλύψει στὴ βιβλιοθήκῃ τοῦ Γυμνασίου τοῦ ἓνα ἐλλιπὲς σῶμα τοῦ πρώτου ἔτους τῆς ἐκδόσεως τῆς «Ἐφημερίδος» τῆς Βιέννης, δηλαδὴ τοῦ 1791, καὶ εἶχε στείλει στὴν «Ἐφημερίδα» τοῦ Κορομηλά τὶς ἀναδημοσιευόμενες σχετικὲς πληροφορίες. Ἀνάμεσα στίς ἄλλες εἰδήσεις πού ἔγραφε ἡ «Ἐφημερίς» τῆς Βιέννης, σὸ φύλλο τῆς 27ης Ἰουνίου 1791, ὑπῆρχε — κατὰ τὶς πληροφορίες πάντοτε τοῦ γυμνασιάρχου Τρικκάλων — καὶ ἡ περιγραφή τῆς προσπάθειας πού ἔκανε στὴ Βιέννη ἓνας Γάλλος ἀεροπόρος γιὰ νὰ ἀνυψωθῇ — πιθανώτατα μετὰ ἀερόστατο — καὶ πού «μετὰ θίας ἐγλύτωσε ἀπὸ τὴν ὀργὴν καὶ ἀγανάκτησιν τοῦ παρεστηκότος λαοῦ». Τὶς πληροφορίες αὐτὲς τοῦ Κ. Νεστορίδου ἐπιβεβαίωσαν ἀργότερα τὰ μόνον διασωθέντα πλήρη σῶματα τῆς «Ἐφημερίδος» ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἓνα θρίσκειται στὴ Μονὴ τῶν Ἱδίων, στὸν Ἀθῶν, καὶ τὸ ἄλλο στὸ Βουκουρέστι.

Ἐκδότες τῆς πρώτης αὐτῆς ἐλληνικῆς ἐφημερίδος ἦσαν οἱ ἀδελφοὶ Μαρκίδαι Πούλιοι, ἀπὸ τὴν Σιάτιστα, καὶ τὸ τύπωνμα ἔγινε σὸ ἰδιόκτητο ἐλληνικὸ τυπογραφεῖο τοῦ στὴν Βιέννη, ὁ

πού εἶχε τυπωθῇ τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1797 καὶ ἡ προκήρυξις τοῦ Ρήγα Βελεστινλή πρὸς τοὺς Ἕλληνας καθὼς καὶ τὰ φλογερὰ θύρια τοῦ. Αὐτὴ ὑπῆρξε καὶ ἡ ἀφορμὴ πού κατεστράφη ἀπὸ τὶς αὐστριακὰς ἀρχὰς τὸ τυπογραφεῖο τοῦ καὶ οἱ Πούλιοι ἐξορίσθησαν.

Ὅσο γιὰ τὴν ὕλη πού περιεῖχε ἡ πρώτη ἐλληνικὴ ἐφημερίς, τὸ ἐξώφυλλο τῆς τοῦ ἔτους 1793 μᾶς πληροφορεῖ τὰ ἀκόλουθα :

ΕΦΗΜΕΡΙΣ, εἰ τ' οὖν, ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΠΑΝΘΙΣΜΑ τῶν κατὰ τὸν ἐνεστῶτα χρόνον ἀξιολογώτερων, νὰ μὴν, καὶ ἀκριβεστέρων παγκοσμίῳ συμβεβηκότων, ἅπερ φιλοπόνως καὶ ἐμμελῶς, δίκην μελίσης, ἀπανταχόθεν συλλεχθέντα, χάριν τῆς ἐπωφελοῦς τῶν πολλῶν περὶ τὰ νέα περιεργίας φιλοφρόνως ἐκδίδονται παρὰ τῶν Μαρκίδων Πούλιου.

Πραγματικὰ ἡ «Ἐφημερίς» περιεῖχε σχεδὸν ἀποκλειστικὰ εἰδήσεις, χωρὶς ἀρθρογραφία καὶ σχόλια πού θὰ τὴν ἔφερναν μοιραίως σὲ σύγκρουσι μετὰ τὶς αὐστριακὰς ἀρχὰς καὶ τὴν αὐστηρὴν τοῦς λογοκρισίαν. Ὁ τρόπος ὅμως μετὰ τὸν ὁποῖο μετέδιδε ὠρισμέναις εἰδήσεις, ὅπως π. χ. ἡ λεπτομερέστατη περιγραφή τῶν γεγονότων τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, δὲν ἄφνην τὴν παραμικρὴ ἀμφιβολία γιὰ τὰ φιλελεύθερα αἰσθήματα τῶν ἐκδοτῶν τῆς πού ἦταν ἄλλωστε προσαρμοσμένα καὶ πρὸς τὰ αἰσθήματα τοῦ ἀναγνωστικοῦ τοῦς κοινού.

Μετὰ τὴν δίωξι τῶν ἀδελφῶν Πούλου σταμάτησε τὸ 1798 καὶ ὁ βίος τῆς «Ἐφημερίδος» πού στάθηκε σὲ ὅλα ἡ ἀξία πρόγονος τῆς ἐλληνικῆς δημοσιογραφίας.

«Ἐρμῆς ὁ Λόγιος»

Καὶ ἡ δευτέρη ἐλληνικὴ ἐφημερίς — ἡ καλύτερα περιοδικὴ —

βγήκε στὴ Βιέννη. Ἦταν ὁ «Ἐρμῆς ὁ Λόγιος», τοῦ Ἀνθίμου Γαζή, πού ἀρχισε νὰ ἐκδίδεται στὰ 1811. Ὁ σκοπὸς τοῦ ἦταν καθαρὰ φιλολογικὸς, γι' αὐτὸ εἶχε καὶ τὸν ὑπότιτλο : ἡ «Φιλολογικαὶ Ἀγγελία». Ἀλλωστε αὐτὸ τὸ δῆλωσε ἀπερίφραστα σὸ πρῶτο τοῦ φύλλο, γράφοντας : «... σκοπὸς εἶναι εἰς τὸ νὰ διδῇ εἰδήσεις φιλολογικὰς», καὶ «ὁ καθαρισμὸς τῆς νεωτέρας γλώσσης». Ὁ βίος τοῦ «Ἐρμού τοῦ Λογίου», πού συνδέθηκε στενὰ μετὰ τὸν Ἀδαμάντιο Κοραῖ, ἦταν μακρὸς, παρὰ τὶς οἰκονομικὰς δυσχερεῖς πού συχνὰ ἀντιμετώπισε. Καὶ θὰ ἦταν ἀκόμη μακρότερος ἀνὸς οἱ αὐστριακὰς ἀρχὰς δὲν τὸν ἀνάγκαζαν νὰ πάρῃ ἀνθελληνικὴ στάσι. Τὸ τελευταῖο τοῦ φύλλο ἐξεδόθη τὴν 1η Μαΐου 1821, δηλαδὴ ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐκρηξί τῆς Ἐπαναστάσεως. Ὑστερα ἀκολούθησαν οἱ κατὰ τῆς Ἐπαναστάσεως ἀναγκαστικοὶ ἀφορισμοὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὶς ἐπικρίσεις τῶν αὐστριακῶν ἐφημερίδων ἐναντίον τοῦ Ὑψηλάντου, ὑποχρεωτικῶς καὶ κατὰ διαταγὴν τῶν αὐστριακῶν ἀρχῶν. Ἀπὸ τὸ φύλλο αὐτὸ διέκοψε ὁ «Ἐρμῆς ὁ Λόγιος» τὴν ἐκδοσὶς τοῦ γιὰ ν' ἀποφύγῃ καὶ ἄλλα παρόμοια καὶ γιὰ νὰ μείνῃ, ὡς τὸ τέλος, ἐκεῖνο πού ἦταν ἀπὸ τὴν ἀρχή : ἐφημερίς ἐλληνική.

Ὁ «Ἑλληνικὸς Τηλέγραφος»

Στὴ Βιέννη ἐπίσης ἀρχισε νὰ ἐκδίδεται στίς 17 Ἰανουαρίου 1812 ὁ «Ἑλληνικὸς Τηλέγραφος». Διεβδομαδιαῖος στὴν ἀρχὴ ἔγινε ἀπὸ τὸν Νοέμβριο τοῦ ἰδίου ἔτους καθημερινὸς «διὰ νὰ γίνῃ κοινωφελέστερος καὶ πρέπων

μᾶλλον εἰς τὸ φιλότιμον καὶ φιλόκαλον τῶν Γραικῶν γένος...», ὅπως ἐξήγησε ὁ ἴδιος. Αὐτὴ ἦταν ἡ πρώτη καθημερινὴ ἑλληνικὴ ἐφημερίς καὶ ἐξακολούθησε νὰ ἐκδίδεται ὡς τις 30 Ἰουνίου 1829.

Ἡ «Καλλιόπη»

Ἡ «Καλλιόπη», πού ἐξεδόθη καὶ αὐτὴ τὴν ἴδια ἐποχὴ (τὸ 1819) στὴ Βιέννη ἀπὸ τὸν Ἀθανάσιο τὸν Σταγειρίτη, καθηγητὴ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας στὴν Καισαροθασιλικὴ Ἀκαδημία τῶν Ἀνατολικῶν Γλωσσῶν, τῆς Βιέννης, ἀναφέρει στὸ πρῶτο τῆς φύλλου, ὡς πρόγραμμα, ὅτι: «...πολλοὶ φιλόκαλοι λαοὶ καὶ εἰδήμονες ὁμογενεῖς δὲν ἔπαυσαν παρακινουντές με πολλαχόθεν νὰ ἐκδώσω εἰς τὸ Γένος καὶ Ἐφημερίδα περιοδικήν, γνωρίζοντας καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς δραστηριότητα ὠφέλειαν... Ἔτι δὲ καὶ πολιτικαὶ ἀγγελίαι καὶ ἐμπορικαὶ ὅταν τύχῃσι λόγου καὶ περιέργειας ἀξίαι καὶ ὡς εἰπεῖν ὠφέλιμοι...» θὰ δημοσιεύωνται.

☆

Δὲν εἶναι καθόλου παράξενο τὸ ὅτι οἱ πρῶτες ἑλληνικὲς ἐφημερίδες θυγῆκαν στὸ ἐξωτερικόν. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη στὴ σκλαβωμένη Ἑλλάδα ἔλειπαν ὅλες οἱ προϋποθέσεις γιὰ τὴν ἐκδοσὶ ἐφημερίδων καὶ περισσότερο ἀπὸ ὅλα ἔλειπεν ἡ Ἐλευθερία καὶ τὸ ἐγγράμματο κοινὸ πού θὰ τις ἐδιάβαζε. Στὰ κέντρα ὅμως τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἐκεῖ ὅπου ἀνθοῦσαν οἱ ἑλληνικὲς παροικίες, ἦταν φυσικὸ νὰ ἀναπτυχθῇ καὶ ἡ ἑλληνικὴ δημοσιογραφία, πού εὕρισκε καὶ πρόθυμη οἰκονομικὴ ὑποστήριξι ἀπὸ τοὺς πλούσιους ὁμογενεῖς.

Ἔτσι, ἐκτὸς ἀπὸ τις ἐφημερί-

δες τῆς Βιέννης πού ἀναφέραμε ὡς ἐδῶ, εἶχαν κυκλοφορήσει κατὰ τὴν προεπαναστατικὴν περίοδο στὸ Παρίσι ἡ «Ἀθηνᾶ» καὶ ἡ «Μέλισσα», στὸ Λονδίνο τὸ «Μουσεῖο» καὶ ἡ «Ἱρις» ἡ τὰ νῦν Ἑλληνικά καὶ ἄλλου ἄλλες.

Ἐφημερίδες στὴν Ἑλλάδα

Εἶναι ὡς τόσο φανερό ὅτι δὲν μπορούσε νὰ λείψῃ καὶ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἡ ἐφημερίδα, ὅσο περιωρισμένο καὶ ἂν ἦταν τὸ ἀναγνωστικὸ τῆς κοινῆς, ὅσο λίγοι καὶ ἂν ἦταν ἐκεῖνοι πού εἶχαν μάθει τὰ κολλυθογράμματα στὰ «κρυφὰ σχολεῖα». Ἔτσι, μόλις ἄρχισε νὰ φυσᾷ ὁ ἀνεμος τῆς Ἐλευθερίας, ἐκυκλοφόρησε στὴν Καλαμάτα ἡ πρώτη ἑλληνικὴ ἐφημερίδα πού ἔβγαίνει σὲ ἐλεύθερο ἑλληνικὸ ἔδαφος, ἡ «Σάλπιγξ Ἑλληνική».

Στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ ἔπρεπε ἴσως νὰ γίνῃ μία παρένθεσις γιὰ τὴν «Ἱονική», πού ἐξεδόθη στὴν Ἐπτανήσο (Κέρκυρα) τὸν καιρὸ τῆς ἀγγλικῆς κατοχῆς. Ἦταν βέβαια ἑλληνικὰ γραμμένη ἡ «Ἱονική» πού ἄρχισε νὰ ἐκδίδεται ἀπὸ τὸ 1814. Ἀλλὰ ἦταν καὶ ὀλοφάνερο ὅτι θρῃσκόταν κάτω ἀπὸ τὸν ἀπόλυτο ἔλεγχο τῶν Ἀγγλων. Τὸ ὁμολογοῦσε ἄλλωστε καὶ ἡ ἴδια ὅταν, κάτω ἀπὸ τὸν τίτλο τῆς καὶ τὴν ἡμερομηνία, ἔγραφε: «Ὅλα τὰ τῆς Διοικήσεως ἐκδιδόμενα διὰ τῆς ἐφημερίδος ταύτης εἶναι ἐπικεκυρωμένα ἐξ ὀφφικίου». Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ αὐτὸ, ἔφερε ἡ «Ἱονική» καὶ ἀργότερα «Ἱονική» ἐπάνω ἀπὸ τὸν τίτλο τῆς τὸν ἀγγλικὸ θυρεὸ καὶ στὸ τέλος τῆς τελευταίας σελίδος ἔγραφε: «Κορυφούς» (δηλαδὴ Κορφοῦ), ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ τῆς Διοικήσεως.

Ἡ «Ἱονική» λοιπὸν ἦταν ἕνα

μῖγμα εἰδησιογραφικοῦ φύλλου καὶ Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως καὶ καταλέγεται περισσότερο στὴς ἑλληνοφώνες παρά στὴς ἑλληνικὲς ἐφημερίδες.

Ἄς ξαναγυρίσουμε ὅμως στὴν «Σάλπιγξ» τῶν Καλαμῶν. Εἶχε καὶ αὐτὴ ἐπίσημο χαρακτήρα ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴν «Ἀνακήρυξι» πού δημοσιεύθηκε στὴν δευτέρη σελίδα τοῦ πρώτου φύλλου πού ἐκυκλοφόρησε τὴν 1η Αὐγούστου 1821. Ἡ «Ἀνακήρυξις» αὐτὴ ἔγραφε τὰ ἀκόλουθα:

«Εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις τῆς Ἑλλάδος, ὅτε ὅλον τὸ ἑλληνικὸν Γένος, μὴν ὑπομένον τὸν βαρὺν τῆς τυραννίας ζυγόν, τὸν ὁποῖον ἔφερον ἀναξίως αἰῶνας ὀλοκλήρους, ἀπεφάσισεν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Θεῆας Προνοίας νὰ πιάσῃ τὰ ὅπλα διὰ νὰ ἀναλάβῃ τὴν ὁποῖαν ἀπώλεσεν αὐτονομίαν, εἶναι ἀναγκασιότατη καὶ ἐφημερίς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκδιδόμενη. Τὸ Γένος ὅλον ἀγωνιζόμενον τὸν ὑπὲρ τῆς Ἐλευθερίας ἀγῶνα θέλει νὰ βλέπῃ καὶ διὰ τοῦ τύπου τοὺς ἀγῶνας τοῦ κηρυττομένου, τὰς ἀρετὰς τῶν καλῶν δημοσίων ἐπαινουμένους καὶ τὰς κακίας τῶν κακῶν ἐξελεγχόμενας, εἰς ἀποφυγὴν καὶ μίμησιν... Ἀδεία λοιπὸν τοῦ Ὑψηλοτάτου Πρίγκιπος Ὑψηλάντου, πληρεξουσίου τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτρόπου, γίνεται γνωστὸν εἰς τὸ κοινὸν τῶν Ἑλλήνων καὶ εἰς ὅλους τοὺς φιλέλληνας ξένους ὅτι ἀπὸ πρώτης Αὐγούστου λαμβάνει ἀρχὴν ἡ ἐκδοσις μιᾶς τοιαύτης ἐφημερίδος «Σάλπιγξ Ἑλληνική» ὀνομαζομένης. Ἡ ἐκδοσις τῆς ἐφημερίδος θέλει γίνεσθαι ἡμέραν παρ' ἡμέραν (ἐξαίρεσει τῆς Κυριακῆς καὶ τῶν μεγάλων ἑορτῶν). Ἡ ἐτήσιος τιμὴ ὁρίζεται εἰς γρόσια 50».

Στὸ ἴδιο φύλλο καὶ κάτω ἀπὸ τὸν τίτλο: «Μάχου ὑπὲρ πίστεως

καὶ πατρίδος», ἐδημοσίευσεν τὸ ἀπὸ 24 Φεβρουαρίου 1821 «προκήρυγμα» τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου πού ἄρχιζε μὲ τις λέξεις: «Ἡ ὥρα ἦλθεν, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες».

Ὑστερα ἀπὸ τὴν «Σάλπιγξ», πού ὁ θῖος τῆς ἦταν θραχυτάτος, ἐκδιδόνταν στὸ Μεσολόγγι ἀπὸ τὴν 1η Ἰανουαρίου 1824 ἕως τις 20 Φεβρουαρίου 1826 τὰ «Ἑλληνικά Χρονικά» ἀπὸ τὸν Ἰωάννη Ἰάκωβο Μάγιερ. Ἐβγαίναν δύο φορές τὴν ἐβδομάδα, ἦταν γραμμένα μὲ ἐξαίρετικὴ ἐπιμέλεια καὶ μᾶς διέσωσαν πολλὰς πληροφορίας ἀπὸ τὴν ἡρωικὴν ἀλλὰ καὶ τραγικὴ ἐκείνην περίοδο τῆς πολυθυσανισμένης πόλεως τοῦ Μεσολογίου. Ἀν λάθουμε ὑπ' ὄψιν μας ὅτι ἡ «Σάλπιγξ» τῶν Καλαμῶν ἦταν φύλλο μᾶλλον ἐπίσημο, πρέπει νὰ θεωρήσουμε τὰ «Ἑλληνικά Χρονικά» ὡς τὴν πρώτη ἰδιωτικὴ ἑλληνικὴ ἐφημερίδα πού θυγῆκε σὲ ἑλληνικὸ ἔδαφος. Μία τουρκικὴ ὁβίδα κατέστρεψε τὰ τυπογραφεῖα τῆς καὶ ὁ ἐκδότης τῆς ἔπεσε κατὰ τὴν ἐξοδο τοῦ Μεσολογίου.

Πρὶν ἀπὸ τὰ «Ἑλληνικά Χρονικά» εἶχαν κυκλοφορήσει στὴν Στερεὰ Ἑλλάδα καὶ δύο χειρόγραφες ἐφημερίδες, ἡ «Αἰτωλική», στὸ Μεσολόγγι, ἀπὸ τις 10 Αὐγούστου 1821, καὶ ὁ «Ἀχελῷος», στὸ Ἀγρίνιον (Βραχῶρι), ἀπὸ τις 24 Φεβρουαρίου 1822. Ἦταν καὶ οἱ δύο ἐφημερίδες «ἐπίσημες», ὅργανα τῆς προσωρινῆς διοικήσεως, ἀλλὰ μᾶλλον θραχυθῆες καὶ μὲ κυκλοφορία πολὺ περιορισμένη.

Ἀπὸ τις 10 Μαρτίου 1824 ἕως τις 2 Μαΐου 1827 ἐκυκλοφόρησε στὴν Ὑδρα, μὲ ἐκδότη τὸν Ἰωσήφ Κιάππε, ὁ «Φίλος τοῦ Νόμου» μὲ πρόγραμμα τὴν καταπολέμησι τῶν φατριῶν. Φαίνεται ὅμως ὅτι οἱ φατρίες στάθηκαν ἰσχυρότερες

ἀπ' αὐτόν, ὅπως ἀποδεικνύει καὶ ἡ δῆλωσις πού δημοσίευσε στὸ τελευταῖο τοῦ φύλλο καὶ σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ἡ ἐφημερίδα διέκοπτε τὴν ἐκδοσί της: «διὰ τὰ μὴν καταντήση ἀναξία τῆς εὐνοίας τὴν ὁποίαν ἀπολαμβάνει ἀπὸ τὸ φιλόκαλον κοινόν». Ἀξιόλογη εἶναι ἡ πληροφορία ὅτι ὁ «Φίλος τοῦ Νόμου» εἶχε τράβηγμα 500 φύλλα.

Τέταρτη στὴ σειρά εἶδε τὸ φῶς ἡ «Ἐφημερίς τῶν Ἀθηνῶν», ἀπὸ τῆς 20 Αὐγούστου 1824 μέχρι τῆς 15 Ἀπριλίου 1826. Τὰ τυπογραφεῖα τῆς ἦσαν δῶρο τοῦ «Ἑλληνικοῦ κοιμιτάτου τῆς Λόνδρας» καὶ ἐκδότης τῆς ὁ Γ. Ψύλλας.

Ἐντελὼς ἰδιότυπος ἦταν ὁ «Ἑλληνικὸς Τηλέγραφος», πού κινδιδόταν ἀπὸ τὸ 1824 ὡς τὸ 1825 στὸ Μεσολόγγι ἀπὸ τὸν κόμιτα Γκάμπαν καὶ μὲ χρηματοδότη τὸν Βύρωνα. Ἦταν γραμμένος σὲ τέσσερις γλῶσσες — ἀγγλικά, γαλλικά, γερμανικά καὶ ἰταλικά — καὶ σκοπὸς του ἦταν ἡ «διάδοσις τῶν δημοκρατικῶν δοξασιῶν εἰς τὴν Εὐρώπην».

Ἡ «Γενικὴ Ἐφημερίς τῆς Ἑλλάδος»

Ἡ «Γενικὴ Ἐφημερίς τῆς Ἑλλάδος», πρόδρομος τῆς σημερινῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως», ἄρχισε νὰ ἐκδίδεται στὸ Ναύπλιο στῆς 7 Ὀκτωβρίου 1825. Ἦταν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἐπίσημο κυβερνητικὸ φύλλο, μὲ «ἐφημεριδογράφον», ὅπως λέγεται στὴν πρώτη σελίδα τοῦ πρώτου τῆς φύλλου, τὸν Θεόκλητο Φαρμακίδη, ὁ ὁποῖος εἶχε «ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του τὴν τυπογραφίαν τῆς Διοικήσεως, συγκειμένην ἀπὸ τρία πιεστήρια μὲ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα τῶν».

Ἀλλὰ μὲ ὅλη τὴν αὐτὴ τὴν ἐ-

πιστημότητα ἡ «Γενικὴ Ἐφημερίς τῆς Ἑλλάδος» ἦταν καὶ εἰδησιογραφικὴ, ἀκόμη μάλιστα καὶ φιλολογικὴ ἐφημερίδα, ὅπως ἀποδεικνύει καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι στὸ πέμπτο τῆς φύλλο, τῆς 21ῆς Ὀκτωβρίου, ἐδημοσίευσε τὸν «Ὑμνον πρὸς τὴν Ἐλευθερίαν», τοῦ Σολωμοῦ, μὲ ἐρμηνεία καὶ σχόλια, καὶ ἔκανε τὴν πρότασιν νὰ καθιερωθῇ γιὰ Ἐθνικὸς Ὑμνος τῆς Ἑλλάδος.

Πλουσιώτατο εἶναι τὸ ἱστορικὸ ὕλικό, ἰδίως σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ στὶς λεπτομέρειες καὶ στὶς περιγραφὰς τῶν σημαντικῶν γεγονότων τοῦ Ἀγῶνος. Σὰν ἐπίσημο φύλλο τῆς Διοικήσεως, ἐξ ἄλλου, περιέχει ἕνα σωρὸ ἱστορικὰ ἔγγραφα, ἀποφάσεις, διακηρύξεις, διατάγματα κ.λ.π. καὶ ἀποτελεῖ ἔτσι πολὺτιμο βοήθημα στὴ μελέτη τῆς ἱστορίας αὐτῆς τῆς περιόδου.

Ἀπὸ τῆς 13 Ἀπριλίου 1832, ἡ «Γενικὴ Ἐφημερίς τῆς Ἑλλάδος» μετωνομάσθηκε «Ἐθνικὴ» καὶ ἀπὸ τῆς 14 Ἰανουαρίου 1833 ἔγινε ἡ ἐπίσημη «Ἐφημερίς τῆς Κυβερνήσεως» μὲ ἔδρα τὴν Ἀθήνα.

Ἄν στὶς παραπάνω ἐφημερίδες προσθέσουμε καὶ τὴν «Ἀνεξάρτητον Ἐφημερίδα τῆς Ἑλλάδος», πού ἄρχισε νὰ ἐκδίδεται τὸ 1827 στὴν Ὑδρα καὶ συνέχισε ὕστερα τὴν ἐκδοσί της στὴν Αἴγινα, ἔχουμε ἑπτὰ ἐν ὅλῳ ἐφημερίδες πού κυκλοφόρησαν κατὰ τὴν διάρκειά τοῦ Ἀγῶνος, παρ' ὅλες τὶς δυσχέρειες πού εἶχαν ν' ἀντιμετωπίσουν καὶ παρὰ τὸν ἐξαιρετικὰ περιορισμένο ἀριθμὸ τῶν ἐγγραμμάτων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Μετὰ τὴν Ἀνεξαρτησία

Ἀκόμη ἐντονώτερος φάνηκε ὁ ζήλος πρὸς τὴν ἐφημεριδογραφία, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἀνάγνωσι τῶν ἐφημερίδων ὕστερα ἀπὸ

τὴν ἀπελευθέρωσιν, ὅταν πιά ἄρχισαν οἱ ἐσωτερικὲς πολιτικὲς διαμάχες. Πρῶτος στόχος τῶν μετεπαναστατικῶν ἐφημερίδων ἔγινε ὁ κυβερνήτης Ἰωάννης Καποδίστριας μὲ σφοδρότερο πολέμιον τὸν «Ἀπόλλωνα», πού ἐξεδόθη ἀπὸ τὸν Πολυζωίδη πρῶτα στὸ Ναύπλιο καὶ ὕστερα στὴν Ὑδρα ἀπὸ τῆς 11 Μαρτίου ὡς τῆς 7 Ὀκτωβρίου τοῦ 1831. Ἀργότερα ἔγιναν στόχος τῆς πολεμικῆς τῶν ἐφημερίδων οἱ Βαυαροί. Μία ἀπὸ τῆς πιὸ μαχητικὲς ἀντιοθωνικῆς ἐφημερίδες ἦταν ἡ «Ἐλπίς» τοῦ Κ. Λεβίδη, ἀπὸ τὴν ὁποία καὶ πληροφοροῦμεθα ὅτι τὸν Νοέμβριον τοῦ 1836 ἔβγαζαν στὴν Ἀθήνα οἱ ἀκόλουθες ἐφημερίδες: Ἡ «Ἀθηνᾶ», τοῦ Ε. Ἀντωνιάδη, ὁ «Σωτήρ» τοῦ Β. Σκούρου, ἡ «Ἐλπίς» τοῦ Κ. Λεβίδη, ἡ «Πρόοδος», τοῦ Π. Σοφιοπούλου, ὁ «Θεατὴς», τοῦ Μ. Σχινᾶ, ἡ «Ἰρις», «παρὰ διαφόρων πεπαιδευμένων νέων», ὁ «Κλέπτης», τοῦ Κ. Χωματιανοῦ, ὁ «Ταχυδρόμος» καὶ ἡ «Ἀναγεννηθεῖσα Ἑλλάς» τῶν Π. καὶ Ι. Σούτσου καὶ ἡ ἐπίσημος «Ἐφημερίς τῆς Κυβερνήσεως». Οἱ τρεῖς τελευταῖες ἦταν ὄργανα τῆς κυβερνήσεως, ἐνῶ οἱ ἄλλες ἀσκοῦσαν τὴν ἀντιπολίτευσιν.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τῆς ἐφημερίδας αὐτῆς πού ἀναφέρει ἡ «Ἐλπίς» κυκλοφοροῦσαν τὴν ἴδια περίπου ἐποχῇ, ὅπως μᾶς πληροφοροῦν ἄλλες πηγές, ἡ «Βασίλική», ὁ «Ἐμπορικὸς Ἀγγελος» καὶ ἡ ἐντελὼς πρωτότυπη γιὰ τὸν καιρὸ τῆς «Ἐφημερίς τῶν Ἀγγελιδῶν». Κυκλοφοροῦσαν ἐπίσης τὰ περιοδικὰ «Πρόοδος», «Ἀσκηπιδὸς» καὶ «Κοινοφελὴς Γνώσις».

Πολλὲς ἀπὸ τῆς ἐφημερίδες αὐτῆς εἶχαν θίον πρόσκαιρο καὶ σημασία δευτερεύουσα. Ἀλλες ὅμως διαδραμάτισαν μὲ θάρρος

καὶ μὲ εὐλικρίνεια τὸν ρόλο τοῦ καθοδηγητοῦ τῆς Κοινῆς Γνώμης, μὲ ἀπόλυτη συναίσθησι τῆς δημοσιογραφικῆς τους ἀποστολῆς. Ἀνάμεσα στὶς τελευταῖες, ἐξαιρετικὴ θέσι κατέχει ὁ «Αἰὼν», τοῦ Φιλήμονος, πού ἐκυκλοφόρησε ἀπὸ τῆς 25 Σεπτεμβρίου 1838 ἕως τὸ 1888, ἡ «Ἐλπίς» τοῦ Κ. Λεβίδη, πού κράτησε ἀπὸ τῆς 7 Ὀκτωβρίου 1836 ὡς τῆς 17 Σεπτεμβρίου 1868, ὁπότε πέθανε ὁ ἐκδότης τῆς, καὶ ἡ «Ἀθηνᾶ», τοῦ Ε. Ἀντωνιάδη, πού ἐξεδόθη γιὰ πρώτη φορὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1832 καὶ μὲ μικροδιακοπὰς συνεχίστηκε καὶ αὐτὴ ὥσπου πέθανε ὁ ἐκδότης τῆς, δηλαδὴ ὡς τὰ 1863.

Ἰδιαίτερα ἀξιωματικὴ εἶναι ἡ «Νέα Ἡμέρα» πού ἄρχισε νὰ ἐκδίδεται στῆς 9)21 Σεπτεμβρίου τοῦ 1855 στὴν Τεργέστη, μὲ ἀρχισυντάκτη τὸν Ἰωάννη Ἰσιδωρίδη Σκυλίση, μὲ τὸν τίτλο: «Ἡμέρα». Ἀπὸ τὸν Μάτιον τοῦ 1864 ἐμφανίζεται ὡς συντάκτης, μαζί μὲ τὸν Σκυλίση, ὁ Ἀναστάσιος Βυζάντιος, πού μὲ τὴν ἀρθρογραφία του καὶ τὸ πανελλήνιον κύρος του ἐπέβαλε στὴν «Ἡμέρα» καὶ τὴν ἀνέδειξε σὰν μιὰ ἀπὸ τῆς σοβαρότερες καὶ ἐγκυρότερες ἐλληνικῆς ἐφημερίδες τοῦ περασμένου αἰῶνος. Ἀπὸ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1866 ἔμεινε ὁ Ἀναστ. Βυζάντιος μόνος ἐκδότης τῆς ἐφημερίδος καὶ τὴν μετωνόμασε «Νέα Ἡμέρα». Τὴν ἐφημερίδα αὐτὴ θὰ τὴν συναντήσουμε καὶ πιὸ κάτω, ἐγκαταστημένη ἀπὸ τὸ 1912 στὰς Ἀθήνας.

Ὑστερα ἀπὸ τὴν μεταπολίτευσιν τοῦ 1862 εἶδαν τὸ φῶς στὴν πρωτεύουσα καὶ στὶς μεγαλύτερες ἐπαρχίες πλήθος ἐφημερίδων, οἱ περισσότερες ἀπὸ τῆς ὁποῖες ἦταν θραυχὺιες καὶ εἶχαν περισσότερο προσωπικὲς ἢ στενοκομ-

ματικές επιδιώξεις. Ίδιαίτερα αξιωματικοί ηταν το «Εθνικόν Πνεύμα», ὄργανο τοῦ Ἀλεξάνδρου Κουμουνδούρου, ὁ ὁποῖος ἦταν καὶ ὁ κυριώτερος ἀρθρογράφος τοῦ.

Ἀπὸ τὸ 1870 ἀρχίζει γιὰ τὴν ἐλληνικὴ δημοσιογραφία μία σωστή Ἀναγέννησις μετὰ ἐφημερίδες ἀντιπροσωπευτικὲς συγκεκριμένων ἰδεολογιῶν καὶ τάσεων καὶ μετὰ δημοσιογράφοις πού ἐδημιούργησαν σχολές.

Ἀπὸ τὶς ἐφημερίδες τῆς περιόδου ἐκείνης οἱ περισσότεροι ἀξιωματικοί εἶναι :

Ἡ «Ἐφημερίς τῶν Συζητήσεων», ἀπὸ τὸ 1870 ὡς τὸ 1878 καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸ 1893-1895, ἐπίσημο ὄργανο τοῦ κόμματος τοῦ Ἐπ. Δεληγιώργη.

«Οἱ Καιροί», τοῦ Πέτρου Καλλιπάρη, ἀπὸ τὸ 1872 ὡς τὸ 1923.

Ἡ «Ἐφημερίς» τοῦ Κορομηλά, πού ἀρχισε νὰ ἐκδίδεται τὸ 1873 μετὰ ἀρχισυντάκτη τὸν Γ. Καμπούρογλου. Ἦταν ἡ πρώτη καθημερινὴ ἐλληνικὴ ἐφημερίς — οἱ ἄλλες ἐβγαίναν 3 ἢ 4 φορές τὴν ἐβδομάδα — καὶ βγήκε στὴν ἀρχὴ σὰν ἀπλὸ εἰδησιογραφικὸ φύλλο, χωρὶς ἀρθρογραφία, χωρὶς σχόλια, χωρὶς δική του γνώμη. Αὐτὸ ὅμως δὲν τὴν ἐμπόδισε νὰ ἐξελιχθῇ ἀργότερα σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς μαχητικώτερες ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς τῆς. Ἀπὸ τὸ 1888 περιήλθε στὸν Ἀριστείδη Ρούκη, μετὰ ἀρχισυντάκτη τὸν Ἀγησίλαο Γιαννόπουλο καὶ συνέχισε τὴν πρώτη περίοδο τῆς ἐκδόσεώς της ὡς τὸ 1901.

Ἄλλες ἀξιόλογες ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦταν ἡ «Ὠδὴ», ὄργανο τοῦ Χαριλάου Τρικούπη, ἡ «Πρωΐα», ὄργανο τοῦ Θ. Δηλιγιάννη, καὶ ἡ «Παλιγγενεσία», τοῦ Γ. Ἀγγελόπουλου, ἡ

μόνη πού δὲν ἀνήκε σὲ κόμμα (1862 - 1899).

Τελευταία σχεδὸν στὴν σειρά, ἀλλὰ ὀριμώτερη καὶ πραγματικὰ ἐπιβλητικὴ, ἐμφανίζεται ἡ «Ἀκρόπολις» τοῦ Γαβριηλίδη, πού ἦταν γιὰ πολὺ καιρὸ, κατὰ τὴν πρώτη περίοδο τῆς ἐκδόσεώς της (1883 - 1920), ὅχι μόνον ὑποδειγματικὴ στὴν ἐμφάνισι καὶ στὴν ἐπιμέλεια τῆς ὕλης της, ἀλλὰ καὶ τὸ κυριώτερο ὄργανο τῶν πολιτικῶν, κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν ἀγώνων τῆς ἀναδημιουργουμένης Ἑλλάδος. Ἡ «Ἀκρόπολις» ἦταν συνέχεια τοῦ σατιρικοῦ φύλλου «Μὴ χάνεσαι», πού ἐξέδιδε ὁ Γαβριηλίδης ἀπὸ τὸ 1880. Τὸ τελευταῖο φύλλο τοῦ «Μὴ χάνεσαι» βγήκε στίς 24 Ὀκτωβρίου 1883 μετὰ τὴν δήλωσι : «Ἡ ἐκδοσις τοῦ «Μὴ χάνεσαι» διακόπτεται μέχρι τῆς Κυριακῆς, ἡμέρας ἐκδόσεως τῆς «Ἀκροπόλεως». Ἡ «Ἀκρόπολις» ἦταν ἡ πρώτη πού χρησιμοποίησε κυκλικὸ πιεστήριο καὶ λινотυπικὲς μηχανές. Ἡ ραγδαία ἐξέλιξις πού πῆρε χάρις στοὺς νεωτερισμοὺς της καὶ στὴν ἄρτια σύνταξις της ἀνάγκασαν καὶ τὶς ἄλλες ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς νὰ ἀκολουθήσουν τὸν δρόμο πού τοὺς ἀνοίγε. Ἔτσι ὁ Βλάσιος Γαβριηλίδης ἔγινε ὁ πρωτοπόρος γιὰ τὴν καινούργια ἀνθιστὴς ἐλληνικῆς ἐφημεριδογραφίας ὅπως θὰ τὴν γνωρίσουμε πιὸ κάτω.

Πρὶν ὅμως φθάσουμε ὡς ἐκεῖ ἀξίζει νὰ ἀναφέρουμε τὸ σατιρικὸ σημεῖωμα πού ἔγραφε στὸ φύλλο τῆς 30 Μαρτίου 1875 τὸ περιοδικὸ «Ἀσμοδαῖος» τῶν Ἐμμ. Ροῖδη καὶ Θέμου Ἀννινου σχετικὰ μετὰ τὶς ἐφημερίδες πού ἐβγαίναν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη στὴν Ἀθήνα μετὰ τὸν τίτλο :

«Μετὰ 100 ἔτη τί θὰ ἀπομείνῃ

ἀπὸ τὰς ἐφημερίδας τῆς σήμερον».

Ἀνάμεσα στὰ ἄλλα ὑπάρχουν μερικὰ μετὰ πολὺ χιούμορ :

Ἀπὸ τὴν «Ἐφημερίδα τῶν Συζητήσεων» θὰ ἀπομείνῃ κάτι τι, ἀλλὰ δὲν θὰ ἐννοεῖται, ἀπὸ τὸ «Εθνικόν Πνεύμα» πῦρ καὶ σίδηρος, ἀπὸ τὸν «Πρωτὸν Κήρυκα», αἱ ἀσυνταξίαι τοῦ, ἀπὸ τὴν «Ἀλήθεια», τὰ ψεύδη της, ἀπὸ τὴν «Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις», τὸ κίτρινο χαρτί της, ἀπὸ τὴν «Ἡμέρα», τὸ φῶς της, ἀπὸ τὴν «Πνύκα», τὸ θῆμα της, ἀπὸ τὴν «Κλειώ», τὸ κλέος της, ἀπὸ τὸν «Λύχνος», ὁ καπνὸς τοῦ, ἀπὸ τὸν «Χρόνος», τὸ καλὸν ὄνομα τοῦ συντάκτοῦ τοῦ.

Εἴκοσι ἐφημερίδες, γιὰ τὴν ἐποχὴ πού ἡ πρωτεύουσα μόλις εἶχε 60.000 κατοίκους, τοὺς περισσότερους μάλιστα ἀγράμματους, κάθε ἄλλο παρὰ λίγες ἦταν. Ἔτσι ἐξηγεῖται ἄλλωστε καὶ τὸ γεγονός ὅτι οἱ περισσότερες ἔζησαν πολὺ λίγον καιρὸ.

Στὴ σύντομη αὐτὴ ἀνασκόπησι τῶν ἐφημερίδων τοῦ περασμένου αἰῶνος θὰ ἀναφέρουμε καὶ τὴν «Ἐστία», πού ἰδρύθηκε τὸ 1894 ἀπὸ τὸν Γ. Δροσίνη. Εἶναι ἡ μόνη σημερινὴ ἐφημερίς πού συνεχίζει — ἐκτὸς ἀπὸ ἀναγκαστικὰς διακοπὰς — τὴν ἐκδοσὶς της ἀπὸ τότε καὶ ἐπάνω στίς ἴδιες ἀρχές μετὰ τὶς ὁποῖες εἶχε ξεκινήσει.

Μετὰ τὸ 1900

Ἀπὸ τὶς περισσότερες ἐφημερίδες πού ἀνέφερε ὁ «Ἀσμοδαῖος» στὸ πάρα πάνω σατιρικὸ τοῦ σημεῖωμα μετὰ τὸ ἐρώτημα «τί θ' ἀπαιμείνῃ ἀπὸ αὐτῆς;» δὲν ἀπόμεινε πραγματικὰ τίποτε καὶ μάλιστα πολὺ πρὶν νὰ περάσουν τὰ ἑκατὸ χρόνια. Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Κουμουνδούρου, τοῦ Τρικούπη καὶ ἀρ-

γότερα καὶ τοῦ Δηλιγιάννη, πού ἐνέπνεαν τοὺς σφοδροὺς πολιτικούς ἀγῶνες γύρω στὸ τέλος τοῦ περασμένου αἰῶνος, ἔσθησαν καὶ πολλὲς ἀπὸ τὶς ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πού εἶχαν συνδέσει τὴν ὑπόστασί τους μετὰ τὸν ξένα ἢ μετὰ τὸν ἄλλον ἀπὸ τοὺς πολιτικούς αὐτοὺς ἀνδρες.

Ἄς ξαναγυρίσουμε ὅμως στὴν ἀνασκόπησι τῆς ἐξελίξεως τῶν ἐλληνικῶν ἐφημερίδων, πού μᾶς φέρνει ἄλλωστε ὅλο καὶ πιὸ κοντὰ σὲ γνώριμα ὀνόματα.

Ὑστερα ἀπὸ τὴν «Ἀκρόπολι» τοῦ Γαβριηλίδη παρουσιάζεται σὰν πρῶτος σημαντικὸς σταθμὸς τὸ «Ἐμπρός», τοῦ Δ. Καλαποθάκη, πού ἐξῆρε μαζί μετὰ τὸν ἰδρυτὴ κατὰ διευθυντὴ τὸν ἀπὸ τὸ 1898 ὡς τὸ 1921 καὶ συνέχισε τὴν πρώτη περίοδο τῆς ἐκδόσεώς του ὡς τὸ 1931. Γιὰ πολὺ καιρὸ τὸ «Ἐμπρός» ἦταν ὁ πιὸ ἐπικίνδυνος ἀνταγωνιστὴς τῆς «Ἀκροπόλεως» καὶ τῆς εἶχε ἀφαιρέσει γιὰ μεγὰλα χρονικὰ διαστήματα τὰ πρωτεῖα τῆς κυκλοφορίας.

Μερικὰ χρόνια πρὶν ὁ Θέμος Ἀννινὸς καὶ ὁ Δημ. Κακλαμάνος — ὁ μετέπειτα πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος στὸ Λονδίνον — εἶχαν μετατρέψει τὸ σατιρικὸ καὶ γελοιογραφικὸ περιοδικὸ τοῦ «Ἀστὺ» σὲ καθημερινὴ ἐφημερίδα. Τὸ «Ἀστὺ» βγήκε ἀπὸ τὸ 1890 ὡς τὸ 1907. Ἀλλὰ ἀπὸ τὸ 1901 ὁ Κακλαμάνος εἶχε ἀποχωρήσει καὶ ἐβγαζε δικτὴ τὴν ἐφημερίδα τὸ «Νέον Ἀστὺ», πού τὸ συνέχισε ὕστερα ὡς τὸ 1919, ὁ Γ. Πετροβίκης ὡς «Ἐσπερινὸν Νέον Ἀστὺ».

Σατιρικὸ ἦταν στὴν ἀρχὴ καὶ τὸ «Σκρίπ» τοῦ Εὐαγγέλου Κουσουλάκου, ἀπὸ τὸ 1895 ὅμως ἐγίνε καθημερινὴ πρωτὴν ἐφημερίς. Ὑστερα ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Κουσουλάκου τὸ «Σκρίπ» περι-

ήλθε στον Γρ. Ευστρατιάδη που το συνέχισε ως το 1929.

Ο είκοστός αιώνας

Το 1903 ιδρύθηκε ο «Χρόνος», του Κώστα Χαироπούλου. Για πολύ καιρό διεκδικούσε ο «Χρόνος» την πρώτη κυκλοφορία και αργότερα, σαν όργανο του Στρατιωτικού Συνδέσμου, έπαιξε σημαντικότατο ρόλο στην Έπανάστασι του 1909. Η έκδοσις του «Χρόνου» σταμάτησε το 1917.

Μία άλλη εφημερίδα που έπαιξε μεγάλο ρόλο στα πρώτα χρόνια της εκδόσεώς της και για πολύ καιρό είχε αξιοζήλευτη κυκλοφορία ήταν η «Πατρίς» του Σπ. Σίμου. Είχε αρχίσει να εκδίδεται στο Βουκουρέστι (1891-1905). Στην Αθήνα μετεφέρθη το 1906 και αργότερα έγινε το πιο άμεσο όργανο του Έλευθερίου Βενιζέλου. «Αν και ήταν φύλλο κατ' έσοχην κομματικό, εγκαινίασε τα έγκυκλοπαιδικά δημοσιεύματα και, χάρις και στο διαλεχτό έπιτελείο του, υπήρξε έπί πολύ ύποδειγματικό για την εποχή του.

Ξεχωριστή θέσι πήραν ανάμεσα στις άλλες εφημερίδες της εποχής εκείνης αι «Αθήναι» του Γεωργίου Πώπ, που άρχισαν να εκδίδονται από το 1902 για να γνωρίσουν την πιο λαμπρή τους περίοδο από το 1909 ως το 1917. Ήταν «το σοβαρό» φύλλο της εποχής, με δηκτική άρθρογραφία, με πνευματώδεστατη πολιτική, με πνευματώδεστατη πολιτική, με εκλεκτούς συνεργάτες, όπως τον Γ. Κορομηλά, τον Θ. Βελλιανίτη, τον Γρ. Ξενόπουλο, τον Νιρβάνα και άλλους. Πολιτικώς ανεξάρτητη, με εκλεκτές συνεργασίας πολιτικών από όλα τα κόμματα, είχε γίνει η εφημερίδα του Πώπ τόσο σημαντική,

ώστε τον καιρό που όλες οι άλλες εφημερίδες στοίχιζαν μια πεντάρα, αυτή πουλιόταν μια δεκάρα.

Από το 1901 άρχισε να εκδίδεται και η «Εσπερινή», του Π. Γιάνναρου, στην οποία προσετέθη αργότερα και η «Πρωινή».

Σημαντικό γεγονός για την ελληνική δημοσιογραφία άπετέλεσε στα 1912 η μεταφορά της «Νέας Ημέρας» από την Τεργέστη στην Αθήνα. Η εμφάνισή της, η σοβαρότης της, και η έπιμελημένη της ύλη έπηρέασαν σημαντικά και πολλές άλλες εφημερίδες της εποχής της. Η «Νέα Ημέρα» έβγαινε συνεχώς, με μικροδιακοπές οφειλόμενες στην ανώμαλη πολιτική κατάσταση, ως το 1922.

Σύγχρονή της — από το 1912 — ήταν και η «Νέα Ελλάς» του Θαλή Κουτούπη. Έβγαινε συνεχώς ως το 1920.

Τον επόμενο χρόνο — 1913 — άρχισε να εκδίδεται από τον Σπύρο Νικολόπουλο το «Έθνος», που κατόρθωσε να αποκτήσει από την αρχή τις συμπάθειες του κοινού.

Το 1916 έξεδόθη ο «Έλευθερος Τύπος» από τον Ανδρέα Καβαφάκη, που δολοφονήθηκε το 1922. Την έκδοσι συνέχισε ως το 1927 ο υιός του ίδρυτοί της.

Η «Πολιτεία» των Σπ. Αλιμπέρτη και Θ. Νικολούδη έξεδόθη από το 1918 ως το 1933 με ενδιάμεσες διακοπές.

Από το 1919 άρχισε η έκδοσις της «Καθημερινής» από τον Γεώργιο Αγγ. Βλάχο. Στα πρώτα χρόνια της εκδόσεώς της έγινε η «Καθημερινή» ο πιο μαχητικός αντίπαλος του Βενιζελισμού. Αργότερα όμως ακολούθησε πολιτική άκομμάτιστη και ανεξάρτητη, με μόνη προοπτική τα συμφέροντα της χώρας.

Μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο

Κατά την μετά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο περίοδο είδαν το φως και πολλές άλλες εφημερίδες, όπως π. χ. τα «Χρονικά» των Κ. Κοτζιά και Στ. Καραθία, που βγήκαν ως όργανο των Έλευθεροφρονων από το 1921 ως το 1924, η «Πρωτεύουσα» του Αριστού Καμπάνη (ως το 1923), ο «Έλεύθερος Λόγος» του Κώστα Αθανάτου (1923 - 1928), η «Πρωία» του Στ. Πεσματζόγλου (1925 - 1944), ο «Ελληνικός Ταχυδρόμος», του Ι. Διάκου (1927 - 1930) και άλλες που — εκτός από την «Πρωία» — δεν μπόρεσαν ν' ανθέξουν στον άχαλίνωτο συναγωνισμό της εποχής εκείνης. Ήταν η εποχή που παρ' όλες τις κρατικές έπεμβάσεις και άπαγορεύσεις, οι περισσότερες από τις νεοεκδιδόμενες εφημερίδες στήριζαν την κυκλοφορία τους στα «δώρα» και «λαχεία», στα πολυσέλιδα και στην σκανδαλοθηρία παρὰ στις δημοσιογραφικές αρετές. Είναι ως τόσο προς τιμήν του Έλληνικού Κοινού ότι δεν παρασύρθηκε από τις δελεαστικές προσφορές του εφήμερου Τύπου, αλλά στάθηκε γύρω στα σοβαρά φύλλα που μπόρεσαν έτσι να κρατηθούν στο ύψος τους και ν' επιζήσουν.

Την ίδια εποχή — από το 1922 — άρχισε να εκδίδεται το «Έλευθερον Βήμα» (το σημερινό «Βήμα»), που απέκτησε αργότερα, σαν παιδιά του, τα «Αθηναϊκά Νέα» (τα σημερινά «Νέα») από το 1931, τον εβδομαδιαίο «Οικονομικό Ταχυδρόμο» από το 1928, και άλλες πιο βραχύβιες εκδόσεις.

Το 1923 άρχισε να εκδίδεται και η «Βραδυνή», σαν συνετα-

ρική εφημερίς των συντακτών, με πρωινή άδελφή την «Εφημερίδα των Συντακτών», που δεν στάθηκε όμως παρὰ λίγους μόνο μήνες. Η «Βραδυνή» περιήλθε αργότερα (1924) στον Δημ. Αραβαντινό, χάρις στις προσπάθειες του οποίου κατόρθωσε να επιζήσει στην κρίσιμη τότε για την δημοσιογραφία περίοδο και ν' είναι και σήμερα μια από τις εφημερίδες μεγάλης κυκλοφορίας.

Ο «ΡΙζοσπάστης» είχε άρχισει να εκδίδεται το 1909 από τον Γ. Φιλάρετο ως εβδομαδιαία εφημερίδα δημοκρατικών αρχών και μ' αυτήν τη μορφή εξακολούθησε ως το 1911. Από το 1917 έμφανίζεται πάλι, με εκδότη τον Ι. Πετσόπουλο και με αρχές σοσιαλιστικές, για να έξελιχθή αργότερα στο επίσημο όργανο του κομμουνιστικού κόμματος.

Η δεκαετία από το 1931 ως το 1940 δεν ανέδειξε νέες μακρόβιες εφημερίδες. Έξαιρεσι έκανε η «Ακρόπολις», που άρχισε να ξανσεκδίδεται σε δεύτερη περίοδο από τον Γ. Βουτσινά (1929) και συνεχίζει την έκδοσί της ως σήμερα. Από τις άλλες εφημερίδες αναφέρουμε, με την χρονολογική τους σειρά, τον «Ημερήσιο Τύπο» του Ι. Πασσά (1929 - 1931), το «Ελληνικόν Μέλλον» του Ν. Ευστρατίου (1932 - 1941) με δύο βραχύβιες επανεκδόσεις μετά την λήξι του πολέμου, τον «Ημερήσιο Κήρυκα» του Ι. Πασσά (1933 - 1936), τον «Ανεξάρτητο», του Δ. Πουρνάρα (1933 - 1936), την «Αθηναϊκή», του Όμ. Ευελπίδη, που έβγαινε — με ενδιάμεσες διακοπές — από το 1919, τον «Τύπο», του Ι. Κρανιωτάκη (1935 - 1936) και τον «Ασύρματο».

Η περίοδος της δικτατορίας του Ι. Μεταξά, με την αυστηρή

της λογοκρισία, κάθε άλλο παρά για την έκδοσι νέων εφημερίδων ήταν κατάλληλη. Τό ίδιο Ισχύει και για την κατοχική περίοδο που ακολούθησε. Τότε μάλιστα πολλές από τις παλιές εφημερίδες διέκοψαν την έκδοσί τους, άλλες αναγκαστικά και άλλες από δική τους θέλησι.

Ο παράνομος τύπος της Κατοχής

Αν όμως πολλές από τις παλιές εφημερίδες έκλεισαν και αν οι άλλες υπέκυψαν αναγκαστικά στον κατακτητή, από το άλλο μέρος εκυκλοφόρησαν τον καιρό της Κατοχής ένα σωρό παράνομα φύλλα, που οι συντάκτες τους, οι τυπογράφοι τους, εκείνοι που τα μοιράζανε και εκείνοι που τα διαβάζανε, κινδύνευαν. Ούτε είναι και λίγοι άλλωστε εκείνοι που πλήρωσαν με την ζωή τους ή με φρικτά βασανιστήρια την συνεργασία τους για την έκδοσι και κυκλοφορία ή το διάβασμα των παράνομων κατοχικών φύλλων. Άλλα ήταν γραμμένα με το χέρι, άλλα πολυγραφήμενα και άλλα τυπώνονταν σε μυστικά τυπογραφεία και πιεστήρια. Σε εκατόν είκοσι υπολογίζονται τα μυστικά φύλλα που κυκλοφόρησαν κατά το διάστημα της κατοχής. Όσο για τον σκοπό που επεδίωκαν, να πώς τον καθώρισε ύστερα από την απελευθέρωσι ο Λάζαρος Πηνιάτογλου, που ήταν ένας από τους πιο σημαντικούς παράγοντες στην κίνησι αυτή («Ελληνικόν Αίμα» 29 Μαρτίου 1945):

«Ήμπορεί καθένα από τα φύλλα αυτά να έκαμε ιδικήν του πολιτικήν, ήμπορεί το καθένα να τραβούσε προς ιδικήν του κατεύθυνσιν, ήμπορεί όλα μαζί να α-

πηχοῦσαν και να διέσπειραν τα διχαστικά εκείνα συνθήματα που τόσο μοιραίως εθάρυναν εις τας τύχας του Έθνους... Όλοι αι τέτοιαι αιτιάσεις είναι πραγματικά. Άλλά απομένει το ένα, το βασικόν γεγονός, ότι ὅλος αὐτός ο τύπος, ο δεξιός και ο ἄριστερός, ο συστηματικός και ο σποραδικός, ο ἄφθονος και ο πενιχρός, ἐνεπνέετο ὅλος ἀνεξαιρέτως ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἀντιστάσεως κατὰ τοῦ κατακτητοῦ, τῆς ἀκαταβλήτου ἀντιστάσεως πού εἶχε ὡς σύνθημά της τό: «Πολεμοῦμε! Πολεμοῦμε ὅπως μποροῦμε, ὅπου μποροῦμε, με ὅ,τι μποροῦμε».

Από τα παράνομα αυτά κατοχικά φύλλα ελάχιστα επέζησαν ύστερα από την απελευθέρωσι και από αυτά πάλι το «Ελληνικόν Αἷμα» έσθθησε με τον πρόωρο θάνατο του Πηνιάτογλου και τα «Καθημερινά Νέα» του Λουκή Ακρίτα δεν μπόρεσαν να σταθούν.

Ο επαρχιακός τύπος

Από την ανασκόπησι αυτή των 160 χρόνων της ελληνικής εφημεριδογραφίας θα ήταν άτοπο να λείψουν, έστω και λίγες λέξεις, για τις επαρχιακές εφημερίδες. Είναι θέβαια τόσο πολλές οι εφημερίδες που εκυκλοφόρησαν κατά καιρούς και κυκλοφορούν και σήμερα στις ελληνικές επαρχίες, ώστε και μόνη ή απαρίθμησί τους θα απαιτούσε τόμο όλόκληρο. Δεν μπορούμε όμως να μη αναφέρουμε μερικές από τις αρχαιότερες και σημαντικότερες που έγιναν οι σηματοφόροι της πνευματικής κινήσεως στους τόπους όπου εκδίδονται.

Η «Σφαίρα» του Πειραιώς θα μπορούσε ίσως να διεκδικήση τον

τίτλο της αρχαιότερης ελληνικής εφημερίδος, που εκδίδεται χωρίς διακοπή (από το 1880). Κάτι ανάλογο Ισχύει και για τον «Νεολόγο» των Πατρών που πρωτοβγήκε το 1894 και έχει εξελιχθή από τότε σε εμφάνισι, περιεχόμενο και κυκλοφορία, σε ένα φύλλο που δεν έχει να ζηλέψη τίποτε από τα αθηναϊκά. Η «Πατρίς»,

στον Πύργο, εκδίδεται συνεχώς από το 1902.

Εκατόν εξήντα χρόνια

Δεν ήταν καθόλου άγωνα τα χρόνια αυτά. Ήταν χρόνια δημιουργικά, χρόνια στα όποια σημειώθηκαν μεγάλοι σταθμοί και φάνηκαν όνόματα που τίμησαν και καλλιέργησαν την ελληνική δημοσιογραφία.

Η ΝΕΑ ΣΧΟΛΗ

Ο σουρεαλισμός είναι πλέον πολύ πεπαλαιωμένος και αντιδραστικός. Έτσι τουλάχιστον πιστεύουν οι «Λετρίστ», οι όπαδοί ενός νέου κινήματος που είδε το φώς στο Παρίσι. Δεν άρκει να είναι ακατάληπτη μόνον ή φράσι. Καί ή λέξη πρέπει να είναι ακατανόητη. Σημασία έχουν τα γράμματα και ο τρόπος τῆς συνδέσεώς τους. Όστόσο οὐδέν καινόν ὑπὸ τὸν ἥλιον. Τὴν ἀνακάλυψι μπορεῖ νὰ τὴν διεκδικήσῃ καὶ ὁ μακαρίτης Λαπαθιώτης πού τὸ 1938 δημοσίευσε τὸ σοννέτο του με τὸν τίτλο:

ΒΑΟ, ΓΑΟ, ΔΑΟ

Ζινόντας αποβίδονο σαβί
κι απονιδώντας εροιδυαλιό,
κουμάνισα τὸ βίρο τοῦ λαβίνι,
με σάβαλο γιδένι τοῦ θαλιό.

Κι' ανέδοντας ἐν' ἄκονο λαβίνι
τοῦ ραδαγοπαλοῦσε τὸν ἀλιό
σινέρωσα τὸν ἄβο τοῦ ραβίνι,
σ' ἐν' ἄφαρο δαμένικο ραλιό:

Σουβέροδα στ' ἀλίκωπα σουνένια
μεσ' στ' ἄλινα πού δεν εἰσιδονεῖ
βαρίλωσα ε' ἀκίμορα κουνένια.

Και λαδαμποσαλώντας τὴν ὄνη,
καράμπωσα τὸ βούλινο διανί,
σάν ἄλιφο τουνέσι πού κινάνε...

(Από τὰ «Θεσσαλικά Γράμματα»)

ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Τοῦ
ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΤΟΥ ΝΤΕΡΜΠΤ

Οἱ ἑορτασμοὶ ποὺ ὀργανώθηκαν στὴν Ἑλλάδα πρὶν ἀπὸ λίγους μῆνες γιὰ νὰ τιμηθῇ ἡ 1907ῃ ἐπέτειος τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στὴν Ἑλλάδα, ἔχουν σημασία οὐσιαστικὴ καὶ καθόλου ἐφήμερη. Ἔδωσαν τὴν εὐκαιρία νὰ τονισθῇ ἡ πίστι τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας (ἐκτός τοῦ Σιδηροῦ Παραπετάσματος) στὰ ἰδανικά καὶ τὴς ἐλπίδες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Κινήματος καὶ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν. Ὅλες οἱ Ἐκκλησίες ποὺ ἀνήκουν στὸ Συμβούλιο πῆραν πρόσκλησι νὰ συμμετάσχουν στὸν ἑορτασμό καὶ οἱ περισσότερες ἔστειλαν ἀντιπροσώπους. Ἐτσι ἐκτός ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Ὀρθόδοξων Πατριαρχείων, Κωνσταντινουπόλεως, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων καὶ Ἀλεξανδρείας, συγκεντρώθηκαν ἀντιπρόσωποι τῶν Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Αἰθιοπίας, τῶν ἐξορίστων Ρώσων στὸ Παρίσι καὶ τῆς Γιουγκοσλαβικῆς Ἐκκλησίας. Ἀντιπρόσωποι τῶν Ἀγγλικανῶν ἦλθαν ἀπὸ τὴν Ἀγγλία καὶ τὴν Ἱρλανδία, ἀπὸ τὴν Νότιο Ἀφρική καὶ τὴς Ἠνωμένες Πολιτείας, τῶν Λουθηρανῶν ἀπὸ τὴ Σουηδία, τὴ Δανία, τὴ Νορβηγία, τὴ Φινλανδία, τῶν Διαμαρτυρομένων ἀπὸ τὴ Σκωτία, τὴ Γερμανία, τὴν Ἑλβετία, τὴ Ὁλλανδία, τὴ Γαλλία, τῶν Με-

θοδιστῶν ἀπὸ τὴν Ἀμερική. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης δὲν ἀντιπροσωπεύθηκε ἐπισήμως, ἦταν ὅμως παρόντες τέσσερις Καθολικοὶ ἱερεῖς. Ἦταν μιὰ συγκέντρωσι ἀληθινὰ οἰκουμενική. Δὲν ἔγινε καμιὰ συζήτησι πάνω σὲ θρησκευτικὰ θέματα οὔτε ἀνακινήθηκαν δογματικὰ προβλήματα. Τὰ μέλη τοῦ προσκυνηματος συναντήθηκαν σὰν ἀδελφοὶ χριστιανοί, ἐνωμένοι ἀπὸ τὴν κοινὴ τους πίστι στὸν Χριστὸ καὶ ἀπὸ τὸ κοινὸ πνευματικὸ χρέος στὸν Ἀπόστολο Παῦλο.

Ἀπὸ τὴν Ἀθήνα τὰ μέλη τοῦ προσκυνηματος—περίπου ἑκατὸν πενήντα ἄνθρωποι—ἐκίνησαν μὲ τὸ πλοῖο «Αἰγαῖον» γιὰ νὰ ἐπισκεφθοῦν τοὺς ἐλληνικοὺς τόπους ἀπὸ τοὺς ὁποίους πέρασε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, τοὺς Φιλίππους, τὴ Θεσσαλονίκη, τὴ Βέρροια, τὴ Νικόπολι, τὴν Κρήτη, τὴ Ρόδο, τὴν Κόρινθο καὶ νὰ καταλήξουν πάλι στὴν Ἀθήνα. Σὲ ὅλα αὐτὰ τὰ μέρη ὁ πληθυσμὸς περίμενε τὸ πλοῖο, μὲ σημαίες, μὲ λάβαρα, μὲ εἰκόνες καὶ μουσικές.

Ὅσα καὶ ἂν πῇ κανεὶς γιὰ τὴ φυσικὴ ὁμορφιὰ καὶ τὸ ἱστορικὸ ἐνδιαφέρον τῶν τόπων ἐκείνων εἶναι λίγα. Μεγάλῃ ἐντύπωσι ἔκανε σ' ὅλους τοὺς ξένους ἡ θερμὴ καὶ φιλόξενη ὑποδοχὴ καὶ τὸ εἰλικρινὲς ἐνδιαφέρον τῶν κατοίκων. Παντοῦ ὑπῆρχε ἕνα αἶσθη-

μα εὐγνωμοσύνης στὸ Θεὸ γιὰ τὴν πρόσφατη σωτηρία τῆς χώρας ἀπὸ τὴν ἐφιαλτικὴ ἀπειλὴ τοῦ κομμουνισμοῦ. Τὸ βαθύ θρησκευτικὸ αἶσθημα τῶν κατοίκων ἔκανε ἐντύπωσι στοὺς προσκυνητάς. Τὸ βλέπει κανεὶς ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία κατέχει ζηλευτὴ θέσι στὴ ζωὴ τῶν Ἑλλήνων.

Ἀέχαστη θὰ μείνῃ ἡ εὐλαβική σωτὴρ μὲ τὴν ὁποία παρακολούθησαν ὅλοι τὸν ἐπίσημο μεγάλο ἐσπέρينو, τὴν ἡμέρα τῆς ἐορτῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἐκεῖ ὅπου δίδαξε στὸν Ἀρειὸ Πάγο ὁ Παῦλος. Ἡ λειτουργία ἔγινε στὸ ὕπαιθρο, τὸ ἡλιοβασιλεμα καὶ ὁ λαὸς τὴν παρακολούθησε μαζεμένος σ' ὅλο τὸ μήκος τῆς μεγάλης λεωφόρου ποὺ ὀδηγεῖ στὴν Ἀκρόπολι. Ἦταν μιὰ πολὺ ἐπιβλητικὴ τελετὴ.

Δὲν πρέπει κανεὶς νὰ νομίσῃ ὅτι τὸ θρησκευτικὸ αὐτὸ αἶσθημα τοῦ λαοῦ εἶναι ἐκδηλώσι θρησκευτικῶν προλήψεων ἢ ἀπλῆς σχολαστικότητος. Ἀντίθετα ὑπάρχουν στὴν Ἑλλάδα θρησκευτικὲς κινήσεις μὲ βαθεῖα ἀπήχησι, ὅπως εἶναι ἡ «Ζωή», ἡ Χριστιανικὴ Ἐνωσις Ἐπιστημόνων κ.ά. Στὸν πρόλογο τοῦ βιβλίου «Γιὰ ἕνα Χριστιανικὸ πολιτισμὸ» (μέ-

τάφρασι ἀπὸ τὰ ἀγγλικά) ὑπάρχει καὶ τὸ ἀκόλουθο ἀπόσπασμα, ποὺ γράφηκε τὴν ἐποχὴ τοῦ ἀνταρτοπολέμου:

«Οἱ σελίδες αὐτὲς προέρχονται ἀπὸ μιὰ χώρα στὴν ὁποία συγκεντρώνεται ἡ ἀγωνία τοῦ κόσμου. Ξέρουμε ὅτι ἡ εὐτυχία (ἢ δυστυχία) μας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ ἂν θὰ ἐδραιωθῇ ἢ ὄχι τὸ Χριστιανικὸ πνευματικὸ θάβρο τῆς ζωῆς, ὅποια καὶ ἂν εἶναι ἡ πορεία τῶν πολιτικῶν πραγμάτων. Καὶ παρ' ὅλο ποὺ γράφουμε σὲ ἐποχὴ ποὺ ἡ σκιά τοῦ θανάτου σκοτεινιάζει πολὺ συχνὰ τὴ χώρα μας, ἡ φωνὴ μας δὲν εἶναι ἡ ἀπελπισμένη φωνὴ τῶν μελλοθανάτων. Ἀντίθετα εἶναι μιὰ φωνὴ ποὺ μέσα στὴ σημερινὴ ἀγωνία ζητᾷ νὰ ἀπηχήσῃ τὴ μεγάλῃ ἀλήθεια ποὺ δίδαξε ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλεγε ὅτι ὅποιος ἀκολουθεῖ τὸ λόγο Του ποτε δὲν χάνεται».

Ὅταν μιὰ Ἐκκλησία ἔχει πιστοὺς ποὺ γράφουν τέτοια λόγια τὴν ὥρα ποὺ ἡ χώρα τους περνᾷ τὴ μεγαλύτερη ἀγωνία, αὐτὸ σημαίνει ὅτι εἶναι Ἐκκλησία γεμάτη ζωὴ, Ἐκκλησία μὲ ἀποστολή, ποὺ ἔχει νὰ προσφέρῃ πολλὰ στὴ Χριστιανωσύνη.

— Θεέ μου, σὲ παρακαλῶ, πρόσθεσε ὁ μικρὸς ἀφ' οὗ μνημόνευσε τὸ σύμπαν στὴν προσευχὴ του, νὰ φυλάς καὶ σένα· γιατί ἂν πάθῃς ἐὼς τίποτα τότε τί θὰ κάνουμε ἐμεῖς ;

Newcastle Journal

☆

Ἡ ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ εἶναι σὰν τὸ ἐκκρεμές ποὺ κινεῖται ἀνάμεσα στὴν ἀναρχία καὶ στὴν τυραννία.

Viscount Jowitt

Κουίζ

ΕΧΕΤΕ ΓΕΡΟ ΜΑΤΙ;

Πέστε ποιās από τις γραμμές αυτές οι αριθμοί προστιθέμενοι μās δίνουν τὸ μεγαλύτερο ἀθροισμα.

Δὲν σās δίδεται καιρὸς νὰ κάνετε τις προσθέσεις. Μέσα σὲ ΔΥΟ ΛΕΠΤΑ πρέπει νὰ ἀπαντήσετε.

I	II	III
A...1 2 3 4 5 6 7	A...1 1 1 1 5 5 5	A...1 5 7 9 8 3 2
B...1 1 2 3 4 5 8	B...1 5 1 5 1 5 1	B...9 0 3 6 7 2 1
Γ...7 6 5 4 3 2 1	Γ...1 6 4 6 5 1 5	Γ...8 8 9 5 3 6 1
Δ...2 3 7 5 6 8 6	Δ...5 6 4 6 0 1 1	Δ...4 5 6 4 5 3 9
Ε...2 3 4 5 6 6 7	Ε...6 1 1 5 5 4 0	Ε...6 9 3 2 1 9 9
Ζ...1 1 1 7 7 7 1	Ζ...1 2 0 5 6 4 1	Ζ...5 4 1 2 8 3 8
Η...2 8 3 4 5 6 8	Η...1 5 3 6 7 5 1	Η...1 9 8 8 7 5 6
Θ...2 1 1 3 4 5 8	Θ...1 7 3 3 1 6 5	Θ...5 6 7 6 5 8 7

ΠΟΣΗ ΉΤΑΝ Η ΖΗΜΙΑ;

Σ' ἓνα φαρμακεῖο μπαίνει ἓνας πελάτης γιὰ ν' ἀγοράσῃ ἓνα φάρμακο. Παίρνει ἓνα πού κοστίζει 7.000 δραχμές, καὶ δίνει ἓνα δεκαχίλιαρο γιὰ πληρωμή. Ἐπειδὴ ὁ φαρμακοποιὸς δὲν εἶχε νὰ τοῦ δώσῃ ρέστα τὸ ἀλλάζει στὸ παραπλεῦρος κατὰσταμα ἑνὸς συναδέλφου του. Δίνει ρέστα στὸν πελάτη, ὁ ὁποῖος φεύγει ἀμέσως. Μετὰ λίγη ὥρα ἐρχεται ὁ συνάδελφος τοῦ φαρμακοποιοῦ καὶ ζητᾷ νὰ τοῦ ἀλλάξῃ τὸ δεκαχίλιαρο γιὰτὶ ἦταν ψεύτικο. Ὁ φαρμακοποιὸς ἀναγκάζεται φυσικὰ νὰ τοῦ δώσῃ ἓνα γνήσιο χαρτονόμισμα.

Πόση ἦταν τώρα ἡ ζημία τοῦ φαρμακοποιοῦ;

Μπορεῖτε νὰ δώσετε τὴ σωστὴ ἀπάντησι μέσα σὲ τρία λεπτά τῆς ὥρας;

ΠΟΙΟΣ ΤΙΣ ΞΕΡΕΙ;

Πόσες κοινότατες δημοτικὲς λέξεις δὲν μεταχειριζόμεθα συχνά, τίς ὁποῖες δὲν θὰ μπορούσαμε ἐν τούτοις νὰ βροῦμε στὰ λεξικά μας, μὴ γνωρίζοντας, συνήθως, τὴν ἀντίστοιχη ἀπόδοσί της στὴν καθαρεύουσα;

Πῶς θὰ ζητήσετε π. χ. τίς παρακάτω λέξεις στὸ λεξικό;

- 1) Τὸ κέφι.
- 2) Τὸ κιόσκι.
- 3) Ἡ γαλότσα.
- 4) Ἡ μουχλα.
- 5) Ἡ βεντούζα.
- 6) Τὸ κλύσμα.
- 7) Τὸ τσακάλι.
- 8) Τὸ καϊμάκι.
- 9) Ἡ κατσαρίδα.
- 10) Τὸ κόκκαλο τῶν παπουτσιῶν.

ΣΩΣΤΟ ἢ ΛΑΘΟΣ;

Σβήστε τὴ λέξη σωστὸ ἢ τὴ λέξη λάθος, ἀνάλογα μὲ τὴ γνώμη πού ἔχετε, προτοῦ γυρίσετε στὴ σελίδα 136.

1. Τὸ ἀνδρικό σῶμα εἶναι ὀργανικῶς τελειότερο καὶ πιὸ γερό ἀπὸ τὸ γυναικεῖο.

Σωστὸ — Λάθος

2. Οἱ ἄνδρες γεννᾶνε γρηγορώτε-ρα ἀπὸ τίς γυναῖκες.

Σωστὸ — Λάθος

3. Τὰ σχετικὰ πειράματα ἔδειξαν ὅτι ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἔχουν τὴν ἴδια εὐφυΐα.

Σωστὸ — Λάθος

4. Οἱ ἄνδρες συγκινούνται λιγώ-ρο ἀπὸ τίς γυναῖκες.

Σωστὸ — Λάθος

5. Οἱ ἄνδρες εἶναι λιγώτερο ὑστε-ρικοί ἀπὸ τίς γυναῖκες.

Σωστὸ — Λάθος

6. Ὅταν τὰ βροῦν σκούρα, οἱ ἄν-δρες αὐτοκτονοῦν εὐκολώτερα ἀπὸ τίς γυναῖκες.

Σωστὸ — Λάθος

7. Οἱ γυναῖκες ξεχωρίζουν τὰ

χρώματα καλύτερα ἀπὸ τοὺς ἄνδρες.

Σωστὸ — Λάθος

8. Οἱ ἄνδρες ἀντέχουν στὸ κρύο νερό καὶ στὴ ζέστη λιγώτερο ἀπὸ τίς γυναῖκες.

Σωστὸ — Λάθος

9. Οἱ αἰσθήσεις τῶν ἀνδρῶν εἶ-ναι λιγώτερο ἐκλεπτυσμένες ἀπὸ τῶν γυναικῶν.

Σωστὸ — Λάθος

10. Οἱ γυναῖκες εἶναι πιὸ ἐπιδέ-ξιες ἀπὸ τοὺς ἄνδρες.

Σωστὸ — Λάθος

11. Οἱ ἄνδρες ἔχουν περισσότερη κλίσι στὴ μουσικὴ καὶ στὶς ἄλλες τέχνες ἀπὸ τίς γυναῖκες.

Σωστὸ — Λάθος

12. Οἱ ἄνδρες κοιμούνται πιὸ βα-ρεῖα ἀπὸ τίς γυναῖκες.

Σωστὸ — Λάθος

13. Οἱ ἄνδρες ἔχουν λιγώτερη δι-αίσθησι ἀπὸ τίς γυναῖκες.

Σωστὸ — Λάθος

14. Οἱ ἄνδρες ἐνδιαφέρονται λι-γώτερο γιὰ τὴν ἐμφάνισί τους ἀπὸ τίς γυναῖκες.

Σωστὸ — Λάθος

(Λύσεις στὴ σελίδα 136)

ΓΙΑ ΟΣΟΥΣ ΕΧΟΥΝ ΤΑΛΕΝΤΟ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ

Ἡ «Ἐκλογὴ» καλεῖ ὅσους ἔχουν ταλέντο στὸ σχέδιο νὰ δώσουν μιὰ χιουμοριστικὴ ἀπεικόνισι τοῦ ἐπαγ-γελματός τους ἢ τοῦ ἐπαγγέλματος ἑνὸς ἄλλου.

Γιὰ παράδειγμα δίνουμε τὸ σκί-τσο αὐτὸ πού παριστάνει τὸν ἰδιο-κτήτη ἑνὸς ἐργοστασίου κατασκευῆς μπύρας. Κάτι παρόμοιο ζητᾶμε.

Τὰ τρία καλύτερα σκίτσα θὰ βρα-βευθοῦν καὶ θὰ δημοσιευθοῦν στὴν «Ἐκλογή».

Ἀποσπεῖλατε τὰ σκίτσα σας μέ-χρι τίς 15 Νοεμβρίου.

Στὸν διαγωνισμό εἶναι δεκτοὶ ὅλοι οἱ ἐρασιτέχνες καὶ ἀγνωστοὶ σκίτσο-γράφοι, χωρὶς νὰ ἀποκλείωνται καὶ οἱ ἐπαγγελματίες.

Τοῦ

WILLIAM F. H. GODSON

Πολλές φορές μοῦ τυχαίνει, ὅπως βέβαια θὰ τυχαίνει και σὲ ἄλλους, νὰ μὲ ἀπασχολοῦν ἐπιμόνα ζητήματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς πού, ἐκ πρώτης ὄψεως, δὲν φαίνονται καθόλου προβληματικά· ἀπεναντίας μάλιστα μοιάζουν αὐταπόδεικτα καὶ ἀνάξια ἰδιαίτερης προσοχῆς. Ἐνὰ ἀπὸ τὰ θέματα αὐτὰ εἶναι καὶ τὸ θέμα τοῦ ἀποχωρισμοῦ. Δὲν ἐννοῶ τὸν μακροχρόνιο ἀποχωρισμὸ ἀπὸ ἕνα ἀγαπητὸ πρόσωπο πού εἶναι τόσο ὀδυνηρός. Ἐμένα μ' ἔχει ἀπασχολήσει ὁ κοινός, καθημερινὸς ἀποχωρισμὸς ἀπὸ ἕνα φίλο πού ἔχουμε πάει καὶ τὸν ἐπισκεφθούμε, ἀπὸ ἕνα γνωστὸ ἢ καὶ ἄγνωστο πού πήγαμε νὰ τὸν δοῦμε γιὰ μιὰ δουλειά.

Κάθε φορὰ πρέπει κάποια στιγμή νὰ σηκωθοῦμε νὰ φύγουμε. Πολὺ ἀπλό, δὲν εἶναι ἔτσι; Κι' ὅμως, συχνά, τῇ στιγμῇ αὐτῇ γινόμαστε ἀναποφάσιστοι καὶ δειλοὶ χωρὶς νὰ ξέρουμε τὸ γιατί. Ὅλοι μας ξέρουμε γνωστοὺς μας πού χωρὶς νὰ εἶναι φλύαροι ἢ ἀγενεῖς δὲν λένε νὰ φύγουνε. Γιατί ἀραγε; Μήπως τὸ ζήτημα δὲν εἶναι τόσο ἀπλό καὶ χρειάζεται λίγη προσοχή;

Μὲ τὸ πνεῦμα αὐτὸ μελέτησα τὸ θέμα, τὸ σκέφθηκα καλὰ καὶ ἔφθασα σὲ ἕνα συμπέρασμα, σὲ μιὰ λύσι, νομίζω. Πρέπει νὰ προσθέσω ὅτι ἡ λύσι μου αὐτὴ ὑπὲς τῇ με ἐπιτυχία τῇ δοκιμασίᾳ τῆς ἐφαρμογῆς. Τῆς ἔδωσα τὸν

τίτλο «τὰ ἑπτὰ σημεῖα τῆς ἀναχωρήσεως» καὶ τὰ ἀναφέρω ἀμέσως.

Σημεῖον πρῶτον: σηκωθῆτε. Δεύτερον: ἀπλῶστε τὸ χέρι σας. Τρίτον: πέστε ἀντίο. Τέταρτον: προχωρήστε στὴν πόρτα. Πέμπτον: ἀνοίξτε τὴν πόρτα. Ἐκτον: θγῆτε ἔξω. Ἑβδομον: φύγετε. Αὐτὸ εἶναι τὸ μόνο πού ἔχετε νὰ κάνετε. Μοιάζει πολὺ ἀπλό γιὰ νὰ εἶναι ἀληθινὸ καὶ αὐτὸ εἶναι ἡ ἀδυναμία τῆς λύσεώς μου. Γι' αὐτὸ προειδοποιῶ τὸν ἀμύητο ὅτι πρέπει νὰ προσέχη πολὺ. Ἡ πείρα ἔδειξε ὅτι σὲ κάθε ἕνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ σημεῖα παραφυλᾶνε κίνδυνοι πού οὔτε τοὺς ὑποψιάζε-ται. Θὰ τοὺς ἀναλύσω μὲ λίγα λόγια.

Σημεῖον πρῶτον: σηκωθῆτε. Δὲν εἶναι πάντα καὶ τόσο εὐκόλο. Ὅπως ὅταν πρόκειται νὰ κά-νετε βουτιά, ἔτσι καὶ δὴ πρέπει νὰ καταπολεμήσετε ἕναν δισταγμὸ. Εἶναι πιὸ εὐκόλο, ἀσφαλῶς, νὰ ἀλλάζετε θέσι στὸ κάθισμά σας, νὰ κυττάζετε λοξὰ τὴν πόρτα, νὰ παρακαλῆτε τὸ χαλὶ πού ἀκουμπᾶτε τὰ πόδια σας νὰ γίνη τὸ Μαγικὸ Χαλὶ· ὅλα εἶναι πιὸ εὐκόλα ἀπὸ τὸ νὰ σηκωθῆτε. Γιὰ νὰ τὸ πετύχετε πρέπει νὰ ἐπι-στρατεύσετε τὴ θέλησί σας. Θυμηθῆτε πὼς θέλετε νὰ φύγετε καὶ πὼς εἶναι δύσκολο νὰ τὸ κά-νετε ἂν δὲν σηκωθῆτε πρῶτα. Δὲν εἶναι βέβαια καὶ ἀδύνατο. Μπορεῖτε νὰ λιποθυμήσετε, ἂν

προτιμᾶτε, ὁπότε θὰ σᾶς θγά-λουν ἔξω οἱ ἄλλοι. Τὸ κόλπο αὐτὸ ὅμως εἶναι πολὺ λεπτὸ καὶ δὲν σᾶς τὸ συνιστῶ παρὰ γιὰ πε-ριστάσεις ἐκτάκτου ἀνάγκης. Κανονικά γιὰ νὰ φύγετε ἀπὸ κά-που πρέπει νὰ σηκωθῆτε. Ἀντι-μετωπίστε λοιπὸν τὸ ἀναπόφευ-κτο μὲ θάρρος.

Σημεῖον δεύτερον: ἀπλῶστε τὸ χέρι σας. Καὶ ἐδῶ πρέπει νὰ νικήσετε κάποιο δισταγμὸ. Πρέ-πει νὰ περιομνετε ὥσπου νὰ τε-λειώσῃ ἡ διήγησι κάποιου ἀνέκ-δοτου; Θὰ σᾶς βολέψῃ νὰ θά-λετε τὰ χέρια στὶς τσέπες σας; Πρέπει νὰ πῆτε, δίνοντας τὸ χέ-ρι σας, καμμιά κοινοτυπία σὰν αὐτῇ: «ἐγὼ πρέπει νὰ πηγαί-νω»; Ὁχι, ὅλα αὐτὰ εἶναι περι-τά. Ἀπλῶστε μόνο τὸ χέρι σας καὶ οἱ καλοαναθρεμμένοι ἄνθρω-ποι θὰ καταλάβουν. Καὶ ἂν τὸ ἀγνοήσουν; Πρέπει κανεῖς νὰ εἶ-ναι προετοιμασμένος γιὰ ὅλα. Ὑποθέστε ὅτι ἡ οἰκοδόμοινα εἶ-ναι μύωψ, ἀφρημένη, ἢ ἀγενής. Τί θὰ γίνη τότε; Μὰ τὸ σύστημά μου δὲν προβλέπει ἀπαραιτήτως χειραψία. Λέει ἀπλῶς «τείνετε τὸ χέρι σας». Συνήθως βέβαια γίνεται καὶ ἡ χειραψία. Ἄν ὅ-μως τὸ χέρι σας ἀγνοηθῇ, μὴν στενοχωρηθῆτε. Θὰ θαρῶν καὶ θὰ πέση μόνο του. Ἐτσι συμπλη-ρώνεται ἡ κίνησί σας καὶ εἰστε ἔτοιμος γιὰ τὴ συνέχεια.

Σημεῖον τρίτον: πέστε ἀντίο. Πολλοὶ μὲ ρώτησαν ἂν αὐτὸ εἶ-ναι ἀπαραίτητο. Ἀπὸ τὴν καθαρὰ ὠφελιμιστικὴ ἀποψι, ὅχι. Μὰ ἂν δὲν τὸ πῆτε θὰ σᾶς πάρουν γιὰ παράξενο. Ἀπὸ τότε πού ἐ-πινόησα τὸ σύστημά μου πολλοὶ γνωστοὶ προσπάθησαν νὰ μὲ κρατήσουν τὴν ὥρα πού σηκώ-θηκα νὰ φύγω· ὥστόσο κανεῖς τους δὲν τὸ πέτυχε. Ἀποροῦσαν γι' αὐτό, ἀλλὰ κανεῖς δὲν ὑπο-

πτεύθηκε πὼς εἶχα κάποιο σύ-στημα. Γιὰ τὸ ζηλευτὸ αὐτὸ κα-τόρθωμα θεωρῶ ὑπεύθυνο τὸ «ἀντίο» καὶ γι' αὐτὸ τὸ συνιστῶ ἀνεπιφύλακτα.

Σημεῖον τέταρτον: προχωρή-στε στὴν πόρτα. Ἄν νομίζετε πὼς τοῦτο εἶναι εὐκόλο σημαίνει πὼς δὲν εἶδατε ποτέ σας θύμα τῆς ἀδράνειας... ἐν δράσει. Ἐνα τέτοιο θύμα μπορεῖ νὰ χάσῃ ὡ-ρες ὀλόκληρες ἀπὸ τὴ στιγμή πού θὰ σηκωθῇ ὡς τὴ στιγμή πού θὰ φύγῃ. Μπορεῖ καὶ νὰ ξανακα-θῇ. Γι' αὐτὸ μὴν ὑποτιμᾶτε τίς δυσκολίες τοῦ σημείου αὐτοῦ. Μὴν ξεχνάτε πὼς γιὰ νὰ φθάσῃ στὴν πόρτα πρέπει νὰ θάλετε σὲ κίνησι τὰ πόδια σας.

Σημεῖον πέμπτον: ἀνοίξτε τὴν πόρτα. Στὸ σημεῖο αὐτὸ τὸ σύστημα φθάνει στὰ ὅρια τῆς συγκινήσεως. Ὅπως τὸ πρῶτε κομματάκι φωτεινοῦ οὐρανοῦ φέρνει τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας σὲ ἀποκλεισμένους ἀνθρακωρύ-χους ἔτσι καὶ ἡ θέα τῆς πόρτας φέρνει ἀγαλλίασι μὲ τὴν ὑπόσχε-σι τῆς ἀπολυτρώσεως πού πλησι-άζει. Ἄν κανεῖς σταθῇ ἀνάμεσα σὲ σᾶς καὶ στὴν ἑξοδό, παρα-κάμψτε τον. Ἄν πάλι κανεῖς φθάσῃ πρὶν ἀπὸ σᾶς στὴν πόρτα καὶ πιάσῃ τὸ πόμολο χωρὶς νὰ ἐννοῇ νὰ τὸ γυρίσῃ, μὴ διατάσε-τε. Νὰ εἰστε ἔτοιμος γιὰ ὅλα, ἀ-κόμη καὶ γιὰ τὴ θεία. Ἄν τὸ ἐμ-πόδιο εἶναι γυναικα καὶ ἔχετε τὴν ἀρχὴ νὰ μὴ χειροδικήτε σὲ γυναικες καταφύγετε σὲ μιὰ φι-λικὴ μὰ ἀποφασιστικὴ σπρωξιά. Διαλέξτε τέλος πάντων ἕνα μέ-τρο πού νὰ ταυριάξῃ μὲ τὴν περί-στασι... καὶ ἀνοίξτε τὴν πόρτα.

Σημεῖον ἕκτον: θγῆτε ἔξω. Καὶ ἐδῶ ταυριάζει ἡ ἀρχὴ πού ἀ-νέφερα στὸ σημεῖο τέσσαρα. Σκεφθῆτε τοὺς ἀνθρώπους πού ἔχετε δὴ κατὰ καιροὺς νὰ μιλοῦ

νε μπροστά σ'ε μιά ανοιχτή πόρτα περνώντας από όλα τ'α στάδια τ'ης ανίας και τ'ης εξαντλήσεως. Πρὸς Θεοῦ, μὴν πάρτε μέρος σ'ε μιά τέτοια σκηνή. Ἄν χάσετε τὸ θάρρος σας στὸ σημείο αὐτό, ἡ οἰκοδόμησις θὰ σ'ας πῇ ἀσφαλῶς μὲ γλυκύτητα: «Ἐλάτε νὰ καθήσουμε λίγο ἀκόμη». Αὐτὸ εἶναι τὸ ἀσφαλέστερο σημάδι. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἐκείνη τὴν ὥρα ἕνα πράγμα μόνο θέλει νὰ πῇ: «Φύγετε ἐπὶ τέλους!»

Σημεῖον ἑβδομον: φύγετε. Καὶ γιὰ νὰ ἐκτελέσετε ὁμαλὰ τὸ τελευταῖο αὐτὸ μέρος τοῦ προγράμματος, δὲν πρέπει νὰ ξεχάσετε τίποτα—οὔτε σεῖς, οὔτε ἡ γυναῖκα σας. Κι' ἂν ξεχάσετε, μὴ γυρίσετε. Τί σημαίνει μιά ταμπакέρα ἢ ἕνα ζευγάρι γάντια; Ἀφήστε τα! Γιατί—κι' αὐτὸ τὸ τονίζω πολὺ—τὸ πιὸ σπουδαῖο σημεῖο τοῦ συστήματος εἶναι νὰ φύγετε γιὰ καλὰ!

Ὁ κύριος Μ... ἦταν πάντα τρομερὰ ἀφηρημένος. Μιά μέρα τὸν εἶχαν καλέσει σ' ἕνα παιδικὸ πάρτυ.

— Μὴ μὲ ἀναγγείλῃς, εἶπε στὴν ὑπηρετρία πού τοῦ ἀνοῖξε.

Ἀφῆσε τὸ παλτό του καὶ τὸ καπέλλο του στὸ χῶλλ καὶ προχώρησε πρὸς τὴν πόρτα ἀπὸ τὴν ὁποία ἀκουγόνταν ὁμιλίες.

Γιὰ νὰ διασκεδάσῃ τοὺς μικροὺς, ἔπεσε στὰ τέσσαρα καὶ ἄρχισε νὰ χλιμιντρίσῃ σὰν ἄλογο.

Σιωπὴ ὑποδέχτηκε τὴν ἐμφάνισί του. Γεμάτος ἀπορία σήκωσε τὰ μάτια καὶ εἶδε μπροστά του ἕξι σοβαροὺς κυρίους νὰ τὸν κυτᾶζουν μὲ ἀνοιχτὸ τὸ στόμα. Εἶχε κάνει λάθος στὸν ἀριθμὸ.

★

The Tatler

Μιά γρηούλα—μόλις πού κατῶρθωσε νὰ τρυπώσῃ στὸ βαγόνι τοῦ ὑπογείου τῆς Μόσχας.

— Δόξα τῷ Θεῷ, ψιθύρισε εὐχαριστημένη.

— Δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ πῆς αὐτὸ συντρόφισσα, τῆς εἶπε ἄγρια ἕνας στρατιώτης τοῦ Ἐρυθροῦ Στρατοῦ. Ἐπρεπε νὰ πῆς δόξα τῷ Στάλιν πού μᾶς ἔφτιαξε τὸν ὑπόγειο.

Ἡ γρηούλα δὲν ἀπάντησε ἀμέσως. Ἐπεσε σ'ε βαθεῖα συλλογὴ. Σ'ε λίγο ρωτᾷ πάλι τὸ στρατιώτη:

— Κι' ἂν πεθάνῃ ὁ Στάλιν τί θὰ λέω, παιδάκι μου;

— Ἐ, τότε πιά, τῆς ἀπάντησε ὁ φαντάρος, θὰ λὲς δόξα τῷ Θεῷ.

★

T.T.A.Π.

Ἄπειροι ἄνθρωποι ξοδεύουν χρήματα σ'ε πράγματα πού δὲν τὰ ἐπιθυμοῦν γιὰ νὰ καταπλήξουν ἀνθρώπους πού δὲν μποροῦν νὰ τοὺς ὑποφέρουν.

Dublin Opinion

ΣΤΟΝ ΚΑΙΡΟ ΤΩΝ ΙΠΠΟΤΩΝ

Τοῦ

COLIN WILLS

Ενα ἀπὸ τὰ πιὸ ἐνδιαφέροντα καὶ ἀσφαλῶς ἀπὸ τὶς πιὸ ἐντυπωσιακὲς ἐκθέσεις τοῦ Φεστιβάλ τῆς Βρεταννίας ἦταν χωρὶς ἄλλο ἐκεῖνο πού παρουσίασε στὸ κοινὸ τὶς θαυμάσιες πανοπλίες πού φοροῦσαν, τὸν παλιὸ καιρὸ, οἱ βασιλιάδες, οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ ἱππότες, τότε πού ὁ πόλεμος γινόταν ἀπὸ κοντά, στήθος μὲ στήθος, καὶ πού σπορ ἦταν οἱ μονομαχίες καὶ τὰ κονταροχτυπήματα.

Ἀπὸ τὸν 14ο αἰῶνα ἤδη κατασκευάζονταν στὴν Ἀγγλία πανοπλίες, ἀλλὰ γενικὰ ἡ καλύτερη δουλειὰ στὸ εἶδος αὐτὸ

Τὴν πανοπλία αὐτή, ἔργο τοῦ ἐργαστήριου τοῦ Γκρήνουϊτς, τὴ φοροῦσε ὁ βασιλιάς Ἐρρίκος Η' καὶ ἄλλοι ἀξιωματοὶ τῆς Ελισαβιθῆς ἐποχῆς.

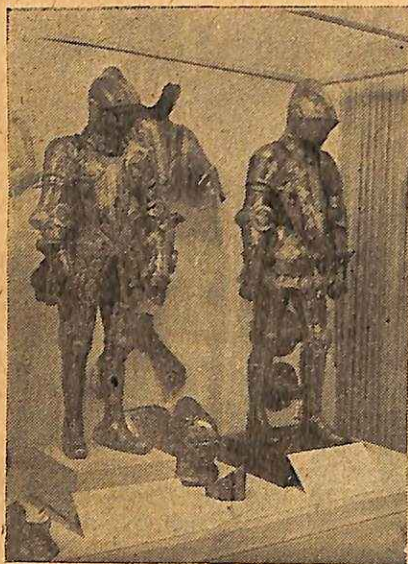
γινόταν στὴν Ἰταλία καὶ στὴ Γερμανία. Ὡστόσο, — σχετικὰ ἀργὰ βέβαια — οἱ εἰδικοί ἔμαθαν ὅτι στὸ Βασιλικὸ Ὀπλοφυλάκιο τοῦ Γκρήνουϊτς, πού ἱδρύσε πρὶν ἀπὸ 400 χρόνια ὁ Ἐρρίκος Β', γινόνταν θαυμάσιες πανοπλίες. Τὸ ἔδρυμα αὐτὸ γνώρισε μεγάλη ἀκμὴ ἐπὶ ἑκατὸ χρόνια καὶ περὶ σφόδρα καὶ ἡ φήμη τῶν τεχνιτῶν του διαδόθηκε σ' ὅλη τὴν Εὐρώπη. Ἀπὸ τὰ ἐργαστήρια τοῦ Γκρήνουϊτς ἐβγαίνουν ἀληθινὰ ἀ-

ριστουργήματα στὸ εἶδος αὐτό, μὲ ὡραῖα σχέδια, μὲ καλὴ ἐφαρμογὴ καὶ ἀριστοτεχνικὰ σκαλιστὰ στολίδια. Μὲ τὰ χρόνια ὅμως καὶ ἡ φήμη τῶν τεχνιτῶν τοῦ Γκρήνουϊτς ἐσθῆσε καὶ οἱ ἱπποτικοὶ ἀγῶνες σταμάτησαν.

Ἡ ἔρευνα τῶν εἰδικῶν, πού τοὺς ἀρέσει πάντα νὰ σκαλίζουν τὰ περασμένα, ἀπεκάλυψε ὅτι στὸ Γκρήνουϊτς ἔγιναν μερικές ἀπὸ τὶς ὡραιότερες πανοπλίες τοῦ κόσμου. Μὲ τὴν ἔρευνα καὶ τὴ μελέτη ξεχώρισαν τὰ ιδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τῆς δουλειᾶς τῶν τεχνιτῶν τοῦ Γκρήνουϊτς

καὶ βρῆκαν πολλὰ δείγματα τῆς τέχνης τοὺς σ'ε μουσεῖα καὶ ἰδιωτικὲς συλλογὲς σ'ε ὅλο τὸν κόσμον. Ἐτοῖ ἐγίνε ἡ ἐκθεσὶ στὸν Πύργο τοῦ Λονδίνου, μὲ ἑβδομήντα πανοπλίες τοῦ Γκρήνουϊτς.

Μερικὲς ἀπὸ τὶς ὡραιότερες ἦταν τοῦ ἴδιου τοῦ Ἐρρίκου Β' ὁ βασιλιάς Ἐρρίκος ἦταν γνωστὸς σ' ὅλη τὴν Εὐρώπη γιὰ τὶς ἐπιδόσεις του στὰ διάφορα ἀγωνίσματα τῆς ἐποχῆς. Ἦταν ὁ καλύτερος τοξότης τῆς Εὐρώπης

Ἡ πανοπλία τοῦ πρίγκηπος τῆς Οὐαλλίας καὶ ἡ πανοπλία τοῦ Τζώρτζ Κλίφφορντ, δούκως τοῦ Κάμπερλαντ.

καὶ μποροῦσε νὰ ἐξαντλήσῃ, κυνηγώντας, ὁκτώ καὶ ἐννιά ἄλογα μέσα σὲ μιὰ μέρα. Οἱ πανοπλίες ποὺ φοροῦσε στοὺς μεγάλους ἱπποτικούς ἀγῶνες ζύγιζαν πάνω ἀπὸ 100 λίβρες καὶ ἦταν φτιαγμένες εἰδικὰ γι' αὐτόν, ποὺ δὲν ἦταν καὶ πολὺ λεπτός. Ἔτσι ντυμένος στὸ σίδερο μονομαχοῦσε μὲ τοὺς πιὸ φημισμένους ἱππότες τῆς ἐποχῆς καὶ σπάνια ἐρχόταν δεύτερος.

Σ' ἓνα μεγάλο ἱπποτικό ἀγῶνα ποὺ ὀργάνωσε ὁ Ἑρρίκος πρὸς τιμὴν τοῦ Φραγκίσκου 1ου τῆς Γαλλίας, ὁ Ἀγγλὸς βασιλιάς ἀγωνίστηκε μὲ ἓναν ἀπὸ τοὺς πιὸ γενναίους ἱππότες τῆς Γαλλίας, τὸν Στρατάρχη ντὲ Φλεράνζ, καὶ μ' ἓνα δυνατὸ κτύπημα τοῦ πήρε τὸν ὄμο τῆς πανοπλίας του. Ἀργότερα μὲ μιὰ βασιλικὴ χειρονομία χάρισε στὸν

Πανοπλία τοῦ βασιλιά Ἑρρίκου Η' γιὰ τὴ μάχη καὶ γιὰ ἱππικά ἀγωνίσματα.

Γάλλο εὐγενῇ μιὰ πανοπλία τοῦ Γκρήνουϊτς, ποὺ βρισκόταν κι' αὐτὴ στὴν ἐκθεσὶ τοῦ Λονδίνου κοντὰ στὶς πανοπλίες τοῦ Ἑρρίκου.

Ὁραῖες πανοπλίες ποὺ ἀξίζει νὰ τίς προσέξῃ κανεὶς ἦταν τοῦ Λέστερ, τοῦ εὐνοουμένου τῆς Βασίλισσας Ἑλισάβετ, καὶ κοντὰ σ' αὐτὲς μιὰ ἐξοχὴ παιδικὴ πανοπλία, φτιαγμένη γιὰ τὸν Πρίγκηπα τῆς Οὐαλλίας, τὸν γιό τοῦ Ἰακώβου 1ου.

Σὲ ὅλες φαίνονται καθαρά οἱ ποικιλίες στὰ σχέδια καὶ στὰ διακοσμητικὰ θέματα ποὺ ἀλλάζουν κατὰ τὶς ἐποχὲς καὶ ὑπαγορεύονται ἄλλοτε ἀπὸ τὶς ἀπαιτήσεις τῆς μόδας καὶ τῆς ἀνέσεως καὶ ἄλλοτε ἀπὸ τὴν ἐξέλιξιν τῶν πολεμικῶν μεθόδων.

Μιὰ ἄλλη τάσι ποὺ διακρίνεται καθαρά εἶναι ἡ προσπάθεια νὰ

γίνουιν τὰ στολίδια ὅσο παίρνει· πιὸ λεπτὰ καὶ νὰ δοθῇ στὸ σύνολο ὠραία γραμμὴ. Πραγματικὰ μερικές πανοπλίες θὰ ἔδιναν ἀσφαλῶς στὸν κάτοχό τους πιὸ πλατεῖς ὤμους καὶ πιὸ καλλιγράμμα πόδια ἀπὸ τὰ δικά του.

Μεγάλο τεχνικὸ ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν τὰ κράνη καὶ οἱ πελώριες περικεφαλαῖες μὲ τίς εἰδικὲς σχισμὲς γιὰ νὰ ἀναπνέῃ καὶ νὰ βλέπῃ ὁ πολεμιστὴς καθὼς καὶ τὰ εἰδικὰ σιδηρόπλεκτα γάντια,

ἐπάνω στὰ ὁποῖα «κλειδωνόταν» ἡ λαβὴ τοῦ σπαθιοῦ γιὰ νὰ μὴ μπορῇ νὰ τὸ ρίξῃ ὁ ἀντίπαλος εὐκολά.

Ὁ γαλαζωπὸς χρωματισμὸς τοῦ ἀτσαλίου ἔχει γίγει σταχτὺς μὲ τὸν καιρὸ καὶ ἡ λάμψι ἐσθῆσε. Μένει ὅμως ἡ ἀρρενωπὴ γραμμὴ, ποὺ θυμίζει τὴ γενναίότητα τῶν ἱπποτῶν τοῦ παλαιοῦ καιροῦ καὶ τὴν τέχνη τῶν μαστόρων τοῦ Γκρήνουϊτς.

Ὁ Βασιλιάς Ἑρρίκος Η' (1491 - 1547)

Ἔφησε ωραυματικά ἡ Βασίλισσα τοῦ Λαβᾶ;

ΒΑΣΙΛΕΩΝ Α'

1. «Ἀκούσασα δὲ ἡ Βασίλισσα τῆς Σεβά τὴν περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου φήμην τοῦ Σολομώντος, ἦλθε διὰ νὰ δοκιμάσῃ αὐτὸν δι' αἰνιγμάτων».
2. «Καὶ ἦλθεν εἰς Ἱερουσαλὴμ μετὰ συνοδείας μεγάλης σφόδρα, μετὰ καμήλων πεφορτωμένων ἀρώματα καὶ χρυσὸν πολὺν σφόδρα καὶ λίθους πολυτίμους».
10. «Καὶ ἔδωκεν εἰς τὸν Βασιλέα ἑκατὸν εἰκοσι τάλαντα χρυσοῦ καὶ ἀρώματα πολλὰ σφόδρα καὶ λίθους πολυτίμους».

Μολονότι σὲ πολλὰ κεφάλαια τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τῆς Βασίλισσας τοῦ Σαβά καὶ τὸ ταξίδι τῆς στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου πῆγε γιὰ νὰ γνωρίσῃ ἀπὸ κοντὰ τὸν σοφὸ Βασιλέα Σολομῶντα, ὡς τώρα δὲν εἶχαμε κανένα στοιχεῖο ἀπὸ τὸ ὅποιο νὰ προκύπτῃ ὅτι ἡ θρυλικὴ αὐτὴ Βασίλισσα ὑπῆρξε πραγματικά. Μόλις τώρα τελευταῖα καὶ χάρις στὶς ἔρευνες μιᾶς ἀμερικανικῆς ἀρχαιολογικῆς ἀποστολῆς, βρέθηκαν τεκμήρια ποὺ ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ Βασίλισσα τοῦ Σαβά ἐξῆσε στὸ μακρινὸ τῆς βασιλείου, μέσα στὴν ἔρημο τῆς Ἀραβίας. Ἡ περίπτωσις τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἀποστολῆς Οὐέντελ Φίλιπς μοιάζει μὲ τὴν περιπέτεια τοῦ Σλήμαν ποὺ πρῶτος κατάρθωσε νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὴν περιγραφὴ τοῦ Ὀμήρου γιὰ τὴν Τροία, τὴν ὁποία οἱ ἐπιστήμονες

θεωροῦσαν μέχρι τότε φανταστική.

Τὶ ξέρομε γιὰ τὸν Βασιλέα Σολομῶντα καὶ τὴν ὑψηλὴ ἐπισκέπτριά του ποὺ εἶχε ἔλθει νὰ θαυμάσῃ τὴ μεγαλοπρέπεια τοῦ μεγάλου ναοῦ τῶν Ἱεροσολύμων καὶ νὰ προσφέρῃ θαυμάσια δῶρα στὸν φημισμένο ἄρχοντα τοῦ Ἰσραήλ; Οἱ ἱστορικοὶ μᾶς λέγουν: Ὁ Σολομὼν ἐξῆσε γύρω στὰ 986 π.Χ. Ἦταν γιὸς τοῦ Βασιλέως Δαυὶδ καὶ τῆς Βαθσεβά. Ἐπὶ 40 χρόνια κράτησε τὸ βασιλικὸ σκήπτρο τῆς Ἰουδαίας καὶ ἀπλώσε τὸ βασιλεῖό του ὡς τὸ Εὐφράτη καὶ τὰ σύνορα τῆς φαραωνικῆς Αἰγύπτου. Ὁλος ὁ γνωστὸς κόσμος τῆς ἐποχῆς τοῦ τὸν θαύμαζε γιὰ τὴ σοφία, τὴ δικαιοκρασία καὶ τὰ ἀμύθητα πλούτη του.

Ὁ Σολομὼν ἀγαποῦσε πολὺ τὶς γυναῖκες καὶ πρὸ παντὸς τὶς

ξένες. Ἀπὸ τὶς 700 γυναῖκες ποὺ εἶχε πάντρευτὴ καὶ τὶς 300 ποὺ ζοῦσαν στὸ παλάτι του οἱ πιὸ πολλὲς ἀνῆκαν σὲ ξένες φυλές. Ἦταν Αἰγύπτειες, Χετταῖες, Ἑδομίτισσες, Σιδωνίτισσες. Μ' ἄλλα λόγια ὁ Σολομὼν δὲν ἀκολουθοῦσε πιστὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ Κυρίου ὅπως ὁ εὐσεβὴς πατέρας του Δαυὶδ.

Πρόκειται ἄραγε περὶ θρύλου ἢ περὶ ἱστορικῆς πραγματικότητος; Οἱ ἐπιστήμονες πιστεύουν ὅτι τὰ γραφόμενα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἔχουν θάσι ἱστορικὴ. Ἀλλοιῶς δὲν ἐξηγεῖται ὅτι τὸ «Βιβλίον τῶν Βασιλέων» μᾶς περιγράφει ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά τὰ μεγάλα προτερήματα τοῦ μεγάλου Βασιλέως, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἄλλη μιλάει καὶ γιὰ τὶς μεγάλες του ἀδυναμίες. Δὲν εἶναι λοιπὸν περίεργο ὅτι ἡ διασημότερη Βασίλισσα τοῦ καιροῦ του θέλησε νὰ τὸν γνωρίσῃ. Μ' ἓνα μεγάλο καραβάνι ἀπὸ καμήλες φορτωμένες μὲ χρυσάφι καὶ πολύτιμα πετράδια ἐκίνησε ἀπὸ τὴ μυσητριώδη πρωτεύουσά της πέρασε ἀπέραντες ἔρημες ἐκτὰ

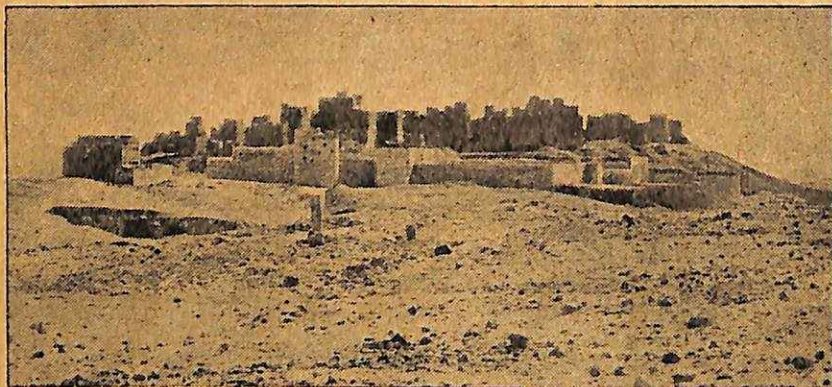
σεις καὶ ψηλὰ ἀφιλόξενα βουνὰ καὶ ὕστερ' ἀπὸ ἓνα πολὺμηνον ταξίδι ἐφθάσε στὰ Ἱεροσόλυμα. Τώρα ποὺ βρέθηκαν τὰ ἐρεῖπια τῆς Μαρίμπ στὴ Νότιο Ἀραβία ξέρομε ὅτι ἡ Βασίλισσα τοῦ Σαβά εἶχε διανύσει δυόμισι χιλιάδες χιλιόμετρα γιὰ νὰ γνωρίσῃ τὸν σοφὸ Σολομῶντα.

Ἀπὸ ἄλλες πηγές ξέρομε ὅτι τὸ βασίλειο τοῦ Σαβά ἦταν ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ μεγάλα ἐμπορικὰ κέντρα τῆς ἀρχαιότητος. Εἶχε συναλλαγές μὲ τὶς Ἰνδίες, τὴν Αἴγυπτο, τὴ Συρία, τὴν ἀγνωστὴ Ἀφρικὴ καὶ τὴν πρωτόγονη ἀκόμα Εὐρώπη. Ἀπὸ κεῖ ἀγόραζαν λιθάνι, ἀρώματα, χρυσάφι, ἐλεφαντόδοντο, ἔβεννο μεταξωτὰ καὶ μπαχαρικά οἱ ταξιδιωτὲς ποὺ ἔρχονταν ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς. Κανένας ὅμως δὲν εἶχε βρῇ τὰ ἴχνη τοῦ ξεχασμένου αὐτοῦ βασιλείου. Ἦταν ἓνα ἀπὸ τὰ μεγάλα αἰνίγματα τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας.

Δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς ποὺ ὁ νεαρὸς Ἀμερικανὸς ἀρχαιολόγος Οὐέντελ Φίλιπς—μόλις 29 ἐ-

Ἀλαβάστρινα ἀγάλματα ποὺ βρέθηκαν στὸ νεκροταφεῖο τῆς Τίμνα.

Τὰ ἑρείπια τῶν ἀνακτόρων τῆς Βασιλίσσας τοῦ Σαβά. Πίσω ἀπὸ τὰ ἑρείπια ἰσφώνονται τὰ κτίρια τῆς σημερινῆς Μαρίμπ.

τῶν—ἀνήγγειλε ὅτι ἀνάμεσα στὶς ἑρειπωμένες πολιτείες τοῦ Χαντραμαούτ, στὴ Ν. Ἀραβία, ἀνακάλυψε τὰ ἑρείπια τῆς πρωτεύουσας τοῦ Βασιλείου τῶν Σαθαίων. Δυὶ χρόνια ἔρευνουσέ με μὴ πολυμελὴ ἀποστολὴ γιὰ νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν τοποθεσίαν τῆς θρυλικῆς αὐτῆς πολιτείας. Ὁ Φίλιπς πιστεύει ὅτι ἡ πρωτεύουσα τοῦ Βασιλείου τῶν Σαθαίων ἦταν στὴ θέσι τῶν ἑρείπιων τῆς πόλεως Μαρίμπ, σὲ ἀπόστασι 65 χιλιομέτρων ἀπὸ τὴν πόλ. Τίμνα. Ἡ Τίμνα εἶχε ἀκμάσει στὸν 1ο αἰῶνα π.Χ.

Σὲ θάθος πολλῶν μέτρων κάτω ἀπὸ τὴν ἄμμο, ἡ ἀποστολὴ βρῆκε πολυτίμα ἀγγεῖα καὶ ἀγάλματα. Ἡ πρωτεύουσα τῶν Σαθαίων Μαρίμπ εἶχε τὸ μονοπώλιο τοῦ λιθάνου καὶ ἦταν χτισμένη ἀνάμεσα στὰ καταπράσινα λειβάδια καὶ τοὺς παραδεισιακοὺς κήπους τῆς Ἀραβίας. Κοντὰ στὰ ἑρείπια τῆς Μαρίμπ σώζεται ἕνας παλαιὸς ὕδατο-

φράκτης τοῦ ὀγδόου αἰῶνος π.Χ. Ἀπὸ τὸν ὕδατοφράκτη αὐτὸν ἐποτίζονταν οἱ πυκνοφυτεμένοι κήποι τῶν λιθανοδένδρων.

Ἀνάμεσα στὰ ἑρείπια τῆς Μαρίμπ βρέθηκαν 600 ἀλαβάστρινα ἀγάλματα καὶ σὲ ἀπόστασι τριῶν χιλιομέτρων ἀνακάλυψαν οἱ Ἀμερικανοὶ τὶς θάσεις τοῦ ναοῦ τῆς Βασιλίσσας τοῦ Σαβά. Ἀπὸ τὶς ἐπιγραφὰς ἐξακριβώθηκε ὅτι ἦταν τόπος λατρείας στὸν ὁποῖο εἶχαν εἴσοδο μόνον οἱ γυναῖκες.

Ἐκεῖ ἔζησε λοιπὸν ἡ θρυλικὴ Βασιλίσσα πρὶν ἀπὸ 3 χιλιάδες χρόνια. Ἐκεῖ βασιλεύσε ἀνάμεσα στοὺς ναοὺς καὶ τοὺς καταπράσινοὺς κήπους μὲ τὰ πυκνόφυλλα λιθανόδενδρα. Σήμερα ὅλα τὰ ἔχει σκεπάσει ἡ ἄγονη ἄμμος καὶ τίποτε ἐκτὸς ἀπὸ μερικά ἄμορφα ἑρείπια δὲν θυμίζουν τὴ μεγάλη Βασιλίσσα μὲ τὰ μυθικὰ πλούτη ποὺ μονάχα σὰν θρύλος εἶχε μείνει στὴν ἀνάμνησιν τῶν μεταγενεστέρων.

(Ἀπὸ τὸ Kristal)

Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Η ΙΔΡΥΣΙΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Σήμερα ἔχουμε νὰ ἀναγγεῖλουμε ἕνα νέο ποὺ θὰ χαροποιήσῃ ἰδιαίτερα τοὺς φίλους τῆς φωτογραφίας καὶ ἐκείνους ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες μας ποὺ μᾶς ἔγραψαν σχετικὰ.

Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν συγκεντρώθηκαν ὠρισμένοι γνωστοὶ ἐρασιτέχνες καὶ ἀποφάσισαν νὰ ιδρύσουν Ἑλληνικὴ Φωτογραφικὴ Ἑταιρεία στὴν ὁποία κάθε φίλος τῆς φωτογραφίας, ἀπὸ ὁποιοδήποτε μέρος τῆς Ἑλλάδος, θὰ εἶναι εὐπρόσδεκτος ὡς μέλος.

Γενικὸς σκοπὸς τῆς Ἑταιρείας θὰ εἶναι ἡ διάδοσις καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς φωτογραφικῆς τέχνης στὴν Ἑλλάδα. Γιὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ ἡ Ε.Φ.Ε. θὰ φροντίσῃ πρὸς τὸ παρὸν γιὰ τὴν ὁργάνωσιν φωτογραφικῶν περιπάτων καὶ ἐκδρομῶν εἰς τὴν περιοχὴ τῶν Ἀθηνῶν γιὰ νὰ δοθῇ ἀφ' ἑνὸς ἡ εὐκαιρία στενότερης ἐπικοινωνίας τῶν φίλων τῆς φωτογραφίας καὶ ἀφ' ἑτέρου γιὰ νὰ ἐπωφεληθοῦν οἱ ἀρχάριοι ἀπὸ τὴν πείρα ἐκείνων ποὺ εἶναι κατηρτισμένοι. Παράλληλα θὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ὁργάνωσιν τακτικῶν φωτογραφικῶν ἐκθέσεων καὶ διαγωνισμῶν τόσο στὸ κέντρο ὅσο καὶ στὴν ἐπαρχίαν, στὴν ὁποία ἡ Ε.Φ.Ε. ἔχει πρόθεσιν νὰ παράσχῃ κάθε συνδρομὴ καὶ ἐνθάρρυνσι. Ἐφ' ὅσον ἡ Ε.Φ.Ε. εὖρῃ ἀναπόκρισιν στοὺς κύκλους τῶν ἐρασιτεχνῶν ἔχει ὑπ' ὄψιν τῆς, γιὰ τὸ μέλλον, νὰ ἀποκτήσῃ κατάλληλῃ αἵθουσα ποὺ θὰ χρησιμεύσῃ ὡς φωτογραφικὴ Λέσχη, νὰ τὴν προικίσῃ μὲ φωτογραφικὰ ἐργαστήρια, νὰ ὁργανώσῃ μαθήματα, διαλέξεις κ.λ.π., ὅπως γίνεται σὲ ἄλλες χώρες. Σὰν πρῶτο βῆμα ἡ Ε.Φ.Ε. ἀποφάσισε νὰ ὁργανώσῃ, τὸ πρῶτὴ τῆς Κυριακῆς 11ης τρέχοντος, φωτογραφικὴ ἐκδρομὴ στὰ περὶχωρα τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ συμμετοχὴ εἶναι ἐλεύθερη καὶ οἱ ἐνδιαφερόμενοι παρακαλοῦνται νὰ ἀποταναθῶν ἢ στὸ Πρακτορεῖο Ξένου Τύπου «Μαζαράκη», Πατρίων 9, 1ος ὄροφος, ἢ στὸ Φωτογραφικὸ Κατάστημα Γ. Μουζάκη, Σταδίου 6. Χαιρετίζομε τὴν ἀρχὴ αὐτὴ, εὐχόμενοι στὴν Ε.Φ.Ε. καλὴν ἐπιτυχίαν. Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι κάθε πραγματικὸς φίλος τῆς φωτογραφίας θὰ σπεύσῃ νὰ τὴν ἐνισχύσῃ γιὰ νὰ ἀποκτήσῃ ἐπιτέλους ἡ τόσο φωτογενὴς αὐτὴ γωνία τῆς γῆς, κατὰ τὴν ὁποία δὲν λείπει ἀπὸ καμμιά πολιτισμένη χώρα.

ΚΑΙ ΛΙΓΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Παίρνω πολλὰ γράμματα καὶ ἐσχημάτισα τὴν ἐντύπωσιν ὅτι οἱ ἀναγνώστες μου δὲν ἀντελήφθησαν τὶς δυνατότητες τοῦ περιοδικοῦ. Μέσα σὲ τρεῖς σελίδες δὲν μπορεῖ νὰ χωρῇ σὺγγραμμά. Ἕνας ἀναγνώστης, ὁ κ. Π. Α. σὲ τετρασέλιδο γράμμα μεγάλου σχήματος μοῦ ὑποβάλλει ἐρωτήσεις ποὺ καλύπτουν ὁλόκληρὴ τὴ φωτογραφικὴ ἐπιστήμη. Καὶ θέτει ὡς ὅρον νὰ μὴν τὸν παραπέμψω σὲ προηγούμενα τεύχη τῆς «Ἑκλογῆς» ὅπου τυχὸν θὰ βρῇ ἀπάντησιν γιὰ μερικὰς ἀπὸ τὶς ἐρωτήσεις του. Ἄλλω μοῦ ζητοῦν νὰ ὑποδείξω ποῖο κατάστημα ἐπεξεργάζεται καλύτερα τὶς φωτογραφίες ἢ πούλαει τὴν Α ἢ Β μηχανὴ ἢ ἐξαρτήματά της καὶ ποῖα πρέπει νὰ εἶναι ἡ τιμὴ

τῆς καὶ ποῖα πρέπει νὰ εἶναι ἡ τιμὴ

του. Σε τέτοιες ερωτήσεις δεν μπορώ να απαντώ γιατί είναι αυτονόητο ότι οι παρεξηγήσεις και τα παράπονα θα είναι μεγάλα. Όταν κατορθώσουμε να ιδρύσουμε την «Εταιρεία» τότε θα τα λέμε προφορικά.

Πριν φθάσω στις συγκεκριμένες απαντήσεις σε γράμματα, απαντώ γενικά σε όλους εκείνους που μου ζητούν λεπτομερείς οδηγίες για την εμφάνιση και εκτύπωση των φωτογραφιών. Έπειδη το θέμα είναι γενικού ενδιαφέροντος θα γράψω ειδικό άρθρο αρκετά εκτεταμένο έφ' όσον το επιτρέψει ο χώρος.

Π. Μεταξάν, Π. Φάληρον. 1) Οι αριθμοί που υπάρχουν γύρω από το κουμπί της Ρολέφλεξ που ρυθμίζει την εστίαση του φακού, δείχνουν σε μέτρα την απόσταση του αντικειμένου. Οι αριθμοί που υπάρχουν στο σώμα της μηχανής και αντικρύζουν τους αριθμούς του κουμπιού, αντιστοιχούν με τα διάφορα διαφράγματα της μηχανής. Εάν προσέξετε είναι διπλογραμμένα εκατέρωθεν του σημείου που προσδιορίζει την απόσταση. Μ' αυτόν τον τρόπο σας δείχνουν τί «βάθος πεδίου» έχετε με κάθε διάφραγμα, αναλόγως της απόστασως. Δηλαδή από πόσα μέτρα μπρός μέχρι πόσα μέτρα πίσω από το αντικείμενο στο οποίο νετάρετε, η εικόνα θα είναι νέτη. 2) Η αντιστοιχία των φίλμ είναι η εξής: Γκεβάερτ Πανκρόμ = Κόντακ Σούπερ XX, Γκεβάερτ Μικρογκράν = Κόντακ Πανατόμικ X, Γκεβάερτ Σουπερκρόμ = Κόντακ Βερικρόμ. 3) Η αντιστοιχία NTIN και ΑΣΑ είναι η ακόλουθη:

12)10	NTIN	10	ΑΣΑ
15)10	»	20	»
17)10	»	32	»
18)10	»	40	»
19)10	»	50	»
21)10	»	100	»
22)10	»	125	»

Χ. Καλκιάν, Ένταθα. Υποθέτω ότι οι φωτεινοί κύκλοι που σχηματίζονται στις φωτογραφίες σας οφείλονται στο κόκκινο παραθυράκι μέσα από το οποίο βλέπετε τον αέρα αριθμό της πλάκας. Εάν χρησιμοποιείτε φίλμ πανχρωματικό, τότε το φως που περνά μέσα απ' την κόκκινη ζελατίνα το προσβάλλει με αποτέλεσμα τους φωτεινούς κύκλους. Να σκεπαστε το παραθυράκι με ένα κομμάτι μαύρη μονωτική ταινία και να το ξεσκεπάσετε μόνο τη στιγμή που θα γυρίζετε την επόμενη πλάκα. Η εργασία αυτή πρέπει να γίνεται πάντοτε στη σκιά. Για να δρήςτε την τιμή των δια-

φραγμάτων της μηχανής μετρήστε τη διάμετρο των όπων με ένα διαστημόμετρο και ένα υποδεκάμετρο και διαιρέστε κατόπιν την εστιακή απόσταση της μηχανής σας με τον αριθμό εις χιλιοστά της διαμέτρου των όπων. Το πηλίον θα αντιπροσωπεύει την τιμή των διαφραγμάτων κατά το έν χρήσει Εύρωπαϊκό σύστημα υπολογισμού.

Ι. Σταυροπόδη, ΒΣΤ 902. Το NEUTRAL DENSITY FILTER ή NEUTRAL TINT DENSITY FILTER χρησιμοποιείται όταν θέλουμε μὲν να μειώσουμε την ένταση του διερχομένου φωτός απ' το φακό μας χωρίς όμως να έχουμε εκλεκτικές απορροφήσεις του φάσματος, οι οποίες είναι το κύριο χαρακτηριστικό των συνηθών χρωματιστών φίλτρων. Τα NEUTRAL FILTERS απορροφούν εξ ίσου όλα τα χρώματα του φάσματος και κατασκευάζονται σε διαφόρους βαθμούς πυκνότητας. Τα μεταχειριζόμαστε όταν θέλουμε να ελαττώσουμε την ένταση του φωτός, χωρίς να κλείσουμε διάφραγμα, που θα αύξανε το βάθος πεδίου, και σε άλλες ειδικές οπτικές εργασίες. Κατασκευάζονται ή από ζελατίνη χρωματισμένη γκρι ή από εξαιρετικά λεπτά φύλλα μετάλλου (αργύρου, πλατίνης, αλουμινίου). Προχείρως κατασκευάζονται από σύνθετες φίλμ το οποίο εκθέσαμε ομοιόμορφως και εμφανίσαμε. 2) Το έκρην ντεγκραντέ είναι ένα φίλτρο του οποίου το επάνω μέρος είναι χρωματισμένο κίτρινο, και όσο προχωρούμε προς το κέντρο, η πυκνότητα του χρώματος ελαττώνεται. Από τη μέση και κάτω είναι σκέτο διαφανές γυαλί και το χρησιμοποιούμε όταν θέλουμε μὲν να σκοτεινιάσει ο ούρανός ώστε να φανούν ασπρά τα σύννεφα, χωρίς όμως και να αλλάξουν οι τόνοι του εδάφους. Δεν χρειάζεται αύξηση πόζας. 3) Όλα τα φίλμ είναι εύαισθητα στις υπεριώδεις ακτίνες γιατί λόγω του πολλού μικρού μήκους κύματος που έχουν, ενεργούν δραστικά σε όλες τις έμουλσιόν. 4) Ο αριθμός πριν από το σημείον X στα διάφορα φίλτρα δηλώνει— όπως σωστά αντιληφθήκατε — πόσα διαφράγματα θα ανοίξετε πλέον του κανονικού. Όσον αφορά την αποτυχία σας με το πορτοκαλλί φίλτρο 4X, νομίζω ότι θα οφείλεται ή στο είδος του φίλμ ή στην εμφάνισή.

Β. Ταμπάκοπουλον, Ένταθα. Η πρώτη προσπάθεια, λόγω του θέματος, δεν μπορώ να πω ότι ήταν επιτυχής. Δοκιμάστε σε άλλα πιο πρόσφατα θέματα.

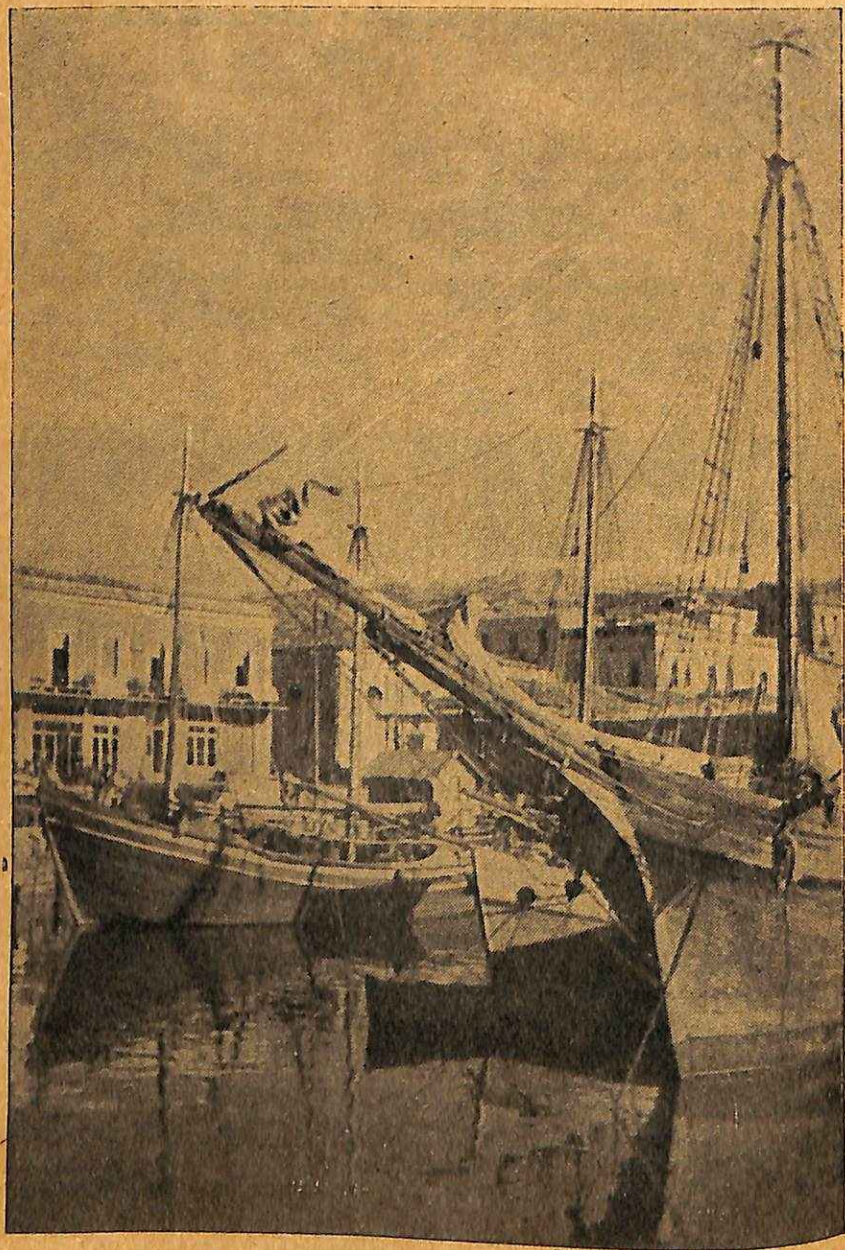
Σ Δ.Λ.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΝ ΤΗΣ «ΕΚΛΟΓΗΣ»

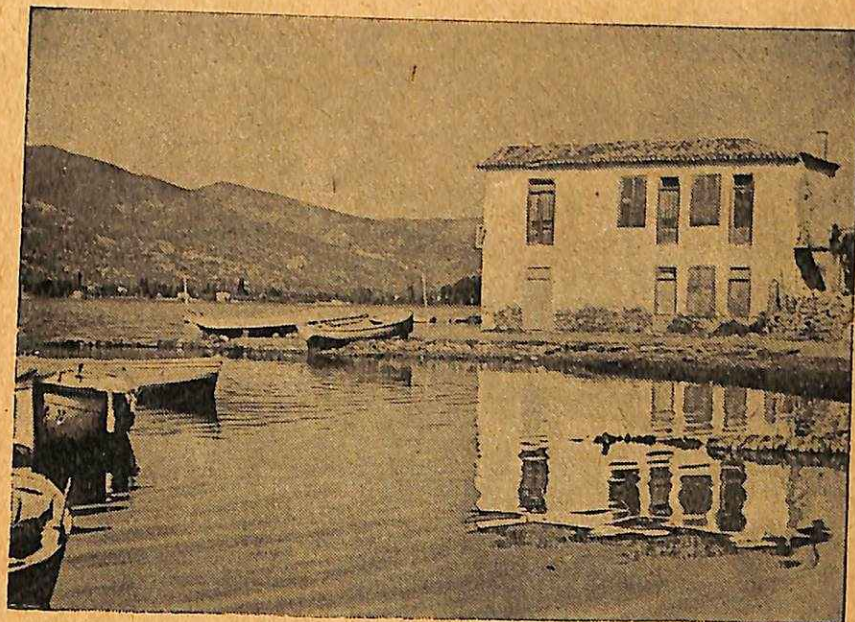
Έπειδη πολλές από τις φωτογραφίες που λάβαμε δεν προεκρίθησαν μὲν γιά βραβείο αλλά είναι πολύ καλές, γιατί το απέφασίσαμε να δημοσιεύσουμε μερικές απ' αυτές στο σημερινό μας φύλλο. Έκτος απ' αυτές που δημοσιεύει ή «ΕΚΛΟΓΗ», αρκετές ακόμη δημοσιεύονται στο φύλλο του Νοεμβρίου του γνωστού περιοδικού «ΝΑΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΣ» που εκδίδεται υπό την έποπτεία του Γενικού Έπιτελείου Ναυτικού.

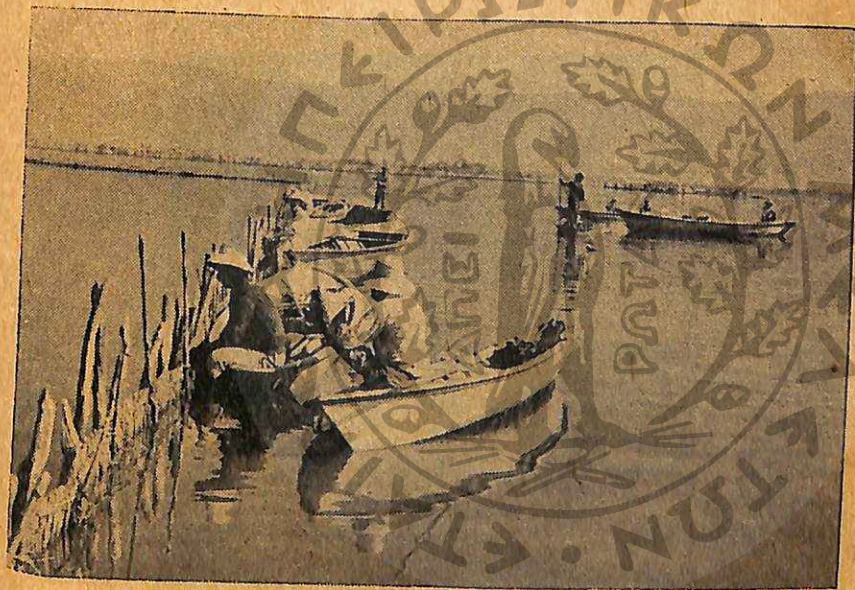
«ΧΑΛΚΙΔΑ» (Διμανάκι), Ν. Χριστόφίλος.

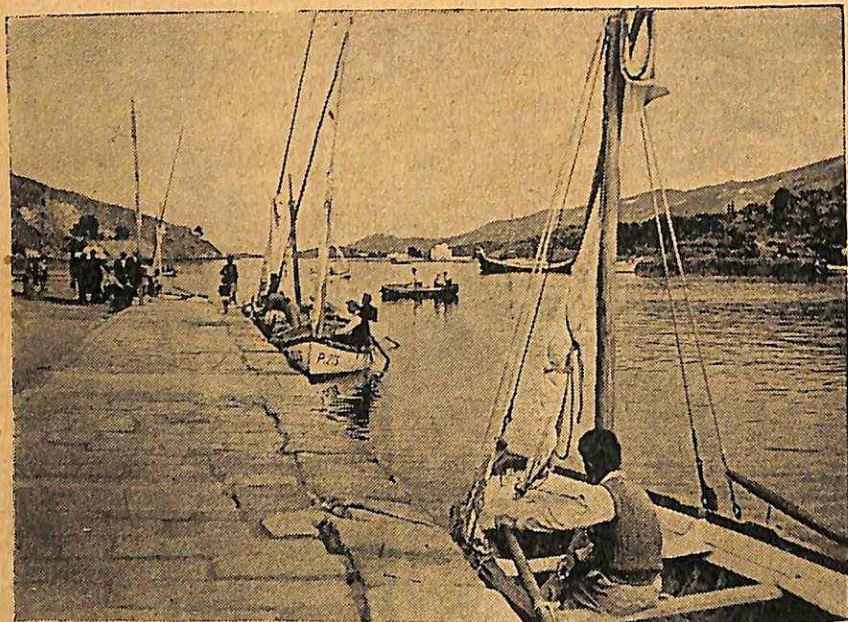
«ΠΙΝΑΚΑΣ», Φοῖβος Τζελεπιδής.

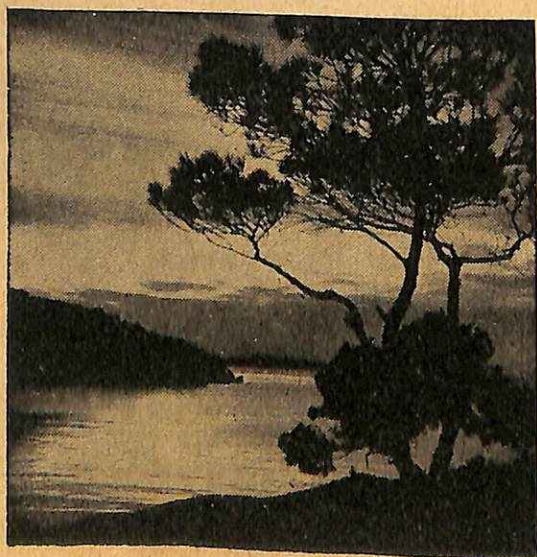
«ΠΡΩΤΗ ΓΑΛΗΝΗ», Ἀργύρης Νακόπουλος.

«ΓΑΙΤΕΣ» (ΦΕΛΟΤΚΕΣ) ΣΤΟ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ, Ἀγγέλος Ἀρναούτης.

«ΠΟΡΟΣ» (Προκυμαία), Λένα Β. Βαλλερά.

«ΛΥΣΙ ΣΤΗ ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗ», Βασ. Α. Βαλλεράς.

«ΜΑΚΡΤΝΑΜΜΟΣ» (Θάσου), Διογένης Νικολέλης.

Στις 6 'Οκτωβρίου συγκεντρώθηκαν στα γραφεία μας οί νικηταί του Β' Διαγωνισμού μας καί πήραν τὰ δώρα τους. Εἰς τὸν κ. Ι. Λάμπρον προσέφεραν τὸ μὲν φωτογραφικὸν κατάστημα Γ. Μουζάκη ἓνα κύπελλον, ἡ δὲ Ἑταιρεία Κόντακ 15 φίλμ. Ὁ δεύτερος κ. Φ. Τσελεπίδης ἀπέκτησε ἓναν ὠραῖο ἀναπτῆρα, δῶρον τῆς Ἑταιρείας "Αγκφά, καί εἰς τὸν τρίτον κ. Γ. Σταματάκην προσέφερε ἡ Ἑταιρεία Φερράνια 4 φίλμ, ἓνα στακτοδοχεῖον καί ἓνα ἐπιτραπέζιο μπλόκ. Οἱ κ.κ. Μαυρογένης καί Μακρῆς, τέταρτος καί πέμπτος, ἔλαβον ὡς δῶρον ἀνὰ 2 τόμους χρυσοδεμένους τῆς «Ἐκλογῆς».

Ξέρετε ότι...

... Τα κέρδη της Μάργκαρετ Τρούμαν ήταν στο 1951 περί τα 75.000 δολάρια. Για κάθε κονσέρτο παίρνει 1.500 δολάρια. Για κάθε ραδιοφωνική έκπομπή, 3.000 δολάρια.

... Μερικά ψάρια τρέχουν γρηγορώτερα από τα καράβια; Το δελφίνι παραδείγματος χάρι, παρακολουθεί θαυμάσια ένα αντιτορπιλικό που τρέχει με μέση ταχύτητα 62 χιλιόμετρα την ώρα. "Αν χρειαστή, το δελφίνι μπορεί να πιάσει τα 80 χιλιόμετρα την ώρα. Το γρηγορώτερο ψάρι όμως είναι ο ξιφίας. Αυτός, μέσα σε μια ώρα κάνει 112 χιλιόμετρα.

... Για να φτιάξει μια κυψέλη ή μέλισσα πρέπει να πάρη το νέκταρ από πολλά εκατομμύρια λουλούδια; και ότι για να το κατορθώσει αυτό διανύει απόστασι όση ή περίμετρος της γής τρεις φορές;

... Στη φυλή των Ζουλού της Αφρικής ένας άνδρας δεν μπορεί να παντρευτεί αν δεν περάσει τα σαράντα; Τότε μόνο θεωρείται άνίκανος να πολεμήσει και μπορεί να αναλάβει τα καθήκοντα του συζύγου.

... Στην Νιγηρία της Δυτικής Αφρικής οι κοπέλλες είναι υποχρεωμένες, όταν πρόκειται να παντρευτούν, να δώσουν στην οικογένειά τους ένα ποσόν ως αποζημίωσι για τις υπηρεσίες που δεν θα μπορούν πια να της προσφέρουν; Έν συνεχεία ο σύζυγος, είναι υποχρεωμένος να πληρώνη ένα ποσόν στην οικογένεια της γυναίκας του για κάθε παιδί που του φέρνει στον κόσμο;

... Στην Αλάσκα αντιστοιχούν τρεις άνδρες σε μια γυναίκα;

«ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΖΩΗ»

ΤΟΥ ALEXIS CARREL

(Μεταφρ. Ν. Α. Τζαφτζανος — Έκδ. Κακουλίδης)

‘Η αργώστια του πολιτισμού. Πώς επηρεάζει το άτομο.

Τα συμπτώματα αυτής της αργώστιας είναι περιήλοκα. Έκδηλώνονται, συγχρόνως, στο άτομο, στην κοινωνία και στη φυλή.

Το άτομο άσχημα προσαρμόστηκε στο ήθικό κλίμα, μέσα στο οποίο η σύγχρονη

δημοκρατία το υποχρέωσε να ζει. Το νοητικό επίπεδο δεν ανυψώθηκε παράλληλα με τις προόδους της Ιατρικής, της Ύγιεινης και της παιδαγωγικής. Η νευρική αντίσταση, ή Ικανότητα στην προσπάθεια, ακόμα και η διανοητική Ικανότητα, ελαττώθηκαν αφότου η υπερβολή το ανεύθυνο και η αναζήτηση της ευμάρειας, έγιναν, κατά κάποιον τρόπο, οι κανόνες της πορείας. Τά τεράστια ποσά που εξοδεύονται στις Ηνωμένες Πολιτείες για την δημόσια εκπαίδευση δεν έδωσαν το επιζόμενο αποτέλεσμα. Σύμφωνα με την Εθνική Επιτροπή Διανοητικής Υγείας, τουλάχιστον 400.000 παιδιά είναι τόσο λίγο νοήμονα ώστε δεν μπορούν να παρακολουθήσουν μαθήματα. Οι αγράμματοι είναι, ακό-

Στο έργο του αυτό, που χαρακτηρίζεται ως η διαθήκη του μεγάλου Γάλλου γιατρού και βιολόγου, και που αποτελεί το συμπλήρωμα του κλασσικού σήμερα έργου του «Ο Άνθρωπος, Αυτός ο Άγνωστος», ο συγγραφέας εξετάζει τα προβλήματα του συγχρόνου ανθρώπου και της ζωής του, όχι πλέον από την βιολογική, αλλά από την ήθική και φιλοσοφική τους πλευρά.

μα, εξαιρετικά πολυάριθμοι. Η περιήληξη έρευνα την οποία έκανε το 1917 ο Herkes, σε αξιωματικούς και στρατιώτες του αμερικανικού στρατού, έδειξε πως τα 46% θρίσκονταν διανοητικά κάτω από την ηλικία των 13 ετών.

Είναι πιθανό πως μια παρόμοια μελέτη του γαλλικού πληθυσμού, ιδιαίτερα σε ορισμένα χωριά της Βρετάνης και της Νορμανδίας, θα αποκάλυπτε μια ανάλογη κατάσταση. Δεν υπάρχουν για το σκοπό μας στατιστικά δεδομένα, που να επιτρέπουν μια σύγκριση της χρονολογικής με την ψυχολογική ηλικία των μαθητών. Δεν πρέπει να γελιόμαστε σχετικά με τη σημασία των εξετάσεων με τις οποίες καταπονοούμε την νεότητα. Πρέπει να αναγνωρίσουμε πως το ένδεικτικό, το απολυτήριο, ακόμα και η εισαγωγή στις πανεπιστημιακές σχολές, δεν είναι ένδειξη νοημοσύνης. Πολυάριθμοι νεαροί, με αδύνατο νοητικό εφόδιο, κατορθώνουν να περάσουν αυτές τις εξετάσεις. Μεταξύ των ενηλίκων πε-

ριλαμβάνονται πολλοί ανώμαλοι άνθρωποι. Στις Ήνωμένες Πολιτείες ίσως να υπάρχουν 30.000.000 άτομα απροσάρμοστα, ή που δεν μπορούν να προσαρμοστούν στη σύγχρονη ζωή. Στη Γαλλία, ένας μεγάλος αριθμός από άνεργους είναι πάρα πολύ κουτοί, αμόρφωτοι ή άρρωστοι, ώστε να εργαστούν. Το ένα τέταρτο απ' αυτούς δείχνεται ανίκανο για κάθε ενεργητικότητα. Δεν είναι σωστό τα κανονικά άτομα να φέρουν το θάρος των καθυστερημένων και των παρασίτων. Η πλειοψηφία διατρέφεται με την εργασία της μειοψηφίας. Από έναν περίεργο παραλογισμό, οι άρρωστοι, οι αδύνατοι και οι ελαττωματικοί προτιμούνται αντί για τους δυνατούς. Ασχολούμεθα με περισσότερη φροντίδα για τα καθυστερημένα παιδιά, παρά για τα παιδιά που είναι γερά προικισμένα.

Η γενική κατάρπτωση της νοημοσύνης και της ευθυκρισίας φαίνεται να οφείλεται στην επίδραση του οίνοπνεύματος, του κρασιού, των κάθε είδους υπερβολών και τέλος στην απειθαρχία των ήθων. Υπάρχει, χωρίς αμφιβολία, μια σχέση μεταξύ των εκδηλώσεων αλκοολισμού μίας κοινότητας και της διανοητικής της εξασθένησης. (Από όλα τα έθνη που καλλιεργούν τις επιστήμες ή Γαλλία πίνει το περισσότερο κρασί και παίρνει τα λιγότερα βραβεία Nobel). Αναμφισβήτητο, ο κινηματογράφος, το ραδιόφωνο, ή παράλογη ποικιλία των σχολικών προγραμμάτων, συμβάλλουν επίσης στην κρίση του πνεύματος στη Γαλλία. Είναι έντονοι αναμφισβήτητο πώς ή υπερβολική κατάχρηση αποτελεί ένα από τα κύρια αίτια της κατάρπτωσης αυτού του λαού,

που άλλοτε ήταν φημισμένος ως ο πιο έξυπνος του κόσμου.

Υπάρχουν, συγχρόνως σοβαρές αταξίες των μη διανοητικών λειτουργιών του πνεύματος και μια άτροφια σε όρισμένες από αυτές τις λειτουργίες. Το αίσθημα έπηρεάστηκε, το ίδιο θαθεία όσο και η νόηση, από την αναζήτηση του κέρδους, της ικανοποίησης των όρεξεων και της διασκέδασης. Η έλλειψη ήθικου αίσθητηρίου, το ψέμα, η δειλία και η ακολασία, φέρνουν τη σύγχρονη σύγχυση των διαθετικών, πνευματικών και οργανικών λειτουργιών. Στη Γαλλία, αυτές οι ταραχές της προσωπικότητας είναι πιο έκδηλες και πιο συχνές. Ο Γάλλος παρουσιάζεται έντονα ως ένα δν στενοκέφαλο, κακορίζικο, αν και συχνά προικισμένο. Διατηρούνται έντονοι άτομα έξυπνα, γερά και ανώτερης ήθικης. Υπάρχουν, επίσης, πολυμελείς και γερές οικογένειες. Σε πολλές παλιές οικογένειες οι κληρονομικές δυναμικότητες παρέμειναν άθικτες. Δίπλα στους ήλιθιους, τους τρελλούς και τους έγκληματιες, βρίσκουμε αξιοθαύμαστους καλλιτέχνες, μεγάλους σοφούς, πολύτιμους εφευρέτες και ήρωες. Ο Χριστιανισμός δεν έχει πεθάνει. Σήμερα, όπως και στους πρώτους αιώνες της ιστορίας της, ή Εκκλησία δεν παύει να δημιουργεί κήρυκες της χριστιανικής αγάπης, μυστικιστές και αγίους. Οι διαπιστώσεις αυτές είναι σωστές. Αποτελούν, χωρίς αμφιβολία, ένα εύλογο κίνητρο έλπίδας. Η ανώτερη όμως διανοητική και ήθικη ανάπτυξη μίας μειονότητας μπορεί ν' αντισταθμίσει την διαφθορά και τη θλακεία της πλειονότητας; Όταν ή Ελλάδα νικήθηκε από τη Ρώμη, μήπως δεν έκόμπαζε για την ύπαρξη του Πο-

λύθιου και του Αρχιμήδη; Η Γαλλία ήταν άλλοτε το πιο έξυπνο έθνος, το πιο θαρραλέο, το πιο πολυάριθμο και το πιο πλούσιο της Ευρώπης. Η Βρετανική Αυτοκρατορία κυριαρχούσε στον κόσμο με την τεράστια δύναμή της. Οι Ήνωμένες Πολιτείες ζούσαν σε μια κατάσταση ευδαιμονίας, που δεν την είχε φτάσει άλλος κανένας ως τότε.

Εκτός από τον εκφυλισμό, ποιος άλλος παράγοντας θα μπορούσε να ήταν τόσο δυνατός για να προξενήσει τις εξαιρετικές δυστυχίες των λαών της Δύσης; Δεν υπάρχει αμφιβολία πώς ή αίσιοδοξία είναι μια στάση πολύ ευχάριστη. Είναι δελεαστικό να αρνούμεθα το κακό, γιατί ή αρνήσή μας αυτή μάς απαλλάσσει από το να το καταπολεμήσουμε. Η αίσιοδοξία δεν έχει ανάγκη από προσπάθεια, ενώ, αντίθετα, το θαρραλέο αντίκρουσμα του λά-

θους φέρνει μέσα του την δράση. Δεν σηκώνεται κανείς παρά όταν αιστανθεί πώς έπεσε. Πρέπει ν' αναγνωρίσουμε πώς δεν καταφέραμε να κατευθύνουμε τους έαυτούς μας.

Οι συμφορές που πάθαμε θα ξαναδώσουν, άραγε, το αίσθητήριο της πραγματικότητας σ' εκείνους που το έχασαν; Είναι σημαντικό να κατανοήσουν οι δημοκρατίες πώς υποφέρουν από την ίδια άρρώστια με την Γαλλία και πώς ή ίδια μοίρα τις περιμένει.

Η άρρώστια αυτή δεν εμφανίζεται στον κόσμο για πρώτη φορά. Έκδηλώθηκε κι όλας σε μια όρισμένη στιγμή της ιστορίας όλων των μεγάλων λαών της αρχαιότητας. Όπως το έγραφε ο αρχιμανδρίτης Inge, ο πολιτισμός είναι μια άρρώστια αμετάβλητα μοιραία.

Κανόνες για την συντήρηση της ζωής.

Τί ζητάει από έμάς ή αρχή της συντήρησης;

Πρώτα απ' όλα να σεβόμαστε την ζωή. Απαγορεύεται, βέβαια, στον άνθρωπο να καταστρέφει τους άλλους ανθρώπους, ή να αυτοκαταστρέφεται. Ο Δεκάλογος διατάζει: «ου φονεύσεις». Και υπάρχουν πολλοί τρόποι φόνου. Ο πολιτισμός μάς έφερε μεθόδους δολοφονίας πολύ πιο διεισδυτικές από εκείνες που χρησιμοποιούσαν οι θάρβαροι πρόγονοί μας μάς έφερε, επίσης, κακοποιούς, που σήμερα ανθούν μέσα στις πόλεις μας. Ο κερδοσκόπος που συντελεί στην αύξηση της τιμής των απαραίτητων για την ζωή τροφίμων, ο επιχειρηματίας που απο-

γυμνώνει τους οικονομικά αδύνατους από τις οικονομίες τους, ο βιομήχανος που αφίνει χωρίς προστασία από τις τοξικές ουσίες τους εργάτες του, ή γυναίκα που κάνει έκτρωση και ο γιατρός που την βοηθά, είναι όλοι τους έγκληματιες. Στην ίδια κατηγορία επίσης βρίσκονται, ο κατασκευαστής θλαβερών ποτών και ο ιδιοκτήτης αμπελώνων, που συνωμοτούν με τους πολιτικάντες για ν' αύξήσουν την κατανάλωση των οίνοπνευματωδών ποτών, ο πωλητής της μορφίνης, της κοκαίνης και του χασίς, ο σύντροφος που παρασύρει τον φίλο του στο ποτό, το άφεικτικό που εξαναγκάζει το προσωπικό του να εργάζεται και

νά ζεῖ μέσα σὲ καταστροφικὲς γιὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ σῶμα συνθήκες.

Ἀπαγορεύεται, ὅχι μόνον νὰ καταστρέφουμε τὴν ζωὴ, ἀλλὰ ἐπίσης νὰ τὴν παρεμποδίζουμε, νὰ τὴν καταπνίγουμε, νὰ τὴν κάνουμε ἐπίπονη καὶ ν' ἀλλάζουμε τὴν ποιότητά της. Τὴν ὁδηγία αὐτὴ τὴν παραβαίνουν κάθε μέρα οἱ γονεῖς, πού ὁ ἐγωϊσμός, ἡ ἀγνοία καὶ ἡ ὀκνηρία τοὺς στεροῦν τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὴν ἠθικὴ καὶ φυσιολογικὴ ἀγωγή· τὴν παραβαίνουν οἱ σύζυγοι πού κακομεταχειρίζονται τὴν γυναῖκα τους, τὴν ἐγκαταλείπουν, ἢ τὴν ἐξαντλοῦν μὲ συχνὲς ἐγκυμοσύνες· τὴν παραβιάζουν οἱ γυναῖκες πού ὁ κακὸς τους χαρακτήρας, ἡ αἰσχροτήτα τους καὶ ἡ ἀταξία τους κάνουν ἀνυπόφορη στὸ σύζυγό τους τὴν καθημερινὴ ὑπαρξή· τὴν παραβιάζουν οἱ παιδαγωγοὶ πού ἐπιβάλλουν στὴ νεολαία στεῖρα καὶ καταθλιπτικὰ προγράμματα, ὅπως ἐπίσης καὶ τὰ παιδιὰ πού καταταρταννοῦν τοὺς γονεῖς μὲ τὴν ἀχαριστία καὶ τὴν κακία τους. Ὅλες αὐτὲς οἱ πράξεις εἶναι ὑποὺλες μορφὲς αὐτοκτονίας. Ὑπάρχουν πολλοὶ ἄλλοι τρόποι ἀκόμα γιὰ νὰ προσβάλουμε τὴν ζωὴ τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἀδιάκοπη εἰρωνία, ἡ κακογλωσσία, ἡ ὑπουλη συκοφαντία, τὸ μῖσος, ἡ δυσφήμιση καὶ ἡ περιφρόνηση, πληγώνουν βαθειὰ τὰ θύματά τους, καταστρέφουν τὴν εἰρήνῃ τῆς ὑπαρξὸς τους καὶ συχνὰ ἐκμηδενίζουν γιὰ πάντα στὰ μάτια τους τὴν ἀξία τῆς ζωῆς.

Ἡ σύγχρονη κοινωνία ὑποτιμᾷ τὴν σοβαρότητα αὐτῶν τῶν πράξεων. Εἶναι ἐντούτοις τόσο βδελυρὲς ὅσο καὶ ἡ σιλετία πού δίνεται στὴν πλάτῃ ἐνὸς ἀδελφοῦ.

Ἡ ἀρχὴ τῆς συντήρησης ἀντιτίθεται στὴν αὐτοκτονία ὅσο καὶ

στὴν δολοφονία. Καταδικάζει ὅχι μόνον τὴν βίαιη καταστροφή τοῦ ἑαυτοῦ μας ἀπὸ τὸν ἑαυτό μας, ἀλλὰ καὶ ὅλες τὶς σκέψεις, τὶς πράξεις καὶ τὶς συνήθειες πού τείνουν νὰ ἐξευτελίσουν τὴν ζωτικότητά μας, νὰ διαταράξουν τὴν ἁρμονία τοῦ νευρικοῦ μᾶς συστήματος ἢ τοῦ πνεύματός μας, νὰ προκαλέσουν τὴν ἐμφάνιση ἀσθενειῶν, νὰ ἐλαττώσουν τὴν ποιότητα καὶ τὴν διάρκεια τῆς ὑπαρξὸς μας. Ἡ περηφάνεια καὶ ὁ θυμὸς π.χ., εἶναι θλαστικοὶ γιὰ τὴν διατάραξιν τὴν νοητικὴ καὶ τὴν νευρική ἰσορροπία καὶ διαστρέφουν τὴν κρίση. Ὁ ἐγωϊσμός, ἡ φιλαργυρία καὶ ὁ φθόνος μικραίνουν τὴν προσωπικότητα, σκοτίζουν τὸ ἠθικὸ αἰσθητήριό καὶ ἐξευτελίζουν τὴν νοημοσύνη. Ἡ ὀκνηρία ἐμποδίζει τὴν ἀνάπτυξη τῶν κληρονομικῶν μας δυναμικοτήτων. Φέρνει τὴν ἀμάθεια, τὴν ἀταξία καὶ τὴν κακομοιριά. Μαζὶ μὲ τὴν ἀκολασία, εἶναι ὁ κύριος ἐχθρὸς τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου. Γιὰ τὴν ἀκολασία ὅπως καὶ ἡ τεμπελιά, εἶναι μιὰ μορφή ἀργῆς αὐτοκτονίας. Σ' αὐτὰ τὰ ἐλαττώματα πρέπει νὰ ἀποδοθεῖ μερικῶς ἡ κατὰπτωση μεγάλων λαῶν. Στὰ χρόνια πού προηγήθηκαν τὴν ἐποχὴ τοῦ πολέμου, ἦταν οἱ πιὸ μεγάλοι στὸν κόσμον καταναλωτὲς οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν. Ἀληθινά, ὁ ἀλκοολισμός, τὸ ὑπερβολικὸ κάπνισμα, οἱ σεξουαλικὲς καταχρήσεις, ἡ τοξικομανία, τὸ ξεχαρβάλωμα τῆς σκέψης, ἡ ἠθικὴ κατὰπτωση, ἀποτελοῦν ἐξαιρετικὰ ἐπικίνδυνες παραβάσεις τοῦ νόμου τῆς συντήρησης.

☆

Γιὰ νὰ συντηρήσουμε τὴν ζωὴ, δὲν φτάνει ν' ἀποφεύγουμε τὴν καταστροφή της. Πρέπει ἐπίσης νὰ τὴν κάνουμε πιὸ εὐρεῖα, πιὸ

βαθειά, πιὸ θαρραλέα καὶ πιὸ χαρούμενη.

Οἱ κανόνες πού πρέπει ν' ἀκολουθήσουμε εἶναι πολυάριθμοι ἀλλὰ ἀπλοῖ. Σύγκεινται στὸ νὰ κατευθύνουμε τὴν καθημερινὴ μας ὑπαρξή ὅπως ἡ διάρθρωση τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ σώματός μας τὸ ἀπαιτεῖ: π.χ. νὰ ὑποφέρουμε τὴν κούραση, τὸ κρῦο καὶ τὴν ζέστη· νὰ θαδίζουμε, νὰ τρέχουμε καὶ νὰ σκαφαλώνουμε, κάτω ἀπὸ τὸν ἥλιο, τὴν βροχή, τὸ χιόνι καὶ τὸν χειμωνιάτικο ἀέρα· νὰ ξεφεύγουμε ὅσο μπορούμε ἀπὸ τὶς τεχνητὲς συνθήκες τῶν γραφείων, τῶν διαμερισμάτων καὶ τῶν αὐτοκινήτων, σὲ τρόπο ὥστε νὰ θάζουμε σὲ λειτουργία τοὺς αὐτόματους μηχανισμοὺς τῆς προσαρμογῆς καὶ νὰ δυναμώσουμε ὅλα μας τὰ ὄργανα· νὰ ἀκολουθοῦμε στὴν ἐκλογὴ καὶ στὴν ποσότητα τῶν τροφῶν μας τὶς σύγχρονες ἀρχὲς τῆς διατροφῆς· νὰ κοιμόμαστε μὲ μέτρο καὶ μέσα σὲ ἥσυχον περιβάλλον· νὰ εἰδικεύομαστε στὴ δουλιὰ γιὰ τὴν ὁ-

ποία εἴμαστε φυσικὰ καὶ διανοητικὰ ἱκανοὶ νὰ προσαρμοστοῦμε καὶ νὰ τὴν κάνουμε καλὰ· ν' ἀναπαυόμαστε καὶ νὰ διασκεδάζουμε, μὲ τέτοιο τρόπο, ὥστε ἡ ἀνάπαυση καὶ ἡ διασκέδαση νὰ μὴν εἶναι μιὰ πρόσθετη κούραση ἢ ἐνα χάσιμο τοῦ καιροῦ μας.

Ἡ σωτηρία μας βρίσκεται σ' αὐτοὺς τοὺς κανόνες. Ἡ ἱστορία τῶν ζώων καὶ τῶν ἀνθρώπων μᾶς δείχνει, πραγματικά, πὼς οἱ ἀδύνατοι δὲν ἔχουν κανένα δικαίωμα, οὔτε καὶ τὸ δικαίωμα νὰ ζοῦν ἀπάνω στὴ γῆ τῶν προγόνων τους.

Ἡ φύση δὲν πονεῖ καθόλου τοὺς ἀλκοολικοὺς, τοὺς τεμπέληδες καὶ τοὺς πνευματικὰ ἀδύνατους. Ἀντίθετα, εὖνοι εἰς τὰ ἄτομα πού εἶναι ἐγκρατῆ, ζωηρά, ἔξυπνα καὶ ἐνθουσιώδη. Ἐκεῖνα προπάντων πού ἔχουν τὸ θάρρος νὰ τολμοῦν, τὴν θέληση τῆς ἐπιτυχίας καὶ πού εἶναι ἔτοιμα νὰ ζήσουν σκληρὰ καὶ ἐπικίνδυνα. Ὁ ποιοσδήποτε ἀρνεῖται τὸν κίνδυνον χάνει τὴν ζωὴ.

Ἡ ἀναζήτηση τοῦ ὠραίου καὶ τοῦ Θεοῦ.

Ἐκεῖνοι λοιπὸν πού θέλουν ν' ἀνέθουν ὅσο ψηλὰ τὸ ἐπιτρέπει ἡ ἀνθρώπινη συνείδηση, πρέπει ν' ἀπαρνηθοῦν τὴν διανοητικὴ ὑπεροψία, ν' ἀποκρούσουν τὴν παλαιότητα τῆς παντοδυναμίας τῆς καθαρῆς σκέψης, ν' ἀποκηρύξουν τὴν πίστη στὴν ἀπόλυτη δύναμη τῆς λογικῆς καὶ τελικά, νὰ μεγάλωσουν μέσα τους τὸ αἰσθητήριό τοῦ ὠραίου καὶ τοῦ ἱεροῦ.

Δὲν μαθαίνει κανεὶς τὴν ἀγάπῃ τοῦ ὠραίου, ἢ τὴν ἀγάπῃ τοῦ Θεοῦ, ὅπως μαθαίνουμε τὴν ἀριθμητικὴ. Τὸ αἰσθητήριό τοῦ ὠραίου δὲν δίνεται παρὰ ἀπὸ τὴν ἴδια

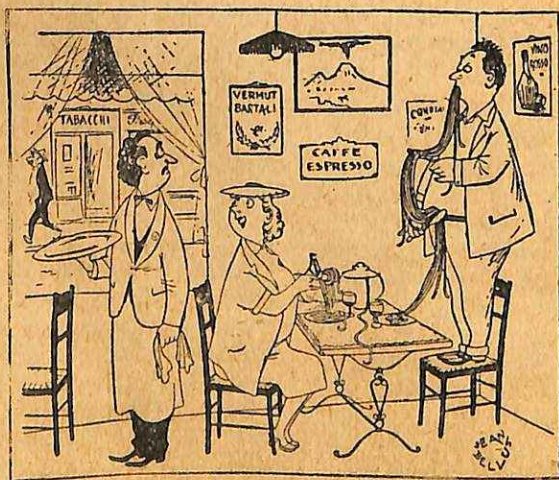
τὴν ὁμορφιὰ καὶ ἡ ὁμορφιὰ συναντιέται παντοῦ. Ὁ ἔρωτας τοῦ ὠραίου ὁδηγεῖ τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ πιὸ μακρυὰ ἀπὸ τὴν ἀγάπῃ τῶν συλλογισμῶν· γιὰ τὴν παρὰ τοῦ πνεύματος μας πρὸς τὸν ἡρωϊσμό, τὴν αὐταπάρνηση, τὸ ἀπόλυτα ὠραῖο, τὸν Θεό.

Μόνον ἀπάνω στὰ φτερά τοῦ μυστικισμοῦ μπορεῖ τὸ πνεῦμα νὰ συμπληρώσει τὴν ἀνύψωσή του. Τότε ξεκαθαρίζεται ὁ ρόλος τῆς θρησκείας, γιὰ αὐτὸ τὸ φτερούγισμα στὴν πνευματικὴ στρατόσφαιρα, πέρα ἀπὸ τὶς τέσσερις διαστάσεις τοῦ χώρου καὶ τοῦ

χρόνου, πέρα από την λογική, είναι επικίνδυνο. Οί θάσεις της θρησκείας, θέβαια, δηλαδή της ένωσης της ψυχής με το θεό, αναπτύχθηκαν λίγο - λίγο, στη διάρκεια των χιλιετηρίδων. Ξεκαθαρίστηκαν προπάντων από τους χριστιανούς μυστικιστές, στο μῆμα όμως αυτό του ταξιδιού οί πιδ πολλοί άνθρωποι πρέπει ν' ακολουθοῦν τόν στρωμένο δρόμο. Κανέννας δὲν μπορεί, χωρίς μεγάλο κίνδυνο, νά ριψοκινδυνεύσει μόνος μέσα στη σκοτεινή περιοχή του ἱεροῦ. Χρειάζεται ἕνας οδηγός με πείρα, ἀλλιώτικα κινδυνεύει κανείς νά χαθεῖ μέσα στους βάλτους, ἢ νά πάρει ἀμετάκλητα τόν δρόμο τῆς παραφροσύνης. Στὴν ἐπίσκεψή του στὸν Παράδεισο ὁ Δάντε οδηγεῖτο ἀπὸ τὴν Βεατρίκη.

Κοντολογῆς, θὰ πούμε πῶς ὁ

νόμος τῆς ἀνύψωσης τοῦ πνεύματος ἐπιβάλλει στὸν καθένα τὴν ὑποχρέωση ν' ἀναπτύξει, με μιὰ θεληματική προσπάθεια, τὴν δόνητα τῶν νοητικῶν του λειτουργιῶν. "Ενας θεμελιώδης κανόνας εἶναι νά μὴν περιορίζεται αὐτὴ ἡ προσπάθεια σὲ μιὰ μορφή μόνο τῆς συνείδησης. Ἡ ἀποκλειστική καλλιέργεια τῆς νοημοσύνης ἢ τοῦ αἰσθήματος εἶναι τὸ ἴδιο ἀξιοκατάκριτη. Εἶναι επικίνδυνο νά εἶναι κανεὶς ἀποκλειστικά διανοούμενος ἢ μυστικιστής, σοφὸς ἢ ποιητής καὶ νά βασίζεται μόνο στὴ λογική ἢ στὴ διαίσθηση. Μόνο με τὸ σύγχρονο ξεπέρασμα τῶν διανοητικῶν, ἠθικῶν, αἰσθητικῶν καὶ θρησκευτικῶν λειτουργιῶν του, μπορεί ὁ καθένας νά φτάσει τὸ ἀνώτερο πνευματικὸ ἐπίπεδο, τὸ ἀνάλογο με τὶς κληρονομικὲς του δυνατότητες.

— Ξέρετε, εἶναι ἡ πρώτη φορά πὺν ἔρχετα στὴν Ἰταλία...

Γιατί βλέπουμε στὰ σκοτεινὰ

Τοῦ

RICHARD F. TRUMP

Απὸ ὠρισμένα πειράματα ἀπεδείχθη ὅχι μόνο ὅτι βλέπουμε καλύτερα στὸ σκοτάδι, ἀλλὰ καὶ γιατί γίνεται αὐτό.

Κλείστε τὰ παράθυρα, σβήστε τὸ φῶς καὶ κάμετε ἕνα πείραμα. Ρίξτε μιὰ ματιὰ γύρω στὸ δωμάτιο. Βλέπετε τίποτε; "Οχι. Καθίστε ἐστὶ στὸ σκοτάδι 10 λεπτά. Ρίξτε πάλι μιὰ ματιὰ γύρω. Τώρα μπορείτε νά διακρίνετε τὰ περισσότερα ἐπιπλά. Μετὰ ἀπὸ ἄλλα 10 λεπτά τὰ ἐπιπλά αὐτὰ τὰ βλέπετε ἀκόμη πιδ καθαρά. Μπορεῖτε νά διακρίνετε ἀκόμη καὶ τοὺς δείκτες τοῦ ρολογιοῦ σας.

"Αν τὰ πειράματα οὗς διασκεδάσουν μπορεῖτε νά συνεχίσετε: Μείνετε στὸ σκοτάδι καμμιά ὥρα. Κατόπιν κλείστε τὸ ἕνα σας μάτι, σκεπάστε τὸ καλὰ με τὸ χέρι σας καὶ ἀνάψτε τὰ φῶτα. Με τὸ ἀνοικτὸ σας μάτι κυττάξετε γύρω στὸ δωμάτιο ἢ, ἂν θέλετε νά ἐπιταχύνετε τὸ πείραμα, ἀπενίστε γιὰ λίγα λεπτά τὸ φῶς, προσέχοντας ὅμως νά ἔχετε διαρκῶς τὸ ἄλλο σας μάτι κλειστό.

Σβήστε τὰ φῶτα καὶ δοκιμάστε τὴν ὁραση τῶν δυῶν σας ματιῶν χωριστά. Τὸ μάτι με τὸ ὁποῖο εἴχατε κυττάξει τὸ φῶς δὲν βλέπει τώρα τίποτε. Με τὸ ἄλλο μπορεῖτε νά διακρίνετε ἀκόμη καὶ τοὺς δείκτες τοῦ ρολογιοῦ!

Ἡ φυσιολογία τῶν ματιῶν ποὺ βλέπουν στὸ σκοτάδι εἶναι τελείως διαφορετική ἀπὸ τὴ φυσιολογία τῶν ματιῶν ποὺ βλέπουν στὸ φῶς. Ἀσφαλῶς οἱ περισσότεροι θὰ ἔχουν παρατηρήσει στὸν καθρέφτη ὅτι οἱ ἀπότομες μεταβολές τῆς ἐντάσεως τοῦ φωτὸς προκαλοῦν ἀνάλογες αὐξομειώσεις τοῦ μεγέθους τῆς κόρης τοῦ ματιοῦ.

Οἱ ἄκρες τοῦ ὁπτικοῦ νεύρου ποὺ ὑπὸ μορφὴν κωνίων καὶ ραβδίων ἀπλώνονται πάνω στὸν ἀμφιβληστροειδῆ χιτῶνα, στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ ὁλοβοῦ, ἔχουν ὠρισμένη σταθερὴ διάταξη. Ἀκριβῶς πίσω ἀπὸ τὴν κόρη, τὰ κωνία εἶναι ἄφθονα, πρὸς τὰ ἄκρα ὅμως τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς εἶναι πολὺ λιγώτερα. Μέσα σ' ἕνα σκοτεινὸ δωμάτιο καὶ με τὰ μάτια προετοιμασμένα γιὰ νά βλέπουν στὸ σκοτάδι, στίσετε ἕνα φύλλο χαρτὶ σὲ μικρὰ κομμάτια καὶ ρίξτε τα στὸ πάτωμα χωρὶς νά κυττάξετε ποὺ πέφτουν. Προσπαθήστε τώρα νά τὰ βρῆτε. Δὲν θ' ἀργήσετε νά διακρίνετε με τὴν ἄκρη τοῦ ματιοῦ σας ἕνα ἀπὸ τὰ χαρτάκια αὐτά, τὸ ὅποιο ὅμως μόλις ἀποπειραθῇτε νά τὸ κυττάξετε με τὸ κέντρο τοῦ ματιοῦ σας θὰ ἐξαφανισθῇ. "Αν ἀποστρέψετε τὸ βλέμμα σας ἀπ' αὐτό, τὸ χαρτάκι πάλι θὰ παρουσιασθῇ.

Πάρτε τις γραβάτες κοντά στο παράθυρο, διαλέξτε δυο με αντίθετα χρώματα και τοποθετήστε τις πάνω σ' ένα άμυδρά φωτιζόμενο τραπέζι σε απόσταση 1½ μέτρου τη μια από την άλλη. "Αν σπηλώσετε το βλέμμα σας στο μεταξύ διάστημα, θα διακρίνετε και τις δυο γραβάτες. Όχι όμως και τα χρώματά τους. "Αν στρίψετε το βλέμμα σας προς τη μια απ' αυτές το χρώμα της αμέσως γίνεται αντιληπτό.

"Ας συνδυάσουμε την παρατήρηση αυτή με τις προηγούμενες παρατηρήσεις. Στο άμυδρο φως διακρίνει κανείς καλύτερα το σχήμα ενός αντικειμένου όταν χρησιμοποιή τα άκρα του άμφιβληστροειδούς, δηλαδή το μέρος όπου αβθονούν τα ραβδία. Στην περίπτωση αυτή δεν μπορεί να διακρίνη το χρώμα των αντικειμένων. Σε σχετικά δυνατότερο φως διακρίνουμε τα χρώματα μόνο όταν βλέπουμε ένα αντικείμενο με το κέντρο του άμφιβληστροειδούς, στο οποίο υπάρχουν μόνον κωνία. "Επομένως τα χρώματα τα αντιλαμβανόμαστε με τη βοήθεια των κωνίων. Τα ραβδία βοηθούν για την όραση στο σκοτάδι.

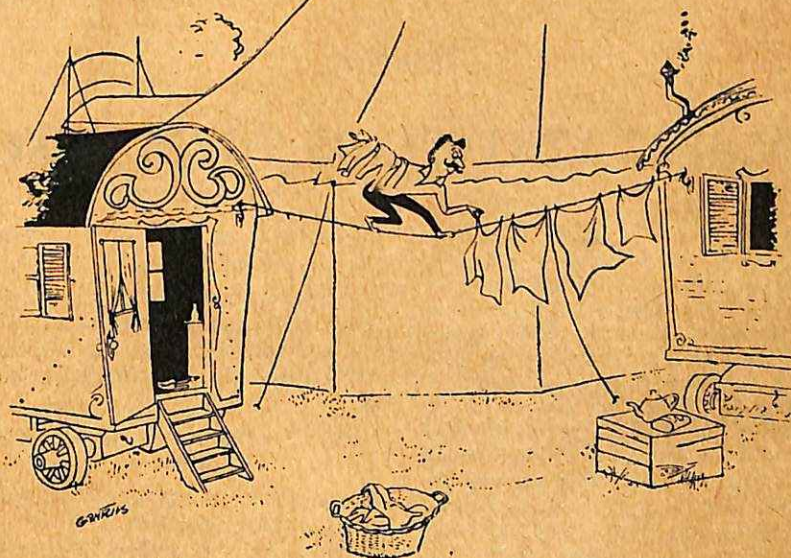
Είναι γνωστό πως το ότι βλέπουμε το χρωστούμε στις χημικές αντιδράσεις που γίνονται στα χρωστικά συστατικά των άκρων

του οπτικού νεύρου. "Όσον αφορά τα ραβδία παρατηρούμε ότι μεταφέρουν έρεθισμούς στο οπτικό νεύρο, μόνο όταν λευκανθή ή υπέρυθρη χρωστική ουσία που έχουν με μια χημική αντίδραση που οφείλεται στο φως. Στο σκοτάδι ή αντίδραση δεν γίνεται και η χρωστική αυτή ουσία αποκαθίσταται αυτόματως. "Όταν συγκεντρωθή αρκετή ποσότητα απ' αυτή τη χρωστική ουσία πάνω στα ραβδία, τα μάτια προσαρμόζονται και βλέπουν στο λίγο φως.

Σε πόση ώρα μπορούν τα ραβδία να καλυφθούν με την ποσότητα εκείνη της χρωστικής ουσίας ή οποία εξασφαλίζει το μέγιστο της όρασεως στο σκοτάδι; Σε ώρισμένες περιπτώσεις χρειάζονται 5 - 10 λεπτά, πλήρης προσαρμογή όμως του ματιού γίνεται σε μισή έως μία ώρα.

Εύτυχως για τους ναυτικούς που εκτελούν χρέη νυκτερινού παρατηρητού ένα ώρισμένης αποχρώσεως κόκκινο φως δεν έρεθίζει τα ραβδία και δεν εξουδετερώνει τη χρωστική τους ουσία. "Ετσι οι άνθρωποι αυτοί αντί να μένουν στο σκοτάδι για την προσαρμογή των ματιών τους πριν αναλάβουν υπηρεσία, φορούν απλώς κόκκινα γυαλιά, τα οποία τους επιτρέπουν να διαβάζουν, να παίζουν χαρτιά, να γράφουν. κ.λ.π.

Ο ΑΚΡΟΒΑΤΗΣ

Η δύναμις της συνηθείας.

Η ΔΙΑΘΗΚΗ

Πριν απ' όλα να θυμάστε ότι δεν είμαι εγώ εκείνος που την έγραψε.

"Αν έχετε ζαλάδες, άρρυθμο σφυγμό, πόνο στην καρδιά, πονοκέφαλο, φτερνίσματα, άπνία, φόβους ή μελαγχολία, άμνησία και άδυναμία να συγκεντρωθήτε, αν βλέπετε κύκλους, αν μπερδεύετε τα χρώματα, αν σας παραλύει το τρίτο και το τέταρτο δάκτυλο των χεριών σας, αν τρέμετε, αν βήχετε, προσέξτε. "Υπάρχει μία πιθανότητας όλα αυτά να προέρχονται από το πολύ κάπνισμα.

Μικρός

ΟΔΗΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Στο σημερινό μας φύλλο δίνουμε τα αεροπορικά δρομολόγια που εκτελούν τα αεροπλάνα των «Εθνικών» Αεροπορικών Γραμμών Τ.Α.Ε.». Τα αεροπλάνα αυτά εκτελούν δρομολόγια προς όλα τα σημεία της Ελλάδος και μερικά στο εξωτερικό.

Για τα ταξίδια του εσωτερικού αρμόδιο είναι το πρακτορείο της οδού 'Ελευθερίου Βενιζέλου (Πανεπιστημίου), στο μέγαρο του Μετοχικού Ταμείου, αριθ. τηλ. 21.523 και 25.914.

Αναφέρουμε πάρα κάτω με αλφαβητική σειρά τις πόλεις που εξυπηρετούν τα αεροπλάνα των 'Εθνικών' Αεροπορικών Γραμμών. Οι ώρες αναχώρησης που αναγράφουμε είναι ώρες αναχώρησης από τα αεροδρόμια. Οι ταξιδιώτες πρέπει να πληροφορούνται από τα πρακτορεία ή τουριστικά γραφεία ποιες ώρες γίνεται ή εκκίνησης των λεωφορείων για το αεροδρόμιο.

Ο ταξιδιώτης δικαιούται να έχη άποσκευές βάρους μέχρι 15 χλγρμ. Για το υπερβάλλον βάρος πληρώνονται ιδιαίτερα μεταφορικά σύμφωνα με τις τιμές που αναφέρουμε επίσης πιδ κάτω. Παιδιά μέχρι 2 ετών πληρώνουν μόνο το 1/10 της αξίας του εισιτηρίου και παιδιά από 2—12 ετών το μισό.

ΧΕΙΜΕΡΙΝΑ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΑ ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

I. Με άφετηρία το 'Ελληνικό:

ΑΓΡΙΝΙΟΝ. Εισιτήριο απλό: δρχ. 168.250. Με επιστροφή: δρχ. 302.800. Κόμιστρα για υπερβάλλον βάρος: 1400 δρχ. κατά χιλιόγραμμα.

Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή:

'Αναχώρησις από 'Ελληνικό	9.00
'Αφίξις 'Αγρίνιο	9.55

'Αναχώρησις από 'Αγρίνιο	12.35
'Αφίξις 'Ελληνικό	13.30

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΣ. Εισιτήριο απλό: δρχ. 264.600. Με επιστροφή: δρχ. 478.000. Κόμιστρα για υπερβάλλον βάρος: 2400 δρχ. κατά χιλιόγραμμα.

Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή — Σάββατο:

'Αναχώρησις από 'Ελληνικό	10.30
'Αφίξις 'Αλεξανδρούπολι	12.00
'Αναχώρ. από 'Αλεξανδρούπολι	14.10
'Αφίξις 'Ελληνικό	15.40

ΒΟΛΟΣ. Εισιτήριο απλό: δρχ. 140.300. Με επιστροφή: δρχ. 253.700. Κόμιστρα για υπερβάλλον βάρος: 1300 δρχ. κατά χιλιόγραμμα.

Κάθε ημέρα:

'Αναχώρησις από 'Ελληνικό	7.30
'Αφίξις Βόλο	8.15
'Αναχώρησις από Βόλο	8.45
'Αφίξις 'Ελληνικό	9.30

ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ. Εισιτήριο απλό: δρχ. 196.400. Με επιστροφή: δρχ. 353.700. Κόμιστρα για υπερβάλλον βάρος: 1800 δρχ. κατά χιλιόγραμμα.

Δευτέρα:

'Αναχώρησις από 'Ελληνικό	14.45
'Αφίξις 'Ηράκλειο	16.05
'Αναχώρησις από 'Ηράκλειο	16.35
'Αφίξις 'Ελληνικό	17.55

Τρίτη — Τετάρτη — Πέμπτη — Παρασκευή — Κυριακή:

'Αναχώρ. από 'Ελληνικό	8.00	14.45
'Αφίξις 'Ηράκλειο	9.20	16.05
'Αναχώρ. από 'Ηράκλειο	9.50	16.35
'Αφίξις 'Ελληνικό	11.10	17.55

Σάββατο:

'Αναχώρησις από 'Ελληνικό	8.00
'Αφίξις 'Ηράκλειο	9.20
'Αναχώρησις από 'Ηράκλειο	9.50
'Αφίξις 'Ελληνικό	11.10

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ. Εισιτήριο απλό: δρχ. 201.200. Με επιστροφή: 363.400. Κόμιστρα για υπερβάλλον βάρος 1800 δρχ. κατά χιλιόγραμμα.

I. Δρομολόγια από το 'Ελληνικό για την Θεσσαλονίκη

Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή:

'Αναχώρ. από 'Ελληνικό	7.15, 8.15, 11.00, 13.30, 15.30.
'Αφίξις Θεσσαλονίκη	8.30, 9.30, 12.15, 14.45, 16.45.

Τρίτη — Πέμπτη — Σάββατο — Κυριακή:

'Αναχώρ. από 'Ελληνικό	7.15, 11.00, 13.30, 15.30.
'Αφίξις Θεσσαλονίκη	8.30, 12.15, 14.45, 16.45.

II. Δρομολόγια από την Θεσσαλονίκη για το 'Ελληνικό.

Δευτέρα:

'Αναχώρ. από Θεσ)νίκη	9.00, 12.45, 13.30, 15.15, 16.15, 17.15.
'Αφίξις 'Ελληνικό	10.15, 14.00, 14.45, 16.30, 17.30, 18.30.

Τρίτη — Πέμπτη — Σάββατο — Κυριακή:

'Αναχώρ. από Θεσ)νίκη	9.00, 12.45, 15.15, 17.15.
'Αφίξις 'Ελληνικό	10.15, 14.00, 16.30, 18.30.

Τετάρτη:

'Αναχώρ. από Θεσ)νίκη	9.00, 15.15, 16.15, 17.15.
'Αφίξις 'Ελληνικό	10.15, 16.30, 17.30, 18.30.

Παρασκευή:

'Αναχώρ. από Θεσ)νίκη	9.00, 12.45, 15.15, 16.15, 17.15.
'Αφίξις 'Ελληνικό	10.15, 14.00, 16.30, 17.30, 18.30.

ΙΩΑΝΝΙΝΑ. Εισιτήριο απλό: δρχ.

174.000. Με επιστροφή: δρχ. 312.000. Κόμιστρα για υπερβάλλον βάρος: 2.200 δρχ. κατά χιλιόγραμμα.

I. Κάθε ημέρα:

'Αναχώρησις από 'Ελληνικό	8.45
'Αφίξις 'Ιωάννινα	10.10
'Αναχώρησις από 'Ιωάννινα	10.40
'Αφίξις 'Ελληνικό	12.05

II. Πέμπτη και Κυριακή (εκτός από το πιδ επάνω δρομολόγιο):

'Αναχώρησις από 'Ελληνικό	13.00
'Αφίξις 'Ιωάννινα	14.25
'Αναχώρησις από 'Ιωάννινα	14.55
'Αφίξις 'Ελληνικό	16.20

ΚΑΒΑΛΑ. Εισιτήριο απλό: δρχ. 230.500. Με επιστροφή: δρχ. 414.600. Κόμιστρα για υπερβάλλον βάρος: 2.000 δρχ. κατά χιλιόγραμμα.

Κάθε ημέρα:

'Αναχώρησις από 'Ελληνικό	10.15
'Αφίξις Καβάλα	11.40
'Αναχώρησις από Καβάλα	12.10
'Αφίξις 'Ελληνικό	13.35

ΚΑΛΑΜΑΙ. Εισιτήριο απλό: δρχ. 134.100. Με επιστροφή: δρχ. 241.700. Κόμιστρα για υπερβάλλον βάρος: 1.300 δρχ. κατά χιλιόγραμμα.

Κάθε ημέρα (εκτός από την Κυριακή):

'Αναχώρησις από 'Ελληνικό	15.00
'Αφίξις Καλάμας	15.50
'Αναχώρησις από Καλάμας	16.20
'Αφίξις 'Ελληνικό	17.10

ΚΕΡΚΥΡΑ. Εισιτήριο απλό: δρχ. 249.900. Με επιστροφή: δρχ. 449.850. Κόμιστρα για υπερβάλλον βάρος: 2.300 δρχ. κατά χιλιόγραμμα.

Κάθε ημέρα (την Δευτέρα, Τετάρτη και Παρασκευή μέσω 'Αγρινίου. Τις άλλες ημέρες κατ' εθεῖαν).

'Αναχώρησις από 'Ελληνικό	9.00
'Αφίξις Κέρκυρα κατ' εθεῖαν μέσω 'Αγρινίου	10.35
'Αναχώρησις από Κέρκυρα	11.00
'Αφίξις 'Ελληνικό κατ' εθεῖαν μέσω 'Αγρινίου	11.30
'Αφίξις 'Ελληνικό	13.05
'Αφίξις 'Ελληνικό	13.30

ΚΟΖΑΝΗ (με σταθμό στην Λάρισα). Εισιτήριο απλό: δρχ. 204.900. Με επιστροφή: 370.800. Κόμιστρα για υπερβάλλον βάρος: 1.800 δρχ. κατά χιλιόγραμμα.

Τρίτη — Πέμπτη — Κυριακή:

Αναχώρησις από Έλληνικό	12.45
Αφίξις Κοζάνη	14.35
Αναχώρησις από Κοζάνη	15.05
Αφίξις Έλληνικό	17.00

ΚΟΜΟΤΙΝΗ (με σταθμό στην Αλεξανδρούπολη). Εισιτήριο απλό: δρχ. 252.400. Με επιστροφή: δρχ. 456.100. Κόμιστρα για υπερβάλλον βάρος: 2.300 δρχ. κατά χιλιόγραμμα.

Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή — Σάββατο:

Αναχώρησις από Έλληνικό	10.30
Αφίξις Κομοτινή	12.45
Αναχώρησις από Κομοτινή	13.25
Αφίξις Έλληνικό	15.40

ΛΑΡΙΣΑ. Εισιτήριο απλό: δρχ. 152.500. Με επιστροφή: δρχ. 275.600. Κόμιστρα για υπερβάλλον βάρος: 1.400 δρχ. κατά χιλιόγραμμα.

Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή — Σάββατο:

Αναχώρησις από Έλληνικό	14.30
Αφίξις Λάρισα	15.30
Αναχώρησις από Λάρισα	16.00
Αφίξις Έλληνικό	17.00

Τρίτη — Πέμπτη — Κυριακή:

Αναχώρησις από Έλληνικό	12.45
Αφίξις Λάρισα	13.45
Αναχώρησις από Λάρισα	16.00
Αφίξις Έλληνικό	17.00

ΡΟΔΟΣ. Εισιτήριο απλό: δρχ. 274.000. Με επιστροφή: δρχ. 494.000. Κόμιστρα για υπερβάλλον βάρος: 2.200 δρχ. κατά χιλιόγραμμα.

Κάθε ημέρα:

Αναχώρησις από Έλληνικό	14.00
Αφίξις Ρόδο	15.45
Αναχώρησις από Ρόδο	16.15
Αφίξις Έλληνικό	18.00

ΧΑΝΙΑ. Εισιτήριο απλό: δρχ. 168.000. Με επιστροφή: δρχ. 303.000. Κό

μιστρα για υπερβάλλον βάρος: 1.400 δρχ. κατά χιλιόγραμμα.

Κάθε ημέρα:

Αναχώρησις από Έλληνικό	12.00
Αφίξις Χανιά	13.05
Αναχώρησις από Χανιά	13.45
Αφίξις Έλληνικό	14.50

Τρίτη — Πέμπτη — Κυριακή:

Αναχώρησις από Έλληνικό	7.45
Αφίξις Χανιά	8.50
Αναχώρησις από Χανιά	9.20
Αφίξις Έλληνικό	10.25

II. Με άφετηρία την Θεσσαλονίκη

ΛΑΡΙΣΑ — ΙΩΑΝΝΙΝΑ — ΚΕΡΚΥΡΑ. Εισιτήριο απλό για την Λάρισα: δρχ. 64.700, για τα Ιωάννινα: δρχ. 161.100, για την Κέρκυρα: 230.000. Με επιστροφή: Λάρισα δρχ. 117.200, Ιωάννινα δρχ. 292.800, Κέρκυρα δρχ. 417.000. Κόμιστρα για υπερβάλλον βάρος: Λάρισα 600 δρχ. Ιωάννινα 1.500 δρχ. Κέρκυρα, 2.200 δρχ. κατά χιλιόγραμμα.

Τρίτη — Τετάρτη — Παρασκευή.

Αναχώρησις από Θεσσαλονίκη	9.55
Αφίξις Λάρισα	10.25
Αναχώρησις από Λάρισα	10.50
Αφίξις Ιωάννινα	11.35
Αναχώρησις από Ιωάννινα	12.00
Αφίξις Κέρκυρα	12.20
Αναχώρησις από Κέρκυρα	13.00
Αφίξις Ιωάννινα	13.20
Αναχώρησις από Ιωάννινα	13.45
Αφίξις Λάρισα	14.30
Αναχώρησις από Λάρισα	14.55
Αφίξις Θεσσαλονίκη	15.25

III. Με άφετηρία τη Λάρισα

ΚΟΖΑΝΗ. Εισιτήριο απλό: δρχ. 52.500. Με επιστροφή: δρχ. 95.200. Κόμιστρα για υπερβάλλον βάρος: 500 δρχ. κατά χιλιόγραμμα.

Τρίτη — Πέμπτη — Κυριακή

Αναχώρησις από Λάρισα	14.10
Αφίξις Κοζάνη	14.35
Αναχώρησις από Κοζάνη	15.05
Αφίξις Λάρισα	15.30

ΙΩΑΝΝΙΝΑ. Εισιτήριο απλό: δρχ.

96.400. Με επιστροφή: δρχ. 175.700. Κόμιστρα για υπερβάλλον βάρος: 900 δρχ. κατά χιλιόγραμμα.

Τρίτη — Τετάρτη — Παρασκευή (6λ. για τις ώρες πιδό επάνω, την γραμμή Θεσσαλονίκη — Λάρισα — Ιωάννινα — Κέρκυρα).

ΚΕΡΚΥΡΑ. Εισιτήριο απλό: δρχ. 165.300. Με επιστροφή: δρχ. 299.800. Κόμιστρα για υπερβάλλον βάρος: 1.600 δρχ. κατά χιλιόγραμμα.

Τρίτη — Τετάρτη — Παρασκευή (6λ.

για τις ώρες πιδό επάνω, την γραμμή Θεσσαλονίκη — Λάρισα — Ιωάννινα — Κέρκυρα).

IV. Έκδρομικά εισιτήρια.
(με επιστροφή)

Αθήναι — Αγρίνιον	δρχ. 218.400
Αθήναι — Βόλος	» 222.600
Αθήναι — Λάρισα	» 222.600

Τα εισιτήρια αυτά ισχύουν 30 ημέρες από την ημέρα της αναχώρησής.

ΠΟΥ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ ΤΟΥ Ε.Ο.Σ. (συνέχεια)

ΣΤΗΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑ

ΟΛΥΜΠΟΣ: Σε ύψομετρο 2.100. Καταφύγιο για 40 άτομα.

ΚΙΣΣΑΒΟΣ: Σε ύψομετρο 1.500, με 60 περίπου θέσεις. Και το καταφύγιο αυτό είχε μείνει ήμιτελές, αλλά προχωρεί τώρα γοργά ή συμπλήρωσής του και πιστεύεται ότι θα μπορέσει να λειτουργήσει συντόμως.

ΣΤΗΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

ΧΟΡΤΙΑΤΗΣ: Κοντά στην Θεσσαλονίκη και σε ύψομετρο 1.007. Καταφύγιο με 30 θέσεις.

ΠΑΓΓΑΙΟΝ: Σε ύψομετρο 1.500. Καταφύγιο με 25 — 30 θέσεις.

ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ

ΜΙΤΣΙΚΕΛΙ (προσιτό από τα Ιωάννινα): Σε ύψομετρο περίπου 1.500. Καταφύγιο με 25—30 θέσεις.

ΣΤΗΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟ

ΖΗΡΙΑ: Σε ύψομετρο περίπου 1.600. Καταφύγιο με 40 θέσεις. Εκτός από το καταφύγιο μπορούν τόν χειμώνα να θρούν άσπυλο και 100 περίπου ακόμη έκδρομείς στα σπιτάκια των τσοπάνηδων που μένουν τόν χειμώνα άδεια και που χάρις στις φροντίδες τού Ε.Ο.Σ. μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τούς όρειβάτες.

ΠΑΝΑΧΑΪΚΟΝ: Υπάρχουν δύο καταφύγια, σε ύψομετρο περίπου 1.500 και με 50—60 θέσεις τόν καθένα.

Σε όλα αυτά τόν καταφύγια βρίσκουν οί έκδρομείς, ακόμη και όταν δέν είναι μέλη τού Συνδέσμου, στρώματα, κουβέρτες, τζάκι ή σόμπα και ξύλα για φωτιά, τραπέζια, καρέκλες και ίσως και μερικά σκεύη για μαγείρεμα.

Περισσότερες πληροφορίες και οδηγίες για τόν κατάστασι τών καταφυγίων, για τόν τρόπο πού θά φθάνετε ως εκεί, για τόν φύλακα πού έχει τόν κλειδιά κ.λπ. δίνει ό Έλληνικός Όρειωατικός Σύνδεσμος, Χαριλάου Τρικούπη 4, (τέταρτο πάτωμα), τηλ. 29.111.

Η Μόδα σ'αὐτὸς Ἀθῆνας

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΧΕΙΜΩΝΑ

Η Πρῶτη λύσις

Εως τώρα, εἰς τὸ πρόβλημα ποὺ παρουσιάζεται δυὸ φορές τὸ χρόνο σὲ ὅλες τὶς γυναῖκες τοῦ κόσμου, τὸ πρόβλημα «τί πρέπει νὰ ράψω γιὰ τὸ χειμῶνα», ἢ «τί νὰ ἐτοιμάσω γιὰ τὸ καλοκαίρι», ἡ Ἀθηναία δὲν εἶχε παρὰ δυὸ κυρίους τρόπους νὰ τὸ λύσῃ. Ὁ ἕνας τρόπος ἦταν ἡ παραγγελία σὲ ἕνα ἀπὸ τοὺς πολλοὺς λαμπροὺς οἴκους ραπτικής ποὺ ἔχει ἡ πόλις. Ἐκεῖ βρίσκει κανεὶς ὠραιότατα φορέματα, διαλεγμένα μὲ γούστο, ὑφάσματα γαλλικὰ, μελετημένη λεπτομέρεια, καὶ καλὴ ἐφαρμογή. Ἀλλὰ συγχρόνως συναντᾷ δυὸ μεγάλα ἐμπόδια. Τὴν ἀκρίβεια καὶ τὴν ἀργοπορία. Ἡ ἀκρίβεια εἶναι δικαιολογημένη, διότι οἱ μεγάλες φῆρμες ἔχουν τεράστια ἔξοδα. Ταξίδια στὸ ἐξωτερικόν, βαρύντατους φόρους, ἔξοδα παραστάσεως, σαλόνια, μαννεκέν. Αὐτὰ ἀπὸ ποῦ θὰ βγοῦνε; Ἀπὸ τὰ φορέματα φυσικὰ. Καὶ ἡ ἀργοπορία, εἶναι καὶ αὐτὴ ἡ λογικὴ συνέπεια τοῦ συστήματος τῆς «παραγγελίας». Ἡ παραγγελία πάντοτε ἀργεῖ καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν πολὺ περισσότερο ἀπ' ἐδῶ.

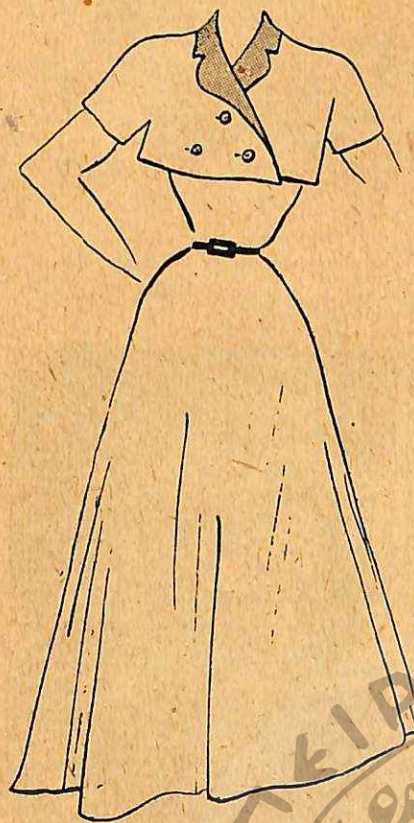
★

Δεύτερη λύσις, καὶ ἡ περισσότερη διαδεδομένη, ἦταν καὶ εἶναι ἡ ράφτρα στὸ σπίτι. Αὐτὸ τὸ σύστημα, σχεδὸν ἄγνωστο στὰ περισσότερα μέρη τοῦ κόσμου, βασιλεῖ ἀκόμα σὲ μᾶς. Κάθε οἰκογένεια ἔχει τὴ δική της ἀγαπημένη ράφτρα, ἡ ὁποία δυὸ φορές τὸ χρόνο ντύνει ὁλόκληρο τὸ σπίτι ἀπὸ τὴ γιαιγιὰ ὡς τὸ μωρό. Ἐκεῖ ἡ δυσκολία

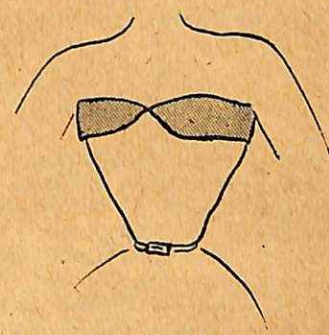
εἶναι νὰ βρεθῇ καὶ νὰ ἔρθῃ τὴν ἡμέρα ποὺ ἔχει ὑποσχεθῇ. «Πάλι μᾶς γέλασε!» εἶναι ἡ κραυγὴ ἀπελπισίας τῆς ἐποχῆς. Καὶ ἀρχίζει τὸ παράπονο καὶ ἡ γκρίνια ποὺ ἀντιμετωπίζεται ἄνετα ἀπὸ τὴν Ἀγγελικὴ ἢ τὴν Ἀνδρονίκη — μὲ κάποιο ἀπὸ τὰ γνωστὰ ψέμματα.

Αὐτὴ ἡ δεύτερη λύσις ἔχει ἄπειρα μειονεκτήματα, τὰ ὁποῖα ἔχομε τόσο συνηθίσει ὥστε τὰ θεωροῦμε φυσικά. Πρῶτον, χάνει κανεὶς ἀφάνταστο καιρό. Γιὰ τὴν ἐργαζομένη γυναῖκα, ἡ ράφτρα στὸ σπίτι εἶναι μαρτύριο. Πρέπει νὰ χάσῃ καιρὸ γιὰ νὰ τριγυρίσῃ νὰ βρῇ τὸ περιοδικὸ ποὺ θὰ ἔχῃ τὸ «μοντελλάκι» ποὺ χρειάζεται, διότι δὲν βρίσκει πάντοτε κάτι νὰ ἀντιγράψῃ. Ἐπειτα, γιὰ νὰ βρῇ τὸ ὑφασμα, ἄλλο βάσανο. Καὶ δὲν μπορεῖ καὶ νὰ τὸ ψωνίσῃ ἂν δὲν ρωτήσῃ πρῶτα τὴ ράφτρα πόσο χρειάζεται. Περιμένει λοιπὸν τὴν ἡμέρα ποὺ θὰ ἔρθῃ, θὰ μετρήσῃ, θὰ τῆς πῇ, καὶ τότε ξεχνεῖται ὁλοταχῶς στὰ μαγαζιά γιὰ νὰ ψωνίσῃ. Μὲ τὴν βιασύνῃ πόσες φορές δὲν ἀγοράζει κάτι ποὺ τὸ μετανοεῖ μέσα σὲ εἰκοσιτέσσερις ὥρες. Καὶ ὕστερα ὅταν τὸ ἀγοράσῃ καὶ σταθῇ μπροστὰ στὸν καθρέφτη γιὰ τὴν πρώτη πρόβα, ἀρχίζει ἡ ἀμφιβολία, τὸ ἐρασιτεχνικὸ δίδωμά τοῦ μοντέλου, στὸ ὁποῖο ἀναμνηστικὴ ὅλη ἡ οἰκογένεια. Καὶ ἔπειτα ὁλοταχῶς στὰ μαγαζιά γιὰ φόδρα, γιὰ κουμπιά, κλωστές, μπρισμαί, γκρό γκραίν, «φερμουάρ», κόπιτσες, ζώνη, γαρνιτούρες. Ὡρες ψάξιμο, ὥρες χαμένες, κούρασι, ταλαιπωρία καὶ ἔξοδο. Ὅλα αὐτὰ στὴ λιανικὴ πώλησι

Ἔτοιμο φόρεμα τῆς Ἑτάμ.

Φοριέται ἀπόγευμα

Φοριέται βράδυ

Μόνον ἡ γυναῖκα μὲ πολὺ γούστο, μὲ γνώσεις ραπτικής, μὲ διοργανωμένο μυαλὸ καὶ μὲ διαίσθησι τῆς μόδας, μπορεῖ πραγματικὰ νὰ ντυθῇ καλὰ σπῆτι τῆς. Αὐτὴ ἡ γυναῖκα ποὺ ξέρει, τὰ καταφέρνει θαυμάσια καὶ παίρνει ὅλες τὶς ἄλλες ποὺ δὲν ἔχουν τὶς ἴδιες ικανότητες στὸ λαιμὸ τῆς...

★

Καὶ αὐτὰ, ἐνῶ ὑπάρχει ἡ Τρίτη Λύσις. Τὸ «ΕΤΟΙΜΟ».

Ἀκόμη, τὸ «έτοιμο» τὸ σπουδαῖο, ἀνεκτίμητο χρήσιμο ἔτοιμο, δὲν ἔχει γίνῃ συνείδησις σὲ μᾶς, ὅπως ἔχει γίνῃ σὲ ὅλο τὸν κόσμον. Ἡ κοπέλλα ποὺ ἔχει δουλειά, τὸ σπίτι χωρὶς ὑπηρεσία, δὲν μπορεῖ νὰ νταραβερίζεται μὲ τὴν ράφτρα παρὰ σπάνια καὶ μᾶλλον γιὰ διορθώματα. Ὁ εὐκολὸς δρόμος εἶναι αὐτὸς ποὺ σὲ πάει σὲ ἕνα κατάστημα μὲ ἔτοιμα φορέματα, φοῦστες, μπλουζες, παλτά, ζακέτες.

Αὐτὰ ὑπάρχουν τώρα στὴν Ἀθήνα. Εἶναι ἕνα δύο χρόνια ποὺ ἔχει ἀρχίσει ἡ βιομηχανία τοῦ ἑτοιμοῦ γυναικεῖου φορέματος καὶ ἐφέτος μιὰ γυναῖκα μπορεῖ νὰ ντυθῇ λαμπρὰ διαθέτοντας ἕνα πρῶνὸ γιὰ νὰ ἀγοράσῃ ὅλη τῆς τὴν γκαρνταρόμπα. Δὲν θὰ φθάσῃ μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο τὴν παριζιάνικη κομψότητα, ἀλλὰ θὰ ξεπεράσῃ κατὰ πολὺ τὸ ράφιμο τοῦ σπιτιοῦ. Καὶ ἂν στὰ ἔτοιμα ποὺ θ' ἀγοράσῃ προσθέσῃ ἕνα καλὸ καπελλάκι, ἕνα κόσμημα, μιὰ τσάντα καλῆς ποιότητος, ἕνα γοβάκι ἀπλὸ καὶ κομψό, θὰ ἔχῃ πλησιάσει τὸ «ἀμερικανικὸ σῖκ», αὐτὸ ποὺ ἔχει βο-

εἶναι φυσικὰ ἀκριβὰ. Καὶ θὰ ἦταν ἐνδιαφέρον νὰ ἔκανε κανεὶς ἀκριβῶς τὸ λογαριασμὸ τοῦ τί κοστίζει τὸ φορεματάκι στὸ σπίτι, προσθέτοντας καὶ θε ἔξοδο, κάθε μικρὸ καὶ μεγάλο ἔξοδο, φαγητὸ γιὰ τὴ ράφτρα, σίδερο ἢ λεκτρικόν, ἔξοδα κινήσεως γιὰ νὰ ἀγορασθοῦν ὅλα τὰ μικροπράγματα, ὥρες χαμένες καὶ ἀποτυχίες. Πόσες ἀποτυχίες... Ὁμολογημένες καὶ ἀνομολόγητες, κρυμμένες στὸ βάθος τῆς ντουλάπας, ἀφόρετες. Καὶ πόσα πρόσθετα ἔξοδα στὴν προσπάθεια διασώσεως τῆς ἀποτυχίας. Βάσιμο... προσθήκη ἀπὸ ἕνα γιακαδάκι... ἀλλαγὴ τῆς φούστας. Πάλι μεροκάματο καὶ πάλι κατὰ πάσαν πιθανότητα, καταστροφὴ...

ηθήσει όλες τις κοπέλλες της νέας χώρας να είναι απλά, κολακευτικά και ξευπνα ντυμένες.

☆

Και τώρα που βρίσκονται αυτά τα έτοιμα;

Από τις διαφημίσεις θα γνωρίζετε ήδη πολλά καταστήματα που έχουν αρχίσει να ειδικεύονται σ' αυτό το είδος. Έτάμ, Κοντώσης, Νέο Μινιόν, Τσιτσόπουλος, έχουν έφετος μια αληθινά πλούσια συλλογή. Τα είδα, και έθαύμασα τη λογική που διηύθυνε τη διαλογή των μοντέλων. Το καθένα φορεμένο με κάποια προσοχή, και αυτό είναι το πραγματικό μυστικό της Γαλλίδας, ή στοργή με την οποία περιβάλλει και το απλούστερο φουστανάκι, το λουλούδι που προσθέτει, το φρεσκοσιδερωμένο γιακαδάκι — το καθένα έχει κάτι που αρμόζει στην Αθηναία. Τα ύφασματα είναι καλά, ή κομπή επίσης. (Στα κουμπιά και τις ζώνες θα έπρεπε να δοθεί περισσότερη προσοχή, διότι σε πολλά φορέματα φθηναίνουν το πολύ καλό σύνολο).

Ανάμεσα σ' αυτά τα έτοιμα και στα μοντέλλα των μεγάλων σπιτιών, υπάρχει το έτοιμο φόρεμα της Καρ Εύαγγελίδης, που είναι πολύ λιγώτερο της σειράς, πιο ακριβό και πιο περιποιημένο. Είναι ένα ενδιαφέρον πείραμα που θυμίζει τις «Μπουτίκ» των μεγάλων σπιτιών στο Παρίσι. Μιλώντας για «Μπουτίκ» θυμήθηκα το μαγαζάκι της οδού Σκουφά 10 που φέρει αυτόν τον τίτλο. Υπό νέαν διεύθυνσιν έφετος, έχει μια πολύ πλούσια συλλογή από φούστες, μπλουζες και διάφορα «άκασσουάρ». Εκεί έχει συγκεντρωθεί πολλή γνώσις και πολύ γούστο και εκεί βρίσκεται και η πρωτοτυπία, το καινούργιο, το αλλοιωτικό, που λείπει φυσικά από τα μεγάλα μαγαζιά με τα έτοιμα. Επίσης το κατάστημα Στρογγυλού, αυτό που είναι πλάι στη Μεγάλη Βρεταννία, έχει και έφετος ωραιότατες μπλουζες και τζάμπερ, φούστες, εσάρπες. Και εκεί κυριαρχεί το καλό γούστο και η καλή ποιότης.

Θα υπάρχουν ασφαλώς πολλά άλλα καταστήματα που ξέχασα, ή που δεν έτυχε να γνωρίζω. Αλλά θα ξα-

ναγράψω προσεχώς για τα «Έτοιμα» και έως τότε θα τα έχω μάθει. Θα ξαναπάρω το θέμα, με τιμές και λεπτομέρειες, και συγκριτικούς πίνακες «Έτοιμο» — «Σπιτικό», διότι πιστεύω ότι η μάχη πρέπει να δοθεί και να κερδηθεί από το πρώτο...

MARINA

Από την έκθεσι γουναρικών της
Χάλιφαξ.

Πανωφόρι από vison Lavrador που έπεδείχθη στην έκθεσι της Χάλιφαξ στην Μεγάλη Βρεταννία.

Γράμματα

τῶν ἀναγνωστῶν μας

ΦΙΛΙΚΑ ΛΟΓΙΑ

Αγαπητή «Εκλογή»,

Το γράμμα μου είναι ένα μεγάλο «εὐχαριστώ». Είναι ένα «εὐχαριστώ» που είμαι βέβαιος πως θα σε το έστειλαν όλοι όσοι διαβάζουν τις σελίδες σου. Ένα «εὐχαριστώ» για την ποιησία, τον πλούτο και την ανωτερότητα των θεμάτων σου που έχω μονάχα μ' έμαθαν ένα σωρό πράγματα, τόσο χρήσιμα, τόσο επίκαιρα και ενδιαφέροντα μα κάτι άλλο: Μου χάρισαν ώρες εὐτυχισμένες! Πίστευα πάντα πως η «Εκλογή» είναι ένα περιοδικό που πρέπει να στολίζει τη κάθε διδασκαλία, στην κάθε γωνιά της Ελλάδος.

Με πολλή αγάπη

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΜΑΛΑΜΑΣ

Μακάρι!..

ΤΟ ΔΑΦΝΙ ΚΑΙ ΤΑ ΜΩΣΑΪΚΑ ΤΟΥ 11ου ΑΙΩΝΟΣ

Αγαπητή «Εκλογή»,

Τι έγινε το φιλμ αυτό; Πότε θα έρθει στην Ελλάδα; Αρχισε να προβάλλεται αλλού;

Το φιλμ αυτό που πήρε ο Hoyningen Huene, δεν έχει προβληθεί ακόμη ούτε εδώ, ούτε στο εξωτερικό. Ο Huene επρόκειτο να συνεχίσει την περιόδειά του στην Ισπανία και Αραβία.

ΔΙΚΗΟ

Κ. Δημήτριον, Ν. Κατσίν, Αθήνας.
Α. Κογεβίνα, Κέρκυρα. Σωτήριον Μαντζάρα, Χαλκίδα. Έχετε δίκηο.

Μετά ντροπής

ή «Εκλογή»

Ν. Πόδην: Όπως ξαναγράψαμε τα

πρό του Ιουλίου 1950 έκδοθέντα τεύχη δὲν ὑπάρχουν.

Αρ. Τζελέπη: Κριτική για τον κινηματογράφο σε γενικές γραμμές αρχίζει από αυτόν το μήνα στην «Εκλογή».

ΖΗΤΩ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

... για έκδρομές, όρειθασίες και γενικώς ό,τι αφορά την ύπαιθρο.

Στέλιος Ιωαννίδης
Μακεδονικής Αμύνης 35
Θεσσαλονίκη

... με νέους και νέες που αγαπούν τη λογοτεχνία και θα ήθελαν να βοηθήσουν στη δημιουργία μιας πνευματικής κινήσεως ανάμεσα στα Έλληνόπουλα.

Χριστόφορος Μάλαμας
Φιλίππου 33
Θεσσαλονίκη

... για ζητήματα αφορώντα τη λογοτεχνία και τη μουσική. Άς μου γράψουν ιταλικά ή ελληνικά.

Κλέαρχος Θεοχάρους
28 Οκτωβρίου 83
Θεσσαλονίκη

... για οποιοδήποτε θέμα με νέους και νέες.

Σμηνίτες Τσέτσος Στυλιανός
και Πετεινάρης Χαράλαμπος
202 Μ. Σ. Β.Σ.Τ. 904
Αερ. Βάσις Λαρίσης
και Φιλίππου Σπύρος

202 Μ. Σ.
Β.Σ.Τ. 904 Α.Β.Α.

και Κωστόπουλος Έμμανουήλ
202 Μ. Σ.
Β.Σ.Τ. 904 Α.Β.Α.

... με κυρίες και δεσποινίδες για

θέματα καλλιτεχνικά, φιλοσοφικά, κοινωνικά

Στρατ. Χρηστάκης Λεωνίδας
Γραμματεία 406 Στρατ. Ν)μείου
Β.Σ.Τ. 900

... με ελληνίδες.

Στρατ. Μακρόπουλος Δημήτριος
513 Τ.Π. Διαδιδάσεις
Σ.Τ.Γ. 914 α'

... ελληνικά ή αγγλικά με άναγνώστρίδες σου.

Σμηνίτες Κατσικάρης Γεώργιος
και Σαγιόγλου Σπυρ.
202 Μ. Σ.
Β.Σ.Τ. 904 Α.Β.Α.

... με νέους και νέες για θέματα γύρω από τη στρατιωτική ζωή.

Λούλης Τάσος
Δ)σις Πυρ)κού Ι Μεραρχίας
Σ.Τ.Γ. 919

... με νέους και νέες από την 'Ελλάδα και το εξωτερικό.

Στρατιώται :

'Ηλίας 'Ερρίκος
Τόλης Τζοσάνης
'Ανδρέας Μουρτζάκης
574 Τ.Π. 1ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 917 β'

... με δεσποινίδες φίλες της «'Εκλογής».

Σηματωρός Κ. Μπλαζουδάκης
'Υποβρύχιον «Δελφίν»
και Σηματωρός Ι. Μαραγκάκης
'Υποβρύχιον «Τρίαινα»

... με νέους και νέες.

Δόκ. Σμηνίας Γεωργακόπουλος Μαρ.
Ούλαμος Σμηνίων Μηχ. Α)τ.
Μ.Τ.Ε. Σ.Τ.Α.
Β.Σ.Τ. 902

... με φίλους της υπαίθρου.

Δόκ. Σμηνίας Γκίκας Βασίλειος
Μ.Τ.Ε. Σ.Τ.Α.
Β.Σ.Τ. 902

... με φίλους και φίλες της «'Εκλογής».

Μαθητής Κούμπος Γεώργιος
Σ.Μ.Υ. 2ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 925

... για ποίηση, μουσική, θέατρο, κινηματογράφο, για διδλία.

Νικόδημος Λέντας
Δικηγόρος (Οικία Καρθούνη)
'Αρτέμιωνος 22 (Λεωφ. Βουλιαγμένης)
'Αθήναι

... με φίλους και φίλες σου.

Ρεμούνδος 'Εξαρχος
και Χρήστος Μπερνάρας
571 Τ.Π. 1ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 917 β'

... με νέους και νέες του έσωτερικού ή εξωτερικού.

Ευαγγελίου 'Ιωάννης
415 Στρατ. Νοσοκομείον
Β.Σ.Τ. 902

... με φίλους και φίλες σου.

Σμηνίτες Παπαγιαννόπουλος Δημ.
και Πλατώνης Σωκράτης
202 Μ. Σ.
Β.Σ.Τ. 904 Α.Β.Α.

... με φίλους και φίλες σου.

Antonios Stavridis
Heybeliada Ruhban Okulu
Istambul - Türkiye

... με άναγνώστας σου.

Στρατ. Καχριμάνης Δημήτριος
319 Μονάς Περισυλλογής
Β.Σ.Τ. 901

... με νέους και νέες από όλην την 'Ελλάδα. Είμαι άνάπηρος 'Ανθ)γός.

Μουμούσης Φώτης
Σολάκι—Μελιγαλά Μεσσηνίας

... με νέες και νέους, και μάλιστα γύρω από θέματα μηχανικής φύσεως.

Στρατ. Μαργένης Δημ.
Δ.Δ. Σον Σ.Π.
Σ.Τ.Γ. 919 β'

... με νέους και νέες για διάφορα ζητήματα. Είμαι μαθητής γυμνασίου.

Κ. Κατσάρας
Μαθητής Γυμνασίου
'Αταλάντη

... με άναγνώστες και άναγνώστρίδες σου.

Δόκιμος Σμηνίας
Καραφώτης 'Αθανάσιος
ΚΕΜΠΑ — ΚΕΒ. Σ.Τ.Γ. 925 Α.Β.Α.

και 'Υποσμηναγός

Ταγκούλης 'Ιωάννης
Κ.Ε.Β. Σ.Τ.Γ. 925 Α.Β.Α.

... με νέους και νέες από όλη την 'Ελλάδα.

Τσουκνίδας Παναγιώτης
415 Σ. Ν.
Β.Σ.Τ. 902

... για οποιοδήποτε θέμα, γράμματα ή τέχνες.

Τεχνικός βοηθός
'Ιντζιγιάν Σταύρος
111)105 Μ. Πυροβολικού
Γ' Πυρ)χία Β.Σ.Τ. 900

... για λογοτεχνία, θέατρο, κινηματογράφο, σπόρ.

Νίκος Κατσαράς
Μοσχάτον — 'Αθήναι

... με νέους και νέες του έσωτερικού ή του εξωτερικού. Είμαι μαθητής γυμνασίου.

Τριαντόπουλος Νικόλαος
Χρυσστόμου Μητροπολίτου 20
Πάτραι

... με φανατικούς φίλους του ποδοσφαίρου.

Μαθητής Μαυρόπουλος Στέλιος
Σ.Μ.Υ. 2ος Λόχος
Β.Σ.Τ. 925

... για τον άθλητισμό, τη μουσική, τα ταξίδια και με οδηγούς προσκόπους.

Μαθητής Παπακώστας Νικόλαος
Σ.Μ.Υ. 2ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 925

... με 'Ελληνες και 'Ελληνίδες και ιδίως του εξωτερικού. Είμαι δόκιμος πλοίαρχος.

John Papadopoulos
S)S ILLENAD c)ο Carras Ltd.
9. Union Court OLD BROAD St.
London E. C. 2.

... για την ανταλλαγή γραμματοσήμων.

Miss Melita Dermizaki
c)ο MESSERS RALLI BROTHERS Ltd.
Lahore - Pakistan

... με νέους ή νέες. Είμαι άπόφοιτος γυμνασίου.

Στρατ. Χαριτόπουλος

628 Τ. Π. Λόχος Δ)σεως
Σ.Τ.Γ. 918 α'

... για τον άθλητισμό και άλλα θέματα.

Καρίος Γεώργιος
'Επιλοχίας 332 Σ.Π.
Β.Σ.Τ. 901

... με νέους και νέες που σε διαβάζουν.

Μαθητής Σχολ. 'Εφέδρ. 'Αξ)κών
Κερκύρας
Πολιτόπουλος Νικόλαος
3ος Λόχος Β.Σ.Τ. 900

... με ανθρώπους με ωραία ιδανικά.

'Ανθ)γός Γρηγόριος Χρονόπουλος
Greek Expedition Forces
G. A. P. O. S. 800

... με φίλους και φίλες της «'Εκλογής» από όλα τα μέρη του κόσμου. 'Αλληλογραφώ εις την αγγλικήν, γαλλικήν, ιταλικήν, ισπανικήν και γερμανικήν.

Μαθητής Παναγιωτόπουλος Νίκος
Σ.Ε.Α.Κ.
3ος Λόχος Β.Σ.Τ. 900

... με νέους και νέες.

Στρατ. Πεντισέλης
VI Μεραρχία Λόχος Στρατηγείου
Σ.Τ.Γ. 920

... με φίλους και φίλες της «'Εκλογής» και ιδίως από την Εύβοια.

Λοχίας 'Αντωνίου Ζαχαρίας
Κ.Ε.Ν.Τ. 2ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 924

... με συναδέλφους στρατιώτες.

Δεκαένες Κοτσοπόδης 'Αθανάσιος
Κ.Ε.Ν.Τ. 2ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 924

... με νέες και νέους.

Στρατ. Στασινός Δημήτριος
605 Τ.Π. 2ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 920 γ'

... για τον κινηματογράφο και τη μουσική.

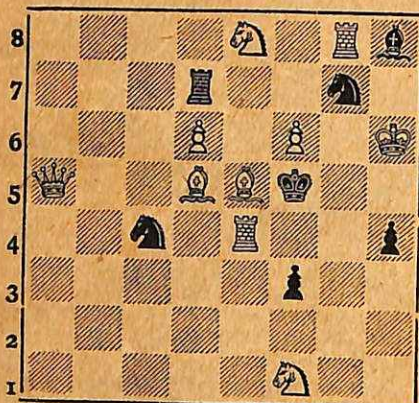
Μαθητής Καρασιράκης Χρήστος
4ος Λόχος Σ.Μ.Υ.
Σ.Τ.Γ. 925

ΣΚΑΚΙ

ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΑΡ. 37
Ε. ΠΑΠΑΔΡΟΣΟΥ
ΜΑΥΡΑ (7)

α β γ δ ε ζ η θ

ΛΕΥΚΑ (10)

Τακτικός άναγνώστης μας συνέθεσε το παραπάνω πρόβλημα :

Τά Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

Μιά πολύ καλή σύνθεση με καλό κλειδί και ωραίες θαριάντες !

ΛΕΥΚΑ : Ρ86. Βα5. Πε4. η8. Α55. ε5. Ιε8. ζ1. Σδ6. ζ6.

ΜΑΥΡΑ : Ρζ5. Πδ7. Αθ8. Ιγ4. η7. Σζ3. θ4.

Ίδου και ένα προβληματάκι μιὰ μινατούρα των τεσσάρων κινήσεων του Η. GUTTMANN (Αρ. 38).

Αν και είναι τεσσάρων κινήσεων, μπορεί να λυθεί και από τους μη πεπειραμένους λύτας μας. Όποιος ανακαλύψει τη γνωστή προβληματική ιδέα θα το λύσει... αυτόστιγμεί!

ΛΕΥΚΑ (3) : Ρ61. Πθ4. Αα4.

ΜΑΥΡΑ (4) : Ρα3. Σθ2. β3. θ6.

Τά Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

Μίαν από τις καλύτερες μινατούρες των «τριών» κινήσεων δημοσιεύομεν παρακάτω :

Αρ. 39. Κ. MAKESKI (CHESS MONTHLY) 1882.

ΛΕΥΚΑ (4) : Ρζ8. Β64. Πα5. Σε5.

ΜΑΥΡΑ (3) : Ρδ7. Αγ8. Σγ7.

Τά Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε τρεις κινήσεις.

ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΠΑΡΤΙΔΑ

ΛΕΥΚΑ (11) : Ρθ1. Β65. Πα1. ζ1. Αγ1. Ιγ3. Σα2. θ4. β2. η2. θ2.

ΜΑΥΡΑ (11) : Ρη8. Βζ2. Πζ8. Αθ7. Ιζ3. η4. Σα7. ε4. ζ7. η7. θ6.

Σ' αυτή τη θέση ήτο η σειρά των Λευκών να παίξουν. Ο ίππος ζ3 δεν μπορεί να παρθή με το πόνι η2 λόγω Βζ2Χθ2+ μάτ. Τά Λευκά έδιάλεξαν λοιπόν την κίνηση Β65—ε2 για να έλθουν προς ένισχυση της θέσεως του βασιλέως των.

Είναι καλή η κίνηση αυτή ; Έάν τώρα, εύρίσκεσθε έσεις εις την θέση των Μαύρων, πώς θα άπαντούσατε ; Ποιαν κίνησην θα έκανατε ;

Σ κεφθήτε λιγάκι προτού διαβάσετε τη συνέχεια...

Η σωστή άπάντησις είναι ε4—ε3! διότι τώρα τά Λευκά πρέπει να έγκαι-ταλειφουν την παρτίδα. Π. χ. έάν η2Χ ζ3 τότε Αθ7Χζ3+ και ή Βασίλισσα χάνεται. Έάν πάλι Βε2Χζ2 (ή Πζ1Χζ2) τότε Ιη4Χζ2+Π ή ΒΧζ2, ε3Χζ2 και το πόνι ζ2 γίνεται Βασίλισσα.

Διαδαικτική μελέτη για κάθε παίκτη!

ΘΥΣΙΑ ΝΤΑΜΑΣ ΚΑΙ ΠΥΡΓΟΥ
ΕΠΙΤΥΓΧΑΝΟΥΝ ΤΟ ΜΑΤ

(Πρωτάθλημα Βουδαπέστης 1951)

ΛΕΥΚΑ : ΚΟΡΟΔΥ.

ΜΑΥΡΑ : ΒΕΝΚΟ.

Σ λαυϊκή άμυνα του Γκαμπι της Ντάμας.
1) θ4, β5. 2) γ4, γ6. 3) Ιζ3, Ιζ6.
4) Ιγ3, ε6. 5) ε3, Ιβ67. 6) Αβ3, δΧ

γ4. 7) ΑΧγ4, β5 (Η θαριάντα του Με-
ράν). 8) Αβ3, Αβ7. 9) 0—0, β4. 10)
Ιε4, γ5. 11) ΙΧζ6+, ηΧζ6! (Ανοίγει
την η' κάθετο και δυναμώνει το κέν-
τρον). 12) Βε2!, Ββ6. 13) α3, Αβ6.
14) αΧθ4, γΧθ4. 15) εΧθ4, Πη8! (Τά
Μαύρα δέν παίρνουν το πόνι θ4, διότι
άνεκάλυσαν έναν ωραίο συνδυασμό κι-
νήσεων, στήνοντας στον αντίπαλο μία
παγίδα, στην οποία πέφτουν τά Μαύ-
ρα τυφλά. Ηδη τά Μαύρα δέν μπορούν
να παίξουν Αβ3Χθ7 λόγω Αβ6Χθ2+ και
Πθ8 κ.λ.π.) 16) β4—β5;; ΒΧθ4!!

Μία θαυμασία θυσία Βασιλίσης. Η
Βασίλισσα δέν παίρνεται λόγω μάτ σε
τρεις κινήσεις! (17. ΙΧζ4; ΠΧη2+,
18) Ρθ1, ΠΧθ2+ 19) Ρη1, Πθ1+ μάτ!)
17) θ3, Ιε5!! 18) ΙΧδ4; (Και πάλι
η μαύρη Βασίλισσα δέν έπρεπε να παρ-
θή! Τώρα τά Μαύρα θυσιάζουν και τον
Πύργο και έξαναγκάζουν ένα ύπεροχο
μάτ σε τρεις κινήσεις).

18)... ΠΧη2+ 19) Ρθ1, Πθ2+!! 20)
ΡΧθ2, Ιη4+-. 21) Ρη1, Αθ2+ μάτ!!

Μία ωραιότατη παρτίδα !

ΦΙΝΑΛΕ

Ένα από τά ωραιότερα κεφάλαια
στο καλλιτεχνικό σκάκι είναι και η σύν-
θεσις των «φινάλε» (Τέλος παρτίδας).
Τά φινάλε Ικανοποιούν όχι μόνον εκεί-
νους που ασχολούνται περισσότερο με
το «καλλιτεχνικό σκάκι», αλλά και έ-
κείνους που ασχολούνται με την πρα-
κτική παρτίδα και την έπιστημονική
«θεωρία» του σκακιού. Ένα μικρό ά-
ριστούργημα τέλος παρτίδας διαλέξαμε
για το τεύχος μας αυτό. Έπειδή είναι
δύσκολο θά το μελετήσωμε μαζί με τους
φίλους των σελίδων αυτών, δίνοντας συ-
νάμα και τη λύσι του.

Ίδου λοιπόν η σύνθεσις αυτή του με-
γάλου συνθέτου Η. RINCK :

Υποθεθείσθ ότι εύρεθήκατε σε μία
παρτίδα σκακιού με τά παρακάτω κομ-

μάτια σ' αυτή τη θέση με τά λευκά
κομμάτια.

ΛΕΥΚΑ (7) : Ρθ3, Πβ2, Ιβ3, Σα2,
ζ2, η4, θ6.

ΜΑΥΡΑ (8) : Ρε5, Ββ7, Ιζ6, Σα6,
γ6, γ7, ε6, ζ4.

Οι περισσότεροι παίκται σε μία τέ-
τοια θέση θα έγκατέλειπαν μάλλον την
παρτίδα. Τά Λευκά — των οποίων είναι
η σειρά να παίξουν — κερδίζουν έν του-
τοις με τον παρακάτω ύπεροχο συνδυ-
ασμό κινήσεων :

1) Ιβ3—α5! Με την κίνηση αυτή άρ-
χίζει τώρα ένα άγριο «κυνηγητό» της
Βασιλίσης η οποία μόνον Ββ7—γ8!
μπορεί να παίξη (Διότι έάν π. χ. ΒΧ
Π τότε Ιγ4+ κ.λ.π. Έάν πάλι Βα8 τό-
τε Πβ8 κ.λ.π. πάλι με άπώλεια της Βα-
σιλίσης, όποτε κερδίζει πάντοτε το
προκεχωρημένο πόνι θ6!). Τώρα άκο-
λουθεί : 2) Πβ2—β8!! και πάλι ο Πύρ-
γος δέν παίρνεται!

Δέν υπόλείπεται λοιπόν παρά 2)...
Βγ7—β7! Το κυνηγητό όμως έξακολου-
θεί! 3) Πβ8—β8!! και τά Μαύρα πρέπει
ν' άπαντήσουν τώρα ή Ββ7—ζ7 ή
Ββ7—θ7. Και συνεχίζουμε : 4) Ια5—
γ4+, Ρε5—ε4. 5) Ιγ4—β2+, Ρε4 —
ε5 6) Ιβ2—ζ3+, Ρε5—ε4. 7) Ιζ3—
η5+ και η μαύρη Βασίλισσα χάθηκε !
Όλα «φορσε» με μία ύπεροχη καταδιω-
ξι σχεδόν σ' όλη τη σκακίερα.

Αμφιβάλλομεν έάν έχη ποτέ δημο-
σιευθ καλύτερα σύνθεσις «φινάλε»!

Ι. Χ.

(Λύσις στη σελίδα 136)

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Π. Βρεττόν. Είναι άναγκαϊόν έφ' ό-
σον ασχοληθήκατε για πρώτη φορά με
συνθέσεις ν' άρχίσετε με προβλήματα
των δύο κινήσεων. Δυστυχώς και τά
δύο είναι έσφαλμένα. Το δεύτερο μά-
λιστα λύνεται και σε δύο κινήσεις.

ENGLISH GLASSES

ΑΓΓΛΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

όπό Α. Ι. ΜΑΛΛΙΑΗ

Καθηγητού
του Ίνστιτούτου Άγγλικών
Σπουδών

Πληροφορία 10 — 1 και 5 — 8
δδδς Σίνα 22

ΛΥΣΕΙΣ

«ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ» από σελίδα 10.

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ :
1) ΠΟΛΥΑΝΘΡΩΠΟΣ. 2) ΑΠΡΙΛΙΟΥ. 3) ΙΑΤΡΙΚΑ. 4) ΝΟΡΑ. 4) ΝΤΕ. — ΣΙ. — ΥΕΡ. 5) ΙΕΡΑΤΕΙΩΝ. 6) ΚΡΟΥΣΤΟ. — ΣΑ. 7) ΟΛΟ. — ΤΑ. — ΑΜΠΟΤ (ΚΟΣΤΕΛΛΟ). 8) ΥΠΕΡ. — ΥΙ. 9) ΛΕΛΕΓΕΣ. — Β. Ν. (ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΝΑΥΤΙΚΟΝ). 10) ΓΙΟ. — ΗΣ. — ΞΑΠΛΑ. 11) ΟΙ ΝΗΣΤΕΙΣ. — ΑΣ. 12) ΣΙ. — ANNAM. ΚΑΘΕΤΩΣ :

1) ΠΟΙΝΙΚΟΛΟΓΟΣ. 2) Α.Τ.Ε. (Άγροτ. Τράπ. Έλλ.). ΙΙΙ. 3) ΛΑΤΕΡΚΟΥΛΟΝ. 4) ΥΠΡ. — ΑΡ. — ΠΕ. — Η.Μ. (Ίταμοί). — 5) ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ. 6) ΝΙΚ. — ΕΥΑΡΕΣΤΑ. 7) ΘΛΑΣΙΣ. — ΕΝ. 8) ΡΙ. — ΙΩΤΑ. — ΕΞΙΝ. 9) ΩΝ. — ΝΟΜΙΣΑΣΑ. 10) ΠΥΟΥ. 11) ΡΕ. — ΣΟΥΒΛΑ. 12. ΣΚΑΡΛΑΤΙΝΑΣ.

«ΣΚΑΚΙ» από σελίδα 134.

Αρ. 37. 1) Πε4—η4!! Άπειλη 2) Πη4—η5+ και μάτ.

Ωραία ή βαριάντα 1)... ΡΧΠ 2) Αδ5—ε6+ μάτ.

Μία επιτυχημένη σύνθεση!

Αρ. 38. 1) Αα4—ε8, δ6—δ5. 2) Πθ4—δ4, δ5—δ4. 3) Πθ4—δ7, Ρα3—α4. 4) Πδ7—α7+ και μάτ.

Αρ. 39. 1) Βδ4—δ8!! Έξαναγκασμός κινήσεως.

Ωραιότητα βαριάντα και καθαρό μάτ: 1).... Ρδ7—ε6, Βδ8Χγ8+ και μάτ!

«ΕΧΕΤΕ ΓΕΡΟ ΜΑΤΙ;» από σ. 96.

Στή στήλη I : ή Δ, ή Ε, ή Η.

Στή στήλη II : ή Γ, ή Η, ή Θ.

Στή στήλη III : ή Γ, ή Η, ή Θ.

«ΠΟΣΗ ΗΤΑΝ Η ΖΗΜΙΑ;» από σελίδα 96.

Ο συνάδελφος του φαρμακοποιού φυσικά δεν είχε ούτε ζημιά ούτε κέρδος. Άρα ή ζημιά περιορίζεται στους άλλους δύο : φαρμακοποιό και πελάτη. Έφ' όσον ο πελάτης έχει κέρδος (αφού έδωσε ψεύτικο δεκαχίλιαρο) πρέπει ή ζημιά του φαρμακοποιού να είναι ίση με τ' κέρδος του πελάτη, ό οποίος έφυγε μ' ένα φάρμακο αξίας 7.000 δρχ. και 3.000 μετρητά = 10.000 δρχ. Δεκαχίλιαρο λοιπόν ή ζημιά του φαρμακοποιού!

«ΠΟΙΟΣ ΤΙΣ ΞΕΡΕΙ;» από σ. 96.

1) Η οίνωσις. 2) Η σκιάς. 3) Η πηλοβαγίς. 4) Ο εύρώς. 5) Η σικιάς. 6) Τό ένεμα. 7) Ο Θώς. 8)

Τό πύαρ. 9) Η δλάττη. 10) Τό ύποδετήριον.

«ΣΩΣΤΟ Ή ΛΑΘΟΣ;» από σ. 97.

1. ΛΑΘΟΣ. Τό ανδρικό σώμα έχει περισσότερα έλαττώματα και όργανικές αδυναμίες.

2. ΣΩΣΤΟ. Υπό τις συνήθεις συνθήκες τó ανδρικό σώμα γερνά γρηγορώτερα και έχει λιγώτερη άντοχή στις άρρώστειες.

3. ΛΑΘΟΣ. Οι άνδρες είναι δυνατότεροι στα μαθηματικά και σε άφηρημένα προβλήματα. Οι γυναίκες είναι καλύτερες σε ξένες γλώσσες, κοινωνικά και αισθηματικά θέματα.

4. ΣΩΣΤΟ. Οι γυναίκες έχουν λιγώτερη συναισθηματική ίσορροπία.

5. ΛΑΘΟΣ. Κατά τους βομβαρδισμούς του Λονδίνου πολλοί άνδρες έδειξαν συμπτώματα ύστερίας.

6. ΣΩΣΤΟ. Ίσως έπειδή όπως είναι ή κοινωνία μας, οι άνδρες παίρνουν στα σοβαρά κάθε τους άποτυχία.

7. ΣΩΣΤΟ. Η άχρωματοψία είναι 8 φορές συχνότερη στους άνδρες. Τό ενδιαφέρον για τὰ χρώματα ξυπνά στις γυναίκες πολύ νωρίτερα.

8. ΣΩΣΤΟ. Τό γυναικείο σώμα έχει περισσότερο λίπος. Οι όρμονικές λειτουργίες και οι χημικές αντιδράσεις συντελούνται στο γυναικείο σώμα κανονικώτερα.

9. ΛΑΘΟΣ. Οι τελευταίες μελέτες δεν έδειξαν καμιά σημαντική διαφορά ούτε στον πόνο, ούτε στην όσμή, ούτε στην άφή ή τη γεύση.

10. ΣΩΣΤΟ. Η διαφορά φαίνεται από νωρίς. Τὰ κοριτσάκια από μωρά κουμπώνονται εύκολώτερα.

11. ΛΑΘΟΣ. Καί στα δύο φύλα οι κληρονομικοί παράγοντες λειτουργούν τó ίδιο.

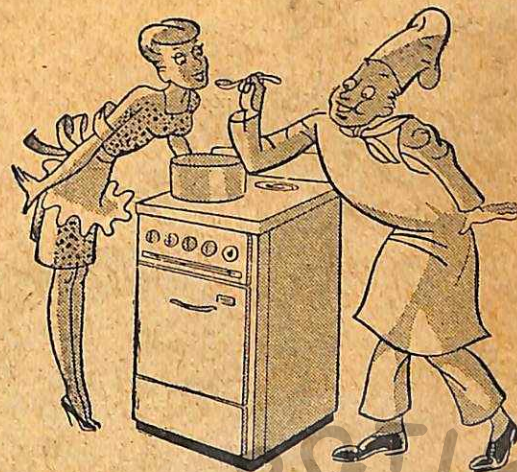
12. ΛΑΘΟΣ. Τὰ άγόρια κοιμούνται πιό άνήσυχα. Τὰ κορίτσια περισσότερο.

13. ΣΩΣΤΟ. Τὰ κορίτσια από μωρά έχουν μεγαλύτερη παρατηρητικότητα και καταλαβαίνουν τους ανθρώπους καλύτερα από τ' άγόρια.

14. ΛΑΘΟΣ. Άν έξαιρέσουμε τó αντίθετο πού παρατηρείται κάπως στην Άμερική και στην Εύρώπη, οι άνδρες ενδιαφέρονται όσο και οι γυναίκες για τó ντύσιμό τους.

ΟΤΕ

Περίφημο Μαχείρεμα
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ 50%!

12 4

Γιά νά είναι ήδουχη
Η ΝΟΙΚΟΚΥΡΑ

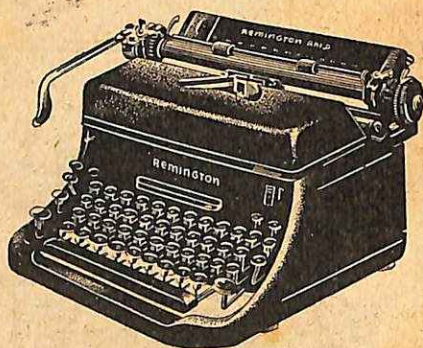
ΚΟΥΖΙΝΑ **Itala**

ΕΚΘΕΣΙΣ - ΧΟΝΔΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ 23

το 1873

Ο Christopher Latham Sholes ἐν συνεργασία με τὸν Philo Remington κατεσκεύασαν εἰς τὰ ἔργαστάσια ὀπλῶν REMINGTON τὴν πρώτην πρακτικὴν Γραφομηχανὴν τοῦ κόσμου.

Σήμερα

ὄσπερ ἀπὸ 78 χρόνια ἡ REMINGTON ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἡ πρώτη Γραφομηχανὴ τοῦ Κόσμου με ὅλας τὰς τελειοποιήσεις ποὺ ἡ πείρα 78 ἐτῶν τῆς ἔχει ἐξασφαλίσει.

Remington Rand

ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ
ΣΟΛΟΜΟΣ

— ΚΟΡΑΗ 5 —
ΤΗΛ. 33210-22687
ΔΡΑΓΑΤΣΑΝΙΟΥ 4Α
ΤΗΛ. 30440-30449

ΟΤΕ

Ε. Σερβίου

ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ 7 - ΤΗΛ. 35.864
ΑΘΗΝΑΙ

Τὸ σῆμα τῶν ἐκλεκτῶν ἀδιαβρόχων

"ΑΛΕΚΤΩΡ."

Αριστευρήματα

MODEL ARABESQUE
MODEL VICTORY
MODEL AIRAM

ΣΤΟ "ΝΗΣΙΟΤΗΣ"
ΑΓΑΛΜΑ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

Δῶρα πρακτικά

Λεπτό γούστο

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Β. & Α. ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 3 & ΤΣΩΡΤΣΙΑ 25

ΛΑΧΕΙΟΝ ΣΥΝΤΑΚΤΟΝ 1951

ΤΟ ΚΛΕΙΔΙ
ΤΗΣ
ΕΥΤΥΧΙΑΣ

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ

Τὰ ἔργα τοῦ Δεκεμβρίου δὲν ἔχουν συνήθως προσωπικότητα. Μουσικά, ἑγχρώμα, εὐθυμία, ἐλαφρά, προσφέρουν δυὸ ὥρες ψυχαγωγίας χωρὶς ἰδιαιτέρους ἀξιώσεις. Ἀναφέρουμε ὅσα δὲν πρέπει νὰ χάσουν οἱ φίλοι τοῦ κινηματογράφου.

Η ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΠΑΡΑΝΤΗΝ

Τὸ δράμα τῆς μυστηριώδους Κυρίας Παραντίν εἶχε τὴν τύχη νὰ ἐρμηνευθῇ στὸν κινηματογράφο ἀπὸ λαμπροὺς ἡθοιοὺς. Ἡ ὠραιότετῃ Ἀλίντα Βάλλι κρατᾷ τὸν κεντρικὸ ρόλο. Ἐπίσης παίζουν: ὁ Γκρέγκορ Πέκ, ἡ Ἄνν Γόντ, ὁ Τσάρλς Λάτον, ἡ Ἐθελ Μπάρρυμορ, ὁ Λουὶ Ζουρντάν, ἡ Τζόαν Τέτζελ.

ΔΑΥΪΔ ΚΑΙ ΒΗΘΣΑΒΕ

Ὁ πλοῦτος καὶ τὸ χρῶμα εἶναι θέβαια τὰ βασικὰ χαρίσματα αὐτῆς τῆς ὑπερπαραγωγῆς. Ἀλλὰ ἐπεὶ τοὺς κύριους ρόλους τοὺς κρατοῦν καλοὶ ἡθοιοί, ὁ Γκρέγκορ Πέκ καὶ ἡ κοκκινιμάλλα Σούζαν Χέϋγουορθ, τὸ θέαμα κερδίζει ἐνδιαφέρον καὶ δραματικότητα.

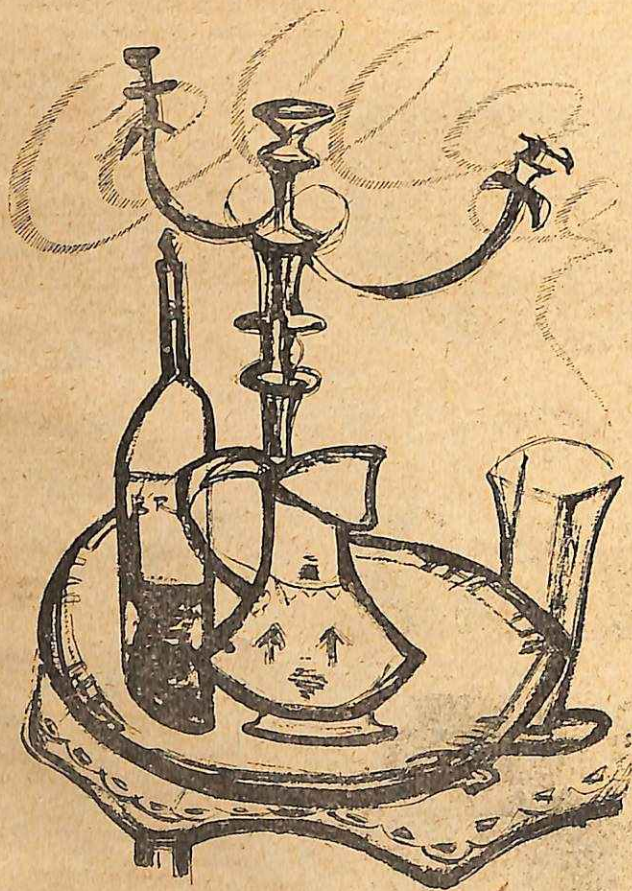
Ο ΔΙΑΒΑΤΗΣ THE BISHOPS WIFE

Μία πολὺ εὐχάριστη κομωδία, ὅπου ὁ Κάρο Γκράντ ζωντανεὺει ἕναν ἀπίθανο οὐράνιο ἐπισκέπτη ὁ ὁποῖος ἀσχολεῖται μὲ τὴν εὐτυχία ἐνὸς ζευγαριοῦ, τοῦ Νταϊβίντ Νίβεν καὶ τῆς Λορέττα Γιούγκ. Πολλὰ ἄλλα ἀστέρια βοηθοῦν: ἡ Γκλάντς Κούπερ, ὁ Μόντε Γούλλεϋ, ἡ Ἐλζα Λάντσεστερ.

Η ΑΛΙΚΗ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΘΑΥΜΑΤΩΝ

Τὸ ἀριστούργημα τοῦ Λιούις Κάρολ ἦταν ἰδεώδες θέμα γιὰ τὴν λεπτὴ φαντασία τοῦ Ντίσνεϋ. Ἡ διεθνὴς κριτικὴ ὑπεδέχθη τὸ τελευταῖο αὐτὸ ἔργο μὲ συμπάθεια, τοῦ ἀνεγνώρισε χάρι, κέφι καὶ πλοῦτο. Ἴσως μόνον ἀπὸ τὸν Ντίσνεϋ νὰ περίμενε κανεὶς περισσότερην πρωτοτυπία.

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΝ — ΜΠΑΡ — ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟΝ

ΓΕΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΕΞΙΩΣΕΙΣ ΕΠΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ

ΚΡΙΕΖΩΤΟΥ 1

ΤΗΛ. 34 838

ΣΤΑΥΡΟΛΕΙΟ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ :

1. Δουλεύει για τὰ μάτια κι' ὠστόσο πληρώνεται.
2. Αὐτοῦ θὰ βρῆτε τὸ Καστέλι τοῦ Μωρηᾶ. — Ἐχουν δραστικώτατον δηλητήριο τὰ ἔρπετὰ αὐτά.
3. «Ἀνθρώπου... εἰς λόγον γιγνώσκεται», ἔλεγεν ὁ Ἀριστοτέλης. — Τὰ λεπτά της φεύγουν γρήγορα.
4. Ἀναφορική ἀντανουμία (θελ.). — Οἱ καλοὶ στρατιῶται δὲν πρέπει νὰ τὴν φοβούνται.
5. Καθηγιάσμενος (δοτ.) — «... ὅσο χωρεῖς, καὶ τόπο ὅσο θωρεῖς», λέγει μία παροιμία.
6. Ἡ πατρίς τῆς ποιητρίας Κορίνθης, ἀρχαία πόλις τῆς Βοιωτίας. — Μία νῆσος τοῦ Αἰγαίου μὲ τὸ ἄρθρον της.
7. Φυσικὴ τάσις... ἡχητικῶς. — Ἀγὼ πρὸς τὰ ἄνω.
8. Παλαιὰ μαθητικὴ ὀργάνωσις. — Πόλις τῆς Κρήτης.
9. Εἶναι γεμάτο τρύπες, ἀλλὰ πάντοτε κρατᾷ τὸ νερό.
10. Μέτρον μήκους στὴν Ἰαπωνία. — Ἀπὸ τέτοιους στρατιῶτες ἔχει ἀνάγκη ὁ στρατὸς (αἰτ.).
11. Θὰ τὴν βρῆτε μεταξὺ Λαυρίου καὶ Τζιάς (γεν.).
12. Ἡ μικρὰ ἀνήκει εἰς τὴν Μεγάλην (γεν.). — Ἐξάρτημα ἀναπτῆρος... τοῦ Κολοκοτρώνη.

ΚΑΘΕΤΩΣ :

1. Στὸ τζᾶζ εἶναι οἱ ἀμερικάνικες οἱ καλύτερες. — Ἐνέχει ἐνδοιασμόν.
2. Μία μάρκα αὐτοκινήτων. — Εἶναι γιὰ πολλοὺς μία ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος.
3. Ἐνα μέταλλον ποὺ πήρε τὸ ὄνομά του ἀπὸ ἓναν Θεὸ τῆς Γερμανικῆς μυθολογίας. — Ἦταν, προπολεμικά, τὸ πέμπτο τῶν ἐξόδων κάθε ἀστού.
4. Τὴν δικὴν μας ἀγαπάει ὁ λαὸς

- (αἰτ.). — Αἰγυπτιακὴ θεότης.
5. Ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Λουδοβίκου, ὑπῆρξε ὑπουργὸς ὁ Ρισελιέ. — Μία μὲ «0» ἀρχίζουσα ἀρχαῖα λέξις, ποὺ σημαίνει τὸ αὐλάκι ποὺ ἀνοίγει τὸ ἄροτρο στὴ γῆ.
6. Μοναστικὴ πολιτεία. — Ἔτσι ἔλεγεν ὁ Ἀρχιμῆδης τὸν πλανήτην μας.
7. Ἀπὸ τὴν κορυφὴ της δέλεπει καθεὶς τὴν Ἄνδρο (γεν.). — Ὑ-

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											

ποθετικόν. — Ἐδόμος Φαραὼ τῆς Γ' Δυναστείας, ἀλλὰ καὶ ἡ γενικὴ ἑνὸς φυτοῦ τῆς οἰκογενείας τῶν σκιαδανθῶν.

8. Ἐνα νόμισμα (γεν.). — Πόλις καὶ ὁμώνυμος λίμνη εἰς τὰ Ἀλβανογιουγκοσλαβικά σύνορα.
9. Ἡ γραφὴ τοῦ ἑβδομήντα τέσσαρα. — Μετάβασις στὴ γενικὴ (δημ.).
10. Τὰ ἀρχαῖα εἶναι γεμάτα σοφία (γεν.). — Τὸ τείνομεν μόνον φρασσιολογικῶς.
11. Τὸ ἕτερον ἡμισυ... ὀμηρικῶς. — Δοτικὴ ἄρθρου. — Ἡ γενικὴ μίαν ἡσού τῶν Κυκλάδων.
12. Ἑλληνικὴ κομόπολις ποὺ φημίζεται γιὰ ὠρισμένα κρασιά της. — Ναυτικὸν κέλευσμα.

Ι. Χ.

(Λύσις στὴ σελίδα 136)

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

ΕΠΕΤΕΙΟΙ

1	1943. Τελειώνει η Διάσκεψις τής Τεχεράνης. Τσώρτσιλ και Στάλιν συμφωνούν να εξασφαλίσουν μετά τὸ τέλος τοῦ πολέμου τὴν παγκόσμιον εἰρήνην.	8	1940. Πτώσις τοῦ Ἀργυροκάστρου (Ἑλληνοϊταλικὸς πόλεμος).
2	1804. Ὁ Ναπολέων Βοναπάρτης στέφεται αὐτοκράτωρ τῆς Γαλλίας.	18	1923. Ὁ Γεώργιος Β' ἀναγκάζεται νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν θρόνον τοῦ καὶ τὴν Ἑλλάδα.
3	1912. ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΣ.	22	1940. Κατάρτησις τῆς Χειμάρας.
2	1944. ΔΕΚΕΜΒΡΙΑΝΑ. Ἀρχίζει τὸ κομμουνιστικὸν κίνημα.	25	1944. Ὁ Τσώρτσιλ καὶ ὁ Ἡντεν φθάνουν στὰς Ἀθήνας γιὰ νὰ μεσολαθήσουν στὴν κατάπαυσι τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος.
6	1920. Ὁ Βασίλεὺς Κωνσταντῖνος ξαναγυρίζει στὴν Ἑλλάδα ὕστερα ἀπὸ τὸ δημοψήφισμα τῆς 20ῆς Νοεμβρίου.	28	1909. Φθάνει στὰς Ἀθήνας ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος γιὰ νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀρχή. (Πρώτῃ ἐμφάνισις τοῦ Βενιζέλου στὴν πολιτικὴν σκηνὴ τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος).
	1940. Πέφτουν οἱ Ἅγιοι Σαράντα.	31	1790. Ἐκδίδεται στὴν Βιέννη ἡ πρώτη ἐλληνικὴ ἐφημερίς μετ' τὸν τίτλον: «Ἐφημερίς».
7	1912. Πτώσις τῆς Κορυτσᾶς.		
	1941. ΠΕΡΛ - ΧΑΡΜΠΟΥΡ. Ἀπρόκλητῇ καὶ αἰφνιδιαστικῇ ἐπίθεσις τῶν Ἰαπώνων ἐναντίον τοῦ		

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΛΤΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ (Θέατρο Ὀλύμπια, Ρουζβέλτ 59, τηλ. 24 377).

α' 15ῃ ἡμέρῃ Συνεχίζεται ἐναλλασσόμενο πρόγραμμα. Σύμπραξις τῆς λυρικῆς ὑφίφανου τῆς Σκάλας τοῦ Μιλάνου καὶ τῆς Ὀπερας Κομικ τῶν Παρισίων Μαρίας Λαουρέτι, στὰ ἔργα «Μπατερφλάι», «Μποέμ» καὶ «Μανόν».

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ («Ὁρφεύς», Τσώρτσιλ 52, Μέγαρον Ἀρσακείου. — Τηλ. 33.405. Δ)σις Κρατ. Ὁρχήστρας Σαριπόλου 9. — Τηλ. 63.791):

2	Συναυλία μετ' σύμπραξι τοῦ Πολωνοῦ πιανίστα Ἀλτν Οὐνίσκν.
9	Συναυλία μετ' σύμπραξι τῆς Λίλας Λαλαοῦνη.
16	Συναυλία ὑπὸ τὴν διεύθυνσι τοῦ Ἑλβετοῦ μαέστρου Ἐρι Μπώ.
23	Συναυλία μετ' σύμπραξι τῆς Ντίνας Μπαχάουερ.

ΚΕΝΤΡΙΚΟ (Συναυλίαις Καλλιτεχνικοῦ Γραφείου Ἀθηνῶν. Τηλέφωνο 26.309):

5	10ῃ Συναυλία συνδρομητῶν μετ' τὴν πιανίστα Λίλα Λαλαοῦνη.
10	11ῃ Συναυλία μετ' τὸν διάσημον κιθαρίστα Σεγκόβια.
17	12ῃ Συναυλία μετ' τὴν Μάρθα Ἐγκερθ.

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ:

1	Συναυλία τραγουδιοῦ τοῦ κ. Ἡρ. Πολίτη.
3	Συναυλία τοῦ κ. Ζαχαρίου.
6	Συναυλία χορωδίας τοῦ κ. Βυζαντίου.
8	Ὁ πιανίστας κ. Δασκούκης. (Ὁργάνωσις Καλλιτεχνικοῦ Γραφείου Ἀθηνῶν).

12	Συναυλία τραγουδιοῦ κ. Παπαχρήστου.
15	Συναυλία Ἑλληνογαλλικοῦ Συνδέσμου, μετ' τὸν κ. Κολάση (βιολί).
23	Βυζαντινὴ μουσικὴ χορωδίας κ. Γεωργίου.
27	Συναυλία Κουαρτέτου Τυφλῶν.

ΘΕΑΤΡΟ

ΒΑΣΙΛΙΚΟ (Ἀγ. Κωνσταντίνου. — Τηλ. 53.242):

α' 15ῃ ἡμέρῃ 19 «Ἀγία Ἰωάννα» τοῦ Μπέρναρντ Σῶ. «Ὅπως σᾶς ἀρέσει» τοῦ Σαίξπηρ καὶ (πιθανόν) «Τρεῖς Ἀδελφές» τοῦ Τσέχωφ. «Καίσαρ καὶ Κλεοπάτρα» τοῦ Μπέρναρντ Σῶ. Καίσαρ ὁ Γιώργος Πατάς, Κλεοπάτρα ἡ κ. Μανωλίδου. Σκηνοθεσία Ἀλ. Σολομοῦ.

ΑΡΙΓΤΡΟΠΟΤΛΟΥ (Ἱπποκράτους 7. Τηλ. 23.723):

Συνεχίζει «Ἀνείσε μου τὴν γυναῖκα σου» τοῦ Μ. Κορρέ.

ΚΕΝΤΡΙΚΟ (Πλατ. Κολοκοτρώνη. — Τηλ. 21.559):

Συνεχίζει «Δελφισταύρου καὶ Τίδος» τῶν Σακελλαρίου — Γιαννακοπούλου, μετ' τὸν θίασον Λογοθετίδη.

ΚΤΒΕΛΗΣ (Πλατ. Συντάγματος. — Τηλ. 34.491. Θίασος Κατερίνας — Ἐλευθέριος Καλλιτεχνικὸς Ὁργανισμός):

Συνεχίζει «Βροχή» τοῦ Σώμερσετ Μώμ. Ἀκολουθεῖ «Ἡ κυρὰ τῆς θάλασσας» τοῦ Ἴψεν.

ΜΟΥΣΟΥΡΗ (Πλατ. Ἀγ. Γεωργίου Καρύτση. — Τηλέφ. 27.428. Θίασος Κώστα Μουσούρη):

Συνεχίζει «Χαμένοι στὸ σκοτάδι» («Σκιά καὶ Οὐσία») τοῦ Πῶλ - Βίνσεντ Κάρολ. Ἀκολουθεῖ «Τὸ Κουρέλι» τοῦ Νικοντέμι.

ΡΕΞ (Ἑλ. Βενιζέλου 40. — Τηλ. 21.492. Θίασος Μαρίας Κοτοπούλη):

Συνεχίζει «Μονσεράτ» τοῦ Ἑμμ. Ρομπλές. Ἀκολουθεῖ «Ἡ Δασκαλίτσα» τοῦ Νικοντέμι.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ (Πειραιῶς):

Πειραικὴ Μουσικὴ Σκηνὴ μετ' ἐναλλασσόμενο πρόγραμμα. Ἐκτακτὰ παραστάσεις τῆς Λυρικῆς Σκηνῆς.

Τρίτῃ Παρασκευῇ

ΠΑΙΔΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΑΙΘΟΥΣΑ Χ.Α.Ν.:

Κάθε Κυριακὴ Κουκλοθέατρο τοῦ Μάριμα-Μυτούση 11 π.μ. καὶ 4 μ.μ.

ΚΤΒΕΛΗΣ (Θίασος Κατερίνας):

6' 15ῃ ἡμέρῃ «Ἡ Χιονάτη».

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΖΑΠ ΠΕΙΟ (10—1 καὶ 5—8. Εἴσοδος ἐλευθέρη. — Τηλ. 30.441):

1 Ἀτομικὲς ἐκθέσεις ζωγραφικῆς τῶν Ν. Καλογεροπούλου, Ε. Κάριερ, τοῦ θανόντος καλλιτέχνη Καρακεφάλου, τῆς κ. Ραντιλίας Ζώτα καὶ τῆς κ. Ἐρικέτης Παπαϊωάννου - Βανδώρου. Σύνδεσμος Ἑλλήνων Βιομηχάνων. Πανεπιστημίου 16. Τηλ. 22.723. Ἐκθέσεις τυποποιημένων τροφίμων.

Μέσα τοῦ μηνός

22

Ἐκθεσις γλυπτικῆς τῶν κ. κ. Νικό-
λα, Λεζοῦ, Κόδρου, Παπαφωτίου
καὶ Τσιμικάτου.

ΖΑΧΑΡΙΟΥ :

Καθ' ὅλο
τὸν μῆνα Ἐκθεσις ἔργων τοῦ κ. Βασιλειώτη

ΚΕΝΤΡΙΚΟ (Ξενοδοχεῖον. Τσώρτσιλ 26) :

α' ἡμέρα Ἐκθεσις κεραμικῆς τοῦ κ. Π. Βαλ-
σαμάκη.

«Ἐγερσις»
τοῦ κ. Νικολάου

Πέμπτη 5—6.30 καὶ

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ :

Καθ' ὅλο
τὸν μῆνα Ἡ Πινακοθήκη τοῦ Φιλολογικοῦ
Σύλλογου «Παρνασσός». Ἀνοικτὴ
Κυριακὴ 10—1. Εἴσοδος ἐλευθέρη.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ :

- 4 Ὀμιλία κ. Βλαστοῦ (Ἑλληνοελβετικὸς Σύνδεσμος), με πρό-
βολὴ ταινιῶν.
5, 11 Διαλέξεις ὁργανούμεναι ἀπὸ τὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον
«Παρνασσός», με ὁμιλητὰς καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου.
7 Διαλέξεις Ἑλληνογαλλικοῦ Συνδέσμου, με ὁμιλητὴ τὸν Ἀ-
καδημαϊκὸν κ. Σαίτη.
10 Διαλέξεις τοῦ καθηγητοῦ κ. Ζώρα.
13 Διαλέξεις τοῦ Μεταψυχικοῦ Συνδέσμου.

ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΤΑΙΟ :

- 6, 13 Διαλέξεις τῆς σειρᾶς εἰδικῶν ὁμιλιῶν γιὰ διδασκάλους τῆς
ἀγγλικῆς.
11 Διαλέξεις τοῦ κ. Francis King, με θέμα : «Τὸ σύγχρονον μυθι-
στόρημα».
18 Ἀνάγνωσις τοῦ θεατρικοῦ ἔργου «Hassan» τοῦ James Tletser.

ΑΘΗΝΑΙΟ Λεωφόρος Ἀμαλίας 38 (Κτίριον Ἐργαστηρίου Ἀπόρων Γυ-
ναϊκῶν) :

- Διαλέξεις σὲ ἀγγλικὴ γλῶσσα, στὴν ἐξῆς σειρά : Greece
Past and Present.
7, 14, 21 Τέσσαρις διαλέξεις τοῦ κ. Γεωργίου Μυλωνᾶ, καθηγητοῦ
στὸ Washington University, St. Louis, με θέμα : «The Ancient
and Byzantine Monuments of Greece».
28 Ἡ πρώτη ἀπὸ τῶν δύο διαλέξεων τῆς κ. Ἀντιγόνης Θρεψιά-
δου, καθηγήτριας με θέμα : «Greek Literature».
Οἱ διαλέξεις στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα με τὴν ἐξῆς σειρά :
6—7 μ.μ. «Ψυχολογία», Σοφία Γεδεών.
7—8 μ.μ. «Συγκριτικὴ μορφολογία τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνι-
κῆς Τέχνης», Γιάννης Μηλιάδης.
6—7 μ.μ. «Ἡ Ἀθηναϊκὴ Ἱστορία καὶ τὸ Δρᾶμα», Ἀλ.
Διαμαντόπουλος.
7—8 μ.μ. «Ἡθικὴ καὶ Δίκαιο», Ε. Παπανοῦτσος.
6—7 μ.μ. «Τέχνη καὶ λατρεία στὸ Βυζάντιον, Μ. Χατζη-
δάκης.
7—8 μ.μ. «Ὁ Παρθενών», Χρ. Καρούζος.
6—7 μ.μ. «Νεοελληνικὲς Παραδόσεις», Δ. Λουζάτος.
7—8 μ.μ. «Ἄτομο καὶ Πολιτεία», Κ. Τσάτσος.
6—7 μ.μ. «Ἡ Ἀγγλικὴ φιλοσοφία», Β. Τατάκης.
7—8 μ.μ. «Ἐποχὲς καὶ τάσεις τῆς Νεοελληνικῆς πεζογρα-
φίας», Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος.

ΟΜΙΛΟΣ ΑΝΤΙΣΦΑΙΡΙΣΕΩΣ ΡΟΔΟΥ

ΕΚΘΕΣΙΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ :

20 - 30

Μὲ δωδεκανησιακὰ θέματα. Ἡ συμμετοχὴ ἐλευθέρη, χωρὶς
στὰ γιὰ ἐρασιτέχνες καὶ ἐπαγγελματίες φωτογράφους. Θέ-
μα : Εἰκόνες ἀπὸ τῆς Δωδεκανήσου, τοπία, πρόσωπα, ἐσωτε-
ρικά, ἐνδυμασίες. Γιὰ κάθε κατηγορία θὰ δοθοῦν 3 βραβεῖα.
Διαστάσεις φωτογραφιῶν : 18X24 καὶ 24X30, ἐπὶ passe-
partout. Προθεσμία καταθέσεως τῶν φωτογραφιῶν μέχρι
τῆς 15ης Δεκεμβρίου 1951.

ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΟΣ ΑΝΤΙΣΦΑΙΡΙΣΙΣ :

16, 29
30, 31

Ἀγῶνες ἀπλοῖ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, καὶ διπλοῖ μυκτοί.

ΣΚΑΚΙ :

2, 9

Μὲ τὸ σύστημα τοῦ διπλοῦ ἀποκλεισμοῦ.

ΑΘΛΗΤΙΚΑ

ΣΕΓΑΣ :

Ἐντὸς
τοῦ μηνὸς

Ἀγῶνες Βόλλεϋ-Μπὼλ 6' κατηγορίας.

ΓΗΠΕΔΟ ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΥ (ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ) :

15, 16
καὶ 19
21, 23

Συνάντησις ΑΟΥΣΤΡΙΑΣ — Π.Ο.Κ.

Ὁμάς Ἐνόπλων Δυνάμεων ἀπὸ 18 ἀθλητὲς Στρατοῦ, Ναυ-
τικοῦ, Ἀεροπορίας, Σωμάτων Ἀσφαλείας καὶ Λιμενικοῦ
συναντᾶται με Ὁμάδα Ἐνόπλων Δυνάμεων Τουρκίας.

25, 26
30

Ἀγῶνες ποδοσφαιρικοὶ γιὰ τὸ κύπελλο τῶν Χριστουγέννων.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΡΙΗΓΗΤΙΚΗ ΛΕΣΧΗ
(Ἀμαλίας 28. — Τηλ. 22.494).

ΒΑΣΙΛΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ (Α' Δεκαήμερο
Δεκεμβρίου).

1 Γ' Ἐκθεσις Ἑλληνικῆς Φωτογρα-
φίας, με συμμετοχὴ μόνον ἐρασι-
τεχνῶν φωτογράφων.

Ποιητικὴ ἀπογευματινὴ ἀφιερωμέ-
νη στὸν ποιητὴ Ἀγγελὸ Σικελιανό.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

ΕΣΤΙΑ ΝΕΑΣ ΣΜΥΡΝΗΣ :

15 Ἀποσύρονται στίς 15 τοῦ μηνὸς
ἀπὸ τὴν κυκλοφορίαν τὰ γραμμα-
τόσημα τῆς σειρᾶς τοῦ Ἀποστό-
λου Παύλου καὶ εἰδοποιοῦνται οἱ
φιλοτελιστοὶ νὰ τὰ προμηθευθοῦν
ἐγκαίρως.

9 Ἑορτὴ στίς αἰθούσας τοῦ «Παρ-
νασσός».

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

80 ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΙΑΤΡΙΚΟ ΣΥΝΕ-
ΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΡΚΙΝΟ.

16 Στὴν αἴθουσα τοῦ «Παρνασσός»,
ὀργανοῦνται ἀπὸ τὴν Ἱατροχει-
ρουργικὴ Ἑταιρίαν. Πληροφορίες
ἀπὸ τὸν κ. Πουρναρόπουλο. Πατη-
σίων 70. Τηλ. 83.709.

Ἀπὸ τὴν ἔκθεσι τοῦ κ. Βαλσαμάκη

Αυτομαυσις!

Τὴν ἡμέρα στὸ σπίτι
καὶ τὴ νύχτα στὸν ὕπνο
σας μὲ τὶς ὡραῖες
αὐτὲς καὶ ἄνετες
πυτζάμες τῆς

Etam

ΜΕΤΑΞΩΤΕΣ
ΔΡΧ. 210.000.-
ΒΑΜΒΑΚΕΡΕΣ
ΔΡΧ. 105.000.-

